

Kamphoon Boontawee's *A Child of the Northeast* as Literary Ethnobotany

Dr. John Charles Ryan^{*}

Abstract

This paper examines Thai author Kamphoon Boontawee's novel *A Child of the Northeast*, originally published in Thai as *Luk Isan* (1976) and translated to English by Susan Fulop Kepner in 1988. The semi-autobiographical novel details the uncertainties of village life in the Isan region of northeast Thailand in the 1930s. The immediacies of drought, food, trade, and intercultural tensions between Chinese, Vietnamese, and Thai villagers are presented from the perspective of an eight-year-old boy, Koon, whose parents remain unnamed. Previous studies have focused on cultural self-sufficiency in relation to the harsh environment acutely represented in the work. The novel has been described as an account of Isan life and environmental practices that have since shifted. This paper suggests that *A Child of the Northeast* can also be understood as "literary ethnobotany"-a work of literature that documents traditional uses of plants. Through textual analysis of the novel and a survey of ethnobotanical references, a model of literary ethnobotany that traverses literature, social science, and botany is developed. In an era of habitat loss and destructive human impacts on environments-in Thailand and around the world-literary ethnobotany documents vanishing environmental practices, including those related to botanical life.

Key Words: Thai Literature, Isan, Ethnobotany, Kamphoon Boontawee

Introduction

A range of problems-deforestation, soil erosion, pollution, overfishing, and the biodiversity loss-endanger Thailand's ecological heritage and quality of life (Fahn, 2003; Forsyth and Walker, 2008). The impacts of climate change fragment the distribution of species and compromise the viability of non-cultivated plants in Thailand, including medicinal taxa used in traditional healthcare (Offringa, 2014: 13; Tangjitman et al., 2015). In response to this alarming context, a contemporary aim of ethnobotany-an interdisciplinary field crossing the biological and social sciences-has become to preserve vital and disappearing knowledge of uses of flora as food, medicine, fiber, tools, and totems. In 1896, through work with Native Americans, the botanist J.M. Harshberger first proposed the term, defining it as "the use of plants by aboriginal people" (cited in Johns, 2000: 143). In *Ethnobotany: The Evolution of a Discipline*, the ethnobotanist Richard Evans Schultes

---

^{*} Department of English and Cultural Studies, University of Western Australia; E-mail: johnaralia@gmail.com

explains that the term signifies an area of academic inquiry as well as “the uses, symbolism, ritualistic, [and] other aspects of the practical, everyday interrelationship between people and plants” (Schultes and Von Reis, 2008: 19). Alan Hamilton of the World Wildlife Fund (UK) observes that ethnobotany, since its beginnings, has existed at the intersection of anthropology, botany, ecology, economics, and geography; applied ethnobotany addresses conservation, access to resources, and rural development in the world today (2001: xii).

Despite the interdisciplinarity of the field, an area of knowledge left out of the appraisal of ethnobotany by Hamilton and others is literary studies. This omission reflects an obdurate split between empirical ethnobotanical inquiry, on the one hand, and creative texts that engage plants, on the other—and generally between “objective” science and “subjective” humanities and arts. Nevertheless, there is a sizeable corpus of literary works from around the world that references botanical subject matter and describes, with varying degrees of precision, human interactions with flora. This largely unexamined writing comprises fictional and semi-fictional novels, creative non-fiction, autobiographies and biographies, and poetry blending ethnobotanical observation with the narrative structures and imaginative modes characteristic of literary works. Although set within the context of narrative, such allusions to, and evocations of, traditional knowledge encompass practical applications and human interactions with species, communities, and ecologies. This paper pursues these claims by proposing the term literary ethnobotany as a way to think across the humanities-science gulf through analysis of Boontawee’s *A Child of the Northeast* (1988). The novel has been examined for themes of economic self-sufficiency, regional inhabitation, ecological awareness, and sense of place (Chuenpraphanusorn, 2014; Sturlaugsdottir, 2010), but not in relation to the practical knowledge of plants exhibited by the young protagonist, his family, and village residents in the Isan region of Thailand during the 1930s.

Objectives and Scope

Objectives

The main objectives of this study are as follows:

- 1) To determine the extent to which literary narratives preserve traditional ethnobotanical knowledge
- 2) To understand the potential contribution of literary methodologies to the aims of applied ethnobotany
- 3) To assess the strengths and limitations of the intersection between ethnobotany and literary studies
- 4) To propose literary ethnobotany as an area of inquiry with potential for development by literary scholars and social scientists
- 5) To undertake a reading of *A Child of the Northeast* as a work indicative of literary ethnobotany and to analyze the floristic references in the narrative
- 6) To contribute to Thai ecocritical scholarship through literary ethnobotany

Scope

Although this paper will postulate that works of literary ethnobotany can be found in the literatures of all cultures and traditions, of the past and present, and across genres, only a single work of Thai literature—a novel in translation to English—will be used as an example for developing and substantiating the contention. Additionally, the analysis of *A Child of the Northeast* will be limited to wild, non-cultivated, non-domesticated plants occurring in or around the village in the novel. This paper follows the use of the term wild to signify “traditional non-domesticated plant resources” (Cunningham, 2001: xvii). Domesticated and semi-domesticated plants, such as coconuts, bananas, bamboo, palms, vegetables, and other food, fiber, and medicine crops, will be left out of the analysis. Furthermore, references to plant species will be verified against documented ethnobotanical sources. However, the study will be limited by variability between common names. There are also orthographic differences between plant names found in sources, reflecting regional vernacularisms that prevent the identification of some flora to the genus-species level.

Conceptual Framework

The conceptual framework consists of scholarship that critiques the ingrained division between the sciences (including pure and applied fields) and the humanities (comprising the arts and creative disciplines). Many critics have called into question the persistence of disciplinary boundaries, as well as the epistemological and ontological segregation that results. Citing C.P. Snow’s notion of “the Two Cultures” (or, science vs. the humanities), Laura Dassow Walls outlines the fragmentation of holistic intellectual pursuits into disciplines and professions that intensified during the nineteenth-century in Europe and North America. For Walls, “science is distilled, abstracted, reduced, in order to be highly mobile” whereas literature is “inseparable from experience, dependent on direct participation” (Walls, 2007: 203). Drawing from nineteenth-century American authors R.W. Emerson and H.D. Thoreau, Walls leverages the idea of consilience to elaborate on the limits of disciplinarity and to advocate dialogue between science and the humanities. In 1840, Whewell used the term consilience to describe a leap that results when “facts are not only brought together, but seen in a new point of view. A new mental element is superinduced [resulting in] a new conception, a principle of connexion and unity [*italics in original*]” (cited in Walls, 2007: 205).

A principle for thinking through the “Two Cultures,” and for developing literary ethnobotany, is transdisciplinarity in which knowledge results from the convergence of disciplinary perspectives. The biologist E.O. Wilson points to the divergence between the major branches of learning—natural sciences, social sciences, and humanities—beginning in the eighteenth century. A shift toward transdisciplinarity involves consilient methods that are “connected and interconnected by cause-and-effect explanation” (Wilson, 2011: vii). Despite its obvious challenges (for example, ethical, linguistic, and methodological differences between disciplines), the expression of the “fundamental unity of knowledge” (Wilson, 2011: ix) helps to characterize humanity and nature (people and plants) with greater precision. As a broad, transdisciplinary field, the environmental humanities reflects the ethos of consilience. The objective of the field is to coalesce cultural, literary, social, and ecological approaches to the environment in order to support conservation and well-being for all species. Research within the field recognizes knowledge-production as culturally situated. Ideas of

relationality and interconnectedness deconstruct the historical privileging of the sciences over the humanities while fostering approaches that elide disciplinary and cultural boundaries, and species-driven distinctions (DeLoughrey, Didur, and Carrigan, 2015).

Another important conceptual framework is ecocriticism, defined by Glotfelty as “the study of the relationship between literature and the physical environment [which takes] an earth-centered approach to literary studies” (cited in Garrard, 2004: 3). Despite its Anglophone origins, ecocriticism has received recent attention in Asia with the volume *East Asian Ecocriticism* (Estok and Kim, 2013). Ecocritical studies focus on the environmental dimensions of texts, comprising literary works, cinema, performance, digital media, and artifacts of popular culture. Through dialogue between scientific, ecological, and humanistic concepts, ecocriticism gives prominence to nonhuman protagonists. Bioregional ecocritical studies develop in reference to ecologically-delineated regions. In *A Child of the Northeast*, the regional awareness of the characters shapes the narrative and the ethnobotanical knowledge contained within it. Furthermore, an emerging field within ecocriticism is critical plant studies, a transdisciplinary area that “seeks to redress the long-standing biases that have proscribed plants from the spheres of intelligence, agency, and ethics” (Vieira, Gagliano, and Ryan, 2015: x). Research in this field aims to highlight the intricate lives of plants, including their abilities to sense, learn, and behave in dynamic relation to their environments.

Literature Review

The ethnobotanical literature is extensive. Hence, this review will focus on applied ethnobotany. Applied ethnobotany aims to address challenges to the conservation of plants and botanical knowledge (Cunningham, 2001; Chamratpan and Homchuen, 2005; Tangjitman et al., 2015). *Applied Ethnobotany* (2001) by Cunningham describes conservation techniques alongside issues of commercialisation and environmental change. However, the text makes no mention of literary works as sources of knowledge or as repositories that counter the consequences of ecological and cultural disruption. Tangjitman and colleagues (2015) examine the impacts of climate change on medicinal plant diversity in northern Thailand. The study postulates that eight of the nine species surveyed will be significantly reduced in range by 2050. The researchers suggest that climate change effects should be factored into ethnobotanical conservation. Chamratpan and Homchuen (2005) outline the use of medicinal plants by Isan villagers in upper northeastern Thailand and identified five methods of administering herbs: as poultices, decoctions, alcoholic tinctures, massage ointments, and as fresh vegetables.

Published studies of Thai ecocriticism in English are considerably fewer than the ethnobotanical literature. In his analysis of Khukrit Pramroj’s writings, Ryan (2015) characterizes Thai ecocriticism as an untapped area of scholarship. Chuenpraphanusorn (2014) examines the ethics of regionalism and self-sufficiency, as well as notions of ecological awareness, in *A Child of the Northeast* and developed a comparison of the novel to Pearl S. Buck’s *The Good Earth* (1931). Sturlaugsdottir (2010) focuses on sense of place and “topophilic affection” in Boontawee’s novel through ethnic relations, religious practices, and food procurement, but gives only passing attention to the narrative’s ethnobotany. For Rigg (1991: 40), the novel illustrates the narrow margin between survival and starvation in rural Thailand during the early twentieth

century, as villagers negotiate rain, malnutrition, health, education, and reliance on a drought-stricken climate for agricultural production.

Research Methods

The two methods used were (a) textual analysis and (b) case study. The term text, for McKee (2003: 10), includes literary works (poetry and prose) as well as “films, television programmes, magazines, advertisements, clothes, graffiti, and so on.” Textual analysis opens up an understanding of *A Child of the Northeast* as literary ethnobotany (one which represents plants or botanical conservation issues within the narrative). The novel was read for its references to ethnobotanical knowledge. Where possible, references to certain plants mentioned in the novel were checked against published ethnobotanical resources. The second method, case study, involves analysis of a subject and its context in order to extrapolate trends and themes (Swanborn, 2010). The novel is case study, from which themes and data were extracted. Kampon Boontawee (1928-2003) was born in the Yasothon province of northeast Thailand along the Chi River within the Isan region comprising twenty provinces and one of the country’s poorest regions. The novel reflects Boontawee’s memories of his upbringing during the Great Depression of the 1930s. In 1979, he won the inaugural SEAWrite Award for *A Child of the Northeast* (Thai: ลูกอีสาน or Luk Isan), translated to English in 1988 by Susan Fulop Kepner. In 1982, a movie based on the book was released. Although the novel is significant within Thai literature, its ethnobotanical dimensions have not hitherto been researched; the methods make possible an initial attempt to understand the novel as a model for subsequent research into other texts, not necessarily of Thai origin.

Research Results

Table 1 summarizes a cross-section of the ethnobotanical references made in *A Child of the Northeast*. Common names in Thai are referenced in the work. Scientific names are interpreted from the literature (Chamratpan and Homchuen, 2005; Austin, 2014; Offringa, 2014; Tangjitman et al., 2015). The uses described in the table are paraphrased from the novel and supported by scientific studies. In some cases, clear ethnobotanical information is not provided by Boontawee; instead, the protagonist muses on the aesthetic or poetic qualities of the tree or shrub. For instance, young Boon compares the orange glow of the setting sun to a hanging areca fruit or mahk (*Areca catechu*) (Boontawee, 1988: 318), implying that plant knowledge has a non-utilitarian dimension especially when presented in literary works. The areca is sometimes called betel because the fruit is often chewed with a betel leaf (*Piper betle*) as a stimulant, intoxicant, and medicine. In fact, numerous references are made in the novel to the betel-stained gums and teeth of elderly villagers as they yawn or speak.

Table 1 Examples of Ethnobotanical References in A Child of the Northeast

Thai Name	page #	English name	Latin name	uses or references
cham-cha	144-45	saman; rain tree	<i>Albizia saman</i>	apply wax to knife handles
cham-cha	147	saman; rain tree	<i>Albizia saman</i>	trade wax
cham-cha	148	saman; rain tree	<i>Albizia saman</i>	propagate wax insects
chat	317	annatto	<i>Bixa orellana</i>	add to cooking as herb
hya ramie	158-59	ramie grass	<i>Boehmeria nivea</i>	weave quail nets
jik	34-5	wild almond	<i>Barringtonia acutangula</i>	eat tart leaves with cicadas
jik	63	wild almond	<i>Barringtonia acutangula</i>	eat tough leaves for blood
jik	408	wild almond	<i>Barringtonia acutangula</i>	make cart axle from wood
ka	48	galangal	<i>Alpinia officinarum</i>	add to minced fish for flavor
khoi	38	Siamese rough bush	<i>Streblus asper</i>	refer to as landmarks during hunting
khram	328	indigo	<i>Indigofera</i> spp.	heal ox wound
mahk	318	areca	<i>Areca catechu</i>	chew fruits
makhuea	123	pea eggplant	<i>Solanum torvum</i>	stain fingers yellow with fruit
phuang				
mamwng	116	mango	<i>Mangifera</i> spp.	make sandals from wood
maphraw	114-15	coconut	<i>Cocos nucifera</i>	make dipper from shell
maphraw	187	coconut	<i>Cocos nucifera</i>	make dipper from shell
matoom	64-5	bael	<i>Aegle marmelos</i>	eat fruit as a medicine
matoom	116	bael	<i>Aegle marmelos</i>	make sandals from wood
pah moh	187	dog fart vine	<i>Xenostegia tridentata</i>	ingest leaves for flatulence; make candy from leaves
palm	402	palm	Arecaceae	construct kratongs
pradoo	408	padauk	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	make cart axle from wood
pradoo	216	padauk	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	make knife handle from wood
sabah	103	St. Thomas' bean	<i>Entada phaseoloides</i>	use seeds as toys
sado or nim	47	neem tree	<i>Azadirachta indica</i>	eat fruit and leaves with lop as medicine
sako	116	kadam	<i>Anthocephalus cadamba</i>	make sandals from wood
sako	116	kadam	<i>Anthocephalus cadamba</i>	feed fruit to oxen
samet	215	cajeput	<i>Melaleuca</i> spp.	use bark for soaking nets to strengthen fibers
samet	216	cajeput	<i>Melaleuca</i> spp.	consume tender shoots
tamlung	436	ivy gourd	<i>Coccinia grandis</i>	eat leaves with boiled eggs or with jaew
tan	347	palmyra palm	<i>Borassus</i> spp.	use stems as spits to roast fish
unnamed	83	unnamed	unnamed	apply pulped leaves to chest injury

Boontawee's literary ethnobotany also makes reference to ecological understandings of species relations. Cham-cha (saman or rain tree; *Albizia saman* or *Samanea saman*) is a large, spreading tree with compound leaves known for its resin. Although he had not seen "bug wax" before, Koon comments that his father applies the gum of cham-cha to knife handles. When Koon and his friend Jundi finally spot the gum for the first time, it is unmistakable: "a lump of wax was wrapped around the branch. It was nearly round, and looked a little like a lump of honey. It was half the span of Koon's hand, and dark red" (Boontawee, 1988: 145). The maw ya (medicine doctor) Uncle Gah explains other uses of the gum as a seal for letters and a dye for cotton or silk, then elaborates on the ecology of the insects that feed on the tree and facilitate resin

production. The impact of this registers through olfaction: “Koon raised the lump of wax to his face and sniffed it. It smelt faintly like fresh boiled eggs” (Boontawee, 1988: 147). Uncle Gah models the harvesting of the gum in order to facilitate its seasonal renewal. The instructions he gives to Koon and Jundi represent an ethic of stewardship, as knowledge is passed from one generation to the next: “I keep back one nice big lump. Then I bind it to a fresh tree with straw. The bugs in that lump will climb out and make fresh nests on the other branches” (Boontawee, 1988: 148).

The distinction between medicinal and edible plants blurs in the novel. Chat (annatto or arnatto, or *Bixa orellana*) is a fast-growing shrub with cordate leaves. The bark is used as cordage and internally as an astringent and purgative (McFarland, 1944: 200). Its bright red seeds are known as a dyeing agent. Koon’s mother makes hawmoke, a fish custard with pungent herbs, and adds the fragrant leaves of chat. Koon’s father gathers the tender, tart leaves of jik (possibly wild almond, or *Barringtonia acutangula*) for wrapping cicadas. He instructs Koon that the tough leaves of jik are a tonic herb that makes “strong blood, so you can stay out in the sun, and in the rain” (Boontawee, 1988: 63). Matoom (beal, or *Aegle marmelos*) is a food medicine similar in appearance to quince. Koon observes a “ripe yellow matoom fruit as big as a man’s fist” (Boontawee, 1988: 64). The fruit is a relief from lop pla ra and rice. Koon’s father demonstrates his knife skills in cutting up the matoom, leaving no errant marks on the fruit or wasting pieces. Matoom is known throughout Asia as a food and medicinal plant, for healing viral diseases (Offringa, 2014: 52-8). The tender, bitter shoots of samet (cajeput, or *Melaleuca* spp.) were consumed as a medicine (Boontawee, 1988: 215).

Other plants have more generalized applications as pleasurable, desirable, or beneficial to health. Pah moh (dog fart vine, or *Xenostegia tridentata*) is a medicinal creeper widespread in Australasia (Austin, 2014). The odoriferous vine is transformed into a pleasant sweet: “Although these leaves smelled terrible, after they had been pounded and their juice squeezed out and mixed with rice flour, and the dough steamed, the confection that resulted was fragrant and delicious” (Boontawee, 1988: 187). The name dog fart vine reflects the importance of naming in folkloric systems of plant knowledge (Singnoi, 2011). Koon recalls his grandfather chewing the leaves for flatulence—a memory containing sensorial knowledge of flora. There are also important semi-cultivated plants. When Koon scratches his chest climbing a tree, his mother strips leaves from an unnamed plant “she grew for its healing power” (Boontawee, 1988: 83), mashing its leaves and applying it as a poultice.

Other references relate to the uses of plants as fiber. Every part of tan (palmyra palm, or *Borassus* spp.) is used: the fruit is eaten, made into a drink, or processed into sugar. Monks fans, hats, and buckets can be made from the leaves. Leaves were once used as writing paper (Boontawee, 1988: 347). Koon’s mother, aunt, and sister weave the leaves of a palm into cooking containers as their caravan travels to the Chi River in search of fishing grounds and relief from the drought plaguing their village. The caravaners apply plants topically to heal animal wounds. When Uncle Gah’s ox Aye-Tak is injured in a fight with a group of oxen belonging to the local villagers, he “spread a thin dark ointment over the gash” (Boontawee, 1988: 328) to prevent flies from colonizing the wound. Although Koon’s mother considered coal tar more effective for such an injury, she acknowledges the medicinal qualities of indigo beyond its commonly known use as a dye for clothes.

Conclusion

The results of this analysis of *A Child of the Northeast* indicate that literary ethnobotany offers a framework with the potential to complement the aims of ethnobotany and ecocriticism. As traditional knowledge of plants disappears with the passing of generations, impacts of globalization, and effects of climate change on plants, works such as Boontawee's novel serve as narrative repositories of ethnobotanical heritage. The act of reading a novel, or other literary work, becomes a transmission of knowledge from author to reader through the gravitas of narrative structure. Rather than confined to specialist researchers or local communities only, knowledge becomes accessible to a global audience, building appreciation of plants that are threatened, endangered, or facing extinction. Further research into literary ethnobotany should examine works from other regions of Southeast Asia and the world, as well as other genres, such as creative non-fiction and poetry.

References

- Austin, D. 2014. "Sendera-clandi (*Xenostegia tridentata* (L.) D.F. Austin & Staples, Convolvulaceae): A Medicinal Creeper." *Ethnobotany Research & Applications*. 12: 433-54.
- Boontawee, K. 1988. *A Child of the Northeast*, trans. S. Kepner. Bangkok: Editions Duangkamol.
- Chamratpan, S. and S. Homchuen. 2005. "Ethnobotany in Upper Northeastern Thailand." *Proceedings of the WOCMAP III* 1: 67-74.
- Chuenpraphanusorn, T. 2014. "The Relevance of the Philosophy of Sufficiency Economy and Ecological Awareness in the Two Novels, *Good Earth* of Pearl S. Buck and *A Child of Northeast* of Khamphoon Boonthawee." *Social Science Research Network*. Retrieved March 1, 2016 from http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2380512.
- Cunningham, A. 2001. *Applied Ethnobotany: People, Wild Plant Use and Conservation*. Milton Park: Earthscan.
- DeLoughrey, E., Didur, J., and A. Carrigan. 2015. "Introduction: A Postcolonial Environmental Humanities." In *Global Ecologies and the Environmental Humanities: Postcolonial Approaches*, eds. E. DeLoughrey, J. Didur, and A. Carrigan. New York: Routledge, 1-15.
- Dickinson, A. 2014. "Pataphysics and Postmodern Ecocriticism: A Prospectus." In *The Oxford Handbook of Ecocriticism*, ed. G. Garrard. Oxford: Oxford University Press, 132-51.
- Estok, S. and W. Kim, eds. 2013. *East Asian Ecocriticism: A Critical Reader*. New York: Palgrave Macmillan.
- Fahn, J. 2003. *A Land On Fire: The Environmental Consequences of the Southeast Asian Boom*. Oxford: Westview Press.
- Forsyth, T. and A. Walker. 2008. *Forest Guardians, Forest Destroyers: The Politics of Environmental Knowledge in Northern Thailand*. Seattle: University of Washington Press.
- Garrard, G. 2004. *Ecocriticism*. London: Routledge.

- Hamilton, A. 2001. "The People and Plants Initiative." In A. Cunningham. 2001. *Applied Ethnobotany: People, Wild Plant Use and Conservation*. Milton Park: Earthscan, xii.
- Johns, T. 2000. "Foods and Medicines: An Introduction." In *Ethnobotany: A Reader*, ed. P. Minnis. Norman, OK: University of Oklahoma Press, 143-47.
- McFarland, G. 1944. *Thai-English Dictionary*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- McKee, A. 2003. *Textual Analysis: A Beginner's Guide*. London: SAGE Publications.
- Offringa, L. 2014. *Medicinal Plants of Northern Thailand for the Treatment of Cognitive Impairment in the Elderly*. New York: Springer.
- Rigg, J. 1991. *Southeast Asia: A Region in Transition*. London: Routledge.
- Ryan, J. 2015. "Beyond East Asian Landscapes: A Survey of Ecocriticism in Thai Literary Studies." In *Refereed Proceedings of the International Conference on Trends in Economics, Humanities and Management, Thailand*, eds. J. Strouhal and M. Plaisent, 26-30.
- Schultes, R. and S. Von Reis, eds. 2008. *Ethnobotany: Evolution of a Discipline*. Portland: Timber Press.
- Singnoi, U. 2011. "A Reflection of Thai Culture in Thai Plant Names." *MANUSYA: Journal of Humanities* 14 (1): 79-97.
- Sturlaugsdottir, H. 2010. "The Sense of Place in Kampon Boontawee's Novel *A Child of the Northeast*." Unpublished Master of Arts Thesis. Chulalongkorn University, Thailand.
- Swanborn, P. 2010. *Case Study Research: What, Why and How?* London: SAGE Publications.
- Tangjitman, K., Trisonthi, C., Wongsawad, C., Jitaree, S., and J.C. Svenning. 2015. "Potential Impact of Climatic Change on Medicinal Plants Used in the Karen Women's Health Care in Northern Thailand." *Songklanakarin Journal of Science and Technology* 37 (3): 369-79.
- Vieira, P., Gagliano, M., and J. Ryan. 2015. "Introduction." In *The Green Thread: Dialogues with the Vegetal World*, eds. P. Vieira, M. Gagliano, and J. Ryan. Lanham, MD: Lexington Books.
- Walls, L. 2007. "Seeking Common Ground: Integrating the Sciences and the Humanities." In *Coming Into Contact: Explorations in Ecocritical Theory and Practice*, eds. A. Ingram, I. Marshall, D. Philippon, and A. Sweeting. Athens: The University of Georgia Press, 199-208.
- Wilson, E. 2011. "Foreword." In *Common Knowledge: The Challenge of Transdisciplinarity*, eds. M. Cockell, J. Billotte, F. Darbellay, and F. Waldvogel. Boca Raton, FL: CRC Press, vii-ix.

A Review Article: Assessing Progress in Research on Public Value

Dr. Mayuree Yotawut^{*}

Abstract

This article reviews a new three-volume collection of previously published articles on how public or private organizations are operationalizing the principles of public value, firstly, measuring the public of e-government: a case study from Sri Lanka. Secondly, from New Public Management to public value: paradigmatic change and managerial implications, and lastly, developing an understanding of result-based management through public value theory. All of three articles in this paper also illuminate the more advantages of how public value creates service, trust, and outcomes, followed by how public organization use public value measuring the dimensions of public value generation in terms of e-government. Meanwhile, the idea of public value as a way of understanding government activity, informing policy-making and constructing service delivery in the way of what public sector organizations and public managers actually do is a finally article.

Key Words: Public Value, Public Organization, Assessing Progress

Introduction

As in many academic fields, the number of articles in public administration, especially, public value has been expanding. The trend has been for articles to become more specialized in public or private organizations, in terms of measuring performance and encapsulating multiple dimensions of productive processes. Most importantly, public services are characteristics by claims of rights by citizens to services and the most valuable in the service, public value can maximize shareholders value in the service for effective management and make the service the best that it can be.

This article reports on an assessing progress research on public organizations. There are three articles have been reviewed, the first is measuring the public value of e-government: a case study from Sri Lanka (Karunasena, Deng, and Singh, 2011). The second article is New Public Management to public value: paradigmatic change and managerial implications (O'Flynn, 2007). Then, the last article is the issue from the perspective of executives who engage public value theory in developing an understanding of executive

---

^{*} Department of Public Administration, Dhurakij Pundit University, Email: nok.mayuree@yahoo.com

managers' perceptions, behaviors, and responses to changes introduced by result-based management (Try and Radnor, 2007). In this paper, I shall investigate the progress of research on public value. To me, the progress of public value in public organization can create service, quality, and trust. Organization can sustained their performance and make citizenry/customer satisfy with their process of work by using public value approach but how public value can be performed well, public manager is a key person of this answer.

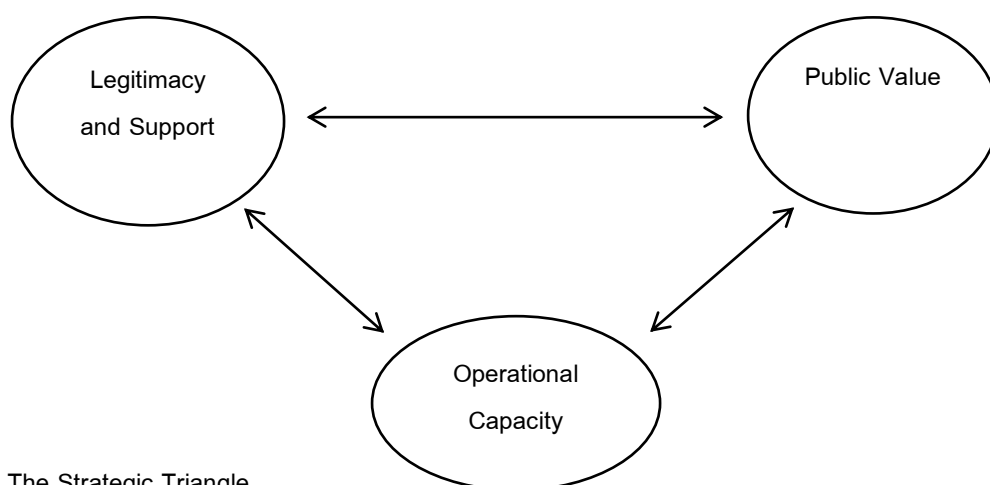
So, the first section introduces the public value theory. The second section reviews three examples of article which using public value as an approach. The third section reviews arguments of public value as a paradigmatic change. The fourth section concludes the article.

Public Value Theory

The theory of public value developed by Professor Mark Moore at the Kennedy School of Government (Coats and Passmore, 2008), an exploration of how public organizations are operationalizing the principles of public, focusing on the role of public engagement are retained and amplified a strong sense that public services are different from private competitive markets. The objective of public value is to offer public managers a simple instrument to articulate goals of their organization. Moreover, public value is designed to get public managers thinking about what is most valuable in the service that they run and to consider how effective management can make the service the best it can be (Coats and Passmore, 2008).

Meanwhile Kavanagh (2014) also stated that public value asks public officials to consider the benefits and cost of public services not only in terms of dollars and cents, but also in terms of how government actions affect important civic and democratic principles such as equity, liberty, responsiveness, transparency, participation, and citizenship. In the same way, public value also seeks to provide public officials with the ability to talk about the net benefit of government actions, while overcoming the limitations inherent in attempting to create a "bottom line" that is analogous to that of the private sector.

In addition, a good understanding public value for better and greater detail is "strategic triangle" (see figure 1). The strategic triangle shows that there are three goals that related in each other. Three of them can be shown as follow:

Figure 1: The Strategic Triangle

Source: Kavanagh, 2014

From figure 1, it also shows that when a given strategy or action has legitimacy and support (e.g. democratic legitimacy and community supports/governing board) and when the government has the operational capacity (e.g. financial and other resources could be easier to obtain). So, the implementation of the strategy of action could be effectively, likewise public value will be created.

However, Moore (cited in Kavanagh, 2014) also proposes that to accomplish these three goals, we should review four key points about strategic management that undergird Moore's approach:

- Attempts to directly import private sector strategic management techniques to the public sector are fundamentally flawed because of fundamental differences in the purposes and nature of public and private organizations. So, a distinctive approach to value creation is required for public sector organizations.
- According to Moore, "strategic management" in the public sector has generally entailed: (1) focusing on the long run over the short run; (2) attending to large issues with a big impact on performance, rather than small issues with impacts on productivity; and (3) concentrating on ultimate ends, rather than needs."
- Public managers often view performance management as a technical challenge rather than a political or philosophical one. Moore contends that political and philosophical aspects of public performance management are at least as important as the technical aspect.
- To produce value, public officials must consider the entire "value chain". The value chain starts with inputs and moves to the production processes (e.g. policies, programs, activities) used to transform the inputs into outputs, which then affect a client (e.g. citizen, beneficiary, etc.), which leads to the social outcome that was the intended aim of the activity. Public management is often focused on just one part of the value chain. Such as traditional line item budgeting is focused almost exclusively on the "inputs" aspect of the value chain.

Three Examples

From the theory of public value and its approach, as we can see an approach that cited to an exploration of how public organizations are operationalizing the principles of public, focusing on the role of public engagement are retained and amplified a strong sense that public services are different from private competitive markets. There are three of examples from article review that can be shown a diversity of how organizations carried out using public value to improve their organization performance.

Karunasena, Deng, and Singh (2011) present us firstly with a third example of a more elaborately of public value of e-government: a case study from Sri Lanka. They observe that there are much of indications that made public value in e-government of Sri Lanka are far from satisfaction. All indications compose of weaknesses in both the supply and demand sides of e-government, lack of e-services, and low ICT usage in government and low uptake of available e-government services. In Sri Lanka, e-government is mainly carried out because it has gone through a number of phases for improving the effectiveness and efficiency of public services. Three of drivers that make vital part in the e-government development are technology, user, and cost. UNDESA, 2003 stated that "People express preferences, the government uses ICT to enhance its own

capacity to deliver what people want, and eventually public value is created". So, the government of Sri Lanka recognizes the need for effectively adopting the rapid ICT to improve the delivery of public services. There are six distinct strategies that also mentioned in this paper for facilitating the implementation of specific e-government initiatives as follows (ICTA, 2005):

- an information infrastructure development program to ensure affordable access to information, communication, electronic services, and other content;
- a coherent investment strategy to provide transparent, effective, and efficient public services through re-engineering government processes and technology empowering;
- an e-society development program to empower the most vulnerable communities in Sri Lanka through promoting innovative use of ICT;
- an ICT literate development program to build up an ICT-skilled workforce;
- an ICT industry development strategy to develop the domestic ICT sector to ensure a sustainable economic growth in the country; and
- a program designed to create policy and regulatory environment, and develop leadership and institutional capacity building to support ICT based developments and reforms.

A second example of a study on public value is provided by O'Flynn (2007), who interested in the idea of public value as a way of understanding government activity, informing policy-making and constructing service delivery. For this reason, an approach by reviewing new public management and contrasting with a public value paradigm has been emerged. In this article, firstly, the NPM paradigm was rested; principles, practices, and premises. The paradigm is drawn on economic foundations which defined government activity, policy-making, and service delivery. The author mentioned three theories that related to NPM such as public choice theory, principal-agent theory, and transaction cost economics and competition theory. The challenges NPM paradigm, starting at the end of the 20th century, a post-bureaucratic paradigm of public management in many countries such as in the Australian context in marketization phase that heavily focused on internal reforms and corporate planning based on central goals; comprehensive program budgeting; management improvement programs; contract employment for managers; central auditing; and performance monitoring of individuals (Alford, 1998; Yeatman, 1997). By the time, NPM has been subject to ongoing and occurred without resistance. Secondly, the author also mentioned to the public value paradigm as the same as principles, practices, and premises. Public value has become increasing popular and related to paradigm of NPM is that outcome, quality, and trust are key important construct that can value created by government as Stoker (2006) stated that public value as more than a summation of individual preferences of the users of producers of public services. It is collectively built through deliberation involving elected and appointed government officials and key stakeholders. From this statement, it means that tax from citizen should be created through economic prosperity, social cohesion or cultural development. From both previous sections have pointed out to the principles, practices, and premises of both NPM and public value, subsequently, the last section, the author pointed out that public manager is a key person who should steering networks, creating and maintaining trust, and responding to the collective preferences of the citizenry. Therefore, the table below has been shown more information for clearly comparative as paradigms of public management as following:

Table 1 Paradigms of Public Management

	New Public Management	Public Value Management
Characterization	Post-bureaucratic, Competitive Government	Post-Competitive
Dominant focus	Results	Relationships
Managerial Goals	Achieve agreed performance targets	Multiple goals including responding to citizen/user preferences, renewing mandate and trust through quality services, steering network
Definition of Public Interest	Individual preference are aggregated	Collective preferences are expressed
Performance Objective	Management of inputs and outputs to ensure economy and responsiveness to consumers	Multiple objectives are pursued including service outputs, satisfaction, outcomes, trust and legitimacy
Dominant Model of Accountability	Upward accountability via performance contracts; outwards to customers via market mechanisms	Multiple accountability systems including citizens as overseers of government, customers as users and tax payers as funders
Preferred System of Delivery	Private sector or tightly defined arms-length public agency	Menu of alternative selected pragmatically

Source: Adapted from Kelly, Mulgan and Muders (2002), O'Flynn (2005) and Stoker (2006) cited in O'Flynn (2007)

As a result, there is one of a new public paradigm and compare and contrast to NPM, the adoption of a public value perspective will represent a further paradigmatic change.

Finally, let me indicated with a typology from Try and Radnor (2007) that has presented through the elements of public value theory. They stated that public sector that still developing an understanding of results-based management, programs and services of public sector must address by combining public value creation with program legitimacy and operational and administratively feasible (Moore,1995). In particular, the creation of public value should be the ultimate goal of public sector programs and activities. In this research, the author also stated that in public sector incorporating which is incorporating with three levels; public sector level, program level, and executive level. Moore's (1995) model suggested that in program level that executives need to create public value, they must address three key areas:

- Services-cost effective provision of high quality services;
- Outcomes-achievement of desirable end results; and
- Trust-support a high level of trust between citizens and government.

For this model of Moore's, there is one question in this research, Does public value theory assist in understanding the limited progress in implementing results-based management within the public sector?, One conclusion was also mentioned in this study is that public value theory is a useful lens with which to identify limitations and constraints of RBM. Moreover, the implementation process also focuses on each of public value's elements. Therefore, a summary of the case study in this research were provided in the table as follow:

Table 2 A summary of the case study

Issue	Analysis of case study
Results-based management	<ul style="list-style-type: none"> - Executives were aware of results-based management and the need to demonstrate program results, but have made limited progress to-date - Inappropriateness of implementing private sector management techniques without adjusting and adapting for inherent differences between private and public sectors - Significant concerns over lack of corporate tools, knowledge, experience - Acknowledgement of systematic impediments to successful integration of RBM, especially political elements - A certain level of cynicism regarding meaningful political/senior executive support
Accountability	<ul style="list-style-type: none"> - Consensus on importance and role of public sector accountability - Conflicts between accountability for outcomes and administrative compliance - Issues associated with horizontal accountability within a traditional culture of vertical accountability are not resolved - Limited consequences for failure to achieve results, to program or individuals
Management information and reporting	<ul style="list-style-type: none"> - High reliance on verbal and inform information to management - Very limited use of structured information systems (i.e. financial systems) - Few executives have access to a performance management/executive information systems, and expressed no perception that such information would improve their management capability - General consensus on potential problems of results reporting: program complexity, horizontal elements, information quality, potential for unanticipated consequences - Further complicated by existence of Access to Information Legislation, requirements to simplify (for reporting) complex program, time-lags between actions and results, causality

Source: Try and Radnor, 2007

In addition, the author stated that at the public sector or political and central agency level executives will act rationally and rewards for success should be limited but considerable punishment instead, especially failure and public disclosure of poor program. And the last, it is at the executive level; the author cited that achieved outcome will be existed by using time requirements and it is very important because it is a central issue. Moreover, accountability is more important than actively managing for results. In summary, this article suggests that public value theory allow the assessment of executive perceptions of result-based management and integrate public value and result-based management.

Discussion: Relationship of the three strands of research in Public value

The three strands of research have a relationship in each other. The first article cited to e-government that is a second revolution in public management after NPM emerged. It will transform both of public services and the fundamental relationship between government and citizen. The first article indicated that Sri Lanka is the country that needs to enhance their function in public services. So, the government tries their possible best to set up e-government in their country. But barriers are happened. The government has been faced some problems when implemented e-government policy. Why I mentioned a relationship of NPM and e-government because in the second article, it also stated that NPM is a pragmatic change and

managerial implications. New Public Management approach is started by setting objectives in terms of operational budgeting and with resource allocation, whereas, implementation efforts goods and services. In this approach, emphasis on achieving the goals will be measured (Babajani, 2010 cited in Fatemi and Behmanesh, 2012). There are seventh principles that expressed that managers in governmental organizations should from more active control and personal management to move towards effective management (Yamamoto, 2003). New Public Management is always emphasis on efficiency (outputs). In contrast, accountability for outputs is specified by targets and key performance indicators. So, in the second article NPM provides an interesting way of viewing what public sector organizations and public managers actually do. The purpose of this article is to examine NPM approach by reviewing new public management and contrasting this with a public value.

From my reviewing, I found that NPM is an approach that public organizations should use series of strategies for increase efficiency and effectiveness for the delivery services. That is to say, e-government can be implemented successfully in public organizations which using strategies of NPM in an organization. In addition, both of these articles also mentioned public value that can be a concept for enhancing accountability of the delivery services. Public value is a popular means that can takes a pragmatic view about a framework for how the information gathered using process to improve the quality of the decisions that public managers make. The greater accountability of public managers to perform and made more channels for engaging people/citizens to accept in decision making for service improvement. Over the past decade the government has sought to demonstrate in kind of different ways that it is listening to the public across many area of policy. Value is created by public services in public managers decisions about what services to provide and how they justify the allocation of resources to specific outcomes, carry out strategic planning and development processes that are consistent with public value (Coats and Passmore, 2008). Over the last 15 years there has been an increasing shift away from governments directly providing public services towards the outsourcing of service provision to contractors from the private and voluntary sectors. Public service reform is the steps that public value is driven to provide in house both of internally and externally, public managers are increasingly being called upon to a wider range of service delivery options: public-private partnerships; joint ventures and, arrangements for co-production. So, both of NPM and public value are vital parts that governmental organizations should be concerned when they need to enhance public services delivery that two of my reviewed article cited in.

As I mentioned earlier that each of my articles that has been brought to review in this paper for most of them are emphasized on each side of public value triangle. So, the lastly research that I have cited is the topic of "developing an understanding of result-based management through public value theory". This paper was carried out using a case study approach. An interviewing with executives leading in the federal government of Canada was performed, while NPM is of course unique in this sector. As noted, the case study engaged 16 executives including representatives from "central agencies", executives responsible for evaluation, accountability and/or performance management functions from several departments, as well as external consultant. Effective management of results would implicitly require performance information on outcomes and trust. The content of this paper is related to outcomes that accountability for outcomes must

be linked to decision-making authority capable of influencing program outcomes and that, accountability without this managerial flexibility was simply a paper exercise (Try and Radnor, 2007).

According to the global paradigm shift in public sector management as its reform by expanding through the 1980s (Savoie, 1994), became collectively known as New Public Management (Pollitt, 1990; Hood, 1991; Pollitt and Bouckaert, 2000). So, in this third article, it's also emphasized strategic services, to become result-oriented as the same as result-based management which was mentioned for answering the question of this paper by integrating public value and result-based management in public sector that NPM is an approach in public sector executives in Canada.

Conclusion: Implementing Public Value for Result-Based Management through New Public Management

Public value has been a powerful theory in a public sector research and has contributed significantly to our understanding of the expansion of public value paradigm. Three key components of public value, services, provides the vehicle for delivering public value through actual service encounters for customers and also distribution of equity, fairness for citizens. The second component, outcomes, basically an achievement of desirable end results which is supported a process of governing in sector planning. The third component relates to trust, confidence and legitimacy in public sector, trust will effectively made citizens thinking of a way to considering about government activity that they are willing to join or cooperation as the way it should be. The challenges of efficiency, accountability, and equity are a motivational force that rests on a vision of humanity. So, a new means of thinking about government activity, policy-making, and service delivery which directly and highlights key differences of public management is so important for public sector managers to make it successful and fulfill citizens need.

Implementing public value has been applied as a tool to achieve in many working processes in an organization. It can also be used to set goals and performance and identify the true functional requirements that can help to eliminate the problems. This management approach is a creative, systematic, and functional to improve customer satisfaction. Moreover, an organization will also achieve in terms of management that result-based management has been oriented.

Nowadays, New Public Management is used world-wide to govern public processes. How public organizations can maintaining and improving public working functions to fulfill customer satisfaction. For this question, in my point of view, implementing public value as a tool for result-based management through New Public Management is an answer that we should concern and make it done through public organization as a present time and in the future.

References

- Alford, J. (1998). **Corporate Management**. In Inter-national Encyclopaedia of Public Policy and Administration, ed. J. M. Shafritz. Colorado: West-view Press.
- Babajani, J. (2010). "Challenges of public sector financial reporting." **Hesabras**, 48, 44-45.

- Coats, D., & Passmore, E. (2008). **Public Value: The Next Steps in Public Service Reform**. The Work Foundation, London.
- Fatemi, M., & Behmanesh, M. R. (2012). "New Public Management Approach and Accountability." **International Journal of Management, Economics and Social Sciences**, 1(2), 42-49.
- Hood, C. (1991). "A public management for all seasons?." **Public Administration**, 69(1), 45.
- Information and Communication Technology Agency of Sri Lanka. (2005). "e-Sri Lanka." Information Communication Technology Agency of Sri Lanka, Colombo. Retrieved from <http://www.icta.lk>
- Karunasena, K., Deng, H., and Singh, M. (2011). "Measuring the public value of e-government: A case study from Sri Lanka." **Transforming Government: People, Process and Policy**, 5(1), 81-99.
- Kavanagh, S. (2014). **Defining and Creating Value for the Public**. Government Finance Review, GFOA's Research.
- Kelly, G., Mulgan, G., & Muers, S. (2002). **Creating Public Value-An Analytical Framework for Public Service Reform**. Cabinet Office, UK Government, London.
- Moore, M. H. (1995). **Creating Public Value-Strategic Management in Government**. Harvard University Press, Cambridge, MA.
- O'Flynn, J. (2005). **Adding Public Value: A New Era of Contractual Governance?**. Paper presented at the PAC Annual Conference-Public Administration and Management, University of Nottingham, 5-7 September, University of Nottingham, United Kingdom.
- O'Flynn, J. (2007). "From new public management to public value: paradigmatic change and managerial implications." **Australian Journal of Public Administration**, 66(3), 353-366.
- Pollitt, C. (1990). **Managerialism and the Public Services: The Anglo-American Experience**. Blackwell, Oxford.
- Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2000). **Public Management Reform-A Comparative Analysis**. Oxford University Press, Oxford.
- Savoie, D. J. (1994). **Thatcher, Reagan, Mulroney-In Search of a New Bureaucracy**. University of Pittsburgh Press, Pittsburgh, PA.
- Stoker, G. (2006). "Public Value Management: A New Narrative for Networked Governance?." **American Review of Public Administration**, 36(1), 41-57.
- Try, D., & Radnor, Z. (2007). "Developing an understanding of results-based management through public value theory." **International Journal of Public Sector Management**, 20(7), 655-673.
- United Nations Department of Economic and Social Affairs. (2003). **World Public Sector Report 2003: E-government at Cross Road-Global E-government Survey**. Department of Economic and Social Affairs, United Nations, New York.
- Yamamoto, H. (2003). **New Public Management-Japans Practice**. Institute for International policy Studies.

The Impacts of Economic Growth, Financial Development and Energy Consumption in Four Asean Countries

Jialu Zhao^{*}

Abstract

This study investigated the impact of economic growth, energy consumption, financial development on CO₂ emissions in four ASEAN countries. It also tested whether an Environment Kuznets Curve (EKC) relationship hold in these countries. The Autoregressive Distributed Lag (ARDL) approach was used in this study in the period of 1970- 2011. The bounds F-test for cointegration test yielded evidence of long-run relationship in Malaysia, Singapore and Philippines between CO₂ emissions per capita, energy consumption per capita, GDP per capita and financial development. The result suggested that the EKC is valid only in the case of Singapore. The long-run elasticities of each variable with respect to CO₂ emissions are higher than the short run elasticities. Financial development seemed has no effects on CO₂ emissions in all four countries.

Key Words: CO₂ Emissions, Economic Growth, Financial Development

Introduction

Environmental pollution, global warming and extreme climate change due to ever-increasing CO₂ emissions and other greenhouse gas emissions has become major concern worldwide. The relationship between economic development and CO₂ emissions has always been an area of interest of researchers. Among nations in the developing world, the 4 ASEAN countries -Thailand, Malaysia, Singapore and Philippines have had a significant economic development in the past three decades. Hence, it warrants that a study be undertaken to examine the impact of economic and financial development on the environment degradation of these nations.

2 Conceptual framework

The first strand of empirical study is close related to testing the validity of the Environmental Kuznets Curve (EKC). The EKC hypothesis suggests that the economic growth will lead to a gradual degradation of environment in its initial stages and then, after a certain level of growth, the environmental pollution

---

^{*} Faculty of Economics, Chulalongkorn University

decreases when economic growth increase. This hypothesis was first proposed and tested by Grossman and Krueger (1991). The logic of behind is that the industrial development initially leads to greater carbon emissions but the emissions eventually decline. Furthermore, CO₂ emissions may fall a by-product of greener technology and increasing fuel efficiency under the research of Holtz-Eakin and Selden (1993).

More recently Ang (2009), Akbostancı, Türüt-Aşık, and Tunç (2009) Ozturk and Acaravci (2010) examined the time series dynamics between economic growth and carbon emissions to infer the direction of causality. For example, Ang (2009) found a long-run relationship between output, CO₂ emissions and energy consumption. Conversely, Dinda and Coondoo (2006) used panel data and provided ambiguous results about economic growth and CO₂ emissions. Recently, many studies tested the Environmental Kuznets Curve using cross-sectional data. For example, Pao and Tsai (2011) for BRIC countries and Lean and Smyth (2010) for ASEAN. Other recent studies using time series data and validated the Environmental Kuznets Curve in different countries, for instance, Jalil and Mahmud (2009) for China, Ozturk and Acaravci (2010) for Turkey and Mongelli, Tassielli, and Notarnicola (2006) Mongelli et al. (2006)for Italy.

Although the majority of the studies have focused on economic growth and environmental degradation, many studies have pointed out that another possible determinant of CO₂ emissions is financial development. On one hand, it may help to stimulate technological innovation in clean and fuel-efficiency energies, and hence reduce emissions. On the other hand, it may increase emissions through scale effects of economic activities. Firstly, financial markets provide financing channels and help to lower the financing cost for enterprises as well as disperse operating risk. So enterprises can buy more installations and invest more projects, and thus increase energy consumption and CO₂ emission. Secondly, sound financial structure and policy may attract foreign direct investment so as to boost economic growth and CO₂ emissions. These effects may be controversial. In addition, financial development may generally promote research and development (R&D) activities which can improve economic activities, and hence have an effect on environmental quality Frankel and Romer (1999).

Many authors, such as Tamazian, Chousa, and Vadlamannati (2009) and Claessens and Feijen (2007) argued that financial development may help to reduce CO₂ emissions through increasing energy efficiency and technological innovation. Tamazian et al. (2009) established a link between financial development and environmental performance in the BRIC countries. Their study suggested that the well-functioning financial sector may provide higher financing at lower cost for environmental projects. However, a number of authors, such as Frankel and Romer (1999), Dasgupta, Hong, Laplante, and Mamingi (2006)and Sadorsky (2010) argued that financial development can be harmful to environment by increasing the carbon emission from the growth of economic activities.

In this study, we used time-series approach to avoid some of the drawbacks from panel data analysis. Due to different nature of economic structure among ASEAN countries, income and also demographic reasons, panel data may not be suitable Solow (2001). The country-specific analysis enables us to capture the complexity of the economic background and histories of energy consumption and economic development. The reason of study 4 ASEAN countries in this study is motivated by the fact that these countries have been among the highest growth economies in the world over the last three decades. Another reason to take 4 ASEAN countries are due to data availability and accessibility.

Methodology

Model specification

We used GDP per capita, financial development, energy consumption, and environmental pollution in a single multivariate framework.

A log linear econometric model is specific as follows:

$$co_t = \beta_0 + \beta_1 e_t + \beta_2 y_t + \beta_3 fd_t + \varepsilon_t \quad (1)$$

where co_t is CO₂ emissions per capita and e_t is the energy use per capita, y_t is the income per capita, fd_t is the financial development, and ε_t is the error term.

To test the existence of Environmental Kuznets Curve, we include the squared term of y_t . The validation of EKC curve intimates whether the ASEAN economy is attaining growth at the cost of environment. Accordingly, a second model is specified:

$$co_t = \beta_0 + \beta_1 e_t + \beta_2 y_t + \beta_3 y_t^2 + \beta_4 fd_t + \varepsilon_t \quad (2)$$

All the definitions remain the same.

Variables and data

We make use of the following variables: CO₂ emission measured by metric tons per capita, denoted as co ; Real GDP per capita for economic growth, denoted as y ; Energy consumption (kg 14 of oil equivalent) per capita, denoted as e ; Energy use refers to use of primary energy before transformation to other end-use fuels, which is equal to indigenous production plus imports and stock changes, minus exports and fuels supplied to ships and aircraft engaged in international transport; Financial development proxied by real domestic credit to private sector per capita, denoted as fd . All variables are employed with their natural logarithms form to reduce heteroskedasticity and to obtain the growth rate of the relevant. Domestic credit to private sector refers to financial resources provided to the private sector by financial corporations, such as through loans, purchases of nonequity securities, and trade credits and other accounts receivable, that establish a claim for repayment. The data on real GDP per capita, energy consumption (kg of oil equivalent) per capita, domestic credit to the private sector as share of GDP, exports and imports of goods and services at 2005 constant US dollar prices and CO₂ emissions (metric tons per capita) has been collected from World Development Indicators. We have multiplied GDP series with domestic credit to the private sector as share of GDP to convert it into units and real terms.

The ARDL bounds testing

The ARDL bounds testing approach of cointegration is developed by M Hashem Pesaran and Shin (1998) and M Hashem Pesaran, Shin, and Smith (2001). Compared with other approaches, the ARDL approach has a number of advantages. (i) It can be applied without the classification of variables into I (0), I (1) Mohammad Hashem Pesaran and Pesaran (1997) (ii) It allows that the variables may have different optimal lags. (iii) The error correction model (ECM) is computed from the ARDL specification via a simple linear transformation, which integrates short run adjustments with long-run equilibrium without losing long-run information. However, the critical bounds test developed by M Hashem Pesaran et al. (2001) are premised on

the assumption that all the variables are stationary of order I(0) or I(1), so it is necessary to ensure that none of the variables is integrated at an order of I(2) or beyond. For this reason, we choose the Augmented Dickey Fuller (ADF) test.

The ARDL bounds testing approach basically has two steps to estimate long-run relationship. The first step is to investigate the existence of among long-run relationship among all variables in the equation. By doing so, we estimate the equation (2) as follows:

$$\Delta \text{co}_t = \alpha_0 + \sum_{i=1}^p \gamma_i \Delta \text{co}_{t-i} + \sum_{i=1}^p \delta_i \Delta e_{t-i} + \sum_{i=1}^p \mu_i \Delta y_{t-i} + \sum_{i=1}^p \rho_i \Delta y_{t-i}^2 + \sum_{i=1}^p \theta_i \Delta \text{fd}_{t-i} + \lambda_1 \text{co}_{t-1} + \lambda_2 e_{t-1} + \lambda_3 y_{t-1} + \lambda_4 \text{fd}_{t-1} + \lambda_5 y_{t-1}^2 + u_t \quad (3)$$

Where u_t is the white noise and Δ is the first difference operator. The terms with summation signs represent the error correction dynamics, while the second part of equation with λ_1 corresponds to the long-run relationship. The bounds testing procedure is based on the joint F-statistics that is tested the null of no cointegration $H_0: \lambda_1 = \lambda_2 = \lambda_3 = \lambda_4 = 0$. This indicates the existence of long-run relationship. Against, the alternative hypothesis of $H_1: \lambda_r \neq 0, r = 1, 2, \dots, 4$. The calculated F-statistics is compared with two sets of critical values reported by (M Hashem Pesaran et al., 2001). The upper critical bound (UCB) assumes that all the variables are I(1). The lower critical bound assumes that all the variables are I(0). In such situation, we will have to depend on the lagged error correction term to examine long-run connection. However, Narayan (2005) argued that existing critical values which are based on large sample size cannot be used for small sample sizes. Thus, Narayan (2005) regenerated the set of critical values for the limited data ranging from 30-80 observations by using the Pesaran et al. (2001) GAUSS code. With the small sample size of annual data, we employed the critical values of Narayan (2005).

Robustness checks

To ensure the goodness of fit of the model, the diagnostic and stability test are also conducted. Moreover, due to the structural changes in ASEAN economy it is likely that the time series data may be subject to some structural breaks. For this reason, the stability of the short run and long-run coefficients were checked through the cumulative sum (CUSUM) and cumulative sum of squares (CUSUMSQ) tests proposed by Brown et al. (1975). Unlike Chow test, which requires break points to be specified, the CUSUM and CUSUMSQ test do not require a prior determination of where the structural break takes place.

Empirical Result

Augmented Dickey and Fuller Test (ADF Test)

Prior to the test of cointegration, the Augmented Dickey and Fuller test was used to identify the order of integration of the variables. In this study, all series are stationary in their first differences, indicating that none of the variables is I(2) or beyond. Our ARDL can be applied successfully in respect of the stationarity in this respect.

Bounding Test

Table 1 The result of ARDL cointegration

Country	AIC optimal lags	F-statistic at AIC-selected optimal lags	(EC_{t-1})(t-ratio)
Malaysia	(1,0,1,0,0)	2.8082	(-2.9075)*
Philippines	(1,1,1,0,0)	1.795	(-0.59706)
Singapore	(1,0,0,0,0)	2.1931	(-4.2384)***
Thailand	(1,0,1,0,0)	1.318	(-2.8254)*
Critical values for F-statistic		Lower I(0)	Upper I(1)
1%		4.045	5.898
5%		2.962	4.338
10%		2.483	3.708

Note: ***, **, * represent 1%, 5% and 10% level of significance, respectively.

The critical value ranges of F-statistics with five explanatory variables are obtained from (Narayan, 2005)

The F- test result with one lag orders is reported in Table 1. We can see that the computed F- statistics of ASEAN countries are below the criteria provided in (Narayan, 2005). In this case, we rely on the significance of the error correction term in the next step for information on the existence of cointegration relationships Iwata, Okada, and Samreth (2012). As shown in Table 1, except for Philippines, the coefficients of EC_{t-1} of Malaysia, Singapore and Thailand are significantly negative and smaller than unity in absolute values. These results provide evidence supporting the evidence of a cointegration relationship among variables.

Long-run Co-efficient

Table 2 Long-run estimates based on selected ARDL model

Variable	e	y	y^2	fd	c
Malaysia	0.74(1.25)	-3.12(-0.62)	0.48(0.73)	0.04(0.28)	2.99(0.34)
Philippine	3.01(0.54)	0.57(0.28)	2.65(0.44)	-13.49(-0.44)	7.10(0.27)
Singapore	1.06(4.02)***	17.76(3.68)***	-2.28(-4.43)***	-0.10(-0.02)	-36.95(-3.91)***
Thailand	2.64 (1.37)	0.12(0.30)	-3.00(-0.92)	0.17(1.12)	-5.82(-1.88)*
Diagnostic test	Serial correlation	Function form	Heteroscedasticity	Normality	
Malaysia	1.15[0.29]	0.91[0.34]	0.11[0.73]	2.47[0.29]	
Philippine	0.76[0.38]	0.88[0.35]	0.27[0.60]	1.23[0.53]	
Singapore	0.20[0.66]	0.21[0.64]	10.90[0.00]	3.25[0.19]	
Thailand	0.18[0.66]	5.96[0.02]	1.89[0.17]	0.08[0.95]	

*, ** and *** represent 10%, 5% and 1% level of significance, respectively

Table 2 presents the long-run estimation results along with diagnostic tests. Except for Singapore, the coefficients for the case of other countries are not significant. The significant positive and negative sign of y and y^2 in the case of Singapore satisfy the EKC hypothesis for CO₂ emissions, which suggests in a developed economy like Singapore, the EKC is valid. This shows that an increase in per capita GDP initially contributes to growth of CO₂ emissions significantly, until it reaches its stabilization point, then decline. The effects of economic growth in Singapore is significant and dominant. A 1% of economic growth increases the CO₂ emissions by 17.76%, the elasticity of CO₂ emissions with respect to GDP per capita in the long run is 17.76-4.56y.

The long-run elasticity of CO₂ emissions, with respect to energy consumption, is 1.06%, indicating that for each 1% increase in per capita energy consumption, per capita CO₂ emissions rise by 1.06%. These findings are in line with Halicioglu (2009) for Turkey, Jalil and Feridun (2011) for China. Lastly, financial development seems has no effects on CO₂ emissions in all four country cases, which differs from Jalil and Feridun (2011)'s case in China Tamazian et al. (2009) 's study of BRIC countries and Shahbaz, Hye, Tiwari, and Leitão (2013)'s study of Indonesia. All of their study find higher degree of financial development decrease the CO₂ emissions.

Short run dynamics

In the case of Singapore, the signs of the short run coefficients are all same to the coefficients of the long-run but the magnitude are smaller, which imply that the variables have a stronger impact in the long-run. Although a positive and negative sign for y and y^2 are found in the cases of Thailand and Singapore, the results support the validity of EKC hypothesis in the short run only in the case of Singapore as the related coefficient to y^2 is not significant in the case of Thailand. Except the case of Malaysia, the short run results also illustrate that economic growth is a major contributor to carbon emissions and it is statistically significant at 1%, 5% and 10% level of significance. There are significant coefficients at 5% and 10% of significance level for energy consumption with respect to CO₂ emissions in Malaysia, Philippines and Singapore. This implies that energy consumption plays significant role in increasing CO₂ emissions in these countries in the short run.

Furthermore, the lagged error correlation term, ECM_{t-1} is correct in sign and significant, which also verifying the established cointegration relationship among the variables. The coefficient of ECM_{t-1} shows the speed of the adjustment back to the long run equilibrium after short run shock. The relatively high EC_{t-1} coefficients imply a faster adjustment process. For example, in the case of Malaysia, the coefficient of EC_{t-1} is -0.49. This implies that nearly 49 percent of the disequilibria in real per capita CO₂ emissions of the previous year's shock adjust back to the long-run equilibrium in the current year. In other words, it is found the full convergence process takes around 2 years to restore equilibrium when there is a shock to the steady-state relationship.

The results of diagnostic test such as normality of residual terms, LM for serial correlation, ARCH test, White heteroskedasticity and specification showed that short run model has passed all diagnostic test successfully.

Table 3 Short run results based on selected ARDL models

Regressor	Δe	Δy	Δy^2	Δfd	ecm(-1)
Malaysia	0.36(1.59)*	-0.66(-0.26)	0.23(0.67)	0.023(0.28)	-0.49(-2.91)*
Philippines	0.88(3.18)**	0.94(3.30)**	0.19(1.22)	-0.96(-1.23)	-0.07(-0.59)
Singapore	0.69(3.07)**	11.51(2.70)***	-1.47(-2.99)**	-0.01(-0.02)	-0.65(-4.23)***
Thailand	1.13(1.17)	0.74(2.89)*	-0.13(-0.83)	0.07(1.29)	-0.43(-2.82)*
Diagnostic test	R-Squared	R-Bar-Squared	S.E.of Regression	F-statistic [p-value]	
Malaysia	0.45	0.35	0.03	F(5,34) 5.32[.001]	
Philippines	0.62	0.54	0.02	F(5,34) 10.60[.000]	
Singapore	0.39	0.30	0.08	F(5,34) 4.37[.004]	
Thailand	0.68	0.62	0.02	F(5,34) 13.76[.000]	

Malaysia: $ecm = c_0 - 0.75 * e + 3.13 * y - 0.49 * y^2 - 0.05 * fd - 2.99 * c$

Philippines: $ecm = c_0 - 3.01 * e - 0.58 * y - 2.66 * y^2 + 13.50 * fd - 7.11 * c$

Singapore: $ecm = c_0 - 1.06 * e - 17.77 * y + 2.28 * y^2 + 0.01 * fd + 36.96 * c$

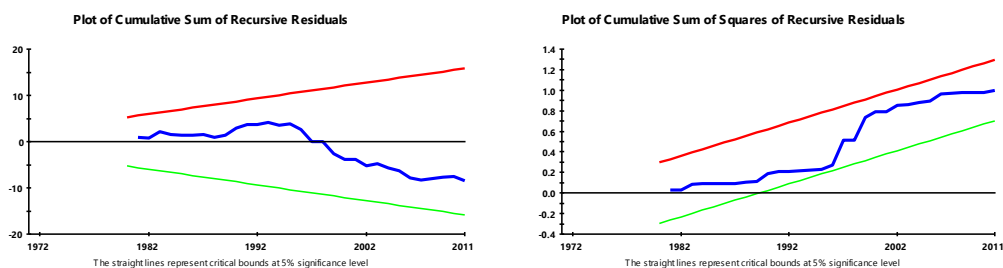
Thailand: $ecm = c_0 - 2.64 * e - 0.13 * y - 0.18 * fd + 0.30 * y^2 + 5.82 * c$

Note: ***, ** and * represent 1%, 5% and 10% level of significance, respectively.

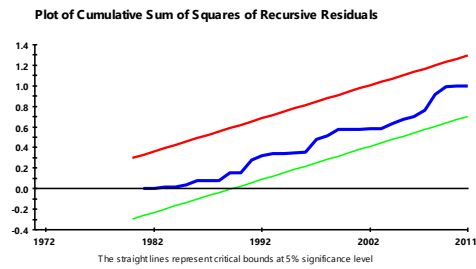
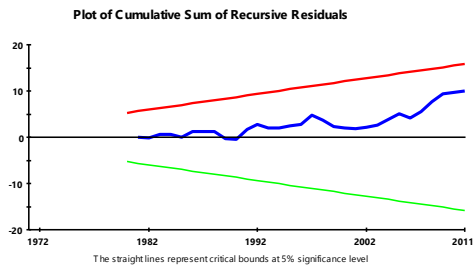
Stability Test

Due to the structural changes in ASEAN, it is likely that the macroeconomic series may be subject to one or more structural breaks. Therefore, the stability of short run and ng-run coefficient are checked through the cumulative sum (CUSUM) and cumulative sum of squares (CUSUMSQ) proposed by Brown et al. (1975). Figure 6.5 present the plot of CUSUM and CUSUMSQ test statistics that fall inside the critical bounds of 5% significance. This implies that the estimated parameters are stable over the periods.

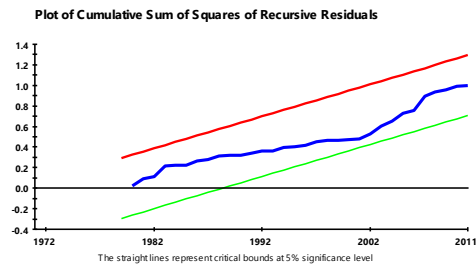
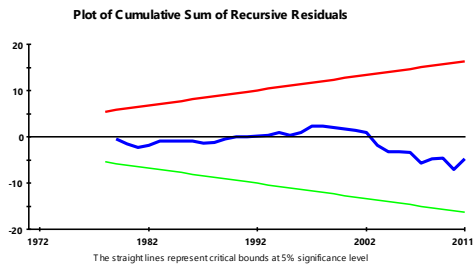
Figure 1 Plot of CUSUM and CUSUMSQ tests for the parameter stability

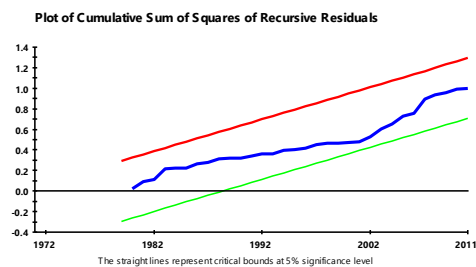
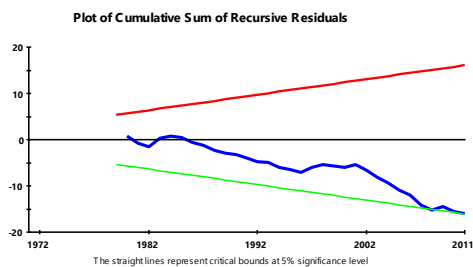
Malaysia

Philippines

Singapore

Thailand

Discussion and conclusion

This study investigated the impact of energy consumption, GDP growth, and financial development on CO₂ emissions in four selected ASEAN countries. The ARDL cointegration model was used taking the period of 1971 to 2011. The bounds F-test for cointegration test yields evidence of long-run relationship in Malaysia, Singapore and Philippines between CO₂ emissions per capita, energy consumption per capita, GDP per capita, square of GDP per capita and financial development. The significance of the variables in the cointegration is very diverse. While our results indicate that financial development is not statistically significant, energy consumption per capita and GDP per capita is positive and significant in most selected countries in the short run, providing evidence that income and energy consumption is a main factor in increasing CO₂ emissions in the short run. Furthermore, our results support the validity of EKC hypothesis only in the case of Singapore. Based on these results, we have only limited evidence to support the EKC hypothesis for CO₂ emissions in selected four countries. Based on the EKC hypothesis that economic growth leads to an increase of Carbon emissions until it reach a certain level of income level. The reason for the validity of EKC curve for Singapore may owe to its highest level of development among other selected

countries. In other words, other countries may not yet reach the certain income level that growth will lead to improvement of environment conditions.

The coefficient of estimated EC_{t-1} is also negative and significant at 1% level in Malaysia, Singapore and Thailand. This value indicates that any deviation from the long-run equilibrium between variable is corrected for each period to return to the long-run equilibrium.

These results suggest a number of policy implications for the policy-makers. Results in this study imply that CO₂ emissions can be reduced at the cost of economic growth and energy consumption. To overcome this issue, energy efficient technologies should be encouraged to enhance domestic production.

The findings obtained in this study failed to yield a neither negative nor positive impact of financial development on CO₂ emissions. Hence, the roots of environmental policy can be found elsewhere. The main recommendation suggested by this study is to increase energy productivity by increasing energy efficiency, implementation of energy saving projects, energy conservation, and energy outsourcing to achieve its economic growth. Government should encourage firms to adopt environmental-friendly technology and clean energy in producing.

One of the limitation of this study is the limitation of data, which only covers annual data from 1970 to 2011. With longer span of years, it is possible to generate more accurate and stable results for the study. Also many data are not available for other ASEAN countries, therefore only selected countries are in the research. Second, this study applies domestic credit to private sector as a proxy for financial development. Regarding to different status of financial development among ASEAN countries, future studies which use other proxy for financial development may provide further insight and more accurate result regarding the link between financial development and CO₂ emissions.

The present study can be augmented for future research by include other variable as potential determinants of CO₂ emissions such as Trade, FDI or interest rate.

Reference

- Akbostancı, E., Türüt-Aşık, S., & Tunç, G. i. (2009). The relationship between income and environment in Turkey: Is there an environmental Kuznets curve? *Energy Policy*, 37(3), 861-867.
- Ang, J. B. (2009). CO₂ emissions, research and technology transfer in China. *Ecological Economics*, 68(10), 2658-2665.
- Claessens, S., & Feijen, E. (2007). *Financial sector development and the millennium development goals*: World Bank Publications.
- Dasgupta, S., Hong, J. H., Laplante, B., & Mamingi, N. (2006). Disclosure of environmental violations and stock market in the Republic of Korea. *Ecological Economics*, 58(4), 759-777.
- Dinda, S., & Coondoo, D. (2006). Income and emission: a panel data-based cointegration analysis. *Ecological Economics*, 57(2), 167-181.
- Frankel, J. A., & Romer, D. (1999). Does trade cause growth? *American economic review*, 379-399.
- Halicioglu, F. (2009). An econometric study of CO₂ emissions, energy consumption, income and foreign trade in Turkey. *Energy Policy*, 37(3), 1156-1164.

- Holtz-Eakin, D., & Selden, T. M. (1993). Stoking the Fires? CO₂ Emissions and Economic Growth. *NBER Working Paper Series*.
- Iwata, H., Okada, K., & Samreth, S. (2012). Empirical study on the determinants of CO₂ emissions: evidence from OECD countries. *Applied economics*, 44(27), 3513-3519.
- Jalil, A., & Feridun, M. (2011). The impact of growth, energy and financial development on the environment in China: A cointegration analysis. *Energy Economics*, 33(2), 284-291.
- Jalil, A., & Mahmud, S. F. (2009). Environment Kuznets curve for CO₂ emissions: a cointegration analysis for China. *Energy Policy*, 37(12), 5167-5172.
- Lean, H. H., & Smyth, R. (2010). CO₂ emissions, electricity consumption and output in ASEAN. *Applied Energy*, 87(6), 1858-1864.
- Mongelli, I., Tassielli, G., & Notarnicola, B. (2006). Global warming agreements, international trade and energy/carbon embodiments: an input-output approach to the Italian case. *Energy Policy*, 34(1), 88-100.
- Narayan, P. K. (2005). The saving and investment nexus for China: evidence from cointegration tests. *Applied economics*, 37(17), 1979-1990.
- Ozturk, I., & Acaravci, A. (2010). CO₂ emissions, energy consumption and economic growth in Turkey. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 14(9), 3220-3225.
- Pao, H.-T., & Tsai, C.-M. (2011). Multivariate Granger causality between CO₂ emissions, energy consumption, FDI (foreign direct investment) and GDP (gross domestic product): evidence from a panel of BRIC (Brazil, Russian Federation, India, and China) countries. *Energy*, 36(1), 685-693.
- Pesaran, M. H., & Pesaran, B. (1997). *Working with Microfit 4.0: interactive econometric analysis; [Windows version]*: Oxford University Press.
- Pesaran, M. H., & Shin, Y. (1998). An autoregressive distributed-lag modelling approach to cointegration analysis. *Econometric Society Monographs*, 31, 371-413.
- Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of applied econometrics*, 16(3), 289-326.
- Sadorsky, P. (2010). The impact of financial development on energy consumption in emerging economies. *Energy Policy*, 38(5), 2528-2535.
- Shahbaz, M., Hye, Q. M. A., Tiwari, A. K., & Leitão, N. C. (2013). Economic growth, energy consumption, financial development, international trade and CO₂ emissions in Indonesia. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 25, 109-121.
- Solow, R. M. (2001). Applying growth theory across countries. *The World Bank Economic Review*, 15(2), 283-288.
- Tamazian, A., Chousa, J. P., & Vadlamannati, K. C. (2009). Does higher economic and financial development lead to environmental degradation: evidence from BRIC countries. *Energy Policy*, 37(1), 246-253.

A Development of English Programme Students' Achievement in Mathematics through Semantic Mapping on Math Vocabulary

Ma. Estela Bolay-og^{*} and Dr. Taweesak Kunyot^{**}

Abstract

At English Programme in Phitsanulok Pittayakom School, learning mathematics in English is a challenge for many students which resulted in poor outcome in quizzes and tests. This is because of their problem in understanding math vocabulary, and the lack of appropriate prerequisite knowledge in mathematics in English. The researcher meant to solve this problem by using semantic mapping strategy in the study. The purposes of the study were to investigate the effectiveness of semantic mapping strategy in improving students' achievement in mathematics and to analyse students' satisfaction upon using semantic mapping in learning math vocabulary. The researcher employed a quantitative design method. The participants were 29 Grade 8-class 11 students. The instruments were achievement test and satisfaction questionnaire. The study lasted for 4 weeks. The results indicated that using semantic mapping strategy on math vocabulary improved students' achievement in mathematics and also proved that students were satisfied with the use of semantic mapping on their math vocabulary. This leads to the conclusion that using semantic mapping in math class is worthwhile and more effective than learning the math concepts directly.

Key Words: English Programme, Semantic Mapping, Math Vocabulary

Introduction

The importance of English in Thailand has long been recognized, as a major core and a mandatory subject in public schools and universities and required for all levels, as described in the Basic Education Curriculum B.E. 2544 (A.D. 2001). Since Thailand is a part of global community, the high increased demand of English language literacy and proficiency has influenced the Thai Ministry of Education to enhance the English Language learning and teaching in Thailand. Under the key programmes of Transforming Language Learning from The Teaching and Learning Reforms, the Ministry of education offered an English Programme, a bilingual education program, aiming at providing full or partial Thai National curriculum subjects in English

---

^{*} Master of Arts in Applied Linguistics for Teaching English, Pibulsongkram Rajabhat University, Email: mstella_db@yahoo.com

^{**} Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University, Email: taweesakmoral@gmail.com

(BIC, 2008), allowing schools to establish English Program with the aim of enhancing high-level of Thai students' English proficiency as well as retaining Thai culture and identity, while not negatively impacting on the learning of Thai or on Thai customs and practices. Although English language is part of the curriculum, one of the major problems most Thai students encounter is the lack of vocabulary knowledge or struggling in understanding with unknown words. Mastering vocabulary is essential for the students who learn English as a foreign language that is why everybody who learns English or a certain language should know the words.

In the area of mathematics, vocabulary knowledge has a robust relation to academic success in school (Biemiller, 2001). Math vocabulary plays an integral role in understanding and learning the whole concept of mathematics (Larson, 2007) and fundamental development of sound concepts, and mathematical thinking (Raiker, 2002). Students may be good in calculation, however, their ability will be hindered if they do not understand the vocabulary applied in instructions and word problems, which mean numbers and symbols, cannot stand alone (Larson, 2007). They must understand math vocabulary if they are to master content and be able to apply in future situations (Thompson and Rubenstein, 2000).

Among math vocabulary strategies, semantic mapping seems to be the most effective tool to improve students' math vocabulary because they can master and easily retain words of which the relationship can be clearly seen and understood (Al-Kufaishi, 1988). Semantic mapping is defined as a form of intensive instruction that is appropriate for mathematics selections that have a single central concept and for students who have fairly substantial prior knowledge about the central concept ((Heimlich and Pittelman (1986), as cited by Ryder and Graves (2003)). Master, Mori & Mori (1993) state that using the strategy motivates and involves students in thinking and reading skills that enhance their vocabulary development by linking information with previous experience which help students learn the vocabulary easily.

In English Programme of Phitsanulok Pittayakom School learning mathematics in English is a challenge for majority of students. The researcher has done interviews to some students in her grade 8 mathematics class and found out that majority of the students had difficulties in understanding math vocabulary particularly in the given directions and questions, and remembering new words or mathematics operations they were going to use which resulted to poor outcome in score. Because of these, the researcher was interested in conducting the research to Grade 8-class 11 of 29 students to study the effectiveness of semantic mapping strategy on math vocabulary in improving students' achievement in mathematics, and also to study the students' satisfaction on the implementation of this strategy.

Research Questions

The problem of the study was formulated in the following questions:

- 1) Can the use of semantic mapping on math vocabulary improve students' achievement in mathematics?
- 2) Are the students' satisfied with the use of semantic mapping in their math vocabulary?

Objectives of the Study

In relation to the problem formulation, the main goal of this study is to find the answer to the questions stated above. However, the researcher wants to elaborate the objectives of the study as follows:

- 1) To study the improvement of students' achievement in mathematics by using semantic mapping in their math vocabulary.
- 2) To study the student's satisfaction on the use of semantic mapping in their math vocabulary.

Significance of the Study

The findings from this study can be beneficial for both math English programme teachers and English programme foreign teachers as the results can give them assistance in carrying out teaching strategies in their lessons to apply in the classroom especially in teaching vocabulary. Moreover, the findings from this study will raise awareness to students on how math vocabulary will help them in mathematics learning. Finally, it will give the researcher useful information whether or not this strategy facilitates students need in understanding math concepts leading to improve their achievement in mathematics.

Literature Review

Mathematics is known for its work with symbols and numbers, it is also additionally explained and clarified through written and spoken words. Clark-Kenschaft (2006) refers mathematics as a language, and without the information of that language, students cannot build up the capacity to do math.

Mathematics has its own unique vocabulary, the vocabulary that is fundamental for students to know in order to be effective in academic accomplishment. According to Biemiller (2001), vocabulary knowledge is unequivocally identified with general scholastic accomplishment in schools and essential to learning mathematics as it is to learning how to read (Chard, n.d.). Murray (2004), Gifford and Gore (2008) found out in their studies that vocabulary is helpful in enhancing students conceptual learning and thus, improve their scores.

Fletcher and Santoli (2003) state that teachers should incorporate vocabulary into math because without knowing the meanings of mathematical words students mathematical comprehension might be diminished. In essence, students need to internalize math vocabulary so that they can apply the concepts rather than just mimic a procedure. Students must learn that mathematics is more than just manipulating numbers to come up with an answer; it is indeed a language unto itself that must be learned with fluency before true comprehension can occur.

Semantic mapping has been viewed as an effective and helpful teaching strategy in the light of the creation and assessment of learner's background knowledge and schemata. There are various meanings of semantic mapping described by different researchers, in language learning, the term semantic mapping is usually used to refer to brainstorming associations which a word has and then diagramming the results (Sökmen, 1997). Rubin (1993,) defines Semantic mapping as a technique use in organizing information that

helps to give structure or order. The key concept of semantic mapping is highlighted or centralized, and it is link with subsidiary concepts, attributes, and so on by means of lines or arrows showing relationships (Oxford & David, 1990).

The use of semantic mapping as instructional tools gives students an extending comprehension of words including their concept knowledge, relationships to different words, and various meanings. Semantic mapping serves as a suitable vocabulary presentation and flexible strategy to be used in improving math vocabulary, teachers may use it the way they think useful in their context. It is useful in creating geometric shapes as a way to organize terms to help learn vocabulary word (Miller & Veatch, 2011) whilst in solving word problems semantic mapping is useful for students to determine the relationships between known and unknown quantities and to determine the correct operation to use to solve for the unknown (Christou & Phillippou, 1999).

Using semantic mapping demands complete involvement by students who are engaged during the teacher-directed discussion. On the implementation of the strategy, the teacher should use extended meanings that are easy to understand and those that connect to students' experiential vocabulary. In addition, to motivate students to learn more, the teacher should employ a fun, enjoyable and engaging vocabulary learning procedure (Graves 1986). The efficiency of applying semantic mapping in teaching learning process not just relies on discourse of every step in semantic mapping strategy but also this efficiency required an adjusting among the teacher and the students. An example of math Master, Mori & Mori (1993) created an instructional sequence of semantic mapping strategy as follows: (1) Select a word central to the topic, (2) Display the target word, (3) Invite the student to generate as many words as possible that relate to the target word, (4) Have the student write the generated words in categories, (5) Have the student label categories, (6) From this list, construct a map, and (7) Lead the class in a discussion that focuses on identifying meanings and uses of words, clarifying ideas, highlighting major conclusions, identifying key elements, expanding ideas, and summarizing information.

Margosein, Pascarella and Pflaum (1982) and Vogt (1983), in their case studies affirmed that semantic mapping has a bigger impact on vocabulary acquisition than does the context clue approach or the traditional dictionary-definition-plus-example approach, in light of the fact that semantic mapping motivates the students to connect their prior knowledge to new words and to see the lexical or conceptual connections among words.

Delik and Yuruk (2013) state in their study that semantic mapping affect substantially and positively general vocabulary knowledge of students'. The strategy could dispose the traditional routine in the classroom. The students' expectedly offered attention to the class and were satisfied to see their own creations through which it was given to learn new vocabulary. The result showed that the strategy was more effective and motivating than traditional ones.

Moreover, the findings of Subahanan, (1999), Zahedia and Abdib (2012), confirmed that semantic mapping affected and hence improved the students' vocabulary learning performance.

Method

In this study, the researcher employed a quantitative research method to gather data. The participants in the study were the Grade 8 class 11 from English Programme at Phitsanulok Pittayakom School, a total of 29 students, with average English proficiency to where the researcher was currently teaching. The subjects did not receive regular vocabulary lessons in the school; they just learned vocabulary from English Programme courses taught by foreign teachers. The researcher employed the following instruments: post-test (achievement test) and questionnaire (satisfaction questionnaire).

The Post-test (Achievement Test) is created to measure how well students retain, comprehend math vocabulary words and apply properly on a given problem and to measure the improvement of the participants. The test was divided into three parts which carried 30 marks. The test consisted of matching type, multiple choice, and word problems. Students were given 50 minutes to complete the test. A scoring rubrics was adopted, a scoring objective items as right or wrong method (usually 1 or 0) for multiple choice and matching type and smarter balanced mathematics general rubric for 2-points items with few changes or adjustments for problem solving.

The satisfaction questionnaire was designed to collect information on students' learning experience in semantic mapping on improving their math vocabulary. It was a quick, 7-question survey that helped to perceive students feeling and understanding of semantic mapping. The method used to assist the researcher in gathering the data is a Likert scale, 'No', 'Somewhat', 'Yes', which was commonly used to measure attitudes, knowledge, perceptions, values and behavioral change.

In evaluating questionnaire's reliability, as well as the test's validity and reliability, the alpha cronbach was employed. In the post-test, a try-out test was conducted to find out the validity and reliability of each item. The alpha cronbach values between 0-1. The value is closer to the whole number 1.00, the greater the test's and questionnaire's reliability. On the contrary, the alpha cronbach gets close to 0.00, the low consistency of the test and questionnaire is. Hence, the criteria of the test's and questionnaire's reliability at 0.20 and over are acceptable.

Results

The data gathered from the post-test was analyzed and the result gained was used to measure the participants' improvement in mathematics. The frequency and percentage of the score in post-test is shown in table 1.

Table 1 The frequency and percentage of the score of the post-test (Achievement test)

Test score	Frequency	Percentage of the test score
13	1	43.33%
14	1	46.67%
16	2	53.33%
17	1	56.67%

Table 1 (Con.)

Test score	Frequency	Percentage of the test score
18	3	60.00%
19	1	63.33%
20	2	66.67%
21	4	70.00%
22	5	73.33%
23	2	76.67%
24	1	80.00%
25	5	83.33%
26	1	86.67%

As shown in table 1, it could be seen that the higher frequency was 5 of 29 students in scores 22 and 25. The lowest frequency was 1 in scores 13, 14, 17, 19, 24 and 26. Since the researcher uses the percentage-point grading in her class for testing and 50% is the passing grade, 27 participants passed the test and 2 participants failed the test. In a rather simpler conclusion, employing semantic mapping strategy to teach math vocabularies demonstrated to have a positive outcome to the participants.

The data gathered from the questionnaire was analyzed to support the data gathered from the post-test. The result from the analyzed data is shown in table 2.

Table 2 The result of satisfaction questionnaire on using semantic mapping in math vocabulary

Question No.	Statement	No	Somewhat	Yes
1	I easily understand and remember math vocabularies whenever my teacher uses semantic mapping	0	17 (58.6%)	12 (41.4%)
2	I actively participate during math discussions	0	23 (79.3%)	6 (20.7%)
3	I feel confident when answering math problems	0	22 (75.9%)	7 (24.1%)
4	I find semantic mapping useful in learning mathematics	0	7 (24.1%)	22 (75.9%)
5	I enjoy learning mathematics	2 (6.9%)	10 (34.4%)	17 (58.6%)
6	I improve my mathematical skills as well as my English vocabulary	0	18 (62.1%)	11 (37.9%)
7	I get good scores during exercises	0	22 (75.9%)	7 (24.1%)

The results in table 2 indicated that 'Somewhat' was the most picked term by the participants with a total percentage of 58.6% of 100%. The less picked term was 'No' with a total percentage of 6.9% of 100%.

In 'No' term, it can be observed that the most picked question number was 5 with frequency of 2 (6.9%) of 29 participants while the question numbers 1, 2, 3, 4, 6, and 7 were the least picked question number with frequency 0 of 29 participants. As for 'Somewhat' term, question no. 2 was the most picked question number with frequency of 23 (79.3%) of 29 participants while question number 4 was the least picked question number with frequency of 7 (24.1%) of 29 participants. The result also revealed that in 'Yes' term, question number 4 was the most picked term with frequency 22 (75.9%) of 29 participants while question number 2 was the least picked with frequency of 6 (20.7%) of 29 participants. The analysis of questionnaire provided positive information on the effectiveness of semantic mapping in improving participants' math vocabulary.

Discussion

By analyzing the data, it was found out that the results from the post-test and satisfaction questionnaire implied that employing semantic mapping activity in math vocabulary enhances word learning, vocabulary retention and retrieval of word meanings that help the participants in facilitating their comprehension ability and mathematical improvement. This corresponds to the findings discussed by Singleton (2007) that coordinating the words into their prior semantic frameworks enable the students to experience profound mental processing and in this manner they have a more permanent memory of the words they learnt. This is also corresponds with the statement of Rubin (1993) that visual representation of the material helps students remember information they have studied that lead to a good impact in students' achievement.

When considering the general mathematical ability of the 29 participants, it can be said that through semantic mapping activity the participants comprehend the mathematical concepts by using background knowledge and experience which help them to expand their ability that enables them to tackle math complex words and to answer math word problems. This corresponds to the findings discussed by Master, Mori & Mori (1993) that using semantic mapping strategy motivates and involves students in thinking and reading skills that enhance their vocabulary development by linking information with previous experience. With regards to the complexity of the words and understanding word problems, the findings discussed by Christou and Philippou (1999) affirmed that semantic mapping is useful for students to determine the relationships between known and unknown quantities to enable to solve the given word problem.

Finally, employing semantic mapping strategy in math class had been proven to be beneficial and participants shown a good improvement in vocabulary development and understanding math concepts. This outcome was confirmed by the findings of Zahedi, and Abdi (2012) that semantic mapping affected and hence improved the students' vocabulary learning performance through involving students' in deep processing and consequently lead to better retention. Moreover, this study corresponds with Subahanan, (1999) finding in her mathematics class revealed that the semantic mapping group performed well in the post-test compared to the control group.

Conclusion and Suggestion

The result from post-test showed that Semantic mapping strategy is effective in improving students of Phitsanulok Pittayakom School achievement in mathematics. The use of semantic mapping in math vocabulary helps math lessons comprehensible for students as it helps understanding math concepts. It was successful in making the students enrich and explore their idea and knowledge of the lesson. In addition, semantic mapping helps develop students vocabulary skills and makes the students motivated in learning.

The result from the questionnaire provided information that students were satisfied in using semantic mapping in their math vocabulary and helped students in improving their achievement in mathematics.

The findings of the study provide good information which supports the statement that vocabulary knowledge plays a vital role to language acquisition. There is a need to expose the students to vocabulary strategies not only in their English class but also in any particular classes.

Since the results of the study provided the answer to the research questions. The researcher plans to continue using the strategy in her math class and shares the findings to her colleagues, so her research can be used as a part of their programme improvement goals.

Based on the result of the study, the researcher proposes some suggestions concerning the research findings as follows:

In this study, semantic mapping strategy worked with the students and highly recommended for continuation by them. To enable to find suitable vocabulary strategies to use in teaching and learning process, teachers should learn each student's classroom behavior in learning and background to develop an in-depth understanding of each student. In addition, teachers should enhance their teaching process and knowledge to apply in their class to be able to facilitate an enjoyable, creative and productive classroom.

Since this study was conducted in a math class to where students were not used to study math vocabulary lesson, the researcher did not employ pre-test, the researcher suggests that for future research the future researcher should employ pre-test to compare the difference of findings of the test. In addition, the researcher also suggests that for further research, future researcher should look for new strategy to combine with semantic mapping in teaching math vocabularies to make the research more effective.

References

- Al-Kufaishi, A. (1988). **A Vocabulary Building Program is a Necessity not a Luxury**. English teaching Forum, 26(2): 42-44.
- Basic Education Curriculum B.E. 2544 (A.D. 2001). Department of Curriculum and Instruction Development. Ministry of Education. 2002. ISBN 974-269-1797.
- Biemiller, A. (2001). **Teaching vocabulary: Early, direct, sequential**. The American Educator, 25(1), 24-28.
- Bureau of International Cooperation (2008). **Towards a Learning Society in Thailand**. An Introduction to Education in Thailand. Retrieved from <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/book/ed-eng-series/intro-ed08.pdf>

- Chard, D. (n.d.). **Vocabulary strategies for the mathematics classroom**. Houghton Mifflin Math Retrieved September 12, 2010, from http://www.eduplace.com/state/pdf/author/chard_hmm05.pdf
- Christou, C. & Philippou, G. (1999). **Role of schemas in one-step word problems**. *Educational Research and Evaluation*, 5, 269-289.
- Clark-Kenschaft (2006), **Math Power: How to Help Your Child Love Math, Even If You Don't**. New York.
- Graves, M. F. (1986). **Vocabulary learning and instruction**. *Review of Research in Education*, 13, 49-91.
- Gifford, M. & Gore, S. (2008). **The effects of focused academic vocabulary instruction on underperforming math students**. Alexandria, VA: ASCD Report. Retrieved February 20, 2010, from http://www.ascd.org/ASCD/pdf/Building%20Academic%20Vocabulary/academic_vocabularymathwhitepaperweb.pdf
- Fletcher, M. & Santoli, S. (2003). **Reading to learn concepts in mathematics: An action research**. 27p.
- Larson, C. (2007). **The importance of vocabulary instruction in everyday**, *Vocabulary Instruction Mathematics*, University of Nebraska-Lincoln.
- Masters, L. T., Mori, B. A., & Mori, A. A. (1999). **Teaching secondary students with mild learning and behavior problems: Methods, materials, strategies (3rd ed.)**. Austin, TX: Pro-ed.
- Miller, M., & Veatch, N. (2011). **Literacy in context (LinC): Choosing instructional strategies to teach reading in content areas for students grades 5-12**. Boston: Pearson.
- Murray, M. (2004). **Teaching Mathematics Vocabulary in Context: Windows, Doors, and Secret Passageways**. Pearson Education Canada, 2004.
- Oxford, R & Crookall, D. (1990), **TESL**, Canada Journal/Revue TESL DU Canada, Vol. 7, No. 2.
- Raiker, A. (2002). **Spoken language and mathematics**. *Cambridge journal of Education*, V 32, 1, 45-60.
- Rubin, D. 1993. **Teaching Reading and Study Skills in Content Area**. Boston, MA: Allyn and Bacon, a Division of Simon and Schuster, Inc.
- Ryder, R., and M. Graves. 2003. *Reading and learning in content areas*. 3rd ed. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Sokmen, J. A. (1997). **Current trends in teaching second language vocabulary**. In N. Schmitt and M. McCarthy (Eds.), *Vocabulary Description, Acquisition and Pedagogy* (pp. 237-257). Cambridge: Cambridge University Press.
- Singleton, D. (2007). **How integrated is the integrated mental lexicon?** In Z. Lengyel, and J. Naracsics (eds). *Second Language Lexical Processes: Applied Linguistic and Psycholinguistic Perspective*. Canada: Multi-lingual Matters Ltd p. 3-16.
- Subahan, T. (1999). **Penggunaan Peta Konsep Dan Pencapaian Matematik**. *Jurnal Kurikulum*. 1(2):1.
- Thompson, D.R. & Rubenstein, R.N. (2000). **Learning mathematics vocabulary: potential pitfall and instructional strategies**. *Mathematics Teacher*, (93)7, 568-574.
- Zahedi, Y., & Abdi, M. (2012). **The effect of semantic mapping on EFL learners' vocabulary learning**. *Procedia: Social and Behavioral Sciences* 69. Elsevier Ltd.. 2273-2280.

การวิเคราะห์เพื่อจำแนกประเภทนักศึกษาที่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรม
ที่จัดขึ้นภายในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

**An analysis of Discriminant of Students' Need for Activity Participation of the
Faculty of Management Science, Pibulsongkram Rajabhat University**

ศุภศิริ สุวรรณเกษร* และ สุมนภักดิ์ คุ่มจันทร์**

Supsi Suwankesorn and Sumonpat Kumchan

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อจำแนกประเภทนักศึกษาที่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตัวอย่างคือ นักศึกษาที่ต้องการและไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 180 คน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์จำแนกประเภท ผลการวิเคราะห์ พบตัวแปรจำแนกกลุ่ม 4 ตัวแปร ได้แก่ การใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ ความต้องการรู้จักเพื่อนใหม่ กิจกรรมด้านสนทนา การ และความพร้อมของอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม และสำหรับความแม่นยำของสมการการจำแนก พบว่า สามารถพยากรณ์กลุ่มนักศึกษาที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมได้ถูกต้องร้อยละ 87.79 และสามารถพยากรณ์กลุ่มนักศึกษาที่ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมได้ถูกต้องร้อยละ 82.47

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมภายในคณะ, การเข้าร่วมกิจกรรม, ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรม, การวิเคราะห์จำแนกประเภท

Abstract

This research aimed to discriminant of students' activity participation of the faculty of management science, Pibulsongkram Rajabhat University. For the sampling group, there were totally 180 students who required to participate in student's activity and did not require participating in student's activity. The author collected data by using questionnaires and were analyzed by using discriminant analysis. The result found that 4 discriminate variables were identified as follow: (1) to use free time effectively; (2) to make friends with the other students; (3) to join recreational activities and (4) the availability of equipment in activity. The accuracy of discriminating equation could predict students of the group that participate in student's activity by

* คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

87.79 percent, and could predict students of the group that did not participate in student's activity by 82.47 percent.

Key Words: Faculty Activity, Students' Activity Participation, Requirement of Student's activity, Discriminant Analysis

บทนำ

กิจกรรมนักศึกษา เป็นหนึ่งในกระบวนการจัดการศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาจัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาส รู้จัก พุดคุย และร่วมทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยพัฒนาความเจริญเติบโตทั้งทางด้านวิชาการ ด้านสังคม หรือแม้กระทั่งด้าน จิตใจ ทำให้เกิดความพร้อมเมื่อต้องเข้าไปอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมต่อไป สถาบันการศึกษาที่จะต้องไม่ทำ หน้าที่ ถ่างทอดความรู้ที่เป็นทักษะวิชาชีพให้แก่นักศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องสร้างให้นักศึกษามีโลกทัศน์ที่ กว้างไกล ฝึกให้เรียนรู้จากสิ่งรอบตัวและแหล่งต่างๆ ก่อให้เกิดทักษะในการใช้ชีวิต การวิเคราะห์ วิจัยมองเห็น และ แก้ปัญหาได้ (สุวรรณ วิเศษ, 2545)

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีความตระหนัก และให้ความสำคัญในเรื่องของการ จัดกิจกรรมของนักศึกษา และดำเนินการตามแนวคิดนี้อย่างต่อเนื่อง แต่จากปัญหาการดำเนินกิจกรรมในปัจจุบันที่ยังมี นักศึกษาบางกลุ่มที่ยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเท่าใดนัก เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยทำการ วิเคราะห์เพื่อจำแนกประเภทนักศึกษาที่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่มีความตั้งใจเข้าร่วมโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นโดยคณะ วิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สร้อยญา บุญเกิด (2542) พบว่า นักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ต้องการให้ทางมหาวิทยาลัยส่งเสริมกิจกรรม พัฒนาบุคลิกภาพ สุวรรณ วิเศษ (2545) พบว่า นักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีความคิดเห็นต่อกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมาก บุญยงค์ บุญพัก (2552) พบว่า นักศึกษาต้องการจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิชาการและบำเพ็ญประโยชน์ พร ทิพย์ มั่งคั่ง (2550) พบว่า นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกีฬา ฤทธิฤกษ์ ราชภักดี (2546) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยา เขตชลบุรี มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการด้านกีฬาและศิลปวัฒนธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมาก วิสาขา เทียมลม (2551) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สนใจเข้าร่วมกิจกรรมวันพ่อ และวันแม่ แห่งชาติเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Method) ทำการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis: DA) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามทำการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการศึกษานี้คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาวิชาการวิเคราะห์เชิงปริมาณในปีการศึกษาที่ 1/2558 จำนวน 193 คน ซึ่งสามารถคำนวณเป็นตัวอย่างตามแนวคิดของ Yamane (1973) ได้จำนวนทั้งสิ้น 130 ตัวอย่างแต่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นจึงเก็บตัวอย่างเพิ่มขึ้นอีก 50 ตัวอย่าง คิดเป็นตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้งสิ้น 180 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งจะครอบคลุมส่วนต่างๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ชั้นปี สาขาที่เรียน ระยะทางระหว่างคณะและที่พัก เกรดเฉลี่ย

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับผู้มีอิทธิพล หรือมีส่วนในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ตอนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านเหตุผลที่นักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านลักษณะของกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการเข้าร่วม และด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรม

ทำการเก็บแบบสอบถามด้วยวิธีสุ่มโดยบังเอิญ (Random Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างเพื่อให้ได้จำนวนตามต้องการโดยไม่มีหลักเกณฑ์ ตัวอย่างจะเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ในช่วงวันที่ 1 ตุลาคม 2558-30 พฤศจิกายน 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ด้วยสถิติ $\bar{X}$ และ SD
2. ทำการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์การจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้
  - 2.1 หาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระต่างๆ เพื่อพิจารณาว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์แบบพหุเชิงซ้อน (Multicollinearity) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548)
  - 2.2 ทำการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise)

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติพรรณนา

ตาราง 1 แสดงจำนวนร้อยละของบุคคลผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่จัดขึ้นโดยคณะวิทยาการจัดการ

บุคคลผู้มีอิทธิพล	ผู้ต้องการเข้าร่วม 109 คน	ผู้ไม่ต้องการเข้าร่วม 71 คน	รวม 180 คน
เพื่อน	51	23	74
ผู้ปกครอง	27	21	48
อาจารย์ที่ปรึกษา	32	26	58

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ พบว่า เพื่อน เป็นบุคคลผู้มีอิทธิพลที่การตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาที่จัดขึ้นโดยคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมากที่สุดรองลงมาคือ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครอง ตามลำดับ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยเหตุผลที่นักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของคณะวิทยาการจัดการ

เหตุผล	ชื่อตัวแปร	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	Join1	3.22	0.756	ปานกลาง
ต้องการรู้จักเพื่อนใหม่	Join2	4.68	0.664	มากที่สุด
ต้องการความรู้ และความสนุกสนาน	Join3	4.35	0.848	มากที่สุด
เป็นการให้ความร่วมมือกับทางคณะ	Join4	3.12	0.657	ปานกลาง

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า เหตุผลที่นักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของคณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมากที่สุด คือ ความต้องการรู้จักเพื่อนใหม่ ความต้องการความรู้ และความสนุกสนาน และเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยลักษณะของกิจกรรมที่ของคณะวิทยาการจัดการ

เหตุผล	ชื่อตัวแปร	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ด้านกีฬา	Act1	4.01	0.541	มาก
ด้านวิชาการ	Act2	3.15	0.747	ปานกลาง
ด้านสหนาการ	Act3	4.56	0.657	มากที่สุด
ด้านศิลปะ	Act4	3.45	0.556	ปานกลาง
ด้านการบำเพ็ญประโยชน์	Act5	4.12	0.735	มาก

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ลักษณะของกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการเข้าร่วมมากที่สุด คือ กิจกรรมด้านสหนาการกิจกรรมด้านการบำเพ็ญประโยชน์และกีฬาด้านกีฬาตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยความต้องการความพร้อมในจัดกิจกรรมของคณะวิทยาการจัดการ

เหตุผล	ชื่อตัวแปร	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
ด้านสถานที่	Pre1	4.66	0.658	มากที่สุด
ด้านบุคลากร	Pre2	4.31	0.866	มาก
ด้านอุปกรณ์	Pre3	4.89	0.671	มากที่สุด

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า นักศึกษาต้องการความพร้อมในการจัดกิจกรรมของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมากที่สุด ในด้านอุปกรณ์ด้านสถานที่ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

การตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์การจำแนกประเภท

การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปจะใช้เกณฑ์ดังนี้ (Hinkle, 1998: 118)

ตาราง 5 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กรณีเหตุผลที่นักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรม คณะวิทยาการจัดการ

	Join1	Join2	Join3	Join4
Join1	1	0.334	0.158	0.095
Join2	0.334	1	0.225	0.145
Join3	0.158	0.225	1	0.174
Join4	0.095	0.145	0.174	1

จากตาราง 5 ผลการทดสอบพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างกลุ่มตัวแปร Join1-Join 4

ตาราง 6 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กรณีลักษณะของกิจกรรมที่นักศึกษาต้องการเข้าร่วมคณะวิทยาการจัดการ

	ACT1	ACT2	ACT3	ACT4	ACT5
ACT1	1	0.232	0.333	0.117	0.243
ACT2	0.232	1	0.111	0.346	0.315
ACT3	0.333	0.111	1	0.311	0.212
ACT4	0.117	0.346	0.311	1	0.104
ACT5	0.243	0.315	0.212	0.104	1

จากตาราง 6 ผลการทดสอบพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างกลุ่มตัวแปร ACT1 -ACT5

ตาราง 7 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กรณีความต้องการความพร้อมในจัดกิจกรรมของคณะวิทยาการจัดการ

	Pre1	Pre2	Pre3
Pre1	1	0.314	0.166
Pre2	0.314	1	0.125
Pre3	0.166	0.125	1

จากตาราง 7 ผลการทดสอบพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างกลุ่มตัวแปร Pre1 -Pre3
จากตาราง 6-8 ผลการทดสอบแสดงว่าไม่มีตัวแปรอิสระใดที่มีพหุสัมพันธ์ระหว่างกัน

การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ของการวิเคราะห์ด้วยค่าคะแนนมาตรฐาน

ตาราง 9 แสดงการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์ของการวิเคราะห์ด้วยค่าคะแนนมาตรฐาน

ตัวแปร	คำอธิบายตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ในการจำแนกกลุ่ม	
		ไม่ต้องการเข้าร่วม	ต้องการเข้าร่วม
Joint1	เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	-0.841	-1.112
Joint2	ต้องการรู้จักเพื่อนใหม่	-0.912	1.033
Act3	ด้านสหนาการ	0.846	0.716
Pre3	ด้านอุปกรณ์	0.746	0.888

จากตาราง 9 ตัวแปรจำแนกความต้องการเข้าร่วมคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มีทั้งหมด 4 ตัวแปร โดยเขียนเป็นสมการจำแนกในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z = -0.841 \text{ Joint1} + 0.912 \text{ Joint2} + 0.846 \text{ Act3} + 0.746 \text{ Pre3}$$

ตาราง 10 แสดงค่าที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยสมการจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่ต้องการ และไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในคณะวิทยาการจัดการ

Function	Variance (%)	Cumulative (%)	Canonical Correlation	Wilks Lambda	X ²	df	P-Value
1	100.0	100.0	.784	.613	66.57	12	.042

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์สมการการจำแนก พบว่าค่า X² = 66.57 df = 12 ตัวแปรในสมการทั้งหมด (4 ตัวแปร) มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (Canonical Correlation = 0.784) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ความถูกต้องในการพยากรณ์

ตาราง 11 แสดงค่าร้อยละความถูกต้องของการจำแนก

การจัดกิจกรรม	การพยากรณ์		รวม
	ผู้ไม่ต้องการเข้าร่วม	ผู้ต้องการเข้าร่วม	
ความถูกต้องในการพยากรณ์ (%)	82.47	17.53	100
ความถูกต้องในการพยากรณ์ (%)	12.21	87.79	100

จากตารางที่ 11 พบว่า สมการการจำแนกสามารถพยากรณ์ จำแนกกลุ่มนักศึกษาที่ไม่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมได้ถูกต้องร้อยละ 82.47 และพยากรณ์กลุ่มนักศึกษาที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามได้ร้อยละ 87.79

สรุปและอภิปรายผล

จากสมการจำแนกทำให้ทราบปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามได้แก่ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ความต้องการรู้จักเพื่อนใหม่และความพร้อมของอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม และลักษณะของกิจกรรมที่เหตุให้เกิดการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม คือ กิจกรรมด้านสนันทนาการ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญยงค์ บุญพัก (2552) ที่พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดชลบุรีต้องการจัดกิจกรรมด้านกีฬาและนันทนาการ มากที่สุด ชัดแย้งกับ พรทิพย์ มั่งคั่ง (2550) ฤทธิ์ฤกษ์ ราชภักดี (2546) วิสาชา เทียมลม (2551) และ สุวรรณ วิเกษ (2545) ที่พบว่า ตัวอย่าง มีความคิดเห็น หรือมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ทางคณะควรทำความเข้าใจ ปรับปรุง ปรับเปลี่ยน หรือแก้ไขปัจจัยดังกล่าวนี้ในอันดับต้นๆ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษามีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นภายในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามให้มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2548.การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SPSS for window. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญยงค์ บุญพัก. (2547). การศึกษาความต้องการในการจัดกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรทิพย์ มั่งคั่ง. (2550). ความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิสาชา เทียมลม. (2551). การศึกษาแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. วิจัยของกองพัฒนานักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- ฤทธิฤกษ์ ราชภักดี. (2546). การศึกษาความต้องการในการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม
วิทยาเขตชลบุรี. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การอุดมศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สร้อยญา บุญเกิด. (2542). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุวรรณ วีเกษ. (2545). การจัดกิจกรรมนักศึกษาของคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารอาชีวศึกษา คณะครุ
ศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- อำนาจ เลิศขยันดี. 2545. สถิติขั้นสูง. กรุงเทพฯ: ศิลปะสนองการพิมพ์
- Hinkle, D.E, William,W. and Stephen G. J. Applied Statistics for the Behavior Sciences. 4th ed. New York:
Houghton Mifflin, 1998
- Yamane, Taro.1973. Statistics: An Introductory Analysis. Third editio.Newyork: Harper and Row Publication.

The Development of a Presentation Model for the Conveying of the Dimensions of Phitsanulok Indigenous Foods Consuming Cultures to the Public

Supattra Charoenpakdee Bodeerat^{*}, Benjaporn Boonsirungrueng^{**}, Warintorn Polkhan^{***},
Tunyaporn Maboub^{****} and Chot Bodeerat^{*****}

Abstract

The suitability of Phitsanulok Indigenous Foods Consuming Cultures Presentation (PIFCCP) to public can lead local people to be proud of their ethnic background and describes the mode of food production, distribution, consumption and re-use of by-products of foods by local wisdom of Indigenous peoples. This research studied the requirements of 400 people who lived in Phitsanulok province, Thailand using a questionnaire and a group discussion of 32 community leaders of Phitsanulok province on the direction of their PIFCCP presentation model. It was found that the conveying of PIFCCP needs to present in the Museum as permanent exhibition with a 3 dimensions of tray model of appropriate food, an identity of Phitsanulok as Nan River, a reflection of local people lifestyle, an area for photo taking etc. Thus, these results lead to exhibit a model of Phitsanulok Indigenous Foods Consuming Cultures in Phitsanulok Museum at Art and Culture, Pibulsongkram Rajabhat University as educational conveying. The visitor can touch an experience of the kitchen of houseboat on Nan River which a real model of Phitsanulok Indigenous Foods with easy descriptions, a plenty of kitchenware and can act to cook a food for photo taking etc.

Keywords: Food Conveying, Phitsanulok Indigenous Foods, Consuming Cultures

---

^{*} Faculty of Science and Technology, Pibulsongkram Rajabhat University

^{**} Art and Culture, Pibulsongkram Rajabhat University

^{***} Art and Culture, Pibulsongkram Rajabhat University

^{****} Art and Culture, Pibulsongkram Rajabhat University

^{*****} Faculty of Humanities and Social Sciences, Pibulsongkram Rajabhat University

ความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะ
ตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

**People's Opinions towards Duties and Roles of Local Administrative
Organization's Main Missions in Providing Public Services in the Area
of Taphanhin District, Phichit Province**

ว่าที่ ร.ต.หญิงยุวดี พวงรอด *

Acting Sub Lieutenant Yuvadee Phongrod

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ ศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านจัดระเบียบชุมชนสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ตามลำดับ เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ อาชีพและรายได้ มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า หน่วยงานควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการให้มีบริการสาธารณะในทุกๆ ด้านเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการพัฒนาและเสริมสร้างกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนนำไปสู่แนวทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

* คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม; E-mail : aoryuvadee@gmail.com

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของประชาชน, อำนาจหน้าที่และบทบาท, การให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลัก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research has 3 objectives as follow: to study people's opinion levels towards Duties and Roles of local administrative organization's main missions in providing public services, to compare people's opinions towards Duties and Roles of local administrative organization's main missions in providing public services, as well as to study problems, obstacles, and ways affecting people's opinions towards Duties and Roles of local administrative organization's main missions in providing services in the area of TaphanHin District, Phichit Province. The research findings found that: There are 6 aspects of people's opinion level towards Duties and Roles of local administrative organization's main missions in providing public services which their overall picture is in a "most" level. If consider each aspect, life quality promotion aspect has the most in mean. Next levels include society & community management and peace maintenance aspect, basic structure of natural resource and environment preservation management aspect, religion/culture/tradition/local wisdom aspect, as well as commercial and tourism investment promotion planning aspect, chronologically. The comparison between people's opinions towards Duties and Roles of local administrative organization's main missions in providing public services can be categorized according to personal factors stated as follow: It was found that gender, age, occupation, and income affect people's opinions on roles and duties of local administrative organization's main missions in providing public services. In contrast, marital status, and educational level do not affect people's opinions on roles and duties of local administrative organization's main missions in providing public services, which has a statistically importance of 0.05. For problems, obstacles, and ways affecting people's opinions towards Duties and Roles of local administrative organization's main missions in providing public services, it was found that people have a need for the organization to take an important role in promoting, supporting, and developing every aspect of public services in order to be the initial point of development and supporting the process of how people share their opinions and walk toward ways in creating most benefits for our community, society, and country in the future.

Key Words: People's Opinion, Duties and Roles, Public Services according to Main Missions, Local Administrative Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตลอดระยะเวลาของห้วงการพัฒนาที่ผ่านมา สะท้อนให้เราได้เห็นถึงผลของการพัฒนาทั้งในแง่ที่เป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ และในแง่ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลมาจากการแสดงบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ โดยเฉพาะปัจจุบันประเด็นการจัดบริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องมีการตระหนักและใส่ใจในเรื่องของประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดของการให้บริการ ซึ่งบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงนับว่าเป็นหัวใจหลักที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า มั่นคง และยั่งยืน ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย

อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ต่อเนื่องมาจนถึงฉบับปัจจุบัน ประกอบกับพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยได้เข้ามามีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการให้บริการสาธารณะ ซึ่งจะมีผลต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการได้รับบริการสาธารณะ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความตระหนักรู้และเข้าใจในหน้าที่ของหน่วยงานของตนในระดับความเป็นอิสระในการแสดงบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ จนสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทันที่ทันทั้งที่นั้น ในขณะที่เดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะต้องมองภาพสะท้อนกลับถึงความคาดหวังและความต้องการของประชาชนในการให้บริการสาธารณะที่สูงขึ้นเช่นกัน เพื่อเป็นการรองรับและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกที่ ถูกเวลา และเหมาะสมมากที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงจิตสำนึกที่ดีในการแสดงบทบาทและอำนาจหน้าที่ต่อการรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับปัจจุบัน พ.ศ.2549, 2553)

เพราะตามที่เราราบกันดีว่า “จิตสำนึกในการให้บริการ” ต่างก็มีความหมายไปในเชิงของการรับรู้ ว่าหน่วยงานของเราจะต้องมีอำนาจและหน้าที่ในการให้บริการเพื่อจุดมุ่งหมายใดซึ่งเมื่อเกิดการรับรู้ในแง่ของการปฏิบัติที่มาจากจิตสำนึกรับผิดชอบเราก็จะมีความพยายามและกระตือรือร้นที่จะกระทำการต่างๆ โดยใช้ความรู้ความสามารถเพื่อให้เกิดการบริการที่ดีโดยมุ่งหวังให้งานที่รับผิดชอบนั้นประสบความสำเร็จมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งนั่นหมายความว่าถ้าเรามีจิตสำนึกสูงก็ย่อมที่จะมีผลให้เรามีความพยายามในการกระทำการที่เหมาะสมแม้จะอดทนก็ยินยอมจะกระทำก็ตามแต่ในทางตรงกันข้ามหากเราขาดจิตสำนึกเราก็คือคนที่ไม่สนใจอย่างแท้จริงที่จะกระทำการต่างๆอย่างเหมาะสมไม่ว่างานจะสำเร็จหรือไม่ก็ตามและไม่รู้สึกเดือดร้อนอะไรจนในที่สุดผลที่ตามมา ก็อาจจะก่อให้เกิดความล้มเหลวของการทำงานและองค์กรได้ (ชอลดา หวังน้ำ, 2545)

การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร จึงมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้ผลการวิจัยได้เป็นแนวทางในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มุ่งเน้นเฉพาะการควบคุมและสั่งการผ่านระบบที่ซับซ้อนจนทำให้แนวทางการจัดบริการสาธารณะส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการที่มีข้อจำกัดในการตอบสนองความต้องการของประชาชนแท้จริงให้สามารถสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในกระแสการเรียกร้องประชาธิปไตยที่จะต้องยึดหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ กล่าวคือ ต้องเน้นหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า รวมถึงสอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีการมุ่งเน้นการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) โดยเน้นย้ำให้องค์กรภาครัฐจะต้องมีการบริหารจัดการและมีบทบาทหน้าที่ที่เป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทของตนเพื่อสร้างประโยชน์และคุณค่าสูงสุดให้กับสังคมโดยรวม และที่สำคัญคือเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มีการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่มีตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ เป็นธรรมและโปร่งใส อันจะนำมาซึ่งการแสดงอำนาจหน้าที่และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการสาธารณะตามภารกิจหลักให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงและเท่าเทียม

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และบทบาทสำคัญในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลัก ไม่ว่าจะเป็น ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชนสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้แก่ประชาชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระจาย

ทรัพยากรต่างๆ ให้ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อให้การพัฒนาและการขับเคลื่อนบริการสาธารณะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

จากบริบทข้างต้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นประเด็นสำคัญที่จะทำให้ทราบว่าคุณภาพชีวิตของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร จะสามารถตอบสนองต่อนโยบายสาธารณะ (Public Policy) และความต้องการของประชาชนได้แท้จริงหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดจากการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดได้ดังภาพต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

คุณลักษณะส่วนบุคคล
- เพศ
- อายุ
- สถานภาพสมรส
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้

ตัวแปรตาม

การให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักทั้งหมด 6 ด้าน
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต
3. ด้านจัดระเบียบชุมชนสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย
4. ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว
5. ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตรจำนวน 68,258 คน ส่วนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane

การรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 6 ด้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา อุปสรรค และแนวทางที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของเบสท์ (Best: 1970)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามตัวอย่างได้ทำการตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ นำมาแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 6 ด้านโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538: 73)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 6 ด้าน โดยใช้สถิติอนุมานในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรต้นที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม และทดสอบ One Way ANOVA สำหรับตัวแปรที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 51-60 ปี สถานภาพที่มีจำนวนมากที่สุด คือ สถานภาพสมรสระดับการศึกษาอยู่ในระดับ ประถมศึกษา และอาชีพที่มีจำนวนมากที่สุด คือเกษตรกรกรรม ส่วนรายได้ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ 1,001-5,000 บาท

ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ทั้งหมด 6 ด้าน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = .834) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = .756) และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านจัดระเบียบชุมชนสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = .774) ด้านโครงสร้างพื้นฐานมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.10, S.D. = .831) ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.09, S.D. = .906) ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = .853) และด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = .885)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งหมด 6 ด้าน

บริการสาธารณะตามภารกิจหลัก	$\bar{X}$	S.D.	แปรผล
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	4.10	.831	มาก
2. ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต	4.37	.756	มาก
3. ด้านจัดระเบียบชุมชนสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย	4.31	.774	มาก
4. ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว	4.06	.885	มาก
5. ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น	4.08	.853	มาก
6. ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.09	.906	มาก
รวม	4.17	.834	มาก

เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ทั้งหมด 6 ด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยด้านเพศ พบว่า เพศหญิงและเพศชายมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยด้านอายุ พบว่า อายุ 21-30 ปี กับ 51-60 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยด้านสถานภาพสมรส พบว่า สถานภาพสมรสมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยด้านอาชีพ พบว่า อาชีพเกษตรกรรมกับอาชีพข้าราชการมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยด้านรายได้ พบว่า รายได้ 1,001-5,000 บาท กับรายได้ 20,000 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ทั้งหมด 6 ด้าน

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต และรองลงมาตามลำดับ คือ ด้านจัดระเบียบชุมชนสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว จากผลของการวิจัย ที่ประชาชนให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่อยู่ในอันดับต้นๆ นั้น สะท้อนให้เห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดที่ประชาชนทุกคนคาดหวังจากอำนาจหน้าที่และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะ นั่นคือ การอยู่ดี กินดี และมีความสุขอย่างแท้จริงและเท่าเทียมกันของประชาชนทุกคน ซึ่งจะสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับปัจจุบัน พ.ศ.2549 (2553) ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะที่สำคัญคือ ทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านจัดระเบียบชุมชนสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศาสนาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยบริการสาธารณะที่เกี่ยวกับภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและเป็นไปเพื่อประโยชน์โดยรวมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทัศนะของ วุฒิสาร ตันไชย (2548) ที่ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับหลักการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป้าหมายสำคัญของการบริการไว้อย่างน่าสนใจว่า การให้บริการแก่ประชาชนควรยึดหลักหรือแนวทางสำคัญ ดังนี้

1. การให้บริการอย่างเสมอภาค (Equitable Service) กล่าวคือ มุ่งเน้นความยุติธรรมในการบริหารงานภาครัฐที่มีฐานคติที่ว่าทุกคนเท่าเทียมกัน
2. การให้บริการที่ตรงเวลา (Timely Service) หมายถึง ในการบริการจะต้องมองว่าการให้บริการสาธารณะจะต้องตรงต่อเวลาผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะถือว่าไม่มีประสิทธิภาพเลยถ้าไม่มีการตรงต่อเวลาซึ่งจะสร้างความไม่พอใจให้แก่ประชาชน
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Ample Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะต้องมีลักษณะมีจำนวนการให้บริการและสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่เป็นไปอย่างสม่ำเสมอโดยยึดประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลักไม่ใช่ยึดความพอใจของหน่วยงานที่ให้บริการว่าจะให้หยุดเมื่อใดก็ได้
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) หมายถึง การให้บริการสาธารณะที่มีการประกันคุณภาพและผลการปฏิบัติงานกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการเพิ่มประสิทธิภาพหรือความสามารถที่จะทำหน้าที่ได้มากขึ้นโดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม

เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตรทั้งหมด 6 ด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

เพศ อายุ อาชีพและรายได้ มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ต่อการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลัก สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันอาจมีผลและไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ หัวใจสำคัญของอำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นล้วนขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายปัจจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของเราทุกคนทุกภาคส่วนที่ต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือ ดังตัวอย่างทัศนคติของ ธนิตา สมิตานนท์ (2549) ที่ได้แสดงทัศนะไว้อย่างน่าสนใจว่า การบริการสาธารณะถือเป็นการบริการในฐานะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการกระทำเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและเพื่อให้เกิดความพึงพอใจของประชาชนโดยทั่วไป กล่าวคือ กิจกรรมใด ๆ ที่หน่วยงานทางภาครัฐได้ดำเนินให้แก่ประชาชนโดยส่วนรวมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและในกิจกรรมที่ภาครัฐได้ดำเนินการนั้นได้มีกฎหมายมารองรับการบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ภาครัฐจะต้องจัดทำเพื่อบริการแก่ประชาชนโดยผ่านระบบกลไกต่างๆ ของสังคม อาทิเช่น ระบบข้าราชการ นักการเมือง ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงภาคประชาชนเป็นสำคัญ

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประชาชนมีต้องการให้หน่วยงานได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการให้มีบริการสาธารณะในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านจัดระเบียบชุมชนสังคมและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน และตลอดจนนำไปสู่แนวทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ทั้งหมด 6 ด้านซึ่งผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บริการสาธารณะในทุกๆ ด้านได้รับการขับเคลื่อนเพื่อจะเป็นแนวทางสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่ออำนาจหน้าที่และบทบาทในการให้บริการสาธารณะตามภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ทั้งหมด 6 ด้านทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นไปในทิศทางใด เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากการศึกษามาวางแผนในการจัดให้มีบริการสาธารณะให้มีคุณภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนโดยรวมได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ชอลดา ห่วงน้ำ. 2545. การสร้างจิตสำนึกของการให้บริการภาครัฐ. (ประจวบคีรีขันธ์: สำนักงานจัดหางานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์).
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับปัจจุบัน พ.ศ.2549, 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อสาธิตกษัตริย์แดนกรมการปกครอง.
- รณิดา สมิตานนท์. 2549. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารการพัฒนาด้านการให้บริการแก่ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2540. สถิติวิทยาทางการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วุฒิสาร ตันไชย. 2548. การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ: เอ.พี.กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์.
- Best.(1970). **Developmentally Appropriate Curriculum: Best practices in early childhood education.** (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจ ของสถานีตำรวจนครบาลบুদ্ধโคโล

Public Confidence in Bukkalo Police Station Operations

ร้อยตำรวจโท ธนวัฒน์ กันทาสุวรรณ และ รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.กิตติชนัท เลอวงศ์รัตน์

Police Lieutenant Thanawat Kantasuwan and Associate Professor Police Colonel Dr.Kitthanat Lerwongrat

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีความสำคัญเนื่องจากปัจจุบันสภาพลักษณะของตำรวจในมุมมองของประชาชนนั้นค่อนข้างลบ ซึ่งความเชื่อมั่นของประชาชนนั้นเป็นตัวชี้วัดและสะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของตำรวจในมุมมองของประชาชน โดย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนและความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการ ปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบুদ্ধโคโล ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังส่วนบุคคล ความรู้ ความเข้าใจกับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนคร บาลบুদ্ধโคโล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกัน สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณใช้การเก็บข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามสำรวจประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ของสถานีตำรวจ นครบาลบুদ্ধโคโล จำนวน 400 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการตรวจสอบ และติดตามการบริหารงานสถานีตำรวจและผู้นำชุมชนในท้องที่สถานีตำรวจนครบาลบুদ্ধโคโล รวมจำนวน 10 คน และใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T-test, One-way Anova และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและในส่วน ของการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์แบบพรรณนาโวหาร ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจในระดับมาก แต่ไม่สามารถแยกแยะรายละเอียด ของแต่ละงานได้ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบুদ্ধโคโล นั้นอยู่ในระดับมีความเชื่อมั่นมาก และปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการ ปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบুদ্ধโคโลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั้น ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับอายุ, ปัจจัยเกี่ยวกับระดับการศึกษาและปัจจัยเกี่ยวกับความรู้สึกจากประสบการณ์ที่ผ่านมาและ ความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานี ตำรวจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความเชื่อมั่น, ตำรวจ, การปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจ

Abstract

This thesis is important because the public view of Thai police image is minus at the present and the public confidence can be the indicator and reflector of the Thai police image. This study aimed to study the level of public knowledge and public confidence in Bukkalo Police Station Operations and this thesis also studied about the relations between Personal Factors, Public knowledge and Public Confidence in Bukkalo Police Station Operations. This study is mixed method study using combination between quantitative study and qualitative study. For quantitative study using public survey method as tool by giving out 400 questionnaires to people who live in Bukkalo Police Station area and collected back as data and for qualitative study using the depth-interview as tool for collect data from 10 persons who come from the audit and tracking police administration committee of Bukkalo Police Station and the community leader in Bukkalo Police Station area. For quantitative study analysis using the description statistics and the inferential statistics such as Frequency, Percentage, Means, Standard deviation, t-test, one-way anova and pearson correlation coefficient, r. For qualitative study analysis using descriptive. According to the findings, the study showed that people who live in Bukkalo Police Station area could get the level high score from doing questionnaires, but they couldn't separate the detail of each part of police operations clearly. For the public confidence, the study showed that people who live in Bukkalo Police Station area had the high level of trust in Bukkalo Police Station Operations and the factors that related to the level of public confidence differently are age, education and feeling from experience and the differences are statistically significant at the level of 0.05. Finally, the study showed that the public knowledge didn't relate to the public confidence in statistically significant at the level of 0.05.

Key Words: Confidence, Police, Police Station Operations

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐในยุคสมัยปัจจุบันจำเป็นต้องยึดการทำงานที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ ต้องยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อให้การบริหารราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ซึ่งสถานีตำรวจนครบาลบุคคโลเป็นหน่วยงานภาครัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำงานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางและหลักหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน จึงจำเป็นต้องมีการวางระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ อาทิ มีการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น การกำหนดระยะเวลา เอกสารหลักฐานที่จำเป็น ขั้นตอนในการพิจารณา รวมถึงการให้บริการเสร็จสิ้น ณ จุดเดียว เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน(พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558) นอกจากนั้นจำเป็นต้องมีการปรับปรุงภารกิจของหน่วยงาน ทบทวนกฎหมาย ระเบียบให้เหมาะสมกับสภาพสังคม วัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบงานตำรวจของสถานีตำรวจให้ดีขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาถึงระดับความรู้ ความเข้าใจ และระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจ โดยผู้วิจัยเลือกที่จะทำการศึกษาถึงระดับความรู้ ความเข้าใจและระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบุคคโล

เนื่องจากสถานีดารวจนครบาลบุคคลโลอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศ มีจำนวนประชากรจำนวนมาก และมาจากหลากหลายท้องที่ จึงเป็นพื้นที่ที่สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนชาวไทยได้เป็นอย่างดี ประกอบกับสถานีดารวจนครบาลบุคคลโลเป็นสถานีดารวจที่ได้รับรางวัลมาโดยตลอดด้านการบริการประชาชนจนเป็นที่กล่าวขานอันนำไปสู่การที่ประชาชนจะมีความเชื่อมั่นในสถานีดารวจดังกล่าวและผู้วิจัยเองก็ปฏิบัติหน้าที่ในสถานีดารวจดังกล่าวจึงทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างละเอียด ประหยัด และคุ้มค่า ทั้งนี้การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลของการศึกษาวิจัย รวมถึงความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการและระบบงานตำรวจของสถานีดารวจให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล อันจะนำไปสู่ประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีดารวจของสถานีดารวจนครบาลบุคคลโล เกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีดารวจ และระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีดารวจของสถานีดารวจนครบาลบุคคลโล ตามภารกิจหลักตามกฎหมายและตามหลักธรรมาภิบาล
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังส่วนบุคคลของประชาชนกับความเชื่อมั่นของประชาชนในการปฏิบัติงานระดับสถานีดารวจของสถานีดารวจนครบาลบุคคลโล และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชน เกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีดารวจของสถานีดารวจนครบาลบุคคลโล กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีดารวจของสถานีดารวจนครบาลบุคคลโล
3. เพื่อให้ทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันจะนำไปสู่การใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงสถานีดารวจนครบาลบุคคลโลต่อไป

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้ทั้งการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผสมผสานกัน สำหรับวิธีการใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research), การวิจัยสำรวจ (Survey Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้ตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่สถานีดารวจนครบาลบุคคลโลทั้งที่เป็นประชากรที่แท้จริงและที่เป็นประชากรแฝง ซึ่งจากข้อมูลการสำรวจจำนวนประชากรของสถานีดารวจนครบาลบุคคลโลพบว่า มีจำนวนประชากรในท้องที่แบ่งเป็น ประชากรชาย 16,973 คน และประชากรหญิง 18,936 คน รวม 35,909 คน และมีประชากรแฝงอยู่ในพื้นที่จำนวนประมาณ 98,252 คน มีประชากรในพื้นที่รวมทั้งสิ้นประมาณ 134,161 คน เนื่องจากจำนวนประชากรมีค่าแน่นอน จึงใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane โดยสมมติค่าสัดส่วนเท่ากับ 0.5 และที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % (Yamane, 1967) ผู้ศึกษาวิจัยได้แจกแบบสอบถามซึ่งผ่านการทดสอบความน่าเชื่อถือได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มากกว่า 0.7 (Cronbach, 1970 อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 117) ให้กับตัวอย่างในพื้นที่สถานีดารวจนครบาลบุคคลโล โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเก็บจากประชาชนที่มีความยินดีในการให้ข้อมูล และเพื่อป้องกันความผิดพลาดในขั้นตอนการเก็บข้อมูลของประชาชนในเขตพื้นที่สถานีดารวจนครบาลบุคคลโล จึงได้แจกแบบสอบถามให้ตัวอย่าง จำนวน 520 ชุด

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2549) โดยขั้นแรกใช้การสุ่มแบบเจาะจงกลุ่ม โดยเลือกการสัมภาษณ์คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารสถานีดำรวจของสถานีดำรวจนครบาลบุคคล จำนวน 10 คน และผู้นำชุมชนในท้องที่สถานีดำรวจนครบาลบุคคลทั้งหมด 10 ชุมชน รวมทั้งสิ้น 20 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling) สุ่มเลือกเอาจากแต่ละกลุ่ม ๆ ละ 5 คน รวมทั้งสิ้นสัมภาษณ์ 10 คนโดยใช้ลักษณะการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล

ผู้ตอบแบบสอบถามตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยเป็นเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-39 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความรู้สึกจากประสบการณ์ที่ผ่านมาต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีดำรวจระดับปานกลาง และเป็นผู้ที่ไม่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานตำรวจมีจำนวนมากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานตำรวจเล็กน้อย

สำหรับในส่วนของผู้ให้สัมภาษณ์มีจำนวน 10 คน ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 8 คน เพศหญิง จำนวน 2 คน ผู้ให้ข้อมูลมีอายุตั้งแต่ 48-80 ปี โดยมีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 3,000-200,000 บาท ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีเพียงรายเดียวที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้ให้ข้อมูลทุกคนสมรสแล้วแต่มี 2 คนที่หย่าร้าง ผู้ให้ข้อมูลเป็นคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานของสถานีดำรวจนครบาลบุคคล (กต.ตร.สน.บุคคล) และผู้นำชุมชน รวมจำนวน 10 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทุกคนดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาเป็นระยะเวลามากกว่า 3 ปี

ผลการวิจัยระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีดำรวจของสถานีดำรวจนครบาลบุคคลนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดในภาพรวม สามารถตอบข้อคำถามได้ถูกจำนวน 5,370 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 67.1 และตอบผิด จำนวน 2,630 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 32.9 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 13.42 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับมีความรู้ ความเข้าใจมาก สำหรับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของทุกข้อคำถาม ทุกงานและในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ ซึ่งแสดงว่าตัวอย่างมีความเห็นแตกต่างกันพอสมควร แต่ไม่แตกต่างกันมากนัก และมีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท อำนาจ หน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีดำรวจ คือสามารถตอบคำถามได้ถูกมากกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนสูงสุด คือ 17 ข้อขึ้นไป จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ของทั้งหมด โดยเมื่อแยกพิจารณาตามงานแต่ละงานแล้ว พบว่า ระดับค่าเฉลี่ยของคะแนนของความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีดำรวจของสถานีดำรวจนครบาลบุคคล พบว่า งานป้องกันปราบปราม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงที่สุดเท่ากับ 3.25 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ระดับมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด สำหรับงานจราจรและงานอำนวยยาน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 3.16 และ 2.43 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ระดับมีความรู้ความเข้าใจมาก และในส่วนของงานสืบสวนและงานสอบสวน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 2.37 และ 2.20 คะแนน อยู่ในเกณฑ์ระดับมีความรู้ความเข้าใจปานกลาง

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลในเรื่องความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีดำรวจของสถานีดำรวจนครบาลบุคคล สามารถสรุปได้ว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ ของงานป้องกันปราบปราม และงานจราจร แต่สำหรับงานสืบสวน งานสอบสวน และงานอำนวยยานนั้นมีความเข้าใจสับสนมากพอสมควร และโดยภาพรวมแล้วถือว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีดำรวจของสถานีดำรวจนครบาลบุคคล แม้ว่าจากผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 13.42 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมีความรู้ ความเข้าใจมาก และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะมีระดับความรู้ ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง แต่จากผลการวิจัยก็ได้ชี้ให้เห็นว่ามีเพียง 72 คน หรือ ร้อยละ 18 ของตัวอย่างทั้งหมดเท่านั้น ที่สามารถตอบแบบสอบถามได้คะแนน

มากกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มและจากการสัมภาษณ์ก็พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แม้จะมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของงานต่างๆในระดับหนึ่ง แต่ก็ไม่สามารถแยกแยะรายละเอียด และระบุความชัดเจนของแต่ละงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของงานสืบสวน งานสอบสวนและงานอำนาจการ ซึ่งเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในเชิงปริมาณแล้วมีความสอดคล้องกัน คือ มีระดับคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.37, 2.20 และ 2.43 เท่านั้น ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนทราบถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจทราบว่า งานใดมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และเป็นการลดระยะเวลาของประชาชนที่จะมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.2558 อันจะเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้กับประชาชน เนื่องจากหากประชาชนทราบว่างานใดทำหน้าที่อะไรก็จะไม่เกิดภาพลบเกี่ยวกับการโยนงานกันเกิดขึ้นเมื่อประชาชนไปแจ้งเหตุหรือติดต่อราชการ และการอำนวยความสะดวกก็จะสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมตามหลักธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

สำหรับผลการวิจัยในส่วนของความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบวรบุรีนั้น พบว่า หากแยกออกเป็นแต่ละงาน 5 งาน ได้แก่ งานป้องกันปราบปราม งานสืบสวน งานสอบสวน งานจราจร และงานอำนาจการ มีระดับความเชื่อมั่นใกล้เคียงกัน ได้แก่ 4.09, 4.12, 4.06, 4.01, 4.10 โดยงานที่มีระดับความเชื่อมั่นสูงสุด คือ งานสืบสวน และต่ำสุด คือ งานจราจร แต่ทุกงานก็ยังคงอยู่ในเกณฑ์ที่มีระดับความเชื่อมั่นมาก และเมื่อจำแนกตามหลักการสำคัญ 6 ประการ ในภาพรวม พบว่า ด้านความคุ้มค่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นสูงสุด เท่ากับ 4.16 ลำดับต่อมาคือ ด้านนิติธรรม, ด้านความรับผิดชอบ, ด้านการมีส่วนร่วม, ด้านความโปร่งใสและด้านคุณธรรม โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่น 4.15, 4.13, 4.12, 4.10 และ 4.09 ตามลำดับ ซึ่งตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นตามหลักธรรมาภิบาลในด้านต่างๆ 6 ด้านใกล้เคียงกันมาก สำหรับค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบวรบุรี ในภาพรวมทั้งหมดนั้นมีค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่น เท่ากับ 4.10 อยู่ในเกณฑ์ระดับมีความเชื่อมั่นมาก และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ (น้อยกว่า 1.0) ซึ่งแสดงว่าตัวอย่างมีความเห็นไม่แตกต่างกันมากนัก และหากพิจารณาระดับความเชื่อมั่นของประชาชนในภาพรวมทั้งหมด โดยอ้างอิงตามเกณฑ์การแปลผลแล้ว พบว่าส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในระดับมากที่สุด จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 45

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 10 คน เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบวรบุรี พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจค่อนข้างมากอยู่ที่ระดับคะแนนตั้งแต่ 7 คะแนนขึ้นไป มีเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ให้คะแนนต่ำกว่า 7 คะแนน และอีก 1 คนที่ไม่ให้ความคิดเห็นแต่ประเมินในทางลบ และพบว่า งานที่ได้รับความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุดของสถานีตำรวจนครบาลบวรบุรี คือ งานจราจร และในอันดับรองลงมาได้แก่ งานป้องกันปราบปราม สำหรับอีก 3 งานที่เหลือคือ งานสืบสวน งานสอบสวน และงานอำนาจการ มีระดับความเชื่อมั่นที่ใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาวิจัยวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นในการกิจหลักตามกฎหมายของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบวรบุรีแล้ว พบว่า ตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นในการกิจหลักตามกฎหมายโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดว่ามีระดับความเชื่อมั่นมาก และเมื่อพิจารณาแยกแต่ละงานก็พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่นที่ใกล้เคียงกันมาก แต่จะเห็นได้ว่างานจราจรได้รับความเชื่อมั่นน้อยที่สุด แต่ในทางกลับกันเมื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์กลับพบว่า งานที่ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ให้สัมภาษณ์ตัวอย่างมากที่สุด คือ งานจราจร ตลอดจนจากความเห็นอื่นๆของผู้ให้สัมภาษณ์ก็ล้วนกล่าวถึงงานจราจรของสถานีตำรวจนครบาลบวรบุรีในภาพบวก ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน” (รณชัย ยุพาพิน, 2555) ซึ่งสามารถจัดลำดับได้ดังนี้คือ งานจราจร, งานป้องกันปราบปราม, งานสืบสวน และงานสอบสวน ตามลำดับ ดังนั้น จะสังเกตได้ว่า ค่าเฉลี่ย

ระดับความเชื่อมั่นที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามที่มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยนั้น ไม่สามารถเป็นตัวชี้วัดที่จะบ่งบอกได้ว่าควรแก้ปัญหาที่งานใดมากกว่ากัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการเก็บข้อมูลในเชิงลึกและสัมภาษณ์ในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจ ประกอบกับจากข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผลการวิจัยโดยการสัมภาษณ์นั้นจะเห็นได้ว่า แม้ว่าจะมีค่าระดับความเชื่อมั่นที่ได้รับจากการเก็บแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามในทุกงานยังมีปัญหาที่แฝงอยู่และจะต้องเข้าไปจัดการแก้ไข เพื่อดำเนินการให้สังคมและประเทศชาติ อยู่อย่างสงบสุข และหากพิจารณาจากสังคมในปัจจุบันทางข่าวสารในสื่อต่างๆ สามารถพบได้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มักได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุดก็คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจในภาพรวมเป็นอย่างมากด้วยความที่งานจราจรเป็นงานที่ค่อนข้างใกล้ชิดกับประชาชนมาก แต่จากผลการวิจัยนี้และผลการวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจนครบาลดลิ่งชัน” แสดงให้เห็นว่า งานจราจร หากทำให้ดีแล้วก็จะได้รับคำชื่นชมและเป็นที่ยอมรับจากประชาชนได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในบทบาท อำนาจหน้าที่ของงานจราจรแล้ว จะเห็นได้ว่า บทบาท อำนาจหน้าที่ของงานจราจรนั้นค่อนข้างจะแตกต่างจากงานอื่นๆ ไม่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับงานอื่นๆ เท่าใดนัก และเป็นงานที่มีความเฉพาะตัวค่อนข้างสูง หากจะแก้ไขปัญหาการจราจรนั้นต้องแก้ในภาพรวมทั้งระบบและมุ่งที่จะดำเนินการแก้ปัญหาการจราจรโดยเฉพาะ

สำหรับผลการวิจัยการศึกษาความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยภูมิหลังส่วนบุคคลของประชาชนมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบุคคลใด แตกต่างกันได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับอายุ, ปัจจัยเกี่ยวกับระดับการศึกษาและปัจจัยเกี่ยวกับความรู้สึกจากประสบการณ์ที่ผ่านมาต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของประชาชน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบุคคลใดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความรู้ ความเข้าใจ ของประชาชนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบุคคลใด ไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบุคคลใด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาการศึกษาวิจัยวิเคราะห์ระดับความเชื่อมั่นในภาพรวมของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบุคคลใด พบว่า ตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับความเชื่อมั่น เท่ากับ 4.10 ซึ่งเมื่อเทียบตามเกณฑ์การแปลผลแล้ว อยู่ในเกณฑ์มีระดับความเชื่อมั่นมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่ปรากฏว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในระดับมากกว่า 7 มีเพียง 1 คนที่ต่ำกว่า 7 และอีก 1 คนที่ไม่ให้ความเห็นแต่ทัศนคติออกไปในทางลบ แสดงให้เห็นถึงว่าประชาชนในพื้นที่ของสถานีตำรวจนครบาลบุคคลใดมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงมีการให้ความร่วมมือ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของตำรวจ จนส่งผลให้ได้รับรางวัลโรงพักเพื่อประชาชน 3 สมัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีควรรักษาไว้และพัฒนาต่อไป แต่อย่างไรก็ตามจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยนั้นทำให้พบได้ว่า ยังคงมีภาพลบของตำรวจในสายตาประชาชนอยู่ค่อนข้างมาก ซึ่งภาพลบเหล่านี้ก็สอดคล้องกับงานวิจัยของสถานีตำรวจอื่นๆที่เคยถูกวิจัย อาทิ งานวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลดินแดง” (เพชร อ่วมทองดี, 2556) หรืองานวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธรท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ” (ลักษณ์ จรเจริญ, 2555) หรืองานวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 กรุงเทพมหานคร” (เสกสรร ชุ่มแจ่ม, 2554) รวมถึงงานวิจัยเรื่อง “โครงการประเมินประสิทธิภาพสถานีตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่น)” (ประพนธ์ สหพัฒนา และคนอื่นๆ, 2556) จากการวิจัยต่างๆที่ได้อ้างขึ้นเป็นตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าภาพลบต่างๆเหล่านี้ได้เกิดขึ้นมาชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วในภาพรวมของเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งหมด จึงเป็นเรื่องที่ต้องเร่งแก้ไขเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบุคคลใดให้ดียิ่งๆขึ้นไป โดยกลุ่มที่ต้องเร่ง

สร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น ได้แก่ กลุ่มวัยเด็ก วัยทำงาน และวัยกลางคน (อายุต่ำกว่า 18 ปี, 25-59 ปี) ตลอดจนกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูง ได้แก่ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี และกลุ่มผู้ที่ได้รับประสบการณ์ที่ผ่านมาไม่ดีจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากกลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ปรากฏตามผลการวิจัยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบวรวิภา โดยปัจจัยด้านระดับการศึกษาและอายุก็สอดคล้องกับ รายงานผลการวิจัยโครงการประเมินประสิทธิภาพสถานีตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556 (เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่น) ของประพนธ์ สหพัฒนา และคนอื่นๆ เช่นกัน และแม้ว่าจากผลการวิจัยเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจของสถานีตำรวจนครบาลบวรวิภาจะไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ก็ตาม แต่หากพิจารณาถึงแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของ Robert and Hough (อ้างใน ประพนธ์ สหพัฒนา และคนอื่นๆ, 2556) แล้วจะพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือแนวความคิดของ George W. Dougherty and others (อ้างใน สำนักงานอัยการสูงสุด, 2557) ที่กล่าวว่า หากสถาบัน/องค์กรในกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามภารกิจที่กำหนดไว้ ประชาชนผู้รับบริการจะขาดความไว้วางใจและความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการเกิดและการเปลี่ยนความเชื่อมั่น (ทัศนีย์ ทานตวณิช, 2533) ซึ่งกล่าวว่า การเกิดและการเปลี่ยนความเชื่อมั่นของบุคคลนั้นสามารถเกิดและเปลี่ยนได้โดยประสบการณ์ตรงของแต่ละคนที่ได้ประสบมาด้วยตนเอง แนวคิดต่างๆ เหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นให้ประสิทธิภาพในการทำงานส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชน ดังนี้ แม้ว่าความรู้ความเข้าใจของประชาชนจะไม่มีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของประชาชนก็ตาม แต่การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ และประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนทราบถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจ เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจทางหนึ่งซึ่งสามารถส่งผลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจได้

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการเร่งสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น แม้ว่าจากการวิจัยจะได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชนในระดับสูง แต่ปัญหาต่างๆ ก็สามารถพบเห็นได้อยู่ รวมถึงภาพลบต่างๆ ก็ยังคงปรากฏให้เห็น จึงควรมีการเร่งสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนในภาพรวม และมุ่งสร้างความเชื่อมั่นเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวัยเด็ก วัยทำงาน และวัยกลางคน (อายุต่ำกว่า 18 ปี, 25-59 ปี) ตลอดจนกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูง ได้แก่ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ให้มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจ ในส่วนของงานจราจรเป็นงานที่มีความใกล้ชิดประชาชนค่อนข้างมาก ส่งผลให้เป็นจุดที่เป็นที่สนใจของประชาชนมากกว่างานอื่น ซึ่งจุดนี้เป็นจุดที่เปรียบเสมือนดาบสองคม หากทำให้ดีก็จะได้รับความชื่นชมยกย่อง แต่หากทำไม่ได้ดีก็จะได้รับคำตำหนิและถูกมองไปในภาพลบ จึงควรมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรู้ความสามารถในการจัดการจราจร ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต ยุติธรรม และด้วยภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีค่อนข้างมากและไม่เกี่ยวข้องกับการถือการป้องกันปราบปราม ประกอบกับงานจราจรเป็นงานที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่แตกต่างจากงานอื่นๆ ในสถานีตำรวจ ในการปฏิบัติหน้าที่ก็ไม่สอดคล้องกับงานอื่นๆ และมีความเฉพาะตัวของงานค่อนข้างสูง จึงควรแยกหน่วยงานที่รับผิดชอบงานจราจรออกเป็นหน่วยงานหนึ่งต่างหาก แยกจากงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการจัดการจราจร และหน่วยงานดังกล่าวต้องสามารถควบคุมการจราจรได้ทั้งระบบ มิใช่เพียงแค่นั้นในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเท่านั้น มีการสั่งการแก้ไขปัญหาจากผู้เชี่ยวชาญเพียงคนเดียวในการจัดการจราจร

การระบายรถหรือการเปิด-ปิดเส้นทางต่าง ๆ จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการจราจร และประชาชนพึงพอใจ อันจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีของตำรวจต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทศพร สันติพงศ์ . “ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัด กองบังคับการ ตำรวจนครบาล 5.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.
- ทัศนีย์ ทานตวนิช. *แนวความคิดความเชื่อมั่น: หลักการ และประโยชน์*. กรุงเทพฯ: นำแสงการพิมพ์, 2533.
- บุญชม ศรีสะอาด. *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2554.
- ประพนธ์ สหพัฒนา, เสกสัน เครือคำ, และ วชิระ ชัยสุนทร. *รายงานผลการศึกษานโยบายสมรรถนะ โครงการประเมิน ประสิทธิภาพสถานีตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการ ปฏิบัติงานของตำรวจ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556*. กรุงเทพฯ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2556.
- พชร อ่วมทองดี. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจนครบาลดินแดง.” สารนิพนธ์ตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.
- มีชัย สีเจริญ และคณะ. *แนวทางการพัฒนาสู่ความเป็นตำรวจมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2553.
- รณชัย ยูพาพิน. “ทัศนะของประชาชนที่มีต่อข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลตลิ่งชัน” สารนิพนธ์ตามหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- ลักษณะ จรเจริญ. “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ กรณีศึกษาสถานีตำรวจภูธร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ” สารนิพนธ์ตามหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- สถานีตำรวจนครบาลบุดโคล, งานอำนวยการ. “ผลการปฏิบัติงานดีเด่นของสถานีตำรวจนครบาลบุดโคล”, 2558.
- สำนักงานอัยการสูงสุด. *รายงานผลการสำรวจความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้เสีย และ ประชาชนประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานอัยการสูงสุด, 2557.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธ์. *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*. 8th ed. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2549.
- เสกสรรค์ ชุ่มแจ่ม. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อบทบาทการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 1 กรุงเทพมหานคร.” สารนิพนธ์ตามหลักสูตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารงานยุติธรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- Roberts J., Hough J.M. *Understanding Public Attitudes to Criminal Justice*. Maidenhead UK: Open University Press, 2005.
- Yamane, Taro. *Statistics: An Introductory Analysis*. 2nd ed. New York: Harper & Row, 1967.

วาทะแห่งความเกลียดชังท่ามกลางผู้ใช้งานเฟซบุ๊ก

Hate Speech among the users of Facebook

ว่าที่ร้อยตำรวจตรี ปากฤต กฤตยพงษ์* และ ร้อยตำรวจเอก ดร.จอมเดช ตรีเมฆ**

Police Sub Lieutenant Pakrit Krittayapong and Police Captain Dr.Jomdet Trimek

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องวาทะแห่งความเกลียดชังท่ามกลางผู้ใช้งาน Facebook มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ Facebook และศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับข้อมูลที่ทำให้เกิดความเกลียดชังจากการใช้งาน Facebook ของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ประชากรคือ ประชาชนในประเทศไทยที่ใช้ Facebook จำนวน 35 ล้านคนและตัวอย่างคือ ประชาชนในประเทศไทยที่ใช้ Facebook จำนวน 400 คน คำนวณตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของของ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จากการทดสอบแบบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามมีค่า IOC 0.67-1.00 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.89 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย พบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.80 และเพศชาย ร้อยละ 35.30 มีอายุระหว่าง 16-25 ปี ร้อยละ 37.50 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 59.00 อาชีพ นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 41.50 และปัจจุบันอาศัยอยู่คนเดียว ร้อยละ 45.30, 2) พฤติกรรมการใช้ Facebook พบว่า ส่วนใหญ่ใช้งาน Facebook ด้วยบัญชีข้อมูลที่เปิดเผยตัวตน ร้อยละ 82.30 มีความสนใจเนื้อหาการเมือง/สังคม ร้อยละ 76.50 และติดตามข่าวสารผ่านทาง Facebook Fan Page ร้อยละ 46.50 และ 3) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับข้อมูลที่ทำให้เกิดเกลียดชังจากการใช้งาน Facebook พบว่า ในภาพรวม พฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับการให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดการเกลียดชังจากการใช้งาน Facebook อยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: วาทะ, ความเกลียดชัง, เฟซบุ๊ก

Abstract

Hate Speech among the users of Facebook. The study aimed to investigating demographic characteristic of social network users on Facebook and studying users' participation in pieces of information which caused hate on Facebook user. Currently, there are 35 million Facebook users in Thailand. The subjects were selected by means of applying a simple random sampling method on the basis of research population of 400 Facebook users with the resulting sample population size being couched at the reliability

* สถาบันอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

** สถาบันอาชีวศึกษาและการบริหารงานยุติธรรม วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

level of 95 percent by Taro Yamane's formula. The reliability of Index of Item Objectives Congruence (IOC) ranged between 0.67-1.00, and the overall reliability was 0.89. The data were analyzed using the SPSS computer program. Statistics used were frequency, percentage and mean. The results are the following. The sample group mostly are females 64.80 %, males 35.30 %, aged between 16-25 37.50%, bachelor's degree 59%, student 41.50% and stay alone 45.30%. The most of Facebook users used real account 82.30%, the most interested in Political and social topic on Facebook 76.50% and interested in follow news feed from Facebook Fan Page 46.50%. The Facebook users had hate in a moderate level on Facebook, 1) having negative feelings towards those who expressed their opinions on Facebook ($\bar{X}$ =3.37), 2) followed by those who often expressed their opinions which might cause conflict or mention others in a negative way ($\bar{X}$ =3.22), 3) participated with conflict topic and concerned another user on Facebook ($\bar{X}$ =3.19).

Key Words: Speech, Hate, Facebook

บทนำ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ด้วยการบริโภคปัจจัยสี่ อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย นับเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย สำหรับการบริโภคอื่นๆ ที่เพิ่มเติมขึ้นมาในภายหลังนั้นก็เพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้กับมนุษย์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การบริโภคสื่อ (Media Consumption) ก็จัดเป็นความจำเป็นของมนุษย์ในยุคนี้ที่ต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในยุคสังคมข่าวสาร (Information Society) ที่มีสื่อต่างๆ มากมายมารองรับการบริโภคต่างๆ ของมนุษย์และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมขึ้น ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่เปิดกว้างในปัจจุบัน สังคมออนไลน์ (Social Network) นับได้ว่ามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อผู้รับสารและผู้ส่งสาร ซึ่งสามารถเป็นช่องทางที่ผู้รับและผู้ส่งสามารถทำหน้าที่ในเวลาเดียวกันได้อีกด้วย โดยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางเครือข่ายสังคมนั้นเป็นช่องทางการสื่อสารและรับส่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระและทั้งนี้ยังสามารถจัดข้อจำกัดต่างๆ ในการรับส่งสาร ทั้งด้าน เวลา สถานที่หรือแม้กระทั่งขอบเขตในการบรรจุข้อมูลข่าวสารอีกด้วย ดังนั้นสื่อสมัยใหม่จึงได้กลายมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเปิดประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ให้กว้างไกล อย่างรวดเร็วและไร้พรหมแดน (พีระ จิโรโสภณ, 2548: 135)

สังคมออนไลน์ (Social Network) หมายถึง สื่อหรือช่องทางในการติดต่อในลักษณะของการสื่อสารแบบสองทางผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อรูปแบบใหม่ (New Media) ที่บุคคลทั่วไปสามารถนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ด้วยตนเองออกสู่สาธารณะโดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารประเภทต่างๆ ในปัจจุบันนี้มีแหล่งให้บริการเครือข่ายทางสังคมเกิดขึ้นบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น Facebook, Twitter, LinkedIn, Google Plus, My Space, YouTube, Blog, Wiki รวมทั้งเว็บไซต์ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เปิดให้บริการ File Sharing, Photo Sharing, Video Sharing และกระดานข่าว (Web Board) เป็นต้น เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) เป็นเครื่องมือที่มีทั้งประโยชน์และโทษที่ควรระวัง โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารบางอย่างที่เผยแพร่ออกสู่สาธารณะไปแล้วอาจไม่สามารถเรียกกลับคืนได้ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อองค์กร (นโยบายเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล, 2556) และปัจจุบันสังคมออนไลน์ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารการรับรู้ข่าวสาร รวมไปถึงลักษณะพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้จำนวนผู้ใช้สังคมออนไลน์ในประเทศไทยมีอัตราการเติบโตมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยมีข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนการเปรียบเทียบประชากรไทยที่ใช้ Facebook ระหว่างปี 2013 กับ 2014

จำนวนผู้ใช้งานเฟสบุ๊ค 85.63%, และจำนวนผู้ที่ไม่ใช้งานเฟสบุ๊ค 14.37%	
ปี 2556	ปี 2557
เพศชาย = 9 ล้านคน (ร้อยละ 49.18)	เพศชาย = 13.7 ล้านคน (ร้อยละ 48.78%)
เพศหญิง = 9.3 ล้านคน (ร้อยละ 50.82)	เพศหญิง = 14.3 ล้านคน (ร้อยละ 51.22%)
รวม = 18.3 ล้านคน	รวม = 28 ล้านคน

ที่มา: ภาวฑ พงษ์วิทย์ภานู, 2557: Thailand Zocial Awards 2014.

ตารางที่ 2 ลักษณะการโพสต์ข้อความใน Facebook ของประชากรไทย

จำนวนผู้ใช้งานเฟสบุ๊คในประเทศไทยที่โพสต์ในรูปแบบของสาธารณะ เพิ่มขึ้น 7.38%			
ปี ค.ศ.	สาธารณะ	เพื่อน	ผู้ใช้เห็นได้คนเดียว
2012	37.10%	58.82%	4.08%
2013	44.48%	52.03%	3.49%

ที่มา: ภาวฑ พงษ์วิทย์ภานู, 2557: Thailand Zocial Awards 2014.

ปัจจุบันนั้นพฤติกรรมกรรมการโพสต์ที่ส่งผลต่อสังคมมากที่สุดคือ การโพสต์ที่ประกอบด้วยรูปภาพและการตั้งค่าเป็น Public เพื่อให้ผู้ใช้ Facebook รายอื่นได้รับรู้ถึงข้อความและได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ รวมทั้ง การแชร์ข้อมูลต่อๆ กันในกลุ่มผู้ใช้ที่มีมุมมองและความเห็นสอดคล้องกัน หรือกระทั่งการปะทะทางข้อความแก่ผู้ที่มีมุมมองและความเห็นตรงกันข้าม โดยปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางสังคมหลายเหตุการณ์นั้นมาจากการได้รับผลกระทบจาก สื่อสังคมออนไลน์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและการแสดงความคิดเห็นต่างๆ อาทิเช่น คดีฆ่าข่มขืนเด็กหญิงวัย 13 บนรถไฟ ที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในการเรียกร้อง การบังคับใช้กฎหมายในหัวข้อ ข่มขืนเท่ากับ ประหารและการวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการยุติธรรมไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน รวมถึงการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เช่น การรวมตัวผ่าน Facebook Fan Page เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและทฤษฎีในกระบวนการสื่อสารบนสื่อดั้งเดิม (Traditional Media) และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีวงเกลียวแห่งความเงียบ (Spiral of Silence) กำลังเปลี่ยนแปลงไปบนสื่อสังคมออนไลน์ Van Alstyne และ Brynjolfsson (1996) กล่าวว่าเนื่องจากอินเทอร์เน็ตสามารถช่วยให้คนปลดปล่อยออกจากความกลัวที่จะถูกโดดเดี่ยวจากสังคมและในขณะที่เดียวกันก็ทำให้วงเกลียวแห่งความเงียบหายไปอีกด้วย สื่ออินเทอร์เน็ตยอมให้คนค้นหาคำตอบที่พวกเขาได้พบเจอกลุ่มคนที่มีมุมมองและความเห็นที่สอดคล้องกัน (ภาสกร จิตรไคร์ครวญ, 2553: 2)

จากงานวิจัยของศูนย์ศึกษานโยบายสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “การกำกับดูแลสื่อที่เผยแพร่เนื้อหาที่สร้างความเกลียดชัง” พบว่า Hate Speech สามารถนำไปสู่ความรุนแรงและอาชญากรรมได้ เช่น การปลุกเร้าความเกลียดชัง ข่มขู่ ทำร้ายร่างกาย ผ่านสื่อออนไลน์ โดยรูปแบบของประเทศไทยนั้นได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ คลิปวิดีโอ โดยระดับความรุนแรง มีตั้งแต่ไม่มีวัตถุประสงค์ สร้างความเข้าใจผิด ยั่วให้เกิดความเกลียดชัง และกำจัดกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งบริบทที่เอื้อให้เกิด Hate Speech ผลวิจัยพบว่าในปัจจุบันนั้น ร้อยละ 37.6 จากผู้ใช้ Facebook นั้นได้แก่ประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง สรุปได้ว่า Hate Speech คือการแสดงออกทางการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ต่อปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น เพื่อมุ่งโจมตีและแสดงความเกลียดชัง ซึ่งสามารถยั่วให้เกิดการทำร้ายต่อกลุ่มเป้าหมายซึ่งสามารถนำไปสู่ Hate crime อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังหรือเมื่อมีการเข้าถึงเป็นวงกว้างก็สามารถก่อให้เกิดการจลาจลหรือการก่อความไม่สงบขึ้นได้เช่นกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ Facebook ของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังจากการใช้งาน Facebook ของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสร้างกรอบแนวคิดได้ดังต่อไปนี้ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมการใช้ Facebook ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังจากการใช้งาน Facebook

วิธีวิจัย

- 1) ประชากรและตัวอย่าง ประชากรคือ ประชาชนในประเทศไทยที่ใช้ Facebook จำนวน 35 ล้านคน (Zocialinc, 2558) ตัวอย่างคือ ประชาชนในประเทศไทยที่ใช้ Facebook จำนวน 400 คน คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยการใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ใช้ตัวอย่างขั้นต่ำ 400 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม จากการทดสอบแบบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามพบว่าแบบสอบถามมีค่า IOC 0.67-1.00 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.89
- 3) การวิเคราะห์ผลทางสถิติ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.80 และเพศชาย จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 มีอายุระหว่าง 16-25 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 มีอาชีพคือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 และปัจจุบันอาศัยอยู่คนเดียว จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30
- 2) พฤติกรรมการใช้ Facebook พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้งาน Facebook ด้วยบัญชีข้อมูลที่เปิดเผยตัวตนจริงจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 82.30 มีอัตราความถี่ในการใช้งาน Facebook ต่อวันคือ ระหว่าง 3-4 ชั่วโมง จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 มีลักษณะความสนใจในการเข้าชมสื่อ Facebook มากที่สุดคือ วิดีโอคลิป จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 มีความนิยมติดตามข่าวสารผ่านทาง Facebook จาก Fan Page จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 มีความสนใจประเภทเนื้อหาใน Facebook มากที่สุดคือ การเมือง/สังคม จำนวน 360 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50
- 3) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังจากการใช้งาน Facebook พบว่า ในภาพรวมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมกับข้อมูลที่ก่อให้เกิดการเกลียดชังจากการใช้งาน Facebook อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า 1) บ่อยครั้งที่ท่านมีความรู้สึกด้านลบต่อ ผู้ที่แสดงความคิดเห็นผ่านทาง

Facebook ($\bar{X} = 3.37$) โดยอยู่ในระดับปานกลาง 2) บ่อยครั้งที่ท่านแสดงความคิดเห็นที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือ พาดพิงบุคคลอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.22$) โดยอยู่ในระดับปานกลางและ 3) ท่านมักที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นที่อาจ ก่อให้เกิดความขัดแย้งและพาดพิงต่อบุคคลที่สามของผู้ใช้งาน Facebook รายอื่นอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.19$) โดยอยู่ในระดับ ปานกลาง

สรุปและอภิปรายผล

1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 259 คน คิดเป็น ร้อยละ 64.80 และเพศชาย จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 มีอายุระหว่าง 16-25 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 มีอาชีพคือ นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 และปัจจุบันอาศัยอยู่คนเดียว จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30 ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ศรีธญา หวังเจริญตระกูล (2553) เรื่องพฤติกรรมในการใช้ แรงจูงใจและการรับรู้ปัญหาจากการใช้เว็บไซต์ เครือข่ายทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศ ชาย โดยตัวอย่างเพศหญิง มีจำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 59.80 ในขณะที่เพศชายมีจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามณี คายะนันท์. 2554 เรื่องพฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์ Facebook.com พบว่า ตัวอย่างจำนวน 400 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยตัวอย่างเพศหญิง มีจำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.80 และเพศชาย มีจำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2

2) พฤติกรรมการใช้ Facebook พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้งาน Facebook ด้วยบัญชีข้อมูลที่เปิดเผยตัวตน จริงจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 82.30 มีอัตราความถี่ในการใช้งาน Facebook ต่อวันคือ ระหว่าง 3-4 ชั่วโมง จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 มีลักษณะความสนใจในการเข้าชมสื่อ Facebook มากที่สุดคือ วิดีโอคลิป จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 34.30 มีความนิยมติดตามข่าวสารผ่านทาง Facebook จาก Fan Page จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 46.50 มีความสนใจประเภทเนื้อหาใน Facebook มากที่สุดคือ การเมือง/สังคม จำนวน 360คน คิด เป็นร้อยละ 76.50 สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ (2557) เรื่องพฤติกรรมการใช้ Facebook ของ นักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 70.1 ใช้ Facebook ทุกวัน โดยใช้มากกว่า 2 ชั่วโมงต่อครั้ง มักใช้เมื่อมีเวลาว่างและนิยมใช้ผ่านอุปกรณ์มือถือร้อยละ 67.6 ในด้านรูปแบบการใช้พบว่า ใช้สนทนา (Chat) กับเพื่อน และใช้เขียนแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในโอกาสต่างๆ อยู่ในระดับบ่อยมากมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 และ 3.36 ตามลำดับ ส่วนการกด Like เอาใจเพื่อน การอัปโหลด (Up Load) ภาพต่างๆ ในชีวิตประจำวัน การโพสต์ข้อความเล่าเรื่องต่างๆ การติดตามข่าวประจำวัน การติดต่อสื่อสารกับเพื่อนเท่าการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่างๆ (Comment) และ การสร้างอัลบั้มรูปมีการใช้อยู่ในระดับบ่อยและผลกระทบที่เคยเกิดขึ้นกับตัวอย่างจากการเล่น Facebook มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การทะเลาะหรือโต้เถียงหรือขัดแย้งกับแฟน/คนรัก การทะเลาะหรือโต้เถียงหรือขัดแย้งกับเพื่อนและ ผลการเรียนรู้ลดลงหรือแย่ลง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.66, 1.59 และ 1.46 ตามลำดับ (จากคะแนนเต็ม 3)

3) พฤติกรรมที่มีส่วนร่วมกับข้อมูลที่เกิดจากการใช้ Facebook พบว่า ในภาพรวม พฤติกรรมที่มีส่วนร่วมกับข้อมูลที่เกิดจากการใช้ Facebook อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า 1) บ่อยครั้งที่ท่านมีความรู้สึกด้านลบต่อ ผู้ที่แสดงความคิดเห็นผ่านทาง Facebook ($\bar{X} = 3.37$) โดยอยู่ในระดับปานกลาง 2) บ่อยครั้งที่ท่านแสดงความคิดเห็นที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือ พาดพิงบุคคลอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.22$) โดยอยู่ในระดับปานกลางและ 3) ท่านมักที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในประเด็นที่อาจ ก่อให้เกิดความขัดแย้งและพาดพิงต่อบุคคลที่สามของผู้ใช้งาน Facebook รายอื่นอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.19$) โดยอยู่ในระดับ ปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงพล เหล่าเทิดพงษ์ และคณะ (2554) เรื่อง 1 วันกับพฤติกรรมการสื่อสาร “Facebook” พบว่า ส่วนใหญ่มักใช้ Facebook ในการสื่อสารกับเพื่อนมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ

ทั้งความต้องการที่จะลดความรู้สึกเหงา เปล่าเปลี่ยว ความต้องการได้รับการกระตุ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ความต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเอง ความต้องการที่เพิ่มความพึงพอใจลดความวิตกกังวลหรือความขัดแย้งภายในจิตใจและมักใช้ Facebook ในการสื่อสารตลอดเวลาเนื่องจากจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับบุคคลอื่นในสังคมเพื่อสนองตอบต่อความต้องการในด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากระดับความเกลียดชังจากการใช้ Facebook อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ การใช้งานของสื่อในเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ถูกวิธีให้มากขึ้น รวมถึงพัฒนาการประชาสัมพันธ์ การโฆษณาของสื่อสังคมออนไลน์ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตัวอย่างให้ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อความเกลียดชังจากการใช้ Facebook ทุกมิติอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้ผลิตสื่อสังคมออนไลน์ควรให้ความสำคัญกับการใช้สื่อในเครือข่ายสังคมออนไลน์และรักษาระดับคุณภาพในการใช้สื่อในเครือข่ายสังคมออนไลน์

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามณี คายะนันท์. 2554. พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook.com. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชตะ รัชตะนาวิน. 2556. นโยบายเกี่ยวกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. 2557. พฤติกรรมการใช้เฟสบุ๊ค (Facebook) ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สาขาวิชานิติศาสตร์นวัตกรรม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- ทรงพล เหล่าเกิดพงษ์และคณะ. 2554. **หนึ่งวันกับพฤติกรรมการสื่อสาร “เฟสบุ๊ค”**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://johnnopadon.blogspot.com/2012/05/1-gc3101-2554-1-100-1.html>, 1 กุมภาพันธ์ 2559.
- พีระ จิรโสภณ. 2548. **ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภาสกร จิตรไคร์ครวญ. 2553. **เทคโนโลยีของสื่อใหม่และการนำเสนอตัวตนต่อสังคมกับพฤติกรรมการสื่อสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- ศรัณยา หวังเจริญตระกูล, 2553. พฤติกรรมในการใช้ แรงจูงใจและการรับรู้ปัญหาจากการใช้เว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร
- ศูนย์ศึกษานโยบายสื่อ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2557. **Hate Speech คืออะไรปรากฏการณ์ใหม่ใช้วาจาสร้างความเกลียดชัง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวฑูร พงษ์วิทย์ภานุ Zocialinc. 2558. **จำนวนผู้ใช้งาน Facebook ในประเทศไทย**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.it24hrs.com/2015/facebook-population-aec-2015/>, 1 กุมภาพันธ์ 2559

กระบวนการการก่อตั้งของโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12
The Establishment of Dog Shelter Klong12 Rangsit Municipality,
Patumthani Province

ชาลิสา คำสวัสดิ์^{*}, กมลฉัตร ไปด้วย^{**}, วิภาดา วงศ์วานิชวิริยะ^{***}, ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ^{****},
กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ^{*****} และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร^{*****}

Chalisa Khamsawat, Kamonthiti Paidouy, Wipada Wongwanitviriya, Professor Dr.Somboon Suksamran,
Kittisak Jermsittiparsert and Assistant Professor Dr.Chanchai Chitlaoarporn

บทคัดย่อ

การศึกษาศึกษากระบวนการการก่อตั้งของโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกข้าราชการผู้รับผิดชอบโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 จำนวน 3 ท่าน โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เหตุผลตามหลักตรรกะศึกษาตาม วัตถุประสงค์ของการศึกษา ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สร้างข้อสรุปเกี่ยวกับกระบวนการการก่อตั้งของโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 พบว่า กระบวนการการก่อตั้งของโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาลเมืองรังสิตที่ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการสุนัขอย่างเป็นระบบ โดยบทบาทอำนาจหน้าที่เทศบาลเมืองรังสิตได้กำหนดนโยบาย แนวทางในการแสวงหาแนวทางแก้ไขหรือสนองทางเลือกตามความต้องการของประชาชน ซึ่งเทศบาลเมืองรังสิตได้ศึกษาต้นแบบจากศูนย์รักษาสุนัขหัวหินตามโครงการพระราชประสงค์เป็นต้นแบบในการจัดตั้งโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 ขึ้นมา ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาแนวทางแก้ไขจากประชาชนในชุมชน ซึ่งเทศบาลเมืองรังสิตมีส่วนร่วมสำคัญในการสนับสนุนด้านงบประมาณ กลุ่มภาคประชาชนสังคมร่วมเป็นจิตอาสา การบริจาคเงิน สิ่งของ อุปกรณ์รักษาสุนัขให้กับศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 นำไปสู่การบริหารจัดการการสุนัขจรจัดที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนการเลี้ยงดูสุนัขจรจัดในเขตชุมชนเมืองได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: กระบวนการการก่อตั้ง, โครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12, เทศบาลเมืองรังสิต

^{*} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
^{**} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
^{***} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
^{****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
^{*****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

This research aims to study the establishing of a dog shelter Klong12 Rangsit municipality, the province of Patumthani by using a qualitative research method which employs the use of desk study and a series of in-dept interviews conducted on 3 key responsible personnel who run the dog shelter Klong12 facility. The gathered data is then analysed and used to generate the study's conclusion. The findings reveal that the setting up of the Klong12 shelter was initially introduced by Mr. Decha Klinkusum, a person with high regards towards the importance of sustainable management of strayed dogs, who was operating under the initiative by Rangsit municipality to encourage public participation. Accordingly, the Klong12 dog shelter was founded on the 17th of May 2010 with the purpose to provide related solutions and answer to the people's demands. The Klong12 project is constructed following the blueprint laid down by the royal initiatives of Hua Hin Dog Shelter. Rangsit Municipality is considered as one of the key contributor for providing financial aids whilst other contributions given by the civil society can be witnessed through public participation and a number of charity supports and givings such as dog products and treatment appliances that have been given to the Klong12 dog shelter.

Key Words: Policy Building, Dog Shelter Klong12, Rangsit Municipality

ความสำคัญของการวิจัย

ในช่วงปี 2553 เทศบาลเมืองรังสิตมีปัญหาสุนัขจรจัดในเขตเทศบาลเมืองรังสิตมีจำนวนมากและเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขในเขตเทศบาล เนื่องจากในเขตจังหวัดปทุมธานีเป็นเขตเมืองที่มีประชาชนพักอาศัย ชุมชน หมู่บ้าน จัดสรร คอนโดมีเนียม สถานประกอบการ ร้านค้า ร้านอาหาร เขตอุตสาหกรรม สถานศึกษามหาวิทยาลัยจำนวนมาก และมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ทำให้เกิดปัญหาของสุนัขจรจัดจำนวนมาก ซึ่งเทศบาลเมืองรังสิตในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ งบประมาณในการจัดทำกิจการเพื่อสาธารณสุข หรือปรับปรุง รักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่นได้รับข้อร้องเรียนผ่านสมาชิกเทศบาลเมืองรังสิต และข้อร้องเรียนจากประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการในสำคัญจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลการสำรวจของเทศบาลเมืองรังสิตในปี พ.ศ.2552-2554 ตามคำสั่งที่ 4837/705, 4817/839 และ 5046/537 ที่กลุ่มประชากรสุนัขจรจัดมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัญหาในการจัดการประชากรสุนัขจรจัดในชุมชนเป็นสิ่งที่ประชาชนต้องการให้เทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบถูกวิธีครบวงจร ตั้งแต่การให้ความรู้แก่เจ้าของสัตว์ในเรื่องกฎการลงทะเลเบียนสุนัข การฉีดวัคซีนต่างๆ การฆ่าเชื้อ การทำหมัน ฯลฯ ซึ่งการทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาสุนัขในชุมชน จึงเป็นการตัดสินใจของการทำโครงการมีความสำคัญอย่างยิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยตอบสนองกับความต้องการของประชากรในพื้นที่ที่อาศัยปัญหาด้านสาธารณสุข เพื่อคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยในชีวิตเพราะสวัสดิภาพของประชากรที่มีชีวิตอยู่ในเมืองจึงเป็นเรื่องสำคัญ จึงทำให้เทศบาลนครรังสิต มีนโยบายการแก้ปัญหาสุนัขจรจัดซึ่งได้ตั้งอยู่บนที่ดิน 49 ไร่ ต.หนองสามวัง อ.หนองเสือ จ.ปทุมธานี เป็นสถานที่สำหรับควบคุมดูแลสุนัขจรจัด ในเขตเทศบาลที่ไปสร้างความเดือดร้อนและก่อปัญหา ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมกับประชาชน เปิดดำเนินการเมื่อ 17 พฤษภาคม 2553 โดยที่มีการจัดสรรงบประมาณในนโยบายการแก้ปัญหาสุนัขจรจัด รวมค่าใช้จ่ายปีละ 2,880,000 บาท /สุนัข 361 ตัว เฉลี่ยแล้วการดูแลสุนัข 668 บาท / ตัว / เดือน (ศูนย์พิงพิงสุนัขจรจัดคลอง12 เทศบาลนครรังสิต. 2557) จึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่ากระบวนการก่อให้เกิดนโยบายและการนำไปสู่การปฏิบัติต่อการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดเป็นอย่างไร

คณะผู้วิจัยจึงสนใจมุ่งศึกษากระบวนการการก่อตัวของโครงการศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 เพื่อศึกษากระบวนการกำหนดนโยบาย การก่อตัวของนโยบายอันจะนำไปสู่การกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอื่นๆ ในเขตเทศบาลเมืองรังสิตอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลตรงต่อความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนได้อย่างสัมฤทธิ์ผลในการบริหารจัดการตนเองในเขตเทศบาลเมืองรังสิตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการนโยบาย การก่อตัวของนโยบายและการผลักดันนโยบายของศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 เทศบาลเมืองรังสิต จังหวัดปทุมธานี

วิธีวิจัย

การศึกษาระบบการการก่อตัวของโครงการศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร ตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) ธีรวุฒิ กลิ่นกุสมุ นายกเทศมนตรีเทศบาลนครรังสิต 2) เดชา กลิ่นกุสมุ รองนายกเทศมนตรีเทศบาลนครรังสิต 3) ทิพย์วัลย์ สมพรบรรจง เจ้าหน้าที่ดูแลโครงการ เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ทำการวิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review Data) และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เหตุผลตามหลักตรรกะ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางศึกษาตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สร้างข้อสรุปเกี่ยวกับกระบวนการการก่อตัวของโครงการศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12

ผลการวิจัย

ด้านการก่อตัวของนโยบายศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีต่อการก่อตัวของนโยบายศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 ส่วนใหญ่เห็นว่า การก่อตัวเริ่มจาก พ.ศ.2528 สุขาภิบาลประชาธิปไตยต้องการซื้อพื้นที่เพื่อเป็นสถานที่กลบฝังขยะ และได้ซื้อพื้นที่จำนวน 60 ไร่ ที่ตำบลหนองสามวัง อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี แต่มีปัญหาเกิดขึ้นเพราะประชาชนในพื้นที่ไม่ต้องการให้มีพื้นที่กลบฝังขยะในบริเวณนั้น เหตุเพราะชาวบ้านกังวลเรื่องมลพิษทางอากาศและปัญหาอื่นๆ ทำให้พื้นที่นั้นไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร ต่อมาชุมชนเกิดการขยายตัวกลายเป็นชุมชนเมืองมากขึ้นปัญหาสุนัขจรจัดเป็นปัญหาที่ต้องจัดการแก้ไข พ.ศ.2537 สุขาภิบาลประชาธิปไตยได้ยกฐานะเป็น เทศบาลตำบลประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2546 เทศบาลตำบลประชาธิปไตยได้จัดตั้งเป็นเทศบาลเมือง และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น เทศบาลเมืองรังสิต เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ.2554 กระทรวงมหาดไทยได้ยกฐานะเป็นเทศบาลนครรังสิต

ในปี พ.ศ.2538 เทศบาลเมืองรังสิต โดยมีนายเดชา กลิ่นกุสมุ ได้ดำรงตำแหน่งนายกเทศบาลนครรังสิตในช่วงนั้นและได้เล็งเห็นปัญหาสุนัขจรจัดเพราะจำนวนสุนัขที่มากขึ้นที่ถูกปล่อยให้อาศัยอยู่ในชุมชนและที่สาธารณะต่างๆ กลายเป็นสุนัขจรจัดที่ไปสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับประชาชนรวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมทางเทศบาลได้หาแนวทางจัดการแก้ไขรวมถึงไปศึกษาดูงานที่ศูนย์กักกันสุนัขจังหวัดอุทัยธานี ในวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ.2552 และศูนย์รักษาสุนัขหัวหิน ในวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2553 และได้นำมาปรับปรุงใช้กับพื้นที่ 60 ไร่ที่มีอยู่เพื่อรองรับสุนัขจรจัดที่อยู่ในเขตเทศบาลนครรังสิตเพื่อมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งเรื่องพื้นที่อยู่อาศัย อาหาร และ

ระบบนิเวศได้ถูกพัฒนามาเรื่อยๆ ในวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ.2553 ซึ่ง ทิพยวัลย์ สมพรบรรจง เจ้าหน้าที่ดูแลโครงการ ได้กล่าวว่า “ศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 เทศบาลนครรังสิตได้ถูกจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการใช้เพื่อสำหรับเป็นที่เลี้ยงดูสุนัขจรจัดเหล่านี้ ปัจจุบันมีสุนัขที่เลี้ยงดูประมาณ 400 ตัว”

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาด้านการจัดการเลี้ยงดูสุนัขของเทศบาลเมืองรังสิตเป็นสิ่งที่สำคัญที่ประชาชนและเทศบาลเมืองรังสิตตระหนักถึงความสำคัญและเห็นว่าประชาชนเกิดความไม่พอใจในการจัดการสุนัขอย่างเป็นระบบทำให้ เทศบาลเมืองรังสิตกำหนดนโยบาย แนวทางในการแสวงหาแนวทางแก้ไข ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาแนวทางแก้ไขจากประชาชน หรือแม้แต่กลุ่มผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายโดยตรง

ด้านกระบวนการผลักดันนโยบาย

ด้านกระบวนการผลักดันการจัดตั้งศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีต่อกระบวนการผลักดันการจัดตั้งศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 ส่วนใหญ่ พบว่า ขบวนการการผลักดันนโยบายของเทศบาลได้ก่อตั้งโดยเหตุมาจากชาวบ้านร้องเรียนกับเทศบาลเรื่องปัญหาสุนัขจรจัดก่อปัญหาความรำคาญก่อกวนหาญวุ่นวายในพื้นที่อาศัย แรกๆนั้น ทางเทศบาลไม่ได้มีสถานที่รองรับสุนัขโดยตรง แต่จำนวนสุนัขที่มีเพิ่มมากขึ้นทางเทศบาลจึงได้หาสถานที่และใช้งบประมาณเพื่อก่อตั้งศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 เป็นสถานที่ควบคุมดูแลสุนัขจรจัดในเขตเทศบาลที่ไปสร้างความเดือดร้อนและก่อกวนด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้นำที่ดินจำนวน 60 ไร่ที่มีอยู่แล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งธีรวุฒิ กลิ่นกุสม นายเทศมนตรีเทศบาลนครรังสิต ได้กล่าวไว้ว่า มีการก่อตั้งนโยบายโครงการปัญหาเกี่ยวกับสุนัขจรจัดเพื่อของงบประมาณในการจัดตั้งแล้วนำเรื่องเสนอขึ้นไปยังสภาเทศบาลให้ลงมติเห็นชอบ เมื่อได้ผ่านการเห็นชอบแล้วจึงนำงบประมาณที่ได้บางส่วนมาจัดสรรก่อสร้างศูนย์ฟุ้ง ฟุ้งสุนัขจรจัด โดยศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 ได้เปิดดำเนินการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2553 ปัจจุบันยอดสุนัขคงเหลือ 378 ตัว (ณ วันที่ 30 กันยายน 2558 หลังหักจากเจ้าของขอรับคืน มีผู้ขออุปการะและตาย)

ตารางที่ 1 รายละเอียดค่าใช้จ่าย การดำเนินงานศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลองสิบสองเทศบาลนครรังสิต

ประจำปีงบประมาณ	เงินบริจาค	
	รายรับ	รายจ่าย
พ.ศ.2553	118,203.65	-
พ.ศ.2554	250,524.11	75,196
พ.ศ.2555	204,194.43	58,000
พ.ศ.2556	180,708.12	-
พ.ศ.2557	104,812.03	-
พ.ศ.2558	118,611.72	203,411.98

ตารางที่ 2 แผนพัฒนาเทศบาลในการดำเนินงานศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลองสิบสอง

แผนพัฒนาเทศบาล	ชื่อโครงการ	งบประมาณ จำนวนเงิน (บาท)
พ.ศ.2553	1. โครงการเลี้ยงและดูแลสุขภาพสัตว์จรจัด	500,000
พ.ศ.2554	1. โครงการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในชุมชนและเลี้ยง ดูแลสุขภาพสุนัขจรจัดภายในศูนย์ฟุ้งฟุ้งคลองสิบสอง	900,000
	2. โครงการก่อสร้างโรงเรือนควบคุมการทำงานระบบไฟฟ้าและป้อนน้ำ	675,000
	3. โครงการก่อสร้างระบบขนส่งน้ำ บ่อน้ำที่ 12	251,000
พ.ศ.2555	1. โครงการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในชุมชนและเลี้ยงดูแลสุขภาพสุนัขจรจัดภายในศูนย์ฟุ้งฟุ้งคลองสิบสอง	2,000,000
พ.ศ.2556	1. โครงการก่อสร้างลานปูนให้อาคารสุนัข 2 แห่ง	1,200,000
	2. โครงการควบคุมจำนวนประชากรสัตว์จรจัดและป้องกันโรคจากสัตว์ที่ติดต่อกับประชาชนในชุมชน	2,500,000
พ.ศ.2557	1. โครงการก่อสร้างรั้วล้อมรอบบ่อน้ำเพื่อเลี้ยงสุนัขจรจัดชนิดไม่มีหลังคา	1,800,000
	2. โครงการก่อสร้างตาดปูนภายในรั้วรอบบ่อน้ำที่ 7	1,800,000
	3. โครงการควบคุมจำนวนประชากรสัตว์จรจัดและป้องกันโรคจากสัตว์ที่ติดต่อกับประชาชนในชุมชน	2,650,000
พ.ศ.2558	1. โครงการก่อสร้างอาคารที่พักกลางบ่อน้ำ	4,000,000
	2. โครงการก่อสร้างรั้วศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลองสิบสอง	1,000,000

นอกจากนี้แล้วโครงการศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 อยู่ในแบบแผนรายปี และแบบแผนพัฒนา 3 ปี มีการพัฒนาที่ต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ.2553-ปัจจุบัน ค่อยๆ พัฒนาโดยใช้งบประมาณที่จัดขอมมาได้ พัฒนาดูแลพื้นที่ไปที่ละส่วนทางเทศบาลเล็งเห็นถึงปัญหา พ.ร.บ.ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ฉบับแรกของประเทศไทย โดยมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2557 การดูแลสุนัขจรจัดจึงได้มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นโดยเจชา กลิ่นกุสมุ ได้ศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 เช่น สุนัขมีปัญหากลิ่นตัว โรคผิวหนัง เห็บ หมัด เกิดภาวะความเครียดทำให้สุนัขกัดกัน สร้างปัญหาให้กับเจ้าหน้าที่รวมทั้ง เรื่องปัญหามูลสุนัขที่ขับถ่ายออกมา โดยที่เจชา กลิ่นกุสมุ ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ได้ปรับเปลี่ยนโดยการให้สุนัขได้รับการตัดเชี้ยวเพื่อป้องกันสุนัขกัดกัน มีการทำหมันให้สุนัขทุกตัวที่เข้ามาอยู่ในศูนย์ฯรวมถึงการดูแลรักษาให้หายจากการเจ็บป่วยก่อนที่จะนำสุนัขมาไว้รวมกันทางศูนย์ได้ทำแปลงพื้นที่โดยให้สุนัขได้ว่ายน้ำกินอาหารบนเกาะกลางน้ำเพื่อจะได้สะดวกและง่ายต่อการกำจัดมูลสุนัขโดยเจ้าหน้าที่จะทำความสะอาดมูลลงไปใต้น้ำเพื่อให้ปลาได้เป็นอาหารต่อไปสุนัขจะมีร่างกายที่สะอาดไม่มีกลิ่น ได้ออกกำลังกายไร้เห็บหมัดและมีสุขภาพที่แข็งแรง การศึกษาถึงปัญหาเหล่านี้ รวมถึงการแก้ไขสถานที่เพื่อรองรับกับปัญหาที่เกิดขึ้น ท่าน ดร.เจชา ได้ร่วมพูดคุยและแก้ไขปัญหากับหลายๆฝ่าย เพื่อปัญหานั้นจะได้แก้ไขอย่างตรงจุด และจะได้ไม่เป็นปัญหาในอนาคตต่อไป

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการผลักดันการจัดตั้งศูนย์ฟุ้งฟุ้งสุนัขจรจัดคลอง 12 เกิดจากกระแสความต้องการของประชาชนในการแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัด โดยภาคประชาคมในสังคมเทศบาลเมืองรังสิตได้เสนอต่อสมาชิกเทศบาลเมืองรังสิตในการกำหนดโครงการและนโยบายเร่งด่วนของเทศบาลเมืองรังสิตผ่านงบประมาณ

ของเทศบาลเมืองรังสิตและประชุมสภาเทศบาลเมืองรังสิตในการกำหนดเป็นประกาศ คำสั่งในการจัดตั้งศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12

การผลักดันนโยบาย/การมีส่วนร่วมภาคประชาชน หน่วยงานรัฐ และเอกชน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีต่อการผลักดันนโยบาย/การมีส่วนร่วมภาคประชาชน หน่วยงานรัฐ และเอกชนส่วนใหญ่ พบว่า ปัจจุบันเทศบาลเมืองรังสิตได้ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 โดยมีกลุ่มประชาชน มูลนิธิองค์กรเอกชนได้ให้การสนับสนุนผ่านการเป็นจิตอาสา การบริจาคเงิน สิ่งของ อุปกรณ์รักษาสุนัขให้กับศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 ซึ่งในปัจจุบันนี้ศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 มีปัญหาเรื่องหมาจรจัดหลงเหลืออยู่บ้าง ยังไม่สามารถแก้ไขได้ครบถ้วน รวมทั้งยังมีหมาจรจัดที่ออกгуตามสถานที่ต่างๆ ที่ประชาชนแอบเลี้ยงอย่างไม่จริงจังหรือรับเป็นเจ้าของอยู่ในตลาดหรือร้านค้าบ้าง ปัญหาเกิดจากพื้นที่ในชุมชน การแก้ไขปัญหาสุนัขจรจัดจึงต้องมีกระบวนการตัดสินใจโดยใช้การลงมตจากชาวบ้านซึ่งเมื่อก่อนเทศบาลใช้วิธีการยิงยาสลบชาวบ้านไม่เห็นด้วยและภายหลังจำนวนสุนัขเพิ่มมากขึ้นเทศบาลได้แก้ไขปัญหาโดยการพัฒนาดูแลสุนัขให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่ใช้การฆ่ายิงยาสลบแบบเมื่อก่อนประชาชนจึงให้ความร่วมมือกับเทศบาลนครรังสิตในการดูแลเรื่องหมาจรจัด อาทิ เช่น การบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือด้านอาหารและยาสำหรับสุนัข ทางเทศบาลได้มีการขอความอนุเคราะห์จากโรงงานและชาวบ้านในชุมชนร่วมมือกันนำเศษและกากอาหารที่สุนัขสามารถกินได้นำมาให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลนำไปเข้าสู่กระบวนการแปรรูปอาหารเพื่อให้สุนัขได้กินดังนั้นการตอบรับจากประชาชนมีการให้ความร่วมมือที่ดีมาก ทำให้สุนัขในศูนย์พึ่งพิงมีชีวิตที่ดี ทางเทศบาลมีบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขารังสิต ชื่อบัญชี “เทศบาลนครรังสิต” มีไว้เพื่อรับเงินบริจาคจากประชาชนและผู้สนใจ จากการสัมภาษณ์ข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าการผลักดันนโยบาย/การมีส่วนร่วมภาคประชาชน หน่วยงานรัฐ และเอกชนการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านงบประมาณ การเป็นจิตอาสา การบริจาคเงิน สิ่งของ อุปกรณ์รักษาสุนัขให้กับศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12

อภิปรายผล

จากการศึกษากระบวนการการก่อตัวของโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 พบว่า กระบวนการการก่อตัวของโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 มาจากประชาชนและเทศบาลเมืองรังสิตตระหนักถึงความสำคัญในการจัดการสุนัขอย่างเป็นระบบ โดยเทศบาลเมืองรังสิตกำหนดนโยบาย แนวทางในการแสวงหาแนวทางแก้ไขหรือสนองทางเลือกตามความต้องการของประชาชน โดยการจัดตั้งโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 ขึ้นมาก ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากการกระตุ้นให้เกิดการแสวงหาแนวทางแก้ไขจากประชาชนในชุมชน ซึ่งเทศบาลเมืองรังสิตมีส่วนร่วมสำคัญในการสนับสนุนด้านงบประมาณ กลุ่มภาคประชาชนสังคมร่วมเป็นจิตอาสา การบริจาคเงิน สิ่งของ อุปกรณ์รักษาสุนัขให้กับศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 สะท้อนให้เห็นว่าโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 เป็นผลมาจากประชาชนในชุมชนและเทศบาลเมืองรังสิตเห็นความสำคัญของปัญหาสุนัขจรจัดจึงร่วมกันกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาพร้อมกันตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองรังสิต ซึ่งสอดคล้องกับ Anderson (1984: 44-45) เห็นว่าปัญหา (problem) ตามความหมายในเชิงนโยบาย หมายถึง สภาพที่ก่อให้เกิดความต้องการ (need) ความขาดแคลน (deprivation) หรือความไม่พอใจ (dissatisfaction) ซึ่งส่งผลให้มีการแสวงหาแนวทางแก้ไข โดยการแสวงหาแนวทางนี้อาจจะทำโดยผู้ประสบปัญหาเอง หรืออาจมีการดำเนินการแทน โดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นก็ได้

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าในกระบวนการการก่อตัวของโครงการศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12 เทศบาลเมืองรังสิตและกลุ่มประชาชนบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการด้านสถานที่ งบประมาณ และจิตอาสาในการดูแลสุนัขจรจัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรินทร์ทิพย์ ตังหงส์ (2552) แนวทางการบริหารจัดการและการออกแบบลักษณะทางกายภาพสถานสงเคราะห์สุนัขจรจัดแบบพึ่งพาตนเอง พบว่า การบริหารจัดการและการออกแบบลักษณะ สภาพสถาน

สงเคราะห์ศูนย์บริหารจัดการแบบพึ่งพาตนเองประกอบด้วยสองแนวทางหนึ่งการออกแบบโดยคำนึงถึงที่ตั้งลักษณะของสถาปัตยกรรมลักษณะของพื้นที่และอุปกรณ์ และส่วนที่สอง คือ การบริหารจัดการเน้นการบริหารจัดการโครงสร้างองค์กรแบบกระบวนการดำเนินงาน การจัดบุคคลความรับผิดชอบ และการกำหนดค่าใช้จ่าย สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของชุมชน ประชาชนที่มีต่อการจัดการศูนย์บริหารจัดการอย่างเหมาะสมกับวิถีสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล เช่นเดียวกับกับการศึกษาของ ศิวะนิตย์ กุญชรทรัพย์ (2554) การพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์บริหารจัดการเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการเลี้ยงดูสุนัขในเขตชุมชนเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เอกสารอ้างอิง

- วรินทร์ทิพย์ ดั่งหงส์. (2552). แนวทางการบริหารจัดการและการออกแบบลักษณะทางกายภาพสถานสงเคราะห์สุนัขจรจัดแบบพึ่งพาตนเอง. กรุงเทพฯ: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศิวะนิตย์ กุญชรทรัพย์. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์บริหารจัดการเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการเลี้ยงดูสุนัขในเขตชุมชนเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- วรฤทธิ วิสุเวส. (2548). บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ที่อยู่ในและรอบเขตพื้นที่สัตว์ป่าภูหลวง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- ศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12. (2559). ข้อมูลศูนย์พึ่งพิงสุนัขจรจัดคลอง 12. สืบค้นจาก <http://www.rangsit.org/dog/part2.htm>
- Anderson, James E. (1984) Public policy-making. 3rd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.

กรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุขกับการคืนความสุข
ให้กับประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร
**Bangkok Light of Happiness and the Return of Happiness
for the People of Bangkok**

พิมพ์นลิน โตไพบูลย์^{*}, จิราภรณ์ เอ็นสาร^{**}, กฤตชัย จิตรักษ์^{***}, ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ^{****},
กิตติศักดิ์ เจริญศิริ^{*****} และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร^{*****}

Pimnalin Topaiboon, Jiraphon Ensarn, Krittach Jittaruk, Professor Dr.Somboon Suksamran,
Kittisak Jermsittiparsert and Assistant Professor Dr.Chanchai Chitlaoarporn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสุขของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ภายหลังจากเข้าชมงาน กรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข ตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และเคยเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียดแห่งความสุข ณ ลานคนเมือง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสถิติ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีต่อความสุข โดยภาพรวม ในการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียดแห่งความสุข ณ ลานคนเมือง อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร มีความสุขด้านสมรรถภาพของจิตใจ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านคุณภาพของจิตใจ ด้านสภาพจิตใจ ด้านปัจจัยสนับสนุน และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ทั้งนี้ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่มีสมาชิกภาพในพรรคการเมือง การไปเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการรับรู้ระดับความคุ้มค่าของโครงการที่แตกต่างกัน มีระดับความสุขภายหลังจากเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียดแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองแตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่เพศ อายุ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับความสุขภายหลังจากเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียดแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: กรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข, ความสุข, ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร

^{*} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{**} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{***} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{*****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{*****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

This research aims to study the happiness of the people of Bangkok after visiting the organised event titled 'Bangkok Light of Happiness'. The research subjects are drawn from Bangkok citizens with the age of 18 years old onwards who visited the aforementioned event that was held at Lan Khon Muang, of which there are 400 subjects in total. Questionnaires are used as the study tool and the statistics used to analyse the data are namely Frequency, Average Mean, Percentage, Standard Deviation (SD), T-test, and Oneway ANOVA (Analysis of Variance). The findings reveal that the overall happiness perceived by Bangkok people who participated in the Bangkok Light of Happiness is fairly low. Upon considering individual assessment factors, it is discovered that the people are content mostly with the matter of mindfulness, which is followed by a matter of quality of mind, mental state of mind, supporting factors, and relevant environmental factors respectively. It should be noted the amount of happiness perceived after the particular event varies across different assessment factors; that is to say, the factor of being a member of certain political party, the voting for the Bangkok Governor, the distinctive awareness of assessing different project values. On the other hand, no significant differences are present amongst factors concerning gender, age and income level.

Key Words: Bangkok Light of Happiness, Happiness, Bangkok People

ความสำคัญของปัญหา

ในช่วงหลังการทำรัฐประหาร 2557 สถานการณ์ทางการเมืองนิ่งสงบลง และสังคมสามารถลดปัญหาความขัดแย้งลงไปได้ในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต ความสุขทั้งทางตรงและทางอ้อม กรุงเทพมหานครในฐานะหน่วยงานปกครองตนเองระดับท้องถิ่นมุ่งที่จะยกระดับพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและความสุขของประชาชน โดยมุ่งกำหนดนโยบายแผนงานต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน เศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยวต่างเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจึงมีการโครงการการประดับตกแต่งไฟฟ้าเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (Motif of Light) มีสำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่มุ่งส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวและยกระดับคุณภาพชีวิตความสุขของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาบทบาทอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 หมวด 5 อำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร มาตรา 89 การจัดทำบริการสาธารณะ ได้กำหนดว่า กรุงเทพมหานครมีบทบาทหน้าที่ในการจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้ โดยแนวนโยบายของผู้นำราชการกรุงเทพมหานครต้องการให้โครงการการประดับตกแต่งไฟ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นโครงการที่สามารถเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวให้กับชาวกรุงเทพมหานครและนักท่องเที่ยวผู้สนใจในช่วงเทศกาลปีใหม่ อันนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว และที่สำคัญคือ เพื่อส่งเสริมความสุขให้กับประชาชนชาวกรุงเทพมหานครเป็นผลอันเนื่องมาจากความขัดแย้งในสังคม ปัญหาทางการเมือง ส่งผลต่อบรรยากาศของประชาชนในสังคม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่ประชาชนมีความแข่งขันเพิ่มมากขึ้น

การจัดโครงการการประดับตกแต่งไฟเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (Motif of Light) ของสำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว สังกัดกรุงเทพมหานคร จึงเป็นการจัดทำบริการสาธารณะที่สามารถส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีด้านการ

ท่องเที่ยว และการจัดให้มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการสร้างความสุขให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยว แม้ว่าโครงการการประดับตกแต่งไฟเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (Motif of Light) หรือ กรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข Bangkok Light of Happiness มีการใช้งบประมาณสูงถึง 39.5 ล้านบาท แต่สิ่งที่น่าสนใจคือโครงการกรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครได้มากน้อยอย่างไร สามารถสร้างความสุขของประชาชนได้เพิ่มมากขึ้นหรือไม่

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาโครงการกรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข Bangkok Light of Happiness ของกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความสุขของประชาชนที่มีต่อการเข้าชมโครงการ กรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข Bangkok Light of Happiness ณ ลานคนเมือง อันจะนำไปสู่การพัฒนา นโยบายโครงการ กรุงเทพฯ ที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและเสริมสร้างความสุขให้กับประชาชนชาวกรุงเทพมหานครให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการดำเนินโครงการในอนาคตต่อไป และเพื่อเป็นแนวทาง ข้อเสนอแนะ ที่นำไปแก้ไขในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสุขของประชาชนต่อโครงการประดับตกแต่งไฟฟ้ากรุงเทพมหานครจากโครงการกรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข Bangkok Light of Happiness

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยกลุ่มขนาดประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เคยเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมือง จำนวน 400 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire Form) เป็นแบบปลายปิด (Closed End Question) แบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ ได้แก่มากที่สุด มาก เล็กน้อย และ ไม่เลย

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test F-test

ผลการศึกษา

จากการศึกษากรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข กับการคืนความสุขให้กับประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการศึกษาจากตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่เคยเข้าชมงาน กรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมือง โดยผู้วิจัยสามารถสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจำนวน 400 คน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 51.5 ตัวอย่างมีอายุระหว่างอายุ 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.5 และส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาท นอกจากนี้แล้วตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง มากกว่าคิดเป็นร้อยละ 55.25 แต่ตัวอย่างไปเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 74.5 นอกจากนี้แล้วตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่แน่ใจว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ใช้งบประมาณคุ้มค่าหรือไม่จำนวน คิดเป็นร้อยละ 49.5 ไม่คุ้มค่า คิดเป็นร้อยละ 27.75 และคุ้มค่า คิดเป็นร้อยละ 22.75

เมื่อพิจารณาความสุขของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่มีต่อโครงการประดับตกแต่งไฟ กรุงเทพมหานคร จากโครงการกรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข Bangkok Light of Happiness พบว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร มีต่อความสุขโดยภาพรวม ในการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมือง อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร มีความสุขด้านสมรรถภาพของจิตใจ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านคุณภาพของจิตใจ ด้านสภาพจิตใจ ด้านปัจจัยสนับสนุน และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านสภาพจิตใจ พบว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีความสุขจากการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองชม ในด้านสภาพจิตใจอยู่ในระดับเล็กน้อย โดยประชาชนรู้สึกมีความรู้สึกในทางที่ดีจากการชมงาน มากที่สุด รองลงมาได้แก่ มีภาวะสุขภาพที่ไม่ดี เช่น รู้สึกเป็นทุกข์ ยังกังวลต่อการดำเนินชีวิต และรู้สึกพอใจสบายใจกับการผูกมิตรหรือเข้ากับบุคคลอื่นมากยิ่งขึ้น ตามลำดับ

ด้านสมรรถภาพของจิตใจ พบว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีความสุขจากการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองชม ในด้านสมรรถภาพของจิตใจ อยู่ในระดับมาก โดยประชาชนรู้สึกสามารถควบคุมจิตใจตนเองไม่รู้สึกหงุดหงิด หรือ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความมั่นใจในการเผชิญปัญหา คือ ไม่กังวลต่อปัญหา ทุกข์ที่เกิดขึ้น เป็นต้น ทั้งนี้ยังรู้สึกว่าด้านการดำเนินชีวิตประจำวันมีความต้องการที่จะทำบางสิ่งแปลกใหม่และแตกต่างกว่าที่เป็นอยู่มากยิ่งขึ้นตามลำดับ

ด้านคุณภาพของจิตใจ พบว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีความสุขจากการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองชม ในด้านคุณภาพของจิตใจอยู่ในระดับมาก โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้สึกผิดหวังในตนเอง แต่ภายหลังการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข รู้สึกเป็นสุขในการช่วยเหลือผู้อื่นที่มีปัญหามากยิ่งขึ้น รองลงมาได้แก่ มีความคิดสร้างสรรค์และความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิตต่อไป

ด้านปัจจัยสนับสนุน พบว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีความสุขจากการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองชม ในด้านปัจจัยสนับสนุน อยู่ในระดับเล็กน้อย โดยที่ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกการดูแลสุขภาพตนเอง มากที่สุด รองลงมาได้แก่ รู้สึกต้องการการมีส่วนร่วมและมีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจและมีเวลาว่าง และรู้สึกครอบครัวอบอุ่นและปลอดภัยมากขึ้นจากการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อความสุขของประชาชนที่มีต่อการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมือง

พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่มีสมาชิกในพรรคการเมือง การไปเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการรับรู้ระดับความคุ้มค่าของโครงการที่แตกต่างกัน มีระดับความสุขภายหลังการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองแตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่เพศ อายุ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับความสุขภายหลังการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษากรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข กับการคืนความสุขให้กับประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร (Bangkok Life Of Happiness) เพื่อศึกษาความสุขของประชาชนต่อโครงการประดับตกแต่งไฟฟ้ากรุงเทพมหานคร จากโครงการกรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุข Bangkok Light of Happiness พบว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมีต่อความสุขโดยภาพรวม ในการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมือง อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร มีความสุขด้านสมรรถภาพของจิตใจ มากที่สุด รองลงมา

ได้แก่ ด้านคุณภาพของจิตใจ ด้านสภาพจิตใจ ด้านปัจจัยสนับสนุน และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ทั้งนี้ ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่มีสมาชิกภาพในพรรคการเมือง การไปเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และการรับรู้ระดับความคุ้มค่าของโครงการที่แตกต่างกัน มีระดับความสุขภายหลังการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองแตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครที่เพศ อายุ และรายได้ที่ต่างกัน มีระดับความสุขภายหลังการเข้าชมงานกรุงเทพฯ แสงสีเสียงแห่งความสุข ณ ลานคนเมืองไม่แตกต่างกัน

สะท้อนให้เห็นว่า ประชาชนชาวกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ที่เข้าชมกรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุขมีความสุขอยู่ในระดับน้อย โดยโครงการกรุงเทพฯ แสงสีแห่งความสุขเป็นการจัดกิจกรรมเชิงนโยบายด้านการท่องเที่ยวและสร้างบรรยากาศให้ช่วงเทศกาลปีใหม่ให้กับชาวกรุงเทพมหานครมากกว่าการสร้างความสุขโดยตรง เนื่องจากการสร้างความสุขมีองค์ประกอบ เหตุผลของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งโครงการดังกล่าวเป็นเพียงสถานที่ท่องเที่ยวสามารถเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับชาวกรุงเทพมหานครเป็นไปตามบทบาทอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครมากกว่าเป็นการเสริมสร้างหรือเป็นการคืนความสุขให้กับประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับการศึกษาของสุภาณี สุชะนาคินทร์(2550) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของประชาชนอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่าประชาชนมีความรู้อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ซึ่งประชาชนไม่สามารถสร้างความสุขที่แท้จริงได้ด้วยตนเองทั้งที่สามารถแสวงหาความสุขจากจิตใจของตน และผลการศึกษาของ จีระศักดิ์ ทัพพา (2550) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของภาคประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ด้านที่มีความสุขน้อย ได้แก่ ด้านการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันและการมีหลักประกันชีวิต ผลการเปรียบเทียบความสุขของภาคประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ภาคประชาชนที่มีเพศ อายุ ต่างกันมีความสุขไม่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของภาคประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ในด้านบวก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- สุภาณี สุชะนาคินทร์. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของประชาชนอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- จีระศักดิ์ ทัพพา. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของภาคประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- วรการ ทรัพย์วีระปกรณ์. (2557). ความสุขใจของนิสิตระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูริต โสภนถนอมภรณ์. (2555). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งความสุข. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัย พิลหาเวสส. (2551). การวัดระดับความสุขและวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขของเกษตรกรในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอพนสนิม จังหวัดชลบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การถอดบทเรียนความสำเร็จในการจัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้าน:

กรณีศึกษา หมู่บ้านสินสมบูรณ์ จังหวัดสมุทรสาคร

Lessons Learned on Establishing Juristic Entity for Housing Residence:

the Case of Sinsomboon Village Samutsakorn Province

กิตติเชษฐ์ เศวตภากรณ์^{*}, ณัฐริดา นวลแบ่ง^{**}, พัชรพงศ์ ศรีพุ่ม^{***}, ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ^{****},
กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ^{*****} และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร^{*****}

Kittichet Sewataporn, Nattida Nuanpao, Pracharapong Sripoom, Professor Dr.Somboon Suksamran,
Kittisak Jermsittiparsert and Assistant Professor Dr.Chanchai Chitlaoarporn

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จในการจัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้าน กรณี หมู่บ้านสินสมบูรณ์ จังหวัดสมุทรสาคร ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก 1) ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านสินสมบูรณ์ 2) ทีมงานทนายประชาชน 3) แกนนำกลุ่มทีมงานทนายประชาชน 4) เจ้าของโครงการหมู่บ้านสินสมบูรณ์ และ 5) นายกเทศมนตรีนครอ้อมน้อย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อสร้างข้อสรุปผลการวิจัยพบว่า การจัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านสินสมบูรณ์ จังหวัดสมุทรสาคร ประสบความสำเร็จได้เนื่องจากความร่วมมือของหลายภาคส่วน ได้แก่ นายกเทศมนตรีนครอ้อมน้อย ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านสินสมบูรณ์ ทีมงานทนายประชาชน แกนนำกลุ่มทีมงานทนายประชาชน เจ้าของโครงการหมู่บ้านสินสมบูรณ์ และประชาชนในหมู่บ้าน มาประชุมร่วมกันเพื่อหาข้อสรุป ในการแก้ปัญหา และได้ข้อสรุปร่วมกันว่า บริษัท สินสมบูรณ์การเคหะ จำกัด จะทำการโอนทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสาธารณูปโภคให้กับผู้ซื้อที่ดินจัดสรรทุกรายในนามนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร เปิดช่องให้ดำเนินการปรับปรุงสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้าส่องสว่าง และบริการสาธารณะต่อไป หลังก่อนหน้านี้ได้รับความเดือดร้อนเรื่องถนนและสาธารณูปโภคของโครงการชำรุดทรุดโทรมมานานเกือบ 30 ปี โดยหัวหน้าทีมงานทนายประชาชน พร้อมด้วยแกนนำกลุ่มทีมงานทนายประชาชน ซึ่งเป็นกลุ่มทนายความและอาสาสมัครให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย เป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือจนประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: นิติบุคคลหมู่บ้าน, เทศบาลนครอ้อมน้อย, หมู่บ้านสินสมบูรณ์ จังหวัดสมุทรสาคร

^{*} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{**} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{***} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{*****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{*****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

This research purports to provide learned lessons from the success on setting up a juristic entity for housing residence, in particular, the case of Sinsomboon village in Samutsakorn province. The study is constructed using qualitative research methodology. It employs in-depth interviews conducting on namely 1) the president of the Sinsomboon village committee, 2) a team of public lawyers, 3) leaders of the public lawyers team, 4) the owner of Sinsomboon village, and 5) the mayor of Aom Noi municipality. The data is then analysed and put into conclusion. The findings indicate that the setting up of a juristic entity of Sinsomboon village is considered a success thanks to various cooperations from relevant parties, namely, the mayor of Aom Noi municipality, the president of Sinsomboon village committee, the team of public lawyers, the leaders of the public lawyers team, the owner of the village, and the residences of the village. All parties have come together in order to find a problem solution and have successfully arrived to a consensus that Sinsomboon Housing Limited will be transferring the communal properties, which are consumer goods, to the property buyers by passing off as a juristic entity, of which would facilitate certain channels of developing public infrastructures such as streets, lightings, and public services. This is found to be in contrast to what happened over the past 30 years when public infrastructures were severely deteriorated. The team leader of public lawyers together with the leaders of public lawyers group, both working on pro bono, had provided legal consultant to such incident and ultimately sustained the desirable accomplishments.

Key Words: Juristic Entity for Houseing Residence, Aom Noi Municipality, Sinsomboon Village Samutsakorn Province

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีการปรับตัว เพื่อให้เข้ากับสภาพการณ์ของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทุกด้าน รวมทั้งระบบเศรษฐกิจโดยเฉพาะการประกอบธุรกิจจัดสรรที่ดินเปล่า ธุรกิจจัดสรรที่ดินพร้อมบ้าน และธุรกิจอาคารชุด ได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น ความต้องการที่อยู่อาศัยมีมากขึ้น สืบเนื่องจากที่อยู่อาศัยเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นสถานที่เสริมสร้างความอบอุ่น ความมั่นคง และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ครอบครัว ดังนั้นจึงมีผู้ประกอบการจำนวนมากลงทุนพัฒนารูปแบบของที่อยู่อาศัยในลักษณะต่าง ๆ เช่น ทาวน์เฮาส์ บ้านแฝด บ้านเดี่ยว คอนโดมิเนียม ที่ดินเปล่า โดยจัดสรรแบ่งขายเป็นที่ดินเปล่า หรือขายที่ดินพร้อมปลูกสร้างบ้านให้ด้วยตามกำลังทรัพย์ของผู้ซื้อ หากการจำหน่ายที่ดินนั้นได้แบ่งเป็นแปลงย่อยรวมกันตั้งแต่ 10 แปลงขึ้นไป หรือการแบ่งที่ดินเป็นแปลงย่อยไว้ไม่ถึง 10 แปลง แต่ต่อมาได้แบ่งที่ดินแปลงเดิมเพิ่มเติมภายใน 3 ปี เมื่อรวมกันแล้วมีจำนวนตั้งแต่ 10 แปลงขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งจากที่ดินแปลงเดียวหรือแบ่งจากที่ดินหลายแปลงที่มีพื้นที่ ติดต่อกัน โดยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์เป็นค่าตอบแทน เรียกว่า การจัดสรรที่ดินวัตถุประสงค์ในการจำหน่ายที่ดิน ไม่ว่าจะแบ่งที่ดินเป็นแปลงย่อยเพื่อจำหน่ายในลักษณะเป็นที่อยู่อาศัย หรือเพื่อประกอบพาณิชยกรรม หรือเพื่อประกอบอุตสาหกรรม หรือเพื่อเกษตรกรรม ถ้าได้ทำเพื่อการค้าตั้งแต่ 10 แปลงขึ้นไป ส่วนเนื้อที่ของแปลงที่ดินจะมีจำนวนมากน้อยเท่าใดก็ตาม ก็เป็นการจัดสรรที่ดินทั้งสิ้น ผู้ประกอบการจะต้องขออนุญาตจัดสรรที่ดินตามพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2543 มีผลใช้ บังคับตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2543 เป็นต้นมา แม้ พ.ร.บ.จัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543 จะเปิดโอกาสให้หมู่บ้านทั่วประเทศ สามารถจัดระเบียบ

การอยู่อาศัยร่วมกัน โดยการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร เพื่อบริหารจัดการจัดการด้วยตนเอง แต่ในทางปฏิบัติจริงนั้น เป็นเรื่องที่ยากพอสมควรครับ อุปสรรคสำคัญอยู่ที่กฎหมายกำหนดให้ ผู้ซื้อบ้านลงมติเห็นชอบเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนแปลงทั้งหมดของโครงการขึ้นไปจึงจะจัดตั้งเป็นนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรได้ ด้วยเหตุนี้ ไม่ว่าจะมียกหนังสือเชิญชวนให้สมาชิกให้เข้าประชุมกี่ครั้งก็คราว คณะเสียงก็ไม่ครบสักที นอกจากนี้ ผู้ซื้อบ้านส่วนใหญ่ยังติดใจสงสัย ระหว่างการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร อยู่หลายประเด็น เช่น ในโครงการมีหลายเฟสหลายโซน บางส่วนมีผู้พักอาศัย แต่หลายซอยกำลังตอกเข็มเสาเข็ม และก่อสร้างอยู่โครม ๆ รอให้เสร็จเรียบร้อยทุกหลังแล้วจึงจัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านไปพร้อม ๆ กันไม่ได้ก็ว่าหรือ จดทะเบียนนิติบุคคลทำไม ในเมื่อผู้ซื้อบ้านทุกรายก็ได้จ่ายเงินค่าภาษีเงินได้แล้ว ควรเป็นหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ระหว่างจัดตั้งกับไม่จัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร จะมีข้อดีและข้อเสียอย่างไรจะว่าไป หมู่บ้านจัดสรรแทบทุกแห่ง

เมื่อมีการประชุมเพื่อพิจารณาอนุมัติในเรื่อง จัดหรือไม่จัดตั้งนิติบุคคล ของหมู่บ้าน จะมีการแบ่งออกเป็น 3-4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มแรก คือกลุ่มที่พร้อมสนับสนุนเต็มร้อย กลุ่มที่สอง คือกลุ่มที่ไม่ต้องการจัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร อาจเป็นด้วยเหตุผลต่างๆ เช่น ไม่แน่ใจ หรือไม่รู้ข้อมูลรายละเอียดเรื่องนี้มาก่อน กลุ่มที่สาม คือพวกคัดค้านต่อต้านการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรชนิดหัวชนฝา มีการชักชวน ดีพิมพ์เอกสารแจกจ่าย ต้าว่าเจ้าของโครงการอย่างเสียๆ หายๆ พร้อมสรุปท้ายให้ผู้ซื้อบ้านรายอื่นๆ เห็นคล้อยตาม แต่ต้นสายปลายเหตุของคนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่จะมีเบื้องหน้าเบื้องหลังทะเลาะ หรือมีข้อพิพาทกับบริษัทเจ้าของโครงการในเรื่องซื้อขายบ้านแทบทั้งนั้น กลุ่มสุดท้าย คือกลุ่มที่นอนหลับทับสิทธิ์ ไม่ค่อยจะมีความรู้รอบรู้หนาวในแทบทุกๆ เรื่องเพราะต้นสายปลายเหตุส่วนใหญ่จะมาจาก 2-3 กลุ่มท้ายเหล่านี้ จึงส่งผลให้หมู่บ้านจัดสรรจำนวนมาก (แทบจะทั้งหมด) จนถึงบัดนี้ไม่สามารถยื่นขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรได้ และยังมีกรณีเกิดขึ้นของหมู่บ้านจัดสรรในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เมื่อเจ้าของโครงการได้ทำการขายบ้านในโครงการของตนหมดแล้ว ก็จะโอนสาธารณูปโภคให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปจัดการดูแล แต่ ก็ยังพบปัญหาในหลายๆพื้นที่ว่า ไม่สามารถตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านได้ จึงเป็นสาเหตุนำไปสู่การไม่สามารถเข้าไปดำเนินการจัดการในเรื่องระบบสาธารณูปโภคของพื้นที่ได้ ในท้ายที่สุดแล้ว หมู่บ้านหลายๆ แห่ง ที่เจ้าของโครงการทิ้งโครงการไว้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่สามารถเข้ามาดำเนินการใดๆในหมู่บ้านได้ จึงเกิดปัญหาต่างๆ เช่น ระบบสาธารณูปโภค ระบบน้ำ ไฟ ท่อระบายน้ำ และอื่นๆอีกมากมาย ในที่นี้จึงได้นำกรณีของหมู่บ้านสินสมบุรณ์มาเป็นหมู่บ้านตัวอย่าง ที่ในส่วยเบื้องต้นเคยมีปัญหาดังกล่าว แต่ก็สามารถแก้ไขจนสามารถจัดตั้งนิติบุคคลได้ จึงสนใจที่จะถอดบทเรียน เพื่อนำไปสร้างเป็นข้อสรุปสำหรับพื้นที่อื่นๆ ในต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาว่าเหตุใดจึงดำเนินการจัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านสินสมบุรณ์จนประสบความสำเร็จ
2. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการเข้ามามีบทบาทในส่วนของนิติบุคคลในเรื่องระบบสาธารณูปโภค

วิธีการดำเนินการศึกษา

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้ระยะเวลา 10 วัน คือ วันที่ 1-11 เมษายน 2559 โดยสัมภาษณ์ ดังนี้ สมศักดิ์ ทองอนันต์ ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านสินสมบุรณ์, นิทรา เบี้ยบังเกิด ผู้ก่อตั้งทีมงานทนายประชาชน, ว่าที่ร้อยตรี ธีรบุรณ์ทัต ศรีสุสวัสดิ์ แกนนำกลุ่มทีมงานทนายประชาชน, ประกายพฤษ์ ผลช่วย ผู้ดูแลต่อ

จาก สิ้น ผลช่วย ที่เสียชีวิตไปแล้ว และ สมชาย สิริศักดิ์พิบสุข นายกรัฐมนตรี แล้วทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูลตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของวิจัยวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อสร้างข้อสรุป

ผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่าปัญหาการจัดตั้งนิติบุคคลในอดีตที่ไม่ประสบความสำเร็จเป็นเพราะ การใช้กระบวนการ ทางกฎหมายที่มีการใช้ระยะเวลายาวนานและส่งผลทำให้ไม่สามารถจัดตั้งนิติบุคคลไม่สำเร็จจึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น เรื่องความเดือดร้อนด้านสาธารณสุขโรคในหมู่บ้าน ถนนหนทางพัง ฝาท่อแตกใช้การไม่ได้ ฝนตกน้ำท่วมทุกครั้ง และไม่สามารถหาผู้ที่มารับผิดชอบได้ เนื่องจากเจ้าของโครงการหมู่บ้านสินสมบูรณ์ยังไม่ได้ทำการโอนนิติบุคคลจึงทำให้ทางองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นไม่สามารถที่จะเข้ามาจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ทำให้ประชาชนในหมู่บ้าน รวมตัวกันหาทางออกโดยการจัดตั้งทีมงานนายประชาชน ซึ่งเป็นกลุ่มทนายความและอาสาสมัครให้คำปรึกษาด้าน กฎหมายแก่ประชาชน เพื่อส่งสภาพปัญหาเบื้องต้นไปยังสมาชิกสภาเทศบาลนครอ้อมน้อย โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร มาร่วมสังเกตการณ์รับฟังปัญหาของชาวบ้าน ที่ผ่านมาชาวชุมชนหมู่บ้านสินสมบูรณ์ ได้รับความเดือดร้อนเรื่องปัญหาถนนและสาธารณสุขโรคของโครงการชำรุดทรุดโทรมมานาน โดยไม่คิดจะซ่อมแซมซึ่ง ปล่อยชำรุดทรุดโทรม ไม่มีหน่วยงานใดมาดูแลเกือบ 30 ปี ซึ่งทางหมู่บ้านไม่ได้มอบกรรมสิทธิ์ให้แก่ทางราชการส่งผล ให้หน่วยงานรัฐไม่สามารถเข้ามาแก้ไขได้ ทั้งที่ก่อนหน้าร้องเรียนไปหลายแห่งแล้ว จนกระทั่งตัดสินใจติดต่อทีมงาน นายประชาชน เพื่อช่วยเดินเรื่องถึงเทศบาลนครอ้อมน้อย และแจ้งสำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรสาครให้รับทราบ อย่างไรก็ตาม แม้เจ้าของโครงการเคยเข้ามาแก้ไขบ้าง เช่น มีการนำยางมะตอยมาซ่อมถนนบางส่วน แต่ก็เป็น การแก้ไขเฉพาะหน้า ทั้งที่โครงการขายหมดมานานแล้ว แต่ถนนยังไม่มอบให้เป็นทางสาธารณประโยชน์โดยให้ส่วน ราชการรับผิดชอบ และควรยกถนนให้กับทางราชการเพื่อจัดสรรงบประมาณพัฒนาถนนให้แก่ชุมชนต่อไป นอกจากนี้ เรื่องถนนในหมู่บ้านแล้วยังมีปัญหาไฟฟ้าส่องสว่างดับ ท่อระบายน้ำ ขยะ และบ่อบำบัดน้ำเสียที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพราะว่ายังไม่ได้ทำการจัดตั้งนิติ บุคคล

หลังจากที่ชาวหมู่บ้านสินสมบูรณ์ต้องเผชิญกับความลำบากเพราะไม่มีคนดูแลถนนหนทาง น้ำท่วม ถนนพัง ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนเป็นเวลานาน กระทั่งทีมงานนายประชาชนได้ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน และ ชาวบ้านจำนวนหนึ่ง ช่วยหาทางออกให้กับชาวบ้านเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่การที่จะจัดการกับปัญหาดังกล่าว ไม่ใช่เรื่องง่าย คณะทำงานต้องร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ อาทิ เทศบาลนครอ้อมน้อย สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานที่ดินจังหวัดสมุทรสาคร ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรสาคร หรือ แม้กระทั่ง หน่วยงานใหม่ อย่างศูนย์ดำรงธรรม โดยที่ทีมงานนายประชาชนได้ตระหนักดีว่า วิธีแก้ปัญหาคือที่ดีที่สุด ไม่ใช่การดำเนินวิธีทางกฎหมาย โดยการฟ้องคดี เพราะนอกจากจะเป็นการยืดเยื้อเสียเวลานานหลายปีแล้ว อาจจะไม่สำเร็จลงได้ เพราะ หมู่บ้านได้สร้างก่อน พรบ . จัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543 มีผลบังคับใช้ซึ่งต้องอิงตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 286 เป็นกฎหมายเก่า ซึ่งมุ่งคุ้มครอง นายทุนมากกว่า และวิธีที่จะให้เรื่องหมู่บ้านดังกล่าวจบลงได้รวดเร็วและเป็นประโยชน์กับชาวบ้านมากที่สุด คือ การ เจรจา ที่ทีมงานนายประชาชน และคณะกรรมการหมู่บ้านได้มีการนัด เพื่อปรึกษาหาทางออก กับตัวแทนผู้รับมอบ อำนาจของบริษัทสินสมบูรณ์การเคหะ จำกัด หลายครั้งตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมา ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะให้บริษัท ดังกล่าวยินยอมโดยไม่มีเงื่อนไข จนมาถึงวันที่ 10 ก.ย. 2558 กรรมการผู้จัดการ บริษัท สินสมบูรณ์การเคหะ จำกัด ได้ ยินยอมให้ผู้ซื้อที่ดินจัดสรรโครงการหมู่บ้านสินสมบูรณ์ จัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรสินสมบูรณ์ โดยได้ส่งมอบบัญชี ทรัพย์สินที่เป็นสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ หนังสือมอบฉันทะ รวมทั้งร่างข้อบังคับนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร 1 ชุด เพื่อดำเนินการจัดการ จึงเป็นผลทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเข้ามาจัดการระบบสาธารณูปโภคได้ จน ดีขึ้นตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- สมศักดิ์ ทองอนันต์. 2559. ประธานคณะกรรมการหมู่บ้านสินสมบูรณ์ (สัมภาษณ์) 1 เมษายน 2559.
- ประกายพุกษ์ ผลช่วย. 2559. เจ้าของโครงการหมู่บ้านสินสมบูรณ์ (สัมภาษณ์) 2 เมษายน 2559.
- ฉิทธา เบี้ยบังเกิด. 2559. ทีมงานทนายประชาชน (สัมภาษณ์) 5 เมษายน 2559.
- ธีบูรณ์ทัต ศรีสุสวัสดิ์. 2559. แกนนำกลุ่มทีมงานทนายประชาชน (สัมภาษณ์) 8 เมษายน 2559.
- สมชาย สิริศักดิ์พิบสุข. 2559. นายกเทศมนตรีนครอ้อมน้อย (สัมภาษณ์) 9 เมษายน 2559.

**ความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี ต่อการให้บริการ
ของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
The Satisfaction towards Services of Office of the Registrar
of Undergraduate Students, Kasetsart University, Bangkhaen Campus**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีรัฐ โกวงศ์^{*}, กนกต์กมล เผื่อนน้อย^{**}, ไพรัชต์ วรรณวิทยาภา^{***}, พจนินท์ วัฒนสิน^{****},
สรिता กิรติวิริยาภรณ์^{*****}, สุธธิภา เฉลิมพัทธ์^{*****}, ณัชชา แสงสว่างสถิตย์^{*****},
ศศิธร เสือสิงห์^{*****} และ ขวัญชนิดา เชื้อไทย^{*****}

Assistant Professor Dr.Srirath Gohwong, Kankamon Phuennoi, Phairat Wannavithayapa, Potjanin Watanasin,
Sarida Kiratiwiriaporn, Suttipa Chaloeiphak, Natcha Sangsawangsatit,
Sasithon Suasing and Khuanchanida Chuathai

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความคาดหวังกับระดับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ลงทะเบียนเรียนภาคปลาย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 394 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไค-สแควร์และเคอร์เมอร์วีแกมมา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาวิจัย พบว่าความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ พบว่า ชั้นปีที่ศึกษา และคณะที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจ

* ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

**** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิสิตปริญญาตรี ต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนความคาดหวังความสัมพันธ์กับความพึงพอใจนิสิตปริญญาตรี ต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, สำนักทะเบียนและประมวลผล, นิสิตปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the level of satisfaction towards services of Office of the Registrar of undergraduate students, Kasetsart University, Bangkhaen campus; (2) to study the relationship between personal factors and the level of satisfaction towards services of Office of the Registrar of undergraduate students, Kasetsart University, Bangkhaen campus; and (3) to study the relationship between expectation of undergraduate students and the satisfaction towards services of Office of the Registrar of undergraduate students, Kasetsart University, Bangkhaen campus. The sample was 394 undergraduate students who enrolled in second semester, academic year 2016. Data were collected by questionnaires and analyzed by Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Chi-Square and Cramer's V, Gamma and Pearson Product Moment Correlation Coefficient at the .05 level of significance. The results showed that the satisfaction towards services of Office of the Registrar of undergraduate students, Kasetsart University, Bangkhaen campus was at the moderate level. In addition, college year and faculty related to the level of satisfaction at the .05 level of significance. Finally, expectation of undergraduate students related to the satisfaction at the .05 level of significance.

Key Words: Satisfaction, Office of the Registrar, Undergraduate Students, Kasetsart University, Bangkhaen Campus

บทนำ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ เพื่อสร้างและพัฒนานองค์ความรู้ที่หลากหลาย สร้างบัณฑิตที่มีปัญญา รู้เหตุรู้ผล อยู่ในคุณธรรม ตลอดจนสร้างผลงานที่มีมาตรฐานสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก โดยในการผลิตบัณฑิตให้บรรลุเป้าหมายนั้น สำนักทะเบียนและประมวลผลเป็นหน่วยงานสำคัญระดับคณะของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีหน้าที่หลักในการรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนของนิสิตระดับปริญญาตรีตั้งแต่เริ่มรับเข้าศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ซึ่งบทบาทและภาระหน้าที่ของสำนักทะเบียนและประมวลผลที่เกี่ยวข้องกับภาระงานในการดำเนินงานลงทะเบียนเรียน การจัดทำรายงาน และการประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลงทะเบียนเรียนของนิสิต และการจัดการระบบฐานข้อมูลนิสิต

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันการขยายตัวของหลักสูตรและสาขาวิชานั้น ทำให้มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งมีความจำเป็นในการเข้ารับบริการ หรือยื่นขอเอกสารสำคัญต่างๆจากสำนักทะเบียนและประมวลผล ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรี ต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เพื่อให้ทราบถึงระดับความพึงพอใจและปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรี ต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เพื่อส่งผลให้หน่วยงานสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับระดับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความคาดหวังกับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

วิธีการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน โดยมีนิสิตระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 26,804 คน (สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559) โดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมและได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 394 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม โดยจัดทำแบบสอบถามที่ ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ หลักสูตรที่ศึกษา (ภาคปกติ/ภาคพิเศษ) ชั้นปีที่ศึกษา คณะที่ศึกษา ส่วนที่ 2 ความคาดหวังของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในการได้รับการบริการจากสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในการได้รับการบริการจากสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ทั้งส่วนที่ 2 และ 3 เป็นคำถามแบบปลายปิด แบบสอบถามเป็นมาตรประเมินค่าแบบลิเคิร์ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ และประมวลผลโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไค-สแควร์และเครเมอร์วี แกมมา และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์และเรียบเรียงให้เป็นระบบในรูปแบบของรายงานผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจในการใช้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.62$, S.D. = 0.595) โดยเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ฝ่ายทะเบียนและสถิติการศึกษา ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.633) รองลงมาคือ ฝ่ายรับเข้าศึกษา ($\bar{x} = 3.66$, S.D. = 0.634) ฝ่ายบริการการเรียนการสอนและการสอบ ($\bar{x} = 3.65$, S.D. = 0.699) และฝ่ายบริหารและธุรการ ($\bar{x} = 3.50$, S.D. = 0.667)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

1.1 เพศของนิสิตปริญญาตรี ไม่มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจของนิสิตของปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1.2 ชั้นปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล เป็นไปตามสมมติฐาน

1.3 คณะที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล เป็นไปตามสมมติฐาน

1.4 หลักสูตรที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

1.5 ประสบการณ์ในการใช้บริการสำนักทะเบียนและประมวลผล ไม่มีความสัมพันธ์กับความ พึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ความคาดหวังมีความสัมพันธ์กับ ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อวิจารณ์

สมมติฐานที่ 1.2 ชั้นปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล พบว่า ชั้นปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล ก่อนข้างน้อยในทิศทางผกผัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลทั้งโดยรวมและรายด้านในสัดส่วนมากที่สุด ผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพร ฉายประเสริฐ (2554) ที่พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ ระดับชั้นปี และสาขาวิชาแตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า แม้ว่าสำนักทะเบียนและประมวลผล ให้การบริการแก่นิสิตระดับปริญญาตรี ทุกชั้นปี แต่นิสิตปี 1 เป็นนิสิตชั้นปีที่เข้ามาใหม่ ยังไม่ทราบกฎระเบียบและขั้นตอนเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียนและการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยมากนัก จึงใช้บริการสำนักทะเบียนฯ มากกว่าชั้นปีอื่น ทำให้นิสิตชั้นปีที่ 1 มีความพึงพอใจเป็นสัดส่วนมากที่สุดดังข้างต้น

สมมติฐานที่ 1.3 คณะที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล พบว่า คณะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลโดยรวมในทิศทางตามกันค่อนข้างน้อย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับสถิติ .05 โดยนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลทั้งโดยรวมและรายด้านในสัดส่วนมากที่สุด ผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานจิต บุรณสมภพ (2548) ที่พบว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์มีรูปแบบการเรียนและการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ต้องใช้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลอย่างมาก ทำให้มีความพึงพอใจมากกว่านิสิตคณะอื่น

สมมติฐานที่ 2 ความคาดหวังมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า ความคาดหวังที่มีต่อเจ้าหน้าที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรีต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน โดยรวม และรายด้าน (ฝ่ายบริหารและธุรการ ฝ่ายเข้ารับการศึกษ ฝ่ายทะเบียนและสถิติการศึกษา ฝ่ายบริการการเรียนการสอนและการสอบ) ในทิศทางตามกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .583, .532, .516, .570 และ .493 หมายความว่า ถ้าความคาดหวังที่มีต่อเจ้าหน้าที่มากขึ้น ก็จะมีมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Oliver (1980) ที่พบว่า ผู้รับบริการที่มีความคาดหวังต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานจิต บุรณสมภพ (2548) พบว่า นิสิตที่มีความคาดหวังต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน อื่นๆ ผลที่ได้สอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยเดิมที่เกี่ยวกับสำนักทะเบียนและประมวลผลที่น่าสนใจมาก โดยแสดงให้เห็นถึงการระดมองค์ความรู้ที่แก่นความรู้ (hard core) ที่จะไม่เปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของ Lakatos (1965) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่า นิสิตต้องใช้เวลาพอสมควรในการจัดการเรื่องเกี่ยวกับงานทะเบียนและประมวลผล เพราะเป็นงานที่ต้องใช้เอกสารและมีขั้นตอนพอสมควร ทำให้นิสิตมีความคาดหวังต่อการบริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล และความคาดหวังนี้จึงมีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนิสิตต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากศึกษาการวิจัย

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรี ต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า ความพึงพอใจของนิสิตปริญญาตรี ต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน (ยกเว้นฝ่ายทะเบียนและสถิติการศึกษาที่นิสิตมีความพึงพอใจสูง) แต่เป็นปานกลางค่อนข้างสูง แสดงว่า สำนักทะเบียนและประมวลผลให้บริการนิสิตได้ดีแล้ว หากปรับเปลี่ยนในบางเรื่องดังต่อไปนี้เพื่อเพิ่มความพึงพอใจของนิสิต ได้แก่ (1) ควรจัดทีมเฉพาะกิจเพื่อเพิ่มเจ้าหน้าที่ให้มีจำนวนเพียงพอต่อนิสิตที่มาใช้บริการในช่วงโมงเร่งด่วน โดยเก็บสถิติเวลาที่นิสิตมาใช้บริการเพื่อจัดเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับจำนวนนิสิต (2) ควรจัดทำ Infographic ให้ download บนเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อให้นิสิตเข้าใจขั้นตอนได้ง่ายยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึกกับประธานรุ่นทุกชั้นปีของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พร้อมทั้งควรมีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และครบถ้วน ครอบคลุมในรายละเอียดต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2559). จำนวนนิสิตปัจจุบันมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ค้นเมื่อ 6 เมษายน 2559, จาก http://www.regis.ku.ac.th/.cpcmns/rpt_std_ku3.php
- พัชรา เดชโฮม. 2556. รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการได้รับบริการในวันขึ้นทะเบียนนักศึกษาใหม่มหาวิทยาลัยมหิดล ปีการศึกษา 2556. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นพดล อินทร์จันทร์, ปิยวดี มากพา และ กานต์วีร์ ชมเชย. 2554. รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการหอจดหมายเหตุ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชญัญชนก ธรรมชัย. 2557. การศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อคุณภาพการบริการของฝ่ายการเงิน ภาควิชา วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่: วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ.
- ณัฐพร ฉายประเสริฐ. 2554. ความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยปทุมธานีต่อการบริการของสำนักทะเบียนและวัดผล. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ปานจิต บุรณสมภพ. 2548. ความพึงพอใจของนิสิตต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน. ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรรณวิมล จงจรวายสกุล. 2551. ความพึงพอใจในการให้บริการของงานทะเบียนและวัดผล. นนทบุรี: วิทยาลัยราชพฤกษ์
- น้ำลิน เทียมแก้ว. 2556. ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีการศึกษา 2555. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Lakatos, I. "Falsification and the Methodology of Scientific Research Programmes (1965)". In Mark J. Smith (ed.), *Philosophy and Methodology of the Social Science: Volume III Scientific Knowledge as a Social Product*, pp. 203-262. London: SAGE, 2005.
- Oliver, R.L. A Cognitive Model of the Antecedents and Consequences of Satisfaction Decisions. *Journal of Marketing Research*, Vol.17 No.4 (Nov. 1980), pp. 460-469.

ความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ของนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
The Satisfaction towards Central Canteen 1
of Undergraduate Students, Kasetsart University, Bangkhaen Campus

ผศ.ดร.ศรีรัฐ โกวงศ์^{*}, ณัฐพร ทับทิม^{**}, ธัญชารีย์ สมบัติกุลพงศ์^{***}, สุรวิชญ์ หนูน้อย^{****},
ธนพร กาชัย^{*****}, สุภรชต์ ทรัพย์ศรีทอง^{*****} และ สีนีนากู ศรีภักดี^{*****}

Assistant Professor Dr.Srirath Gohwong, Nattaporn Thabthem, Thantharee Sombatkunphong,
Surawich Noonoi, Tanaporn Kachai, Suparach Sapsrithong and Sineenard Sripakdee

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในการใช้บริการ โรงอาหารกลาง 1 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนิสิตระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียน ภาคปลาย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 394 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test ค่าสถิติ One-way ANOVA และจัดเรียงด้วยวิธี LSD โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ นิสิตที่มีคณะที่ศึกษา ระดับชั้นปีที่ศึกษา และความถี่ในการใช้บริการแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, โรงอาหารกลาง 1, นิสิตปริญญาตรี, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

* ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

**** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

***** ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the level of satisfaction towards central canteen 1 of undergraduate students, Kasetsart University, Bangkhaen campus; and (2) to compare the satisfaction towards central canteen 1 of undergraduate students, Kasetsart University, Bangkhaen campus according to personal factors. The sample was 394 undergraduate students of second semester, academic year 2016. Data were collected by questionnaires and analyzed by Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, One Way ANOVA with LSD at the .05 level of significance. The results showed that the satisfaction towards central canteen 1 of undergraduate students, Kasetsart University, Bangkhaen campus was at the moderate level. In addition, faculty, college year, frequency of access to services affected the satisfaction at the .05 level of significance.

Key Words: Satisfaction, Central Canteen 1, Undergraduate Students, Kasetsart University, Bangkhaen Campus

บทนำ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐที่มีหน้าที่หลักได้แก่ สอน วิจัย ทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และบริการวิชาการ อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยังมีหน้าที่รอง (non-core functions) ด้วย โดยหน้าที่รองสำคัญประการหนึ่งคือ การดูแลรักษาสุขภาพของนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนกับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะด้านอาหาร เพราะอาหารเป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยสี่ หากรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ จะส่งผลกระทบต่อ สุขภาพอันจะกระทบต่อการเรียนของนิสิตในที่สุด ดังนั้นโรงอาหารภายในมหาวิทยาลัยจึงมีความสำคัญต่อการดูแล รักษาสุขภาพของนิสิต เนื่องจากเป็นสถานที่ซึ่งนิสิตใช้รับประทานอาหาร โดยมีส่วนสำคัญในการควบคุมอาหารให้มีความสะอาดปลอดภัย (กนกพร พิทักษากร, 2555)

โรงอาหารกลาง 1 (บารี่ใหม่) เป็นโรงอาหารกลางเก่าแก่ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตั้งอยู่ ณ ถนนจรัล ภิรมย์ บริเวณสระบัวหน้าจุฬารัตน์วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เปิดให้บริการจำหน่ายอาหารปรุงสำเร็จ และอาหารตามสั่งทุกชนิด (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555) โดยนิสิตจำนวนมากต้องมาใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 เนื่องจากบางคณะไม่ได้มี โรงอาหารไว้สำหรับบริการนิสิต เช่น คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ เป็นต้น ประกอบกับโรงอาหารกลาง 1 ได้รับการปรับปรุงอาคารใหม่เมื่อปี พ.ศ.2557 ทำให้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความพึงพอใจในการใช้โรงอาหาร กลาง 1 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อมูล เชิงนโยบายในการบริหารจัดการโรงอาหารกลาง 1 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่มีต่อการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขต บางเขนในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความพึงพอใจของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ต่อการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ซึ่งมีนิสิตระดับปริญญาตรี ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ ทุกชั้นปี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคปลาย ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งสิ้น 26,804 คน (สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559) โดยใช้วิธีการคำนวณหาขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสมและได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 394 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยจัดทำแบบสอบถามที่ ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคลของตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ คณะที่ศึกษา ระดับชั้นปี รายได้ต่อเดือน และความถี่ในการใช้บริการ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเรื่องความพึงพอใจต่อการให้บริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เป็นคำถามแบบปลายปิด แบบสอบถามเป็นมาตราประเมินค่าแบบลิเคิร์ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และเรียบเรียงให้เป็นระบบในรูปแบบของรายงานผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตัวอย่างมีความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ด้านคุณภาพของอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับสูงและมีค่าเฉลี่ยรายด้านสูงที่สุด ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = .480) ด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยมีลำดับดังนี้ ด้านราคา ($\bar{x} = 3.54$, S.D. = .531) ด้านพ่อค้า-แม่ค้า ($\bar{x} = 3.33$, S.D. = .456) และด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.07$, S.D. = .389)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นิสิตที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 นิสิตที่ศึกษาในคณะที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของ โรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4 นิสิตที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 5 นิสิตที่มีความถี่ในการใช้บริการที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของ โรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อวิจารณ์

สมมติฐานที่ 2 นิสิตที่ศึกษาในคณะที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนแตกต่างกัน พบว่า นิสิตที่ศึกษาในคณะที่ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานของ สุนทรี ศิลปะศร (2551) นักศึกษาที่ใช้บริการศูนย์อาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา นักศึกษาที่ศึกษาในคณะที่ต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการศูนย์อาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาโดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยนิสิตที่ศึกษาอยู่คณะมนุษยศาสตร์ มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มากกว่านิสิตที่ศึกษาอยู่คณะอื่น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากคณะมนุษยศาสตร์ตั้งอยู่ใกล้โรงอาหารกลาง 1 มากที่สุด ทำให้นิสิตสะดวกในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 เสมือนหนึ่งเป็นโรงอาหารประจำคณะ ทำให้มีความพึงพอใจมากกว่าคณะอื่นในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สมมติฐานที่ 3 นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของ โรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน พบว่า นิสิตที่ศึกษาในระดับชั้นปีที่ศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับงานของวันวิสาข์ อยู่เปี่ยม (2552) นิสิตที่มีชั้นปีต่างกันมีความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารภายใน มหาวิทยาลัยบูรพาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตชั้นปีที่2 มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มากกว่า นิสิตที่ศึกษาอยู่ตั้งแต่ชั้นปีที่4 ขึ้นไป ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนิสิตชั้นปีที่2 เริ่มเรียนหนักขึ้นโดยเฉพาะวิชาพื้นฐานของคณะที่การสอบเป็นข้อสอบเขียนแทนข้อสอบแบบตัวเลือกหรือเติมคำหรือถูกผิด ทำให้นิสิตชั้นปีที่2 ต้องใช้เวลาอยู่คณะมากขึ้นและใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 มากขึ้นด้วย ประกอบกับโรงอาหารกลางมีอาหารหลากหลาย และหลายร้านสามารถประกอบอาหารได้ทันใจนิสิต อาจทำให้มีความพึงพอใจต่อโรงอาหารกลาง 1 มากกว่านิสิตที่ศึกษาอยู่ตั้งแต่ชั้นปีที่4 ขึ้นไป ซึ่งปรับตัวกับการเรียนวิชาในคณะได้แล้ว และต้องออกนอกคณะเพื่อไปห้องสมุด ทำวิจัยในวิชาสัมมนาและปัญหาพิเศษ สัมภาษณ์ และสมัครเรียนต่อปริญญาโท ทำให้ใช้โรงอาหารกลาง 1 น้อยกว่า และไม่ได้อาศัยใช้บริการของโรงอาหารกลาง 1 มากนัก เนื่องจากมีทางเลือกในการรับประทานอาหารมากมาย อาจทำให้มีความ พึงพอใจน้อยกว่านิสิตชั้นปีที่ 2

สมมติฐานที่ 5 นิสิตที่มีความถี่ในการใช้บริการที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนแตกต่างกัน พบว่า นิสิตที่มีความถี่ในการใช้บริการที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับงานของ วันวิสาข์ อยู่เปี่ยม (2552) ที่พบว่านิสิตที่มีจำนวนวันที่เข้าใช้บริการโรงอาหารต่อสัปดาห์ต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารภายในมหาวิทยาลัยบูรพาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตที่ใช้

บริการโรงอาหารกลาง 1 มากกว่า 5 วันต่อสัปดาห์ มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน มากกว่านิสิตที่ใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 น้อยกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ และ 3-5 วันต่อสัปดาห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนิสิตที่ใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 มากกว่า 5 วันต่อ สัปดาห์แสดงว่า นิสิตมีรูปแบบการเรียนและการทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ต้องพึ่งอาหารจากโรงอาหาร กลางอย่างมาก อาหารที่หลากหลายและได้รับอาหารทันใจ ทำให้มีความพึงพอใจมากกว่านิสิตที่ใช้บริการ โรงอาหารกลาง 1 น้อยกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ และ 3-5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นนิสิตที่มีรูปแบบการเรียนและ การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ไม่ต้องพึ่งโรงอาหารกลาง นอกจากนี้ นิสิตที่มีความถี่มากในการเข้าใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ต่อ สัปดาห์จะมีความเคยชินกับสภาพแวดล้อม สถานที่และคุณภาพโดยรวม มากกว่านิสิตที่มีความถี่น้อยในการเข้าใช้ บริการโรงอาหารกลาง 1 ต่อสัปดาห์ อนึ่ง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ 3 ซึ่งนิสิตชั้นปีที่2 มีความพึงพอใจ ต่อการบริการของโรงอาหารกลาง 1 มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนมากกว่านิสิตที่ศึกษาอยู่ตั้งแต่ชั้นปีที่4 ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากศึกษาการวิจัย

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่านิสิตมีความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ควรต้องปรับปรุงโรง อาหารกลางให้เป็นธุรกิจที่ตอบสนองความต้องการของนิสิตที่เป็นลูกค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านราคา ด้านสถานที่และ สิ่งแวดล้อม และด้านพ่อค้า-แม่ค้า

2. ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ด้านคุณภาพของอาหารและ เครื่องดื่มอยู่ในระดับสูงและมีค่าเฉลี่ยรายด้านสูงที่สุด ($\bar{x}=3.72$) แต่เป็นค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่ค่อนข้างน้อย(ความพึงพอใจใน การใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ในระดับสูง มี $\bar{x}= 3.67-5.00$) ดังนั้น ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต บางเขน ควรมีการอบรมการปรุงอาหารถูกสุขลักษณะอย่างน้อยปีละครั้ง และตั้งคณะกรรมการร่วมจากบุคลากรของ มหาวิทยาลัยและนิสิตเพื่อสุ่มตรวจการปรุงอาหารของพ่อค้า-แม่ค้าทุกเดือน โดยนำการปรุงอาหารถูกสุขลักษณะเป็น เกณฑ์ในการต่อสัญญาเช่าพื้นที่

3. ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนในการใช้บริการโรง อาหารกลาง 1 ด้านราคา อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ควรออก คำสั่งมหาวิทยาลัยให้ร้านค้าจัดทำป้ายบอกราคาอาหารที่ชัดเจน และใช้คณะกรรมการร่วมจากบุคลากรของ มหาวิทยาลัยและนิสิตเพื่อสุ่มตรวจป้ายบอกราคาอาหารที่ชัดเจน โดยนำการติดป้ายบอกราคาอาหารที่ชัดเจน เป็น เกณฑ์ในการต่อสัญญาเช่าพื้นที่

4. ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ในการใช้บริการโรงอาหารกลาง 1 ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ควรจัดสถานที่ใหม่ให้ร้านค้าแต่ละร้านได้รับการตกแต่งอย่างสวยงามและดู สะอาดสะอ้าน จัดแสงสว่างภายในโรงอาหารให้สว่างเพียงพอต่อการรับประทานอาหาร จัดระบบหมุนเวียนอากาศโดยเปิด เครื่องปรับอากาศและพัดลมมีความเหมาะสมต่อจำนวนคนและสภาพอากาศ ตลอดจนจัดการที่มเฉพาะกิจเสริมในช่วงเวลา เริงด่วนเพื่อล้างและวางซ้อนส้อมในจุดบริการให้เพียงพอการใช้, ทำความสะอาดโต๊ะเก้าอี้, กางเต็นท์พร้อมจัดโต๊ะเก้าอี้เสริม หากโต๊ะเก้าอี้ที่ใช้ปกติเต็ม, และล้างห้องน้ำของโรงอาหาร

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพร่วมด้วย เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึกกับนิสิตหัวหน้าหอพักใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พร้อมทั้งควรมีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และครบถ้วนครอบคลุมในรายละเอียดต่างๆ มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร พิทักษากร. 2555. การปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการห้องอาหารของโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2552. โรงอาหารกลาง 1 (บาร์ใหม่). แหล่งที่มา http://www.ku.ac.th/about/food_center.html เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม 2559
- วันวิสาข์ อยู่เปี่ยม. 2552. ความพึงพอใจในการใช้บริการโรงอาหารภายในมหาวิทยาลัยของ นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนทรี่ ศิลปะศร. 2551. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่ใช้บริการศูนย์อาหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2559. จำนวนนิสิตปัจจุบันมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. แหล่งที่มา https://www.regis.ku.ac.th/cpcmns/rpt_std_ku3.php เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม 2559.
- Yamane, Taro. 1967. Elementary Sampling Theory. NJ: Prentice Hall.

แนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ:
ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง

**Developing Trends towards Elderly Quality of Life for Accommodating to Ageing
Society: Ban Jumrung Community, Rayong Province**

โปรดปราน เพชรสด^{*}, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยุต ภาภานันท์กุล^{**}, ดร.อมร ฤงสูรธรณ^{***},
ดร.ธนธัส ทับมงคล^{****} และ ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัชนีตรานนท์^{*****}

Prodpran Pedsod, Assistant Professor Dr.Shayut Pavapanunkul, Dr.Amorn Thoongsuwan,
Dr.Thanatas Tubmongkol and Professor Dr.Wanlop Rathachatronon

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่กำลังเป็นปัญหาของประเทศไทย เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุโดยวิเคราะห์มุมมองของผู้นำชุมชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ และกำหนด ตรวจสอบแนวโน้มที่เป็นไปได้ในอนาคต ในพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง ตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และกลุ่มผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 9 คน คัดเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ดำเนินการวิจัยตามเกณฑ์เทคนิคเดลฟายของ Tomas T. Macmillan ระดับมาตรฐานความคลาดเคลื่อนที่ 0.04 เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นจำนวน 3 รอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นสอดคล้องเป็นฉันท์สามัคคี ($IR \leq 1.50$ และ $IOC \geq 0.50$) ผลที่ได้จะนำไปใช้ในการออกแบบแนวทางในการพัฒนารูปแบบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ครั้งนี้ใช้สำหรับการจัดการฝึกอบรมในชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยองได้ และสามารถนำการจัดการฝึกอบรมนี้ไปประยุกต์ใช้กับชุมชนอื่นๆ และเป็นแนวทางการวางแผนยุทธศาสตร์คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระดับชาติต่อไปได้ในอนาคตอันใกล้

คำสำคัญ: แนวโน้มการพัฒนา, ผู้สูงอายุ, คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, ชุมชนบ้านจำรุง, เทคนิคเดลฟาย

^{*} หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ; Email: aompp55@gmail.com

^{**} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร; Email: seanbond_2000@hotmail.com

^{***} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร; Email: amorntha@gmail.com

^{****} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร; Email: ttupmongkol@hotmail.com

^{*****} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์; Email: dr.wanlop@hotmail.com

Abstract

The research objectives were aimed to explore the tendency of life quality improvement for the elder people, nowadays, it is the big problem of Thailand for accommodating to ageing society, analyze the community leader's perspectives towards life quality improvement for the senior people, and set up as well as observe developing trends towards elderly quality of life for accommodating to ageing society: Ban Jumrung Community Rayong Province. The samples were nine persons purposively selected from relevant experts and skillful people in the community. Tomas T. Macmillan's Delphi Technique was applied at the standard error of 0.04. The data were collected three times repeatedly and analyzed by Descriptive statistics. The study results revealed that relevant experts and skillful people in the community accordingly agreed ($IR \leq 1.50$ and $IOC \geq 0.50$). The study results would be applied to design plans to construct training patterns to improve life quality for the senior people in Ban Jumrung Community, Rayong Province. In addition, obtained the training pattern could also be used with other neighboring communities as strategic plans for the near future of national life quality improvement for aging society.

Key Words: Developing Trends, Ageing, Elderly Quality Life, Ban Jumrung Community, Delphi Technique

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด โดยปี 2537 มีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศ จนต้องมีการสำรวจถึง 5 ครั้งจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยครั้งแรกดำเนินการสำรวจในปี 2537 ครั้งที่ 2 ในปี 2545 2550 2554 และ 2557 ตามลำดับ โดยพบว่าปี 2545 และ 2550 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.4 และ 10.7 ตามลำดับ ปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.2 และในปี 2557 พบว่า ประชากรสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) มีจำนวน 10,014,705 คน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งเป็นผลจากการที่ประเทศไทยประสบผลสำเร็จในนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัว ทำให้อัตราเกิดลดลงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความก้าวหน้าทางการแพทย์ สาธารณสุข และเทคโนโลยี ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไป เป็นโครงสร้างแบบผู้สูงอายุ หรืออาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในอาเซียนที่เข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย (Aging Society) การเป็นสังคมสูงวัย คือ การที่มีจำนวนผู้สูงอายุหรือประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นซึ่งมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดในขณะที่วัยเด็กและแรงงานลดน้อยลงเรื่อยๆ จึงส่งผลกระทบต่อสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ทำให้ต้องมีการจัดระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งเรื่องการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด การจัดสรรสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุมารวมทั้งการบริการทางการแพทย์ที่จำเป็นในระยะยาว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557: 1)

ด้วยเหตุผลข้างต้นนโยบายรัฐบาลด้านผู้สูงอายุของประเทศไทยทิศทางการและกรอบยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) จึงได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีความทำงานที่เหมาะสมตามศักยภาพและประสบการณ์ มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีวิต มีการสร้างเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อป้องกันหรือชะลอความทุพพลภาพและโรคเรื้อรังต่างๆ การวางแผนการออมเพื่อวัยเกษียณ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมและความจำเป็นทางกายภาพให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในด้านการจัดบริการสุขภาพและสวัสดิการสังคมอย่างบูรณาการ และการพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมให้เป็นต้นแบบของการดูแลผู้สูงอายุเพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนอื่น ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุโดยให้มี

การผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสร้างความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. 2558: 2)

บ้านจำรุง หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ “อยู่เย็นเป็นสุข” หมู่ที่ 7 ตำบลเนินฆ้อ อำเภอ แกลง จังหวัดระยอง ในปีงบประมาณ 2558 มีประชากรในพื้นที่ จำนวน 527 คน และมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 21.95% ของจำนวนประชากรทั้งหมด (ฝ่ายการศึกษา ตำบลเนินฆ้อ, สิงหาคม 2558) มีสถานที่ศึกษาดูงาน 2 แห่ง คือ 1. มหาลัยบ้านนอก ซึ่งเป็นของเอกชนเขาทำธุรกิจส่วนตัว และ 2. ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนและผู้สูงอายุบ้านจำรุง เป็นศูนย์รวมกิจกรรมของหมู่บ้านมากกว่า 20 กิจกรรม มี 10 ฐานกิจกรรมในการดูงาน ได้แก่ กองทุนพัฒนาหมู่บ้านจำรุง แปรรูปปลาไส้ตัน (น้ำปลา) รวบรวมผลผลิตยางพารา กลุ่มสวนผลไม้ บ้านพึ่งตนเอง กลุ่มรวบรวมตะพาน้ำ สวนผสมผสานบ้านยายยอง กลุ่มผลิตภัณฑ์กะปิ กลุ่มขยะแลกบุญ และโครงการหนึ่งไร่แก่เงิน ซึ่งกลุ่มสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลข้างต้นว่าการเติบโตของจำนวนประชากรกลุ่มผู้สูงอายุมีอัตราที่สูงขึ้นมาก นับวันจำนวนผู้สูงอายุมีมากขึ้น ทำให้ส่งผลกระทบต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนบ้านจำรุง ส่วนหนึ่งจากการเปลี่ยนแปลงในวัยชรา เช่น ด้านสุขภาพ ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ประชากรผู้สูงอายุ มักมีปัญหาสุขภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกายเข้าสู่วัยสูงอายุและผลแทรกซ้อนของความเจ็บป่วยในช่วงชีวิตก่อนหน้า ทำให้ผู้สูงอายุตกอยู่ในภาวะพึ่งพิกรบริการและการดูแลจากผู้อื่นมากบ้างน้อยบ้าง ในแต่ละช่วงเวลา

จากเหตุผลทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง เพื่อนำไปเป็นพื้นฐานข้อมูลในการกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การวิจัยที่จะนำไปส่งเสริมการปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพในชุมชนและสังคมต่อไปที่เป็นแนวทางให้ชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันนำไปใช้ประโยชน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการสังคมผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง
2. เพื่อวิเคราะห์มุมมองของผู้นำชุมชนที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง
3. เพื่อกำหนดและตรวจสอบแนวโน้มที่เป็นไปได้ในอนาคต ในพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการสังคมผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการสังคมผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง โดยศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 2 ท่าน ตลอดจนผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 7 ท่าน รวมทั้งสิ้น 9 ท่าน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ดังตาราง 1 ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม (Questionnaire)

ตาราง 1 จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ช่วงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนลดลง
1-5	1.02-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-25	0.48-0.46	0.02
25-28	0.46-0.44	0.02

ที่มา: Macmillan (1971: 17)

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ และผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 ท่าน จากศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนและผู้สูงอายุบ้านจำรุง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านจำรุง เทศบาลตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง มหาวิทยาลัยบ้านนอก ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิจัยอนาคต (Future Research) หรืออนาคต ศาสตร์ (Futurism) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม (Questionnaire) จริง โดยผู้วิจัยจำแนกแบบสอบถามออกเป็น 3 รอบ

แบบสอบถามรอบที่ 1 ถามปลายเปิด (Opened End) เป็นการถามคำถามอย่างกว้างๆ

แบบสอบถามรอบที่ 2 ถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

แบบสอบถามรอบที่ 3 คำถามชุดเดิมมาระบุตำแหน่งของค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ หรือ Interquartile Range (IR) และแสดงตำแหน่งที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิได้ตอบคำถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยหาค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ รวมทั้งค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยม และมัธยฐาน ตลอดจนค่าดัชนีความสอดคล้อง เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการสังคมผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังตาราง คือ

ตาราง 2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR)

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	ฐานนิยม	มัธยฐาน	ผลต่างระหว่างฐานนิยมและมัธยฐาน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์	ระดับความเป็นไปได้	ความสอดคล้องของข้อมูล
ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ							
1	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ การมีสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี	5.00	5.00	0.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยการพึ่งพาตนเอง	5.00	5.00	0.00	0.50	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่ม จัดกิจกรรมในชุมชน	4.83	4.75	0.08	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กับการมีครอบครัวที่อบอุ่น	4.97	4.94	0.03	0.56	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เด็กวัยกลางคน ควรต้องมีความเข้าใจในผู้สูงอายุ	4.92	4.86	0.06	0.64	มากที่สุด	สอดคล้อง
ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนในปัจจุบัน							
1	ปัจจุบัน คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน	3.67	3.60	0.07	0.90	มาก	สอดคล้อง
2	ปัจจุบัน ผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวที่ดูแลซึ่งกันและกัน	4.97	4.94	0.03	0.56	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนร่วมกัน	4.92	4.86	0.06	0.64	มากที่สุด	สอดคล้อง
ผลของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีผลต่อสังคมผู้สูงอายุในอนาคต							
1	การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุลดการพึ่งพาครอบครัวและสังคม	4.90	4.75	0.19	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่ดี	4.97	4.94	0.05	0.56	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุมีการออมไว้ใช้จ่ายเกษียณ	4.92	4.86	0.08	0.64	มากที่สุด	สอดคล้อง
4	การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต	4.83	4.75	0.08	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุ	ฐาน นิยม	มัธยฐาน	ผลต่าง ระหว่างฐาน นิยมและมัธย ฐาน	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับ ความ เป็นไปได้	ความ สอดคล้อง ของข้อมูล
<p>วิสัยทัศน์ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต เมื่อ ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2568</p>							
1	ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความ เข้าใจให้ผู้สูงอายุเห็นความสำคัญต่อ การออกกำลังกาย	3.88	3.60	0.28	0.90	มาก	สอดคล้อง
2	ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความ เข้าใจให้ผู้สูงอายุเห็นความสำคัญเรื่อง ภาวะสุขภาพ	4.92	4.86	0.06	0.64	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความ เข้าใจให้ผู้สูงอายุในการทำกิจกรรม ต่างๆ	3.79	3.60	0.19	0.90	มาก	สอดคล้อง
4	ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความ เข้าใจให้ผู้สูงอายุในการเลิกใช้สารเคมี โดยใช้หลักขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	4.97	4.94	0.03	0.56	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ผู้นำชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ให้ ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจในการ ส่งเสริมสุขภาพ	4.92	4.86	0.06	0.64	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ผู้นำชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ให้ ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจในความ พร้อมของประชากรวัยเด็กและวัย ทำงานที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุในอนาคต เมื่อ ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2568	4.90	4.75	0.15	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง
1	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ โดยเน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุมีองค์ความรู้ที่ เหมาะสม	4.90	4.75	0.15	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ เตรียมความพร้อมตั้งแต่วัยเด็ก	3.95	3.75	0.20	0.75	มาก	สอดคล้อง
3	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้ผู้สูงอายุ มีองค์ความรู้ แลกเปลี่ยน เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาให้ดีขึ้น	4.90	4.75	0.15	0.75	มากที่สุด	สอดคล้อง

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	ฐาน นิยม	มัธยฐาน	ผลต่าง ระหว่างฐาน นิยมและมัธย ฐาน	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์	ระดับ ความ เป็นไปได้	ความ สอดคล้อง ของข้อมูล
4	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุ ด้านสวัสดิการต่างๆ	5.00	4.94	0.06	0.56	มากที่สุด	สอดคล้อง
5	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุ มีหน่วยงาน ให้ข้อมูล คำแนะนำต่อผู้สูงอายุ	4.96	4.86	0.10	0.64	มากที่สุด	สอดคล้อง
6	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุ มีการออม เพื่อชีวิตหลังเกษียณ	4.92	4.86	0.06	0.64	มากที่สุด	สอดคล้อง

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ การมีสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยการพึ่งพาตนเอง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุกับการมีครอบครัวที่อบอุ่น มีความสำคัญมากที่สุด (Median $\geq$ 4.50; IOC $\geq$ 0.5)

2. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนในปัจจุบัน พบว่าปัจจุบัน ผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวที่ดูแลซึ่งกันและกัน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนร่วมกัน มีความสำคัญมากที่สุด (Median $\geq$ 4.50; IOC $\geq$ 0.5)

3. ผลการวิเคราะห์ผลของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีผลต่อสังคมผู้สูงอายุในอนาคต พบว่าการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่ดี การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุมีการออมไว้ใช้จ่ายเกษียณ และการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ในระดับมากที่สุด (Median $\geq$ 4.50; IOC $\geq$ 0.5)

4. ผลการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2568 พบว่า ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุในการเลิกใช้สารเคมี โดยใช้หลักขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้นำชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมสุขภาพและผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุเห็นความสำคัญเรื่องภาวะสุขภาพ ในระดับมากที่สุด (Median $\geq$ 4.50; IOC $\geq$ 0.5)

5. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2568 พบว่าในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุด้านสวัสดิการต่างๆส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุมีการออม เพื่อชีวิตหลังเกษียณ และส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุมีหน่วยงานให้ข้อมูล คำแนะนำต่อผู้สูงอายุ ในระดับมากที่สุด (Median $\geq$ 4.50; IOC $\geq$ 0.5)

ตาราง 3 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ของคำตอบที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

ข้อคำถาม	เห็นด้วย (+1)		ไม่เห็นด้วย (-1)	IOC (N = 9)	การแปลผล (IOC ≥ 0.50)
	ยืนยันคำตอบ	เปลี่ยนแปลงคำตอบ	ยืนยันคำตอบ		
ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ					
1.1 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ การมีสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี	9	0	0	1.00	สอดคล้อง
1.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยการพึ่งพาตนเอง	9	0	0	1.00	สอดคล้อง
1.3 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่ม จัดกิจกรรมในชุมชน	7	2	0	1.00	สอดคล้อง
1.4 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กับการมีครอบครัวที่อบอุ่น	8	1	0	1.00	สอดคล้อง
1.5 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เด็ก วัยกลางคน ควรต้องมีความเข้าใจในผู้สูงอายุ	7	2	0	1.00	สอดคล้อง
ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนในปัจจุบัน					
2.1 ปัจจุบัน คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน	5	3	1	0.78	สอดคล้อง
2.2 ปัจจุบัน ผู้สูงอายุอยู่ในครอบครัวที่ดูแลซึ่งกันและกัน	8	1	0	1.00	สอดคล้อง
2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนร่วมกัน	7	2	0	1.00	สอดคล้อง
ผลของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่มีผลต่อสังคมผู้สูงอายุในอนาคต					
3.1 การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุลดการพึ่งพาครอบครัวและสังคม	7	2	0	1.00	สอดคล้อง
3.2 การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุ สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่ดี	8	1	0	1.00	สอดคล้อง
3.3 การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุ มีการออมไว้ใช้ยามเกษียณ	7	2	0	1.00	สอดคล้อง
3.4 การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต	6	3	0	1.00	สอดคล้อง
วิสัยทัศน์ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต เมื่อประเทศไทย ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2568					
4.1 ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุเห็นความสำคัญต่อการ ออกกำลังกาย	5	3	1	0.78	สอดคล้อง
4.2 ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุเห็นความสำคัญเรื่องภาวะสุขภาพ	7	2	0	1.00	สอดคล้อง
4.3 ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมต่างๆ	5	3	1	0.78	สอดคล้อง
4.4 ผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุในการเลิกใช้สารเคมี โดยใช้หลักขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	5	4	0	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อคำถาม	เห็นด้วย (+1)		ไม่เห็นด้วย (-1)	IOC (N = 9)	การแปลผล (IOC ≥ 0.50)
	ยืนยัน คำตอบ	เปลี่ยนแปลง คำตอบ	ยืนยัน คำตอบ		
4.5 ผู้นำชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมสุขภาพ	7	2	0	1.00	สอดคล้อง
4.6 ผู้นำชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจในความพร้อมของประชากรวัยเด็กและวัยทำงานที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2568	6	3	0	1.00	สอดคล้อง
5.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุมองค้ความรู้อที่เหมาะสม	6	3	0	1.00	สอดคล้อง
5.2 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเตรียมความพร้อมตั้งแต่วัยเด็ก	6	2	1	0.78	สอดคล้อง
5.3 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุมองค้ความรู้ แลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาให้ดีขึ้น	6	3	0	1.00	สอดคล้อง
5.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุด้านสวัสดิการต่างๆ	8	1	0	1.00	สอดคล้อง
5.5 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุ มีหน่วยงาน ให้ข้อมูลคำแนะนำต่อผู้สูงอายุ	7	2	0	1.00	สอดคล้อง
5.6 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุ มีการออม เพื่อชีวิตหลังเกษียณ	7	2	0	1.00	สอดคล้อง

การวิจัยเรื่องแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อรองรับการสังคมผู้สูงอายุ ชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน โดยระบุว่าคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ การมีสุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยการพึ่งพาตนเองการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ กับการมีครอบครัวที่อบอุ่น เด็ก วัยกลางคน ควรต้องมีความเข้าใจในผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่ม จัดกิจกรรมในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (Ball et al., 2000) ซึ่งพบว่าการสร้างคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมีความสำคัญ มีความอิสระของผู้สูงอายุ การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับคนอื่น ๆ สิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการ และมีกิจกรรมที่มีความหมายให้ผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้ป่วยควรเคารพผู้สูงอายุ รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนัสนันท์ แสคำ (2553) ซึ่งพบว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม ครอบครัวต้องแสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมคิด ร่วมกิจกรรม และร่วมวิเคราะห์ปัญหาทางการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ ตลอดจนความบกพร่องในการดูแลผู้สูงอายุจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจของครอบครัวที่จะมีทัศนคติและสร้างคามตระหนักในการส่งเสริม เปลี่ยนแปลงในทางคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุมากขึ้นกว่าเดิมมากในทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ด้านความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee, Yu,

Kwong, (2015). ที่พบว่าคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อมของชีวิต การดูแลรักษาตัวเองและความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพและจิตใจ

ระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชนในปัจจุบัน คำนึงถึงองค์รวมเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของชุมชนร่วมกัน ตลอดจนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระดับที่มาก ในทางกลับกันผู้สูงอายุในชุมชนในปัจจุบันยังคงมีทักษะต่าง ๆ ของคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ทราบถึงระดับทักษะความสามารถในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนในปัจจุบันว่ามีมากน้อยเพียงใดในการขับเคลื่อนชุมชนให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนในชุมชน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ Tseng และ Wang (2001) ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตกลุ่มผู้สูงอายุกับ กิจกรรมในชีวิตประจำวันควรได้รับการสนับสนุนจากสังคมจากชุมชนและเพิ่มสถานะทางเศรษฐกิจสังคมและการทำงานทางกายภาพจะเป็นตัวทำนายนที่สำคัญของคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ สอดคล้องกับแนวคิด ของ Baltes (1987) จากบางส่วนของพัฒนาการในการใช้ความทรงจำในช่วงอายุการใช้งานตามวัยชีวิต ประกอบกับในกระบวนการที่พบบ่อยที่สุด ทำให้ตัวแปรในการศึกษาคุณภาพชีวิตมีความแตกต่างตามแต่ละบุคคล ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกของผลลัพธ์จากความทรงจำนั้นควรเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาและผลการศึกษา รวมทั้งการตีความความซับซ้อนของพฤติกรรมที่มีต่อความทรงจำ ควรให้ความสนใจในการตีความการที่เกิดขึ้นของพวกเขาด้วยทฤษฎีช่วงชีวิตที่มีความสัมพันธ์กับมุมมองในจิตใจ นำรูปแบบการแก้ปัญหาของความทรงจำและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต นำมาประยุกต์ใช้กับผู้สูงอายุได้ต่อไป สอดคล้องกับแนวคิดของ Lee, Yu & Kwong (2009) Butler (1963, 1974) Webster, Bohlmeijer, & Webster (2010) และ Smith (2000) กระบวนการเปลี่ยนแปลงตามวัยของบุคคลอายุ ที่มีความเสื่อมถอยทางร่างกายและจิตใจ มีการสะสมความเจ็บป่วยหรือความพิการเกิดร่วมด้วยแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล วัยสูงอายุเป็นระยะสุดท้ายของชีวิต ซึ่งส่งผลจากการเตรียมตัวเตรียมใจ ก่อนเข้าสู่วัยนี้มาตั้งแต่วัยกลางคน และสามารถปรับตัวรับบทบาทวัยสูงอายุได้ ให้สมแก่ฐานะ อารมณ์ความรู้สึก สภาพจิตใจ และร่างกาย รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด ของ แอริสทาเทิล (Aristotle 384-322 B.C.) แนวคิดความคิดเริ่มต้นของการมีคุณภาพชีวิตของ ในแนวคิด 'ชีวิตที่ดี (The good life)' และ 'ความเป็นอยู่ที่ดี (Living well)' จริยธรรมทางสังคมและหลักนิยม (Doctrines) สังคมที่สมบูรณ์แบบสำรวจทั้งตัวบุคคลและแนวคิดทางสังคมคุณภาพชีวิต และธรรมชาติของชีวิตที่ต้องการมากที่สุดสำหรับแต่ละบุคคล

ผลของการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มีผลต่อสังคมผู้สูงอายุในอนาคต ระบุว่า การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่ดีการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุ มีการออมไว้ใช้จ่ายเกษียณ ทำให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต และทำให้ผู้สูงอายุลดการพึ่งพาครอบครัวและสังคม ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Batista Vitorino and Martins da Silva (2010) ที่ค้นพบว่ากิจกรรมทางกายภาพและการเคลื่อนไหวอาจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ และทำให้ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen (2001) ซึ่งพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ ในระดับการศึกษามีส่วนและมีโอกาสในการเลือกทำกิจกรรมได้ดี การใช้เวลาว่างทำกิจกรรมงานอดิเรก ปัญหาด้านสุขภาพ รายได้ที่ลดน้อยลง ต้องพึ่งพิงผู้อื่น ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกด้อย จะมีผลต่อความพึงพอใจของการมีชีวิตอยู่ในวัยสูงอายุ และผู้สูงอายุหรือผู้เกษียณวัยทำงานควรต้องหาสังคมใหม่ทดแทนสังคมที่ทำงานซึ่งหายไป คือ มุ่งความสนใจไปที่ครอบครัว มีบทบาทใหม่ เช่น การเป็นผู้ให้คำปรึกษา ซึ่งหากความสัมพันธ์ในครอบครัวดี จะส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ

วิสัยทัศน์ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี พ.ศ.2568 สร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุในการเลิกใช้สารเคมี โดยใช้หลักขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้นำชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมสุขภาพผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุเห็นความสำคัญเรื่องภาวะสุขภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความเข้าใจในความพร้อมของประชากรวัยเด็กและวัยทำงานที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคต ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุในการทำ

กิจกรรมต่าง ๆ และผู้นำชุมชนควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุเห็นความสำคัญต่อการออกกำลังกาย เด็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ลูเลซี (Luleci et al. 2008) ซึ่งพบว่า พบว่ามีความพึงพอใจในการมีชีวิตในสถานพยาบาลเชิงบ้านหรือดูแลเหมือนอยู่บ้านตนเองที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพได้สะดวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการนำมาพยากรณ์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผล Kelly Roper, Plantillas Gratuitas Cree Cualiqueter, plantilla Compartir Con Los Amigos Descargar gratis (2016) ให้แนวคิดว่าการเรียนรู้ของผู้สูงอายุไม่ควรมุ่งไปที่การเรียนรู้ที่เป็นทางการเกินไป ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติ และให้ทุกกิจกรรมนั้นทนทานการเป็นการเรียนรู้พร้อมกันไปด้วย โดยแบ่งการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมภายนอกบ้าน อาทิ ปิกนิก การตกปลา การค้นหาวัตถุโบราณ หรือล่าขุมทรัพย์ การทำสวน เป็นต้น ศิลปะและงานช่างฝีมือ เช่น การลงสีหรือจิตรกรรม การวาดภาพ การปักถักร้อย การถ่ายภาพ การทำการ์ดอวยพร เป็นต้น

รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในอนาคต เมื่อประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2568 ควรเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุด้านสวัสดิการต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุ มีการออม เพื่อชีวิตหลังเกษียณส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต มีหน่วยงาน ให้ข้อมูล คำแนะนำต่อผู้สูงอายุส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุมีองค์ความรู้ แลกเปลี่ยน เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาให้ดีขึ้น การสร้างความรู้ความเข้าใจเตรียมความพร้อมตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของยอร์จ เบอ์นาร์ต ชอว์ (George Bernard Shaw) ดังนี้ ทฤษฎีชีวิตของการเกษียณ ทำให้คนชราเกิดความขุ่นเคืองคือปล่อยตัวเองให้ว่างมากเกินไป ยาแก้ความขุ่นเคืองคือการทำงานโดยไม่สิ้นสุด หลังวัยเกษียณ ตัวอย่างที่สนับสนุนแนวคิดของเบอ์นาร์ตได้อย่างดีนั้น เห็นจากผู้สร้างคุณูปการทางนวัตกรรมแก่โลกใหม่ ๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Dupuis, Kousaie, Wittich and Spadafora, (2007) 1. ด้านความมีอิสรภาพของผู้สูงอายุ คือ ผู้สูงอายุควรได้รับการสนับสนุนจากการได้รายได้ ครอบครัวยุติ การช่วยเหลือ สนับสนุนทางสังคม และการช่วยเหลือตนเองเพื่อสามารถเข้าถึงปัจจัย 4 รวมถึงการดูแลสุขภาพได้รับโอกาสในการทำงานหาเลี้ยงชีพ หรือ เบี้ยเลี้ยงต่าง ๆ การตัดสินใจในการเลือกที่จะเกษียณอายุงานได้ด้วยตนเอง ได้รับโอกาสในการเข้าร่วมการให้การศึกษาเพิ่มเติม และการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตนเอง อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย และเหมาะสมต่อสภาวะทางร่างกาย และได้รับสิทธิเสรีภาพในการเลือกพำนักอาศัยในที่อยู่อาศัยได้ตามความต้องการของตนเอง 2. ด้านการมีส่วนร่วม คือ ผู้สูงอายุที่มีส่วนร่วมในสังคม รวมถึงมีส่วนร่วมในการพัฒนา และดำเนินการทางนโยบายซึ่งมีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุ รวมถึงนโยบายเกี่ยวกับการแบ่งปัน ถ่ายทอดทักษะ และประสบการณ์กับเยาวชนรุ่นใหม่ ได้รับโอกาสในการเข้าร่วมการให้บริการแก่สังคมส่วนรวม หรือการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครที่เหมาะสมกับความสามารถ และความสนใจของตนเอง มีโอกาสในการสร้างเครือข่าย หรือสมาคมสำหรับผู้สูงอายุด้วยกัน ได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัว และชุมชนของตนเองตามคุณค่า ทางวัฒนธรรมในสังคม ได้รับการช่วยเหลือส่งเสริมทางด้านการดูแลรักษาสุขภาพทั้งทางร่างกาย และจิตใจ รวมถึงความเป็นอยู่ที่ดีทางอารมณ์ ตลอดจน การช่วยเหลือเพื่อหลีกเลี่ยงการเจ็บป่วยต่าง ๆ ที่เหมาะสมและครบถ้วน ได้รับการช่วยเหลือทางด้านการบริการทางสังคม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อยกระดับความมีอิสรภาพ การคุ้มครองและการดูแลเอาใจใส่ ได้รับโอกาสในการได้รับประโยชน์จากสถาบันที่ให้การดูแลและ คุ้มครองทางทรัพย์สิน และทางสังคม รวมถึงสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ และได้รับการช่วยเหลือทางด้านสิทธิมนุษยชน และสิทธิเบื้องต้นในการพำนักอาศัย การเข้าร่วมการดูแลสุขภาพต่าง ๆ รวมถึงผู้สูงอายุควรได้รับการเคารพที่สมเกียรติ และได้รับการยอมรับในเรื่องความเชื่อ ความต้องการ และความเป็นส่วนตัว และผู้สูงอายุควรมีสิทธิเสรีภาพใน การตัดสินใจเกี่ยวกับการดูแลเอาใจใส่ และคุณภาพชีวิตของตนเอง 3. ด้านการบรรลุในสิ่งที่ต้องการ คือ ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง การเข้าถึงแหล่งทางการศึกษา วัฒนธรรม ศาสนา และการพักผ่อนหย่อนใจ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมเกียรติ และปลอดภัยจากการ คุกคามต่าง ๆ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ และควรได้รับความยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นความยุติธรรมทางด้าน เพศ เชื้อชาติ ชนชาติ สภาพทางร่างกาย เช่น พิการ และสถานะภาพต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐบาล ควรตระหนักถึงความสำคัญของก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยในประเทศไทยที่กำลังจะมาถึงเร็ว ๆ นี้ ในแง่ของการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างจริงจัง ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กร และบุคคลในชุมชนได้มีโอกาสฝึกฝนและพัฒนาทักษะเหล่านี้อย่างแท้จริงและทั่วถึง เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในระยะเวลานี้

2. ภาครัฐ ควรสนับสนุนส่งเสริมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้รู้จักปรับตัวต่อสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สามารถรับมือกับการดำรงชีวิต ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม สามารถเรียนรู้ เข้าใจ ยอมรับ และสามารถปรับตัวให้กลมกลืน เพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่กับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีคุณค่า และมีความสุข

3. ผู้มีบทบาทในการวางกรอบนโยบาย ควรมีกิจกรรมในการกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในการพัฒนาคุณภาพด้านผู้สูงอายุที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคมสูงวัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

4. มุ่งเน้นให้ความรู้และเตรียมตัวตั้งแต่วัยเด็ก ส่งเสริมเพื่อเป็นรากฐานให้ก่อนเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุสามารถแลกเปลี่ยนองค์ความรู้มาพัฒนา สร้างรายได้ สร้างกิจกรรม ทำให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองได้อย่างเต็มภาคภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- วนันันท์ แสคำ. 2553. การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ชุมชนเทศบาลตำบลหนองผึ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเทศบาลตำบลเนินฆ้อ ฝ่ายการศึกษา. 2558. สถิติจำนวนประชากรผู้สูงอายุของชุมชนบ้านจำรุง จังหวัดระยอง พ.ศ.2558. สำนักงานเทศบาลตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2557. การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2557. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กรุงเทพฯ. 1.
- สำนักพัฒนามาตรฐานแรงงาน. 2558. รายงานการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์แรงงานผู้สูงอายุของประเทศไทย ปี 2557. กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน. 2.
- Ball MM, Whittington FJ, Perkins MM, Patterson VL, Hollingsworth C, King SV and Combs BL. 2000. “Quality of life in assisted living facilities: viewpoints of residents.” **Journal of Applied Gerontology**. 19: 304-325.
- Baltes, P. B. 1987. **Theoretical propositions of life span developmental psychology: On the dynamics between growth and decline**. *Developmental Psychology*, 23, 611-626.
- Batista Vitorino, P. A., and Martins da Silva, F. 2010. “Level of Quality of Life in The Elderly Un ATI-UCB.” **Educação Física em Revista**. 4(3).
- Butler, Robert N. 1963. “The Life Review: An Interpretation of Reminiscence in the Aged.” *Psych*. 26: 65-76.
- Butler, Robert N.1974. “Successful Aging and the Role of the Life Review.” **Journal of the American Geriatrics Society**. 22: 529-535.

- Chakreswari Disit and Kautam, Yougesh Kumar, George Bernard shaw. 2014. "Life force theory in George Bernard Shaw's play Back To Methuselah." **International Journal of Multidisciplinary Research and Development.**
- Chen Chaonan, 2001. "**Aging and Life Satisfaction.**" Social Indicators Research. April, Volume 54, Issue 1: 57-79.
- Dupuis, K., Kousaie, S., Wittich, W., and Spadafora, P. 2007. "Aging Research Across Disciplines: A Student-Mentor Partnership Using the United Nation Principles for Older Person." **Educational Gerontology.** 33: 273-292.
- Lee, Diana TF., Yu Doris SF. And Kwong. 2009 and 2015. "Quality of life of older people in residential care home: a literature review." **Journal of Nursing and Healthcare of Chronic Illness.** May 2009. Retrived on 16 October 2015.
- Luleci E, Hey W and Subasi F. 2008. "Assessing selected quality of life factors of nursing home residents in Turkey." **Archives of Gerontology and Geriatrics.** 46: 57-66.
- Smith Allison. 2000. "**Researching quality of life of oler people concepts, measures and finding s.**" center for social gerontology New York.
- Thomas T. Macmillan. 1971. **The Delphi Technique.** Paper Presented at the annual meeting of the California Junior Colleges Associations Committee on Research and Development, Monterey, California. (May 1971), 3-17
- Tseng SZ and Wang RH. 2001. "Quality of life and related factors among elderly nursing home residents in southern Taiwan." **Public Health Nursing.** 18: 304-311.
- Webster, Jeffrey Dean and Bohlmeijer, Ernst T. and Westerhof, Gerben J. 2010. "**Mapping the Future of Reminiscence: A Conceptual Guide for Research and practice.**" Research on Aging. Saye Publishing.

ผลประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและการมีรายได้
ของประชาชนผู้มารับบริการในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก
อำเภอห้วยหิน จังหวัดอุบลราชธานี

**Benefit from Social Welfare on Employment and Income Maintenance of the People
in Small Subdistrict Administration Organization, Namyuean District
Ubonratchathani Province**

ชมปรังค์ ทองชุม* รองศาสตราจารย์ ดร.นาถ พันธุมนาวิณ** และ ดร.ชยรัตน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง***

Chomprang Thongchum, Associate Professor Dr.Nath Bhathumnavin and Dr.Chirat Wongkitrungruang

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ ปัจจัยที่ศึกษา คือ ลักษณะพื้นฐานทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจ การรับรู้ ความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มารับบริการ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนผู้มารับบริการที่อยู่ในพื้นที่อบต.ขนาดเล็กมีจำนวน 214 คน เก็บข้อมูลโดย แบบสอบถาม ทดสอบเครื่องมือโดย KR-20 และ Cronbach Coefficient ทดสอบหาความสัมพันธ์โดย Correlation Coefficient และ Chi-Square ผลการทดสอบพบว่าลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่มีความสัมพันธ์ กับผลประโยชน์ที่ได้รับ คือ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และรายได้มีความสัมพันธ์เชิงลบ ($r = -.149$ และ $r = -.261$ ตามลำดับ) สำหรับตัวแปรการรับรู้สวัสดิการสังคมทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านสวัสดิการสังคมทั่วไป และด้านสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ระดับ .05 และภาพรวมที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรความพึงพอใจทั้ง 2 ด้าน และการมีส่วนร่วมทั้ง 2 ด้าน ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับ ทั้งรายด้านและภาพรวมเช่นกัน ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่าโครงการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ควรเน้นที่ประชาชนที่มีรายได้น้อย อบต.ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ให้ชัดเจนและมากกว่านี้ และควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในขั้นแรก คือ การร่วมวางแผน เพื่อให้ประชาชนได้เสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนด้วยตนเอง

คำสำคัญ : ผลประโยชน์ที่ได้รับ, สวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้, องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็ก

* สาขาการบริหารและพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** สาขาการบริหารและพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*** สาขาการบริหารและพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Abstract

This research aimed to study the factors that related to Social welfare on employment and income maintenance of the people. These factors included the perception, satisfaction and participation. The sample was selected from 214 citizens that involved with this Social Welfare service in this small sub district administration area. The methodology was included the questionnaire and research tool was KR-20 and Correlation Coefficient. The statistic for research analysis was descriptive statistic and correlation analysis tools are Correlation Coefficient and Chi-Square. The study presented that the general social and economics based related to the benefits received and the time spent in the area as well as income has a negative relationship ($r=-.149$ and $r=-.261$ respectively). Moreover, other variable factors showed that the perception on general social welfare and social welfare on employment and income maintenance of the people were related by 0.05 on benefits from economy and social and overall by 0.01 Besides, there wasn't any relationship between both of the factors that related to the satisfaction, the factors that related to the participation and the benefits on income and overall. The recommendation from this study was summarized that the Sub-district Administrative Organization should emphasis and made it more clearly on public relations about the information about benefit from social welfare on employment and income maintenance of the people. Furthermore the people should be encouraged to be more participate in every principle process such as creating a plan that led to the suggestion and the solution of each problem by themselves.

Key Words: Benefits, Social Welfare on Employment and Income Maintenance, Small Sub-district Administrative Organization

บทนำ

รัฐได้มีการกระจายอำนาจการปกครองสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) รวมถึงงานด้านการให้บริการสวัสดิการสังคมต่างๆทั้ง 7 ด้าน คือ การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การมีงานทำและมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรมและบริการสังคมทั่วไป(กรมประชาสงเคราะห์, 2536) การปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับล่างสุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด มีการบริหารท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ที่โดยรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ทั้งนี้อบต. มีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ และสวัสดิการสังคมทั้ง 7 ด้าน ดังกล่าวในข้างต้น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่นั้นได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่ควรจะเป็น สวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ เป็นส่วนหนึ่งของสวัสดิการทางสังคมได้ระบุนโยบายไว้ให้มีการส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดมีรายได้เพิ่มขึ้นและการยกระดับการเป็นอยู่และส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม (พิมพ์พะงา เฟิงนาเรนท์, 2554)

อำเภอหน้าย เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี มีระยะทางที่ห่างไกลจากตัวจังหวัดมาก นับเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการให้บริการต่างๆของรัฐได้อย่างสะดวกและทันทั่วถึง ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีรายได้ไม่สูงมากนักและในบางช่วงผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำส่งผลกระทบต่อผู้มีรายได้ (สำนักงานเกษตรอำเภอหน้าย, 2557) จึงได้มีการกำหนดและจัดสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ขึ้นโดยให้อยู่ในแผนพัฒนาของแต่ละอบต.ซึ่งในอำเภอหน้าย มี 5 อบต.เป็น อบต.ขนาดใหญ่ 1 แห่งและขนาดเล็ก 4 แห่ง คือ อบต.โดมประดิษฐ์ อบต.ยางใหญ่ อบต.เก่าขาม และอบต.บุเปือย

จากการศึกษาแผนพัฒนาตำบล 3 ปีของแต่ละ อบต. เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและการมีรายได้ นั้น จะเป็นโครงการเกี่ยวกับการสร้างและส่งเสริมกลุ่มอาชีพในตำบลแบ่งเป็นเรื่องใหญ่ๆ ได้ 2 กิจกรรม คือ การส่งเสริมอาชีพทางเกษตร และการส่งเสริมอาชีพที่เกี่ยวกับหัตถกรรม มีการให้ความรู้ในการจัดตั้งและรวมกลุ่มอาชีพ รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรม จากการศึกษาแผนงานของโครงการพบว่า โครงการส่วนมากที่แต่ละ อบต. ให้การสนับสนุน เป็นเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพหัตถกรรม ทั้งนี้เป็นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือนำเอาความรู้ตลอดจนทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนออกมาใช้ เพื่อพัฒนาและสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนและชุมชนมีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการพัฒนาและต่อยอดภูมิปัญญา เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ และมีการเพิ่มรายได้ นอกเหนือจากอาชีพหลัก จากการดำเนินการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ดังกล่าวข้างต้น ย่อมจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนผู้มารับบริการและชุมชนที่อาศัยอยู่ด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “ผลประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการด้านการมีงานทำและมีรายได้ของประชาชนผู้มารับบริการ” โดยศึกษาประชาชนผู้มารับบริการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ ในกลุ่มอาชีพหัตถกรรม เขตพื้นที่อบต.ขนาดเล็ก ทั้ง 4 แห่ง ในอำเภอน้ำยืน ข้อมูลจากการศึกษารั้้นนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่ประชาชนได้รับสามารถนำไปพัฒนา และ ปรับปรุงการจัดสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทั่วไป และการรับรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมของประชาชนผู้มารับบริการ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการให้บริการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ และศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้มารับบริการ
3. เพื่อศึกษาผลประโยชน์ที่ได้รับจากบริการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ของประชาชนผู้มารับบริการ
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับจากบริการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ของประชาชนผู้มารับบริการ

การตรวจเอกสาร

1. แนวคิดสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ เพื่อให้ลดความเหลื่อมล้ำของรายได้ และกระจายผล การพัฒนาจะมุ่งให้ประชาชนที่ด้อยโอกาสหรือมีรายได้ กระทั่งวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2546) ให้ ความหมายการมีรายได้ หมายถึง ประชาชนมีงานทำก่อให้เกิดรายได้อย่างน้อยเพียงพอต่อการดำรงชีพ งานที่ให้มี สวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจุดมุ่งหมายของการมีงานทำตามที่ ปณิธาน ยามานนท์ (2542: 25) กล่าวว่าความต้องการของบุคคลที่ต้องการทำงาน หรือมีอาชีพทั้งที่เป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมนั้น มาจาก จุดประสงค์และเงื่อนไขที่แตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตามทุกคนต้องการมีงานทำหรือมีการประกอบอาชีพก็เพื่อตนเอง และครอบครัวมีรายได้ที่จะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

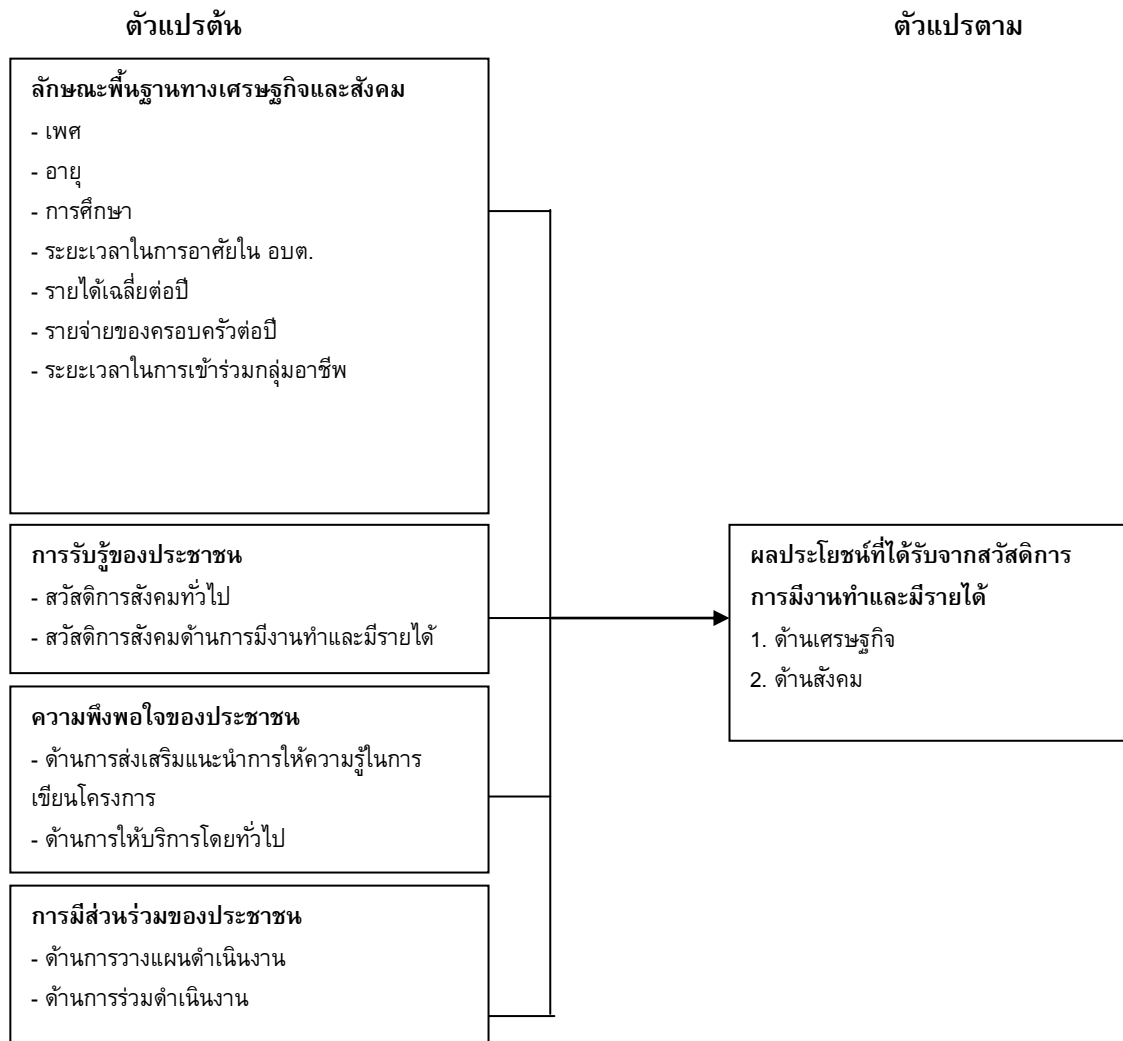
2. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ สุชา จันท์ธอม (2544:19) อธิบายความหมายของการรับรู้ไว้ 2 ประเด็น คือ แ่ง การตีความหมายจากการรับสัมผัส (Sensation) โดยกล่าวว่า ในการรับรู้ นั้นไม่เพียงแต่มองเห็น ได้ยิน หรือได้กลิ่น เท่านั้นแต่ต้องรับรู้ได้ว่า วัตถุหรือสิ่งที่เรารับรู้ นั้นคืออะไร มีรูปร่างอย่างไร อยู่ทิศใด ไกลใกล้กว่ามากน้อยแค่ไหน เป็นต้น ทั้งหมดที่เราบอกได้นี้เป็นการสื่อความหมายให้กับสิ่งต่างๆที่ผ่านเข้ามาในการรับสัมผัส ส่วนในแง่ที่สอง คือ แ่งของ พฤติกรรมได้อธิบายว่า การรับรู้เป็นกระบวนการที่เกิดแทรกอยู่ระหว่างสิ่งเร้า และการตอบสนองต่อสิ่งเร้า จาก

ความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลนำสิ่ง ได้สัมผัสจากภายนอกและนำมาตีความหมาย โดยความเข้าใจที่เกิดขึ้นภายในตนเอง ดังนั้นในมุมมองของผู้รับบริการ การรับรู้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้รับบริการเกิดความเข้าใจในการบริการที่ได้รับ ซึ่งจะนำไปสู่ความพอใจหรือไม่พอใจในสิ่งที่ได้รับ หากพอใจก็จะเข้าร่วมรับบริการนั้นๆ จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลจากการที่บุคคลได้รับสิ่งเร้าที่สัมผัสมาแล้วเกิดการตีความ หรือแปลความนั้น ซึ่งแต่ละคนจะรับรู้ได้มากน้อยแตกต่างกันอย่างไรโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆซึ่งอาจเป็นปัจจัยภายในของผู้รับ เช่น การตั้งใจ การเรียนรู้ การคาดหมาย และรวมถึงสรีระต่างๆของผู้รับรู้ เป็นต้น หรืออาจจะเป็นปัจจัยภายนอก ได้แก่ สิ่งของเรื่องราวที่เป็นสิ่งเร้า รวมถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆของผู้รับรู้เพื่อเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความพอใจหรือไม่พอใจในสิ่งที่ได้รับ

3. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการให้บริการ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2544: 8) กล่าวว่าความพึงพอใจในการให้บริการ หมายถึง ภาวะการณแสดงออกของบุคคลถึงความรู้สึกในทางบวกหรือลบอันเป็นผลจากการประเมินคุณภาพของการบริการจากการรับรู้สิ่งที่ได้รับจากการบริการ ในระดับที่ตรงกับกรรับรู้หรือสิ่งที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการนั้น ในขณะที่ สมิต สัจฉกร (2542: 18) อธิบายว่า ความพึงพอใจของการให้บริการ หมายถึง ระดับความรู้สึกของผู้ใช้บริการที่มีผลมาจากการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งได้รับกับสิ่งที่คาดหวัง ระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการเกิดจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ได้รับกับสิ่งที่คาดหวัง อาจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อการให้บริการ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติทางบวกหรือลบของบุคคลต่อการบริการที่เกี่ยวกับบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เมื่อใดที่ความต้องการได้รับการตอบสนอง ก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าได้รับการตอบสนองในทางตรงกันข้าม ความพึงพอใจก็จะน้อยลง

4. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม อรทัย ก๊กผล (2552) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงควรให้ประชาชนเข้าร่วมในกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ รับรู้ และเรียนรู้การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ส่วน นรินทรชัย พัฒนพงศา (2546) ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจโดยเฉพาะภาครัฐกับประชาชนดังนั้นเจ้าหน้าที่ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่ที่จะเข้าร่วมโครงการได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค โดยเปิดโอกาสให้ได้แสดงความคิดเห็น หรือเข้าร่วมปฏิบัติงานในโครงการตั้งแต่เริ่มแรก คือ เข้าร่วมเสนอปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา จนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ ซึ่ง อคิน รพีพัฒน์ (2527) และเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่คล้ายคลึงกันพอสรุปได้ ดังนี้ คือ ขั้นแรกคือการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหาและทางต่างๆ ที่อาจจะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา และรวมถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางในการตัดสินใจ นำไปสู่กระบวนการวางแผนและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผน เพื่อแก้ปัญหาาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม ขั้นที่สองการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมเพื่อประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานของโครงการนั้น ต่อมาในขั้นที่สาม คือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหาทั้งนี้ประชาชนอาจมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมปฏิบัติงาน หรือให้เงินสมทบหรือสิ่งของ และขั้นสุดท้ายคือการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโดยหมายถึงประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานอาจทุกขั้นตอนของการดำเนินงานหรือประเมินผลในขั้นสุดท้ายของโครงการ

จากการตรวจเอกสารที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวแปรแสดงในกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

วิธีการวิจัย

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนที่มารับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ขนาดเล็ก 4 อบต. ดังนี้ อบต.บุเปือย (210 คน) อบต.ยางใหญ่ (65คน) อบต.เก่าขาม (25คน) และอบต.โดมประดิษฐ์ (65คน) รวมมีประชาชนผู้มารับบริการทั้งสิ้น 365 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้ขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 191 คน หลังจากนั้นคำนวณหาสัดส่วนขนาดตัวอย่างในแต่ละอบต. สำหรับอบต.ที่มีผู้มารับบริการต่ำกว่า 50 คน ผู้วิจัยศึกษาทั้งหมด คือ อบต.เก่าขาม มีผู้มารับบริการเพียง 25 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีทั้งสิ้น 214 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คือแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน คือ ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม การรับรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ความพึงพอใจต่อการให้บริการงานสวัสดิการสังคมด้านการส่งเสริมมีงานทำและมีรายได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนและ ผลประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีการของCronbach's Alpha Coefficient และ KR-20

1. การรับรู้สวัสดิการสังคมของประชาชน ศึกษา 2 ประเด็น กำหนดคะแนนและให้ความหมายเหมือนกัน ดังนี้ รุ้/ทราบ ให้ 1 คะแนน ไม่รู้/ไม่ทราบ เท่ากับ 0 คะแนนการรับรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมโดยทั่วไป ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.779 และสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.917

2. ความพึงพอใจต่อการให้บริการสวัสดิการด้านส่งเสริมการมีรายได้และมีงานทำ ศึกษา 2 ประเด็น กำหนดคะแนนและให้ความหมายเหมือนกัน วัดโดยใช้มาตราวัดประมาณค่าแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด 5 คะแนน มาก 4 คะแนน ปานกลาง 3 คะแนน น้อย 2 คะแนน น้อยที่สุด 1 คะแนน ค่าอัลฟาของความพึงพอใจด้านการส่งเสริมแนะนำ การเขียนโครงการ เท่ากับ 0.917 ส่วนความพึงพอใจด้านการให้บริการโดยทั่วไป ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.842

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษา 2 ประเด็น กำหนดคะแนนและให้ความหมายเหมือนกัน ทำการวัดโดยใช้มาตราวัดประมาณค่า แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้ มาก 3 คะแนน ปานกลาง 2 คะแนน น้อย 1 คะแนน ไม่เคยเข้าร่วม 0 คะแนน ค่าอัลฟาการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนเท่ากับ 0.948 และด้านการร่วมดำเนินงาน ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.942

4. ผลประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ ศึกษา 2 ด้าน กำหนดคะแนนและให้ความหมายเหมือนกันวัดโดยแบบประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้ มาก 3 คะแนน ปานกลาง 2 คะแนน น้อย 1 คะแนน ผลประโยชน์ที่ได้รับด้านสังคม ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.736 และด้านเศรษฐกิจ ค่าอัลฟาเท่ากับ 0.817

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนาอธิบายถึงลักษณะข้อมูลทั่วไปทั้งหมดของตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการทดสอบหาความสัมพันธ์ใช้สถิติ Pearson Product Moment Correlation coefficient และใช้ Chi-square (χ^2) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ลักษณะพื้นฐานทั่วไป ผลการศึกษาพบว่า เพศและระดับการศึกษาทดสอบความสัมพันธ์โดย χ^2 พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับทั้งรายด้านและภาพรวม แต่พบว่าระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ รายได้ และรายจ่าย มีความสัมพันธ์ (r) กับผลประโยชน์ที่ได้รับ โดยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

- ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลประโยชน์ที่ได้รับทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ($r = -.193$) แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลประโยชน์ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($r = .149$) หมายถึงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีระยะเวลาในการอาศัยอยู่ไม่นานได้รับผลประโยชน์จากสวัสดิการด้านการมีงานทำและมีรายได้มากกว่าประชาชนที่อยู่อาศัยเดิมที่นานกว่า

- รายได้ มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับทางด้านเศรษฐกิจ ($r = .235$) และด้านสังคม ($r = .218$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01เช่นกันทั้ง 2 ด้าน และพบว่ารายได้มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลประโยชน์ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = -.261$) ซึ่งหมายถึงประชาชนผู้มารับบริการที่มีรายได้น้อยเมื่อเข้ารับบริการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้จะได้รับผลประโยชน์มากทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ดังนั้นสวัสดิการส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้ถือว่าสำเร็จในระดับหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าทำให้ผู้ที่มีรายได้น้อย หรือผู้ด้อยโอกาสได้มีการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับตนเอง และครอบครัวและที่สำคัญไม่เป็นภาระของสังคม แต่ยังคงมีการพัฒนาต่อไปเพื่อประชาชนจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรมมากขึ้น

- รายจ่าย มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับทางด้านเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ด้านสังคม และผลประโยชน์ในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เช่นกันทั้งหมด โดยมีค่า $r = .189$ .158 และ .200 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของลักษณะพื้นฐานทั่วไปของประชาชนผู้มารับบริการกับผลประโยชน์ที่ได้รับทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และภาพรวม

ลักษณะพื้นฐานทั่วไป	ผลประโยชน์ที่ได้รับ		
	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ภาพรวม
อายุ	-.001 (.990)	-.024 (.727)	-.013 (.849)
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่	-.076 (.267)	-.193** (.005)	-.149* (.030)
รายได้(ต่อปี)	.235** (.001)	.218** (.001)	-.261*** (.000)
รายจ่าย (ต่อปี)	.189** (.005)	.158** (.021)	.200** (.003)
ระยะเวลาที่เข้ากลุ่มอาชีพ	.098 (.151)	-.101 (.141)	.008 (.903)

2. ความสัมพันธ์ของตัวแปรการรับรู้ ความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วมกับผลประโยชน์ที่ได้รับรายด้าน และภาพรวม (ตารางที่ 2) ผลการศึกษามี ดังนี้

- การรับรู้สวัสดิการสังคม ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ด้านสวัสดิการสังคมทั่วไปมีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .152$) และมีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ทางด้านสังคม และผลประโยชน์ในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .185$ และ $.191$ ตามลำดับ) ส่วนการรับรู้ด้านสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .01 และ .01 และตามลำดับเช่นกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าประชาชนที่มีการรับรู้มากก็จะเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการที่อบต.จัดให้ เมื่อเข้าร่วมโครงการแล้วก็จะทำให้มีโอกาสในการรับผลประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมมากขึ้น

- ความพึงพอใจต่อสวัสดิการสังคมการมีงานทำและมีรายได้ ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมแนะนำการให้ความรู้ในการเขียนโครงการ และด้านการให้บริการทั่วไป ไม่มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับทั้งรายด้านและภาพรวม

- การมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านการวางแผน และด้านการร่วมดำเนินงานนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับทั้งรายด้าน และภาพรวมเช่นกัน

ตารางที่ 2 ค่าความสัมพันธ์ (r) ของการรับรู้ ความพึงพอใจ และการมีส่วนร่วม กับผลประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้

ตัวแปรอิสระ (ปัจจัย)	ผลประโยชน์ที่ได้รับ		
	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ภาพรวม
การรับรู้			
สวัสดิการสังคมทั่วไป	.152* (.026)	.185** (.007)	.191** (.005)
สวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้	.152* (.026)	.185** (.007)	.191** (.005)
ความพึงพอใจ			
ด้านการส่งเสริมแนะนำการให้ความรู้ในการเขียนโครงการ	.63 (.356)	-.007 (.920)	.036 (.602)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ (ปัจจัย)	ผลประโยชน์ที่ได้รับ		
	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ภาพรวม
ด้านการให้บริการทั่วไป	.061 (.377)	-.005 (.940)	.035 (.602)
การมีส่วนร่วม			
ด้านการวางแผนดำเนินงาน	.063 (.356)	.007 (.920)	.036 (.602)
ด้านการร่วมดำเนินงาน	.061 (.377)	-.005 (.940)	.035 (.610)

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่าความพึงพอใจของประชาชนผู้มารับบริการไม่มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นรายด้าน และภาพรวม แต่จากการศึกษาพบว่าระดับคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจด้านการส่งเสริมและนำการให้ความรู้ในการเขียนโครงการมีค่าน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.41$) ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{x} = 2.65$) และค่าเฉลี่ยภาพรวม ($\bar{x} = 2.53$) เมื่อศึกษารายละเอียดพบว่าประชาชนผู้มารับบริการมีความพึงพอใจน้อย ในเรื่องของระยะเวลาในการพิจารณาโครงการที่กำหนดให้ภายใน 3 เดือนในการขออนุมัติงบประมาณ และเรื่องของวงเงินที่กำหนดให้สูงสุด 100,000 บาท ยังไม่มีความเพียงพอ โดยข้อมูลนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของประชาชนผู้มารับบริการ คือ ต้องการให้ออบต. มีการเพิ่มงบประมาณให้มากขึ้น เพื่อใช้ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้และสามารถเชื่อมโยงได้หากหากประชาชนผู้มารับบริการมีความพึงพอใจในการบริการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ก็จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมถึงแม้ว่าการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับรายด้าน และภาพรวม แต่ข้อมูลเชิงพรรณนาทั่วไปพบว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นแรก คือ การวางแผนและตัดสินใจนั้นอยู่ในระดับน้อย โดยส่วนมากจะเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการร่วมดำเนินงาน หรือกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ อคิน รพีพัฒน์ (2527) และนรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอนและกล่าวว่าขั้นตอนที่ 3 เป็นระดับที่ประชาชนมีโอกาสเข้าร่วมมาก คือ การมีส่วนร่วมทำ โดยตรงกับตัวแปรที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคือ การร่วมดำเนินงานหรือกิจกรรม จากการศึกษาพบว่าโดยส่วนมากแล้วประชาชนผู้มารับบริการยังไม่ถึงขั้นแรกของการมีส่วนร่วม คือ การร่วมวางแผน ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้วการวางแผนดำเนินงานจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งในที่นี้ คือ อบต. ที่วางแผนแล้วแจ้งให้ประชาชนทราบและเข้ามาร่วมกิจกรรมตั้งจะเห็นได้จากผลการศึกษาใน item การมีส่วนร่วมในการวางแผนในประเด็นมีส่วนร่วมในการรับทราบถึงงบประมาณต่อการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมที่นำเสนอ ($\bar{x} = .99$) ดังนั้นอบต. ควรมุ่งเน้นตั้งแต่จุดแรก คือ การร่วมวางแผนและดำเนินงาน เพื่อประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น หาทางแก้ไขปัญหาและสิ่งที่ประชาชนต้องการ แผนงานหรือกิจกรรมและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากขึ้น

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการรับรู้มีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับรายด้าน (เศรษฐกิจ และสังคม) และภาพรวม นั่นหมายถึงว่า การที่ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสวัสดิการด้านการมีงานทำและมีรายได้ที่ชัดเจนและตรงกับความต้องการก็จะทำให้ประชาชนเข้ามารับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติมา สุรสนธิ (2544) โดยกล่าวว่า ถ้าข่าวสารที่ได้รับมีความชัดเจน และตัวเนื้อหาของข่าวสารเป็นประโยชน์ต่อผู้รับ ก็จะทำให้ผู้รับได้รับผลประโยชน์จากการรับข่าวสาร โดยเมื่อประชาชนมีการรับรู้ที่ดีแล้วทำให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการที่ทางอบต. จัด นอกจากนี้ผลการศึกษาของ เมธรัตน์ ไตรพิทักษ์ (2557) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานสวัสดิการสังคมด้าน

สาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการสังคม สามารถทำนายการมีส่วนร่วมได้ 7.7% ซึ่งอาจสรุปโดยอ้อมว่าการที่บุคคลมีการรับรู้ข่าวสารที่ตนสนใจหรือที่ตนจะเข้าร่วมก็จะทำให้เกิดการเข้าร่วมในสิ่งนั้น ซึ่งเมื่อเกิดการเข้าร่วมแล้วก็จะได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมทำกิจกรรมนั้นๆ

การศึกษาครั้งนี้ได้พบตัวแปรหนึ่งที่สำคัญ คือ ตัวแปรรายได้ของประชาชนผู้มารับบริการ พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ที่ได้รับรายด้าน (เศรษฐกิจ และสังคม) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้นหมายถึงประชาชนที่มีรายได้สูงเมื่อเข้าร่วมโครงการจากสวัสดิการด้านการมีงานทำและมีรายได้ ได้รับผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ในขณะที่เดียวกันพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = -.261$) แสดงให้เห็นว่าประชาชนผู้มารับบริการที่มีรายได้น้อยก็ได้รับผลประโยชน์มากจากโครงการส่งเสริมงานทำและมีรายได้เช่นกัน อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มประชาชนมีรายได้สูงและรายได้น้อยได้รับผลประโยชน์จากสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้น้อยได้รับประโยชน์จากการบริการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการจัดบริการสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้มีผลสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ สามารถให้ประโยชน์ให้กับประชาชนผู้ที่มีรายได้น้อยให้มีอาชีพเสริมและมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังต้องมีการพัฒนาทั้งรูปแบบการจัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของประชาชน หรือขยายกิจกรรมไปยังกลุ่มเป้าหมายนอกเหนือจากผู้มีรายได้น้อยแล้ว เช่น ผู้สูงอายุวัยต้นๆที่ยังสามารถทำงานได้ หรือโครงการสร้างงานให้กับเยาวชนในระหว่างปิดภาคเรียนโดยทางอบต.ประสานงานกับภาคเอกชนในเมืองเพื่อนำเยาวชนไปทำงานในระหว่างปิดภาคเรียน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. โครงการบริการจากสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ ควรเน้นกับบุคคลที่เป็นเป้าหมายที่เป็นอยู่มีรายได้น้อยก่อนกลุ่มอื่น
2. เนื่องจากการรับรู้ เรื่องสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลาง ดังนั้นอบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องสวัสดิการสังคมด้านการมีงานทำและมีรายได้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมการมีงานทำและมีรายได้ ตลอดจนอธิบายถึงกฎเกณฑ์ในการขออนุมัติโครงการ เช่น เรื่องของงบประมาณ ระยะเวลาในการดำเนินงาน เป็นต้น โดยหากประชาชนเกิดการรับรู้ที่ดีก็จะทำให้เกิดความพึงพอใจที่ดีด้วยและจะทำให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
3. อบต.ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่นั้นแรก คือ ขั้นการวางแผน เพื่อจะได้มีโอกาสในการเสนอแนะปัญหาของชุมชนตนเอง จนถึงขั้นวางแผนดำเนินการ และการรวมดำเนินงานและกิจกรรมกับทางอบต. เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในแต่ละอบต.

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยในส่วนของการติดตามและประเมินผล เพื่อให้สามารถประเมินความสำเร็จของการจัดสวัสดิการด้านการมีงานทำและมีรายได้
2. ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลประโยชน์ที่ได้รับจากกลุ่มส่งเสริมอาชีพทางด้านหัตถกรรม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษากลุ่มอาชีพอื่นๆ เช่น กลุ่มอาชีพทางการเกษตร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2546. พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นจำกัดเทพเพ็ญวานิชย์.
- กรมประชาสงเคราะห์. 2536. งานสวัสดิการสังคมเชิงรุกและรายงานผลการปฏิบัติงานในรอบปี (ตุลาคม-มิถุนายน 2536). กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม.
- กิติมา สุรสนธิ. 2544. ความรู้ทางการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. 2544. “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับจิตวิทยา.” เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาการบริการ หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2546. การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปณิธาน ยามานนท์. 2542. การประกอบอาชีพเสริมรายได้นอกเวลาราชการของข้าราชการตำรวจ สังกัดกองร้อยที่ 2 กองกำกับการอารักขาและรักษาความปลอดภัย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาสังคมสงเคราะห์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมิต สัจฉกร. 2542. การต้อนรับและการบริการที่เป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร: วิทยุชน.
- สุชา จันท์เอม. 2544. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธีรฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- อคิน รพีพัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- อรทัย กักผล. 2552. คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: จริยสุนันทวงศ์การพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- สำนักงานเกษตรอำเภอน้ำยี่น. 2557. รายงานผลการดำเนินงานการขึ้นทะเบียนของเกษตรกร. อำเภอน้ำยี่น จังหวัดอุบลราชธานี

บทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
ในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

**The Role of the Provincial Office of Local Administration
upon Promoting Local Administration**

กฤตยชญ์ สมมุง^{*}, ปรัชญา โชคชัย^{**}, ปิยะนันต์ จันทร์แหกหล้า^{***}, ณฐนินชฎ์ กระแสโสม^{****},
ศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ สุขสำราญ^{*****}, กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิ์ประเสริฐ^{*****}
และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร^{*****}

Krittayot Sommung, Prathya Chokchai, Piyanun Chankheakla, Natanit Krasaesom,
Professor Dr.Somboon Suksamran, Kittisak Jermstipparsert
and Assistant Professor Dr.Chanchai Chittlaoarporn

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดที่มีต่อการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกได้แก่ 1) ข้าราชการประจำจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดสระแก้ว และ2) ข้าราชการการเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม แล้วทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของวิจัยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สร้างข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ได้แก่ บทบาทในการส่งเสริมตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และบทบาทที่สำคัญคือ ที่ปรึกษา แนะนำให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการกระจายอำนาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางในการกระจายอำนาจไปตามกฎหมายในทิศทางเดียวกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจการบริหารจัดการที่ดี การช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างข้าราชการประจำกับข้าราชการการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมทั้งบทบาทในการส่งเสริมประสานงานบูรณาการหน่วยงาน/บริการ

^{*} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{**} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{***} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{*****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{*****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{*****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

วิชาการอันจะนำไปสู่การกระจายอำนาจที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับการจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อประชาชนสูงสุดในท้องถิ่น

คำสำคัญ: สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, การปกครองส่วนท้องถิ่น, กระจายอำนาจ

Abstract

This research purports to study the role played by the provincial office of local administration upon promoting local administration and to examine any prevalent challenges and hurdles against such development. The study is constructed using qualitative methods of in-depth interviews, of which are conducted on namely 1) the civil servants working under the provincial office of local administration of Surin and Sra Kaew provinces and 2) the politically appointed civil servants within the local administrative organisations of Pratumthani, Saraburi, and Samutsongkram provinces. The research essentially accumulates and analyses the collected data following the specified conceptual framework and accordingly comes up with proposed conclusion. The findings indicate that the roles of the provincial office of local administration towards the promotion of local administration are namely those required by law, granted the power by legal authority, and more importantly, the role of consultancy, giving assistant and guidance to the local administrative organisations, with the purpose of strengthening and empowering the decentralisation of powers, which would render local administrative organisations to put such policy into practice within the same direction. Also, local administrative organisations are sufficiently aware of how the system of administration functions, this would help resolving possible existing conflicts between the local administrative civil servants and their politically appointed counterparts. Last but not least, the role towards the promotion of synergy and cooperation between relevant parties would essentially lead to the decentralisation of powers that produces maximum benefit and best fit for effective resources allocation, which would ultimately benefit the local people and the society at large.

Key Words: Provincial Office of Local Administration, Local Administration, Decentralisation of Powers

ความสำคัญของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน่วยงานทำหน้าที่ส่งเสริมกำกับดูแลการบริหารงานจากส่วนภูมิภาค ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอในการกำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ในการสนับสนุนให้คำแนะนำการบริหารงานกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอันนำไปสู่การปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับการจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อประชาชนสูงสุด ทั้งนี้จากแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง ซึ่งในการบริหารราชการส่วนกลางเป็นการรวมอำนาจ (Centralization of Power) การบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นการแบ่งอำนาจ (Deconcentration of Power) และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจ

(Decentralization of Power) การพัฒนาประเทศที่ผ่านมามีลักษณะการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง เพื่อความมั่นคงและความสะดวกในการบริหารงาน และด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดอันเนื่องมาจากระบบโครงสร้าง ระบบงบประมาณ บุคลากร และศักยภาพในการดำเนินงานของการบริหารงานแบบรวมศูนย์ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐบาลไม่อาจตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนในด้านการบริการ และการอำนวยความสะดวกได้ ดังนั้นจึงเกิดแนวความคิดในเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่น (ราชการบริหารส่วนภูมิภาค) เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐบาล และเพื่อให้การดำเนินการให้บริการและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ทัวถึง และรวดเร็ว และประการสำคัญอีกประการหนึ่ง เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยการแบ่งภารกิจจากประสบการณ์ต่างประเทศ (วุฒิสภา ตันไชย, 2559)

แม้ว่าพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มุ่งส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพการบริหารท้องถิ่นได้เอง โดยส่วนกลางได้กระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การตัดสินใจการบริหารจัดการ บุคลากรให้กับท้องถิ่นดำเนินการตามภารกิจที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและลดภารกิจที่ซ้ำซ้อนจากรัฐบาลกลาง โดยท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามภารกิจตามนโยบายของรัฐ ซึ่งมีหน่วยงานส่วนภูมิภาคที่เป็นตัวแทนจากส่วนกลางทำหน้าที่กำกับดูแลอำนาจการดำเนินงานของท้องถิ่น ให้บริการสนับสนุนด้านวิชาการ หรือส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้กับประชาชนอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่ด้วยการจัดสรรอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นทำให้ความสำคัญ บทบาทอำนาจหน้าที่ของการบริหารราชการของส่วนกลางและภูมิภาคลดลง จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าทัศนคติของข้าราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเกิดความสัมพันธ์ในเชิงลบกับข้าราชการและการบริหารงานท้องถิ่น และมุ่งกำกับควบคุมดูแล การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ ในการจัดทำบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการแบ่งอำนาจและหน้าที่ในการบริหารสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายเพื่อถ่ายโอนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดในแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (แสงระวี สวัสดิบุตร, 2551) และนอกจากนี้แล้วความสัมพันธ์เชิงการบริหารของระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคกับระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีจุดกำเนิดมาจากมติทางการเมืองและกฎหมาย มิได้มีจุดกำเนิดหรือพัฒนาการในเชิงสังคมและวัฒนธรรมของการร่วมด้วยช่วยกันดูแลรักษาหรือแก้ไขปัญหาของตนเอง ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติราชการภายในจังหวัด ซึ่งรวมถึงการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นด้วย ส่งผลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเข้ามาควบคุมกำกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ทำให้การบริหารราชการส่วนภูมิภาคไม่มีบทบาทในการสนับสนุนหรือส่งเสริมและพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ส่งผลกระทบให้ประชาชนไม่สามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักการและปรัชญาของการปกครองท้องถิ่น (วรชยา อภิวงค์ และ กิตติพิชญ์ ชัยมนตรีนสิน, 2558)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่สำคัญในส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มื่ออิสระในการบริหารจัดการส่วนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพการบริหารท้องถิ่นมาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และบทบาทของข้าราชการส่วนภูมิภาคหรือสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ที่เป็นตัวแทนจากส่วนกลางทำหน้าที่กำกับดูแลอำนาจ การดำเนินงานของท้องถิ่น ให้บริการสนับสนุนด้านวิชาการ หรือส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการ ดังนั้นการศึกษบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและปัญหา อุปสรรคการส่งเสริม

การปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้กับประชาชนอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษามุ่งเน้นบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเอกสาร เพื่อศึกษามุ่งเน้นบทบาทสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ 1) ข้าราชการประจำจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดสระแก้ว และ 2) ข้าราชการการเมืององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม แล้วทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของวิจัยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สร้างข้อสรุป ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) ข้าราชการประจำจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดสระบุรี จังหวัดสระแก้ว จำนวน 3 ท่าน และ 2) ข้าราชการการเมืององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 3 ท่าน และ 2) ข้าราชการการเมืององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 3 ท่าน เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) เพื่อสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ลักษณะของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นการแสดงความ คิดเห็นผู้ให้ข้อมูลของสงวนสิทธิเปิดเผยชื่อ สกุล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์แนวทางศึกษาตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ ของวิจัยวิเคราะห์บทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดที่มีต่อการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เหตุผลตามหลักตรรกะ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางศึกษาตาม กรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการศึกษาด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา สร้างข้อสรุปเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

ผลการศึกษา

ในการศึกษาบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น คณะผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1) ผลการศึกษารolesบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดในการส่งเสริมการปกครองส่วน ท้องถิ่น พบว่า จากการสัมภาษณ์ตัวอย่างส่วนใหญ่ได้อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่นจังหวัดในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 3 ลักษณะได้แก่

1.1) บทบาทตามอำนาจหน้าที่ พบว่า สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมสนับสนุนในการปกครองส่วนท้องถิ่นให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วน ตำบลตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดในการอำนวยความสะดวกในการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ด้านการงาน ประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านงบประมาณ และด้านกฎหมายระเบียบ และดำเนินการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของกรม ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือกระทรวงมหาดไทยกำหนดในเขตพื้นที่จังหวัด พร้อมทั้งทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ประสาน ปฏิบัติงาน และสนับสนุนงานเชิงนโยบาย โครงการของรัฐบาลหรือแนวทางการพัฒนาจังหวัดของจังหวัด ซึ่ง บทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้แต่ละ ท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 สอดคล้องกับความคิดเห็นของ“ดร.นิติศาสตร์ นิติศาสตร์โยธิน กล่าวไว้ว่า ท้องถิ่นจังหวัด มีบทบาทสำคัญในเชื่อมโยงประสานงานระหว่างรัฐบาลกับท้องถิ่นในการนำนโยบายส่วนกลางไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล”

ทั้งนี้ในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) ข้าราชการการเมือง ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และ 2) ข้าราชการประจำที่ทำหน้าที่บริหารจัดการในงานในท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด/อำเภอทำหน้าที่ในการช่วยเหลือสนับสนุนงานในองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้อำนาจฝ่ายบริหารในการบริหารจัดการ งานบุคคล แผนพัฒนาท้องถิ่น หรือ งบประมาณ เกิดความคาดเคลื่อนในการนำนโยบายไปปฏิบัติฝ่ายข้าราชการประจำ เช่น แนวทางการปฏิบัติ การนำ นโยบายไปปฏิบัติ การตีความระเบียบข้อบังคับ และความขัดแย้งระหว่างบุคคล กับองค์กร ทำให้สำนักงานส่งเสริมการ ปกครองท้องถิ่นจังหวัด/อำเภอ และท้องถิ่นจังหวัด/ท้องถิ่นอำเภอมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหา สร้างความเข้าใจต่อ นโยบายรัฐ หลักการปกครองท้องถิ่น การดำเนินงานตามแนวทางของแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทุกหน่วยงานดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญที่ 2 ข้าราชการการเมือง ได้ แสดงความคิดเห็นว่า “ข้าราชการจากส่วนกลาง เช่นท้องถิ่นจังหวัดหรือท้องถิ่นอำเภอมีบทบาทที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนอธิบายในทิศทางเชิงการพัฒนามากกว่ากำกับดูแลเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ให้บริการด้านวิชาการ ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นด้านวิชาการอย่างมาก” ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญที่ 1 ข้าราชการการเมือง ได้แสดงทัศนคติว่า “ข้าราชการประจำในหน่วยงานเองมีความขัดแย้งกับนายผู้บริหารมากกว่าข้าราชการส่วนภูมิภาค ซึ่งท่านท้องถิ่น จังหวัดในปัจจุบันที่พบว่า มุ่งส่งเสริมให้คำปรึกษา เสนอแนะการปกครองท้องถิ่นที่ดีให้กับผู้บริหารทั้งข้อมูลวิชาการ

การประสานงาน และอธิบายปัญหา แนวทางให้ผู้บริหารเข้าใจนำไปสู่การบริหารจัดการท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น ”

1.2) บทบาทปรึกษา แนะนำเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการกระจายอำนาจ พบว่า ตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกส่วนใหญ่เห็นว่า สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดหรือท้องถิ่นจังหวัด/อำเภอทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมาย การบริหารงาน การแก้ไขปัญหา การประสานงานต่างๆ กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อแนวทางการพัฒนาองค์กรและท้องถิ่น เช่น โครงการพัฒนาในท้องถิ่น การจัดสรรงบประมาณ การประสานหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการใน อปท. หรือการให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับกับฝ่ายสำนักงานปลัดของ อปท. ในการบริหารงานบุคคล การจัดซื้อจัดจ้าง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับความคิดเห็นของสอดคล้องกับผู้ใช้ข้อมูลคนสำคัญที่ 2 ข้าราชการประจำท่านหนึ่งให้ทัศนคติว่า “ข้าราชการตีความข้อบัญญัติหรือนำกฎหมายไปปฏิบัติที่คาดเคลื่อนทำให้เกิดความสับสนในการนำปฏิบัติซึ่งท้องถิ่นจังหวัดในฐานะผู้ทำหน้าที่คอยส่งเสริมสนับสนุนทำให้แต่ละอปท. สามารถดำเนินปฏิบัติงานได้ไปในทิศทางเดียวกัน”

นอกจากนี้แล้วสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมีการปรับเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างในอดีตที่ผ่านมาตั้งแต่เห็นได้จากการปรับตัวในฐานะเป็นผู้แนะนำที่ปรึกษาให้กับอปท. มากกว่าการเป็นผู้ควบคุมกำกับอปท. อย่างในอดีตที่ผ่านมา มีการเรียนรู้และมีการพัฒนาด้านการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลผ่านกระบวนการพัฒนาศักยภาพคนขององค์กร ฝ่ายบริหารอปท. มีความเป็นมืออาชีพมากขึ้นมีวิสัยทัศน์กลยุทธ์และวิธีการจัดสรรทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นไปตามมาตรฐานตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น สอดคล้องกับผู้ใช้ข้อมูลคนสำคัญที่ 2 ข้าราชการการเมือง ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ในอดีตที่ผ่านมาข้าราชการจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคคือ อมาตยาธิปไตย ทำหน้าที่กำกับส่วนท้องถิ่นทำให้การกระจายอำนาจเป็นไปได้ช้า แต่ปัจจุบันท้องถิ่นจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการประสานเชื่อมโยงบูรณาการโครงการประสานงานต่างๆ ให้กับอปท. และยังทำหน้าที่ให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมให้กับอปท.” ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญที่ 2 ข้าราชการประจำกล่าวว่า “อปท. หลายแห่งที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการตนเองหน่วยงานมีความเข้มแข็งสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดก็ได้เข้าไปกำกับดูแลแต่อย่างใด และอปท. ส่วนใหญ่เหล่านั้นเป็นองค์กรที่มีการกำกับดูแลภายในและการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลปราศจากข้อร้องเรียน ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดยังส่งเสริมสนับสนุนให้เป็นองค์กรต้นแบบในการศึกษาระหว่างอปท. ด้วยกันเอง”

2) จากการศึกษาปัญหา อุปสรรคการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่กล่าวว่าสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเป็นเพียงหน่วยงานในการสนับสนุนนโยบาย ปฏิบัติตามกฎหมายอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งนโยบายแนวทางการปฏิบัติงานของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล คำสั่งของกรม กระทรวงตามโครงสร้างสายบังคับบัญชาและตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสามารถส่งเสริมอปท. ผ่านโครงการ ภารกิจของรัฐบาลทำให้อปท. ได้รับงบประมาณโครงการสำหรับการพัฒนาท้องถิ่นได้ แต่หากพิจารณาปัญหา อุปสรรคการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาเชิงนโยบายของรัฐมากกว่าปัญหาเกิดจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด เนื่องจากตามโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินมาจากส่วนกลางเป็นสำคัญในการถ่ายโอนอำนาจให้กับส่วนท้องถิ่น ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดทำหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนตอบสนองภารกิจจากส่วนกลาง และเชื่อมโยงประสานงานให้กับอปท. ทั้งนี้สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เป็นทุนมนุษย์ในองค์กร เนื่องจากปัจจุบันอปท. มีข้อคำปรึกษาเชิงวิชาการมากขึ้น กลยุทธ์ทางการบริหาร หรือการพัฒนาาระบบสารสนเทศ เทคโนโลยี นวัตกรรมทางสังคมเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา

ท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ทำให้บุคลากรจำเป็นต้องมีศักยภาพ มีการจัดการความรู้ในองค์กรเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับให้คำแนะนำอปท.

นอกจากนี้แล้วปัญหา อุปสรรคการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมาจากกระแสนโยบายการกระจายอำนาจที่มีความสัมพันธ์ต่อการทุจริตคอร์รัปชันในอปท. จากกรณีปัญหาการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง การซื้อสิทธิขายเสียง การโยกย้ายการสอบคัดเลือก การตั้งแต่ง หรือความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรผลประโยชน์ด้านทรัพยากรในพื้นที่ ส่งผลทำให้เกิดวิกฤตศรัทธาในการถ่ายโอนอำนาจหรือการกระจายอำนาจให้กับอปท. เป็นผลทำให้ท้องถิ่นจังหวัดหรือสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมีบทบาทในด้านการกำกับดูแล อปท.อย่างใกล้ชิดกรณีที่อปท.บางแห่งมีปัญหาด้านการบริหารและการทุจริต เป็นต้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญที่ 1 ข้าราชการการเมือง “จำเป็นอย่างยิ่งที่อปท. ต้องมีความโปร่งใสในการทำงาน สามารถทำงานเพื่อประชาชนได้ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชนได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ดีขึ้น เชื่อว่าจะทำให้กระแสสังคมมองว่าอปท. มีความจำเป็นกับท้องถิ่นชุมชน แต่ด้วยข่าวในเชิงลบของการทุจริตในอปท. มีมาก ประกอบกับหลายอปท. ที่มีศักยภาพไม่ได้รับการนำเสนอ ทำให้กระแสการถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ บุคลากรจึงไม่สมดุลกัน เพราะปัจจุบันมีแต่ภารกิจแต่กฎหมายรัฐบาลไม่ได้จัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม หรือเพิ่มประเภทการจัดเก็บภาษีอื่น ๆ ให้กับอปท.” เช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญที่ 2 ข้าราชการประจำกล่าวว่า “ด้วยเสถียรภาพทางการเมืองนโยบายที่เปลี่ยนแปลงหรือนักการเมืองระดับจังหวัด หรือชาติมีฐานเสียงมาจากนักการเมืองระดับท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้เกิดการแทรกแซงระหว่างนักการเมืองระดับจังหวัด ชาติ กับข้าราชการประจำในพื้นที่ในการจัดสรรงบประมาณ โครงการ การโยกย้ายหรือการสอบคัดเลือก”

จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหา อุปสรรคของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดให้เกิดการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและการกระจายอำนาจที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับการจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อประชาชนสูงสุดมาจากปัญหาเชิงนโยบายระดับชาติของรัฐบาลในการส่งเสริมการกระจายอำนาจ ซึ่งบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดทำหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ นอกจากนี้แล้วอุปสรรคของท้องถิ่นจังหวัด ท้องถิ่นอำเภอที่มีต่อการส่งเสริมการกระจายอำนาจคือ สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด อำเภอทำหน้าที่ได้เพียงให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะตามกฎหมายเท่านั้นไม่สามารถบังคับหรือให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งได้เพราะอาจจะนำไปสู่การฟ้องร้องต่อการแทรกแซงการปฏิบัติงานได้ ซึ่งปัญหากรณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งไม่มีความขัดแย้งระหว่างฝ่ายข้าราชการประจำกับฝ่ายข้าราชการการเมืองการพัฒนาท้องถิ่นหรือแก้ไขปัญหาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลและตอบสนองทิศทางการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สามารถการจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อประชาชนสูงสุด อันเป็นผลมากจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีความเข้มแข็ง มีความขัดแย้งระหว่างฝ่ายข้าราชการประจำกับฝ่ายข้าราชการการเมืองไม่สามารถบริหารงานได้ แม้ว่าสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจะให้ข้อเสนอแนะคำปรึกษาแล้วนั้นแต่ก็ไม่สามารถกำกับดูแลได้ทราบเท่าที่ยังมิได้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดจะต้องใช้ความระมัดระวังในการกำกับดูแลเพราะอาจจะนำไปสู่การแทรกแซงในการปกครองท้องถิ่นได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดที่มีต่อการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้เช่น บริหารงานบุคคล การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ งบประมาณ และกฎหมาย เป็นต้น โดยมีบทบาทสำคัญให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการปกครองตนเองมีการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลสามารถจัดสรรทรัพยากรใน

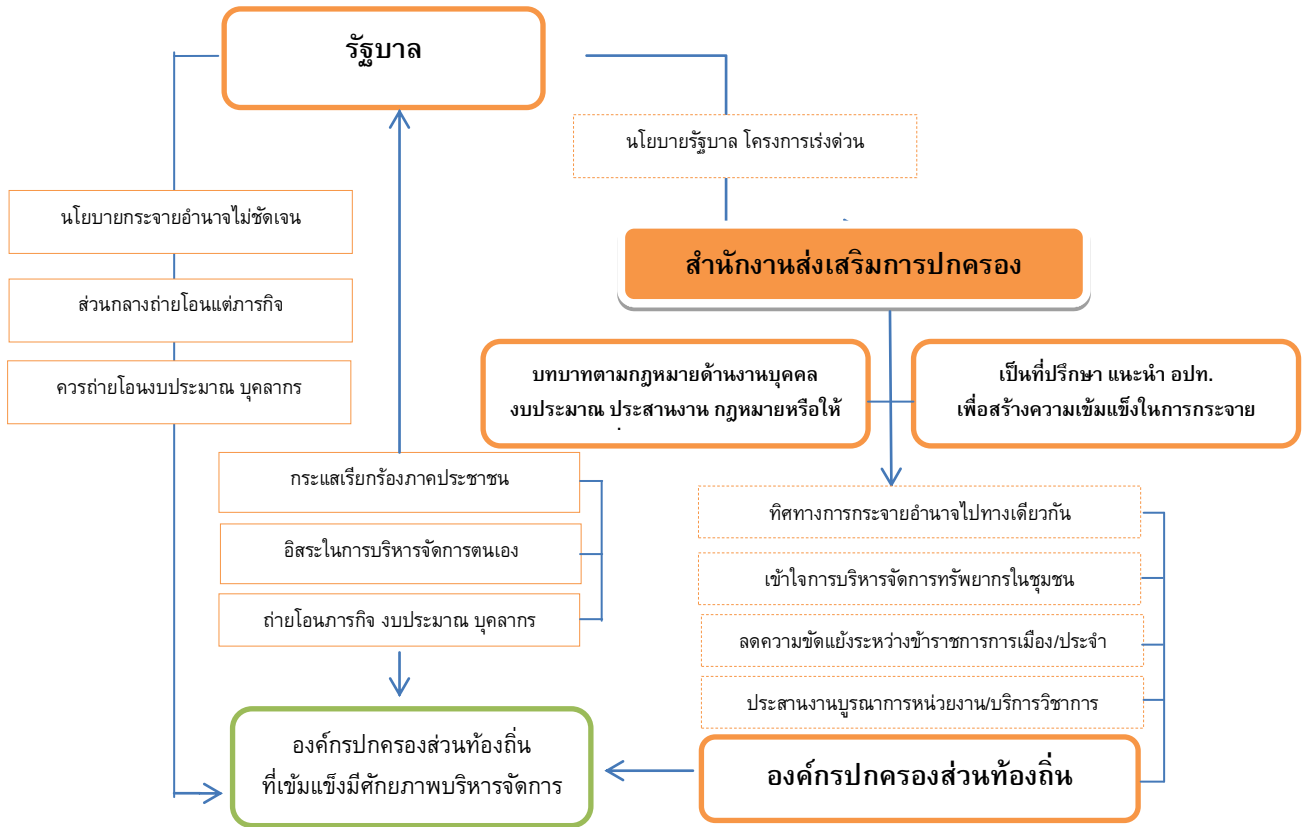

ชุมชนเพื่อประชาชนสูงสุดในท้องถิ่นจากการกระจายอำนาจจากการบริหารราชการส่วนกลาง การส่งเสริมให้ข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมืองมีหลักธรรมาภิบาลในดำเนินงานเป็นไปทิศทางเดียวกัน ซึ่งจากปัญหาความไม่ชัดเจนของนโยบายจากส่วนกลางในการกระจายอำนาจทำให้การถ่ายโอนภารกิจ งบประมาณ บุคลากรมีขาดความต่อเนื่อง และปัญหาทัศนคติข้าราชการส่วนกลางที่มีต่อความไม่ไว้วางใจการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สะท้อนให้เห็นว่าการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นของประเทศไทยจำเป็นต้องมีหน่วยงานส่วนภูมิภาคเป็นที่ปรึกษากำกับดูแลส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการและการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น นโยบายของรัฐบาลมีความชัดเจน กระจายภารกิจ งบประมาณ บุคลากรให้เหมาะสมกับการกระจายอำนาจและภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระศักดิ์ เครือเทพ (2557) ประเมินผลการกระจายอำนาจของไทยระยะ 15 ปี: สังคมไทยได้อะไร ก้าวหน้าไปถึงไหน และจะเดินต่อไปกันอย่างไร พบว่า การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลายาวนานไม่น้อยกว่า 15 ปี พบว่า การกระจายอำนาจของประเทศไทยก้าวหน้าอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น แม้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะสามารถบริหารจัดการกิจการสาธารณะในท้องถิ่นให้แก่ประชาชนได้หลากหลายประเภทและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ก็ตาม แต่ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ การกำหนดนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐขาดความต่อเนื่องชัดเจนกลไกในการขับเคลื่อนนโยบาย ขาดความต่อเนื่องและเข้มแข็งและยังเหนียวรั้งการกระจายอำนาจไว้ซึ่งหากต้องการให้ประเทศไทยมีการส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นมากกว่านี้ รัฐจำเป็นต้องกำหนดแนวนโยบายที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจอย่างชัดเจนมีระบบการกระจายอำนาจที่ส่งเสริมศักยภาพและความเป็นอิสระในการดำเนินงานต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริงพร้อมทั้งจะต้องมีกลไกในการมีส่วนร่วมและกระบวนการตรวจสอบจากภาคพลเมืองที่มีความเข้มแข็ง

นอกจากนี้ผลการศึกษาของ วรัชยา อภิวงศ์ และกิตติพิชญ์ ชัยมนตรีนสิน (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงการบริหารของระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคกับระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่พบว่าจุดกำเนิดมาจากมิติทางการเมืองและกฎหมาย มิได้มีจุดกำเนิดหรือพัฒนาการในเชิงสังคมและวัฒนธรรมของการร่วมด้วยช่วยกันดูแลรักษาหรือแก้ไขปัญหาของตนเอง ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติราชการภายในจังหวัด ซึ่งรวมถึงการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นด้วย ส่งผลให้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเข้ามาควบคุมกำกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ทำให้การบริหารราชการส่วนภูมิภาคไม่มีบทบาทในการสนับสนุนหรือส่งเสริมและพัฒนาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง ส่งผลกระทบให้ประชาชนไม่สามารถพึ่งตนเองได้ตามหลักการและปรัชญาของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นสะท้อนให้เห็นว่า การส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นของของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดขึ้นอยู่กับบริบทของท้องถิ่นจังหวัด/ท้องถิ่นอำเภอในการส่งเสริมให้การสนับสนุนบริการวิชาการ ที่ปรึกษาแนะนำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันกระบวนการทัศน์ของข้าราชการส่วนภูมิภาคได้รับเปลี่ยนแปลงจากกำกับดูแลเป็นการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งท้องถิ่นจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการที่ดี ทั้งนี้ผู้บริหารข้าราชการในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจต่อบทบาทอำนาจหน้าที่ของการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นทำให้เข้าใจบทบาทในการปฏิบัติงานแยกอำนาจการบริหารอย่างเหมาะสมชัดเจน ซึ่งปัญหา อุปสรรคของการส่งเสริมกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าปฏิสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและเชิงนโยบาย ซึ่งข้าราชการการเมืองมุ่งปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองเชิงนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจการเมือง และข้าราชการประจำจะมีปฏิสัมพันธ์เชิงโครงสร้างสายบังคับบัญชามากกว่าการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ บทบาทในการส่งเสริมการกระจายอำนาจหรือการปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม วัฒนธรรมทาง

การเมืองของแต่ละพื้นที่ ซึ่งบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดในการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้บ่งชี้ให้เห็นว่าสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพที่เข้มแข็งในการบริหารจัดการตนเองตามบทบาทอำนาจหน้าที่และการให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์กับส่งเสริมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้กับประชาชนอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

ภาพที่ 1 แสดงการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด

จากภาพที่ 1 พบว่า การส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด ได้แก่ บทบาทในการส่งเสริมตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และที่สำคัญอย่างในเป็นที่ปรึกษา แนะนำ ให้กับอปท. เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการกระจายอำนาจ ทำให้อปท. มีทิศทางในการกระจายอำนาจไปตามกฎหมายในทิศทางเดียวกัน อปท. เข้าใจการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นธรรมชาติเท่าเทียมกัน สามารถช่วยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างข้าราชการประจำกับข้าราชการเมืองในอปท. พร้อมทั้งบทบาทในการส่งเสริมประสานงานบูรณาการหน่วยงาน/บริการวิชาการอันจะนำไปสู่การกระจายอำนาจที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับการจัดสรรทรัพยากรในชุมชนเพื่อประชาชนสูงสุดในท้องถิ่น ซึ่งสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด/อำเภอเป็นกลไกสำคัญในการบูรณาการโครงการ งบประมาณ เพื่อกระจายสู่ชุมชนของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพที่เข้มแข็งมุ่งหวังให้รัฐบาลกระจายอำนาจ ถ่ายโอนภารกิจ บุคลากรสอดคล้องงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวคิดการกระจายอำนาจตามกระแสเรียกร้องของภาคประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรมีนโยบายงานด้านขั้นตอนการกระจายอำนาจ การถ่ายโอนภารกิจที่ชัดเจนและการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจนเหมาะสม
2. รัฐควรส่งเสริมศักยภาพและความเป็นอิสระในการดำเนินงานต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดควรอบรมชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับมีด้านการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น ด้านการงานประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านงบประมาณ และด้านกฎหมายระเบียบ เพื่อให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์กรบริหารส่วนตำบลรับทราบแนวทางการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันทั้งจังหวัด
4. สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดควรกำหนดรูปแบบการสื่อสารองค์กรหรือการประชาสัมพันธ์ เครือข่ายในการประสานงานหรือส่งข้อมูลข่าวสารให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอย่างทั่วถึง
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งเพิ่มศักยภาพในการบริการงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล พัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถมีจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- เทพพนม สีสด.(2555).บทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดอุดรดิตถ์ และสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอท่าปลา ในทัศนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอท่าปลา จังหวัดอุดรดิตถ์.หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บังอร ประทุมแย้ม.(2554).การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสังกัดงานบริหารทั่วไป สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์.หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประจักษ์ ชังแพง.(2553). ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษากรณีบทบาทของสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม .หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โยษิตา นิमितโกคานันท์. (2555). การนำนโยบายการกระจายอำนาจทางการจัดบริการสาธารณะไปปฏิบัติ ในเขตเทศบาลตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2557). ประเมินผลการกระจายอำนาจของไทยระยะ 15 ปี: สังคมไทยได้อะไร ก้าวหน้าไปถึงไหน และจะเดินต่อไปได้อย่างไร?. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- วุฒิสาร ตันไชย.2559. การกระจายภารกิจหน้าที่ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่.สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น-สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สืบค้นจาก <http://www.local.moi.go.th/webst/botfam1.htm>
- แสงระวี สวัสดิบุตร. (2551). ปัญหาที่เกิดจากการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ ในการจัดทำบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น /แสงระวี สวัสดิบุตร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรษยา อภิวงค์ และกิตติพิชญ์ ชัยมนตรีนสิน(2558).ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารราชการส่วนภูมิภาคกับส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน.หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

การเมืองในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น:
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
**Politics in the Provisions of Local Development Plan:
A Case Study of Khlong Si Sub-District Administration Organization,
Khlong Luang, Pathumtani**

อนุวัตร กองพันธ์^{*}, ซาร่า มณี^{**}, วราภรณ์ วงษ์ชมพู^{***}, นัสมา เชื้อสกุล^{****}, ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ^{*****},
กิตติศักดิ์ เจริญศิริประเสริฐ^{*****} และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร^{*****}

Anuwat Kongpan, Sara Manee, Waraporn Wongchompoo, Nasma Chursakul,

Professor Dr.Somboon Suksamran, Kittisak Jermsittiparsert

and Assistant Professor Dr.Chanchai Chitlaoarporn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ การศึกษาการเมืองในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้วยระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม ผลการวิจัยนอกจากจะพบว่า แม้การปกครองท้องถิ่นจะตั้งอยู่บนหลักการกระจายอำนาจ เพื่อให้ความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้รับการตอบสนองอย่างตรงตามความต้องการมากที่สุด แต่การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ นับตั้งแต่การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาตามแนวทางของภาครัฐ ซึ่งได้แก่ 1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 11) 2) นโยบายของรัฐบาล 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด 4) แผนชุมชน และ 5) กรอบนโยบายทิศทางและแนวทางการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับจังหวัดปทุมธานี กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยเปิดพื้นที่ให้กับประชาชนเพียงทบทวนปัญหาและความต้องการของปีที่ผ่านมา และเสนอความต้องการเพิ่มเติมในปีปัจจุบันในลักษณะโครงการเท่านั้นแล้ว การประชาสัมพันธ์การประชุมประชาคมเพื่อตัดสินใจคัดเลือกโครงการและการจัดสรรงบประมาณ เพื่อวางแผนในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ได้แก่ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว และการบริการสาธารณะ เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณที่จัดสรรให้กับฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ และข้าราชการองค์การ

* คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

** คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

*** คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

**** คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

***** คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

***** คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

***** คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

บริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นคำตอบแทนและสวัสดิการ ยังเป็นเงื่อนไขประการสำคัญที่ส่งผลให้แผนพัฒนาท้องถิ่น กลายเป็นเครื่องมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการผลักดันให้ประชาชนที่เป็นชายขอบของการพัฒนา เกิด ความรู้สึกเบียดเบียนจากขบวนการดังกล่าว ท้ายที่สุด ส่งผลให้การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเรามีอาจจำกัดวงอยู่แต่เพียงการเปลี่ยนแปลงที่การปกครองท้องถิ่นแต่ เพียงอย่างเดียวแต่จะต้องคำนึงถึงการปกครองของภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาให้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางสังคมอีกด้วย

คำสำคัญ: การเมือง, แผนพัฒนาท้องถิ่น, การกระจายอำนาจ

Abstract

This research aims to examine the politics in the provisions of local development plan of Khlong SI sub-district administration organisation, Khlong Luang, Pathumtani province. The study is based on qualitative research methodology which contains literature reviews and field researches. The findings reveal that even though local administration is founded upon the principle of powers decentralisation in order that the needs and demands of the people residing in different areas can be best met, the drafting of local development plan of Khlong SI sub-district administration organisation starting from choosing the strategy and state development guidelines, which include 1) the 11th National Economic and Social Development Plan, 2) state policies, 3) provincial development strategies, 4) community plan, and 5) policy framework vis-a-vis policy direction and a roadmap for local administrative organisation development for Pathumtani province, establishing development strategy allowing the people to review previous challenges and needs then proposing additional requests into the current plan only in the form of proposed projects. Public relations for public meetings held for the purposes of project selection and budget allocation in order to plan the determining of strategic plan that deals and relates to the people, namely education, religion, tradition, socio-economic, environment, tourism, and public services. Upon comparing between the budget allocated to the executives, the legislatures, and the civil servants of sub-district administrative organisation, all of which are acting as their payment and welfare, this still presents as a key limitation that affects and renders local development plan to turn into a tool played by local administrative organisations. Accordingly, it drives the outliers out of such concerned process. Ultimately, the incident consequently impacts the public participation for an ongoing involvement of the local development plan. Therefore, it can be noted that we cannot simply have a limited amount of authority around the issue of the changes in local administration, but we have to put into account all relevant factors and related parties so as to maximise our development efficiency that must be hand in hand with the social environment.

Key Words: Politics, Local Development Plan, Local Administrative Development Plan, Power Decentralisation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศให้เป็น “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน” (Green and Happiness Society) และมีแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความสำคัญกับการเมืองระดับท้องถิ่น ซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนในระดับฐานราก และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมมากขึ้น เน้นการพึ่งตนเองช่วยเหลือเกื้อกูลกันควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนในภาพรวมทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ที่อาศัยความเข้มแข็งของชุมชนและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคมรวมพลังเพื่อให้เมืองและชุมชนมีความสงบ สะอาด ปลอดภัย ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข มีการสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ริเริ่มพัฒนาเมืองและชุมชนนำอยู่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ กระตุ้นให้ชุมชนได้ร่วมคิด ร่วมประเมินศักยภาพของพื้นที่ กำหนดวิสัยทัศน์ วางเป้าหมายกลยุทธ์การพัฒนา กำหนดแผนงานหรือกิจกรรม ตลอดจนติดตามประเมินผลบนพื้นฐานการพึ่งพาทรัพยากรของท้องถิ่นชุมชนเป็นหลัก โดยภาครัฐทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา แนะนำ รวมทั้งถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนและประชาสังคมของทุกภาคส่วนในสังคมให้กระจายครอบคลุม ทั่วประเทศ เพื่อก่อให้เกิดเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง และช่วยลดความยากจนในชุมชนเมือง ภารกิจในการจัดบริการสาธารณะและทรัพยากรของรัฐจำนวนมากได้รับการถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเด็นทางวิชาการและนโยบายที่มีต่อภาคปฏิบัติที่มีความสำคัญในปัจจุบันคือความก้าวหน้าในการผลักดันการกระจายอำนาจเป็นเช่นใด มีข้อจำกัดหรือมีอุปสรรคท้าทายอะไรบ้าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ที่เช่นใด ความพร้อมและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะและในการบริหารจัดการทั้งในด้านทรัพยากร การเงินการคลัง และด้านการเมืองการปกครองมีมากน้อยเพียงใด และเมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคในประเด็นต่าง ๆ แล้วนั้นจะมีทางออกหรือมีวิธีการก้าวข้ามปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ได้อย่างไร ท่ามกลางบทวิเคราะห์และมาตรการเชิงสถาบันและนโยบายระดับมหภาคที่ถูกหยิบยกและได้รับการประมวลมานำเสนอไว้ ในการมีส่วนร่วมกับการจัดทำงานประมาณแบบมีส่วนร่วมในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลว่า “มีได้นำไปสู่ผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจมากกว่าที่ควร” เป็นเหตุให้ประชาชนเริ่มเกิดความกังขาถึง การเข้าร่วมประชุมประชาคมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากต่างมีได้เห็นว่าการเข้าร่วมในการประชุมดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลลัพธ์ประการใดที่เป็นรูปธรรมถึงขนาดที่บางครั้งเวทีประชาคมกลายเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมให้กับผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้ตัดสินใจไว้ล่วงหน้าแล้วว่าจะจัดสรรงบประมาณเช่นใดเช่นนี้การประชุมประชาคมจึงเป็นเพียงเวทีการถ่ายทอดข้อมูลจากผู้บริหารท้องถิ่นให้แก่ประชาชนได้ทราบมิใช่เวที “ปรึกษาหารือ” ร่วมกันกับประชาชนอย่างแท้จริง

การศึกษาวิจัยดังกล่าวล้วนวนเวียนอยู่กับการสำรวจความคิดเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/ความต้องการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการ มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานประทั่งมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอันจะนำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการสาธารณะที่พิจารณาอย่างผิวเผินชายจะมีความชัดเจนอย่างยิ่งแต่เมื่อพยายามพิจารณาที่ถ่วงลงไปกลับพบว่าความพล่าเลื่อน อธิบายย้อนกลับไปสู่ปรากฏการณ์ต่างๆ ได้ยากลำบาก กล่าวคือนอกจากการสรุปเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่าง ๆ นั้นแท้ที่จริงยังเป็นเพียงความรับรู้ด้วยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมิใช่ตัวระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงอีกด้วย

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ อำเภอ คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ อำเภอ คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ห่างจากอำเภอคลองหลวงประมาณ 5 กิโลเมตร มีเนื้อที่รวม 44.80 ตารางกิโลเมตร องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ ได้รับการยกฐานะสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2538 เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ ประกอบด้วยพื้นที่

ของชุมชนต่างๆ ทั้งหมด 16 หมู่บ้าน มีอาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลวังน้อย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบึงอีโก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลคลองห้า อำเภอคลอง จังหวัดปทุมธานี ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองระบายน้ำและคลองส่งน้ำ และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นาและสวนเกษตร โดยมีการประกอบอุตสาหกรรมประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ หรือเทียบได้กับสัดส่วนระหว่างเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และที่จัดสรร คือ 60:40 ส่วน

สภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยภาพรวม ประชากรส่วนใหญ่ในเขตตำบลประกอบอาชีพเกษตรกรรม การทำนาทำสวน เป็นอาชีพหลัก อาชีพรองลงมา ได้แก่ ค้าขาย รับจ้าง การทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งอยู่ทั้งในและนอกเขตตำบล ประชากรบางส่วนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ ประกอบอาชีพเกษตรโดยมีพื้นที่ทำการทำการเกษตรประมาณ 10,000 ไร่ ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญที่ทำรายได้ให้แก่เกษตรกร ได้แก่ ข้าวพันธุ์สุพรรณบุรี 90, สวนส้มเขียวหวาน, มะม่วง, ถั่วฝักยาว และพืชผักต่างๆ

ภายใต้ข้อกำหนดทางกฎหมายที่กำหนดไว้ ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ใน การจัดการทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงาน ซึ่งในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดโครงการกิจกรรม ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาในระดับต่างๆ และที่สำคัญองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหา ความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้มากที่สุด วิธีการที่จะทำให้แผนพัฒนาตำบลเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมคิด ร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล เนื่องจากไม่มีผู้ใดที่สามารถเข้าใจปัญหา ความต้องการ ความเดือนร้อนได้มากกว่าประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่ประสบกับปัญหา ความเดือนร้อนโดยตรง จากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้ผู้ศึกษา ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ เห็นความสำคัญและมีความสนใจที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ อำเภอ คลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล และเพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกิดประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด

วัตถุประสงค์

การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการเมืองในกระบวนการเมืองในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ว่าเป็นไปในลักษณะใด ใครบ้างที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย โดยเฉพาะ การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา การประชาสัมพันธ์ การประชุมประชาคม และการตัดสินใจเลือกโครงการและการจัดสรรงบประมาณเหนือสิ่งอื่นใด คือสถานะและบทบาทของภาคส่วนต่างๆ อย่างยิ่งคือประชาชน ตลอดกระบวนการดังกล่าว และนำเสนอในรูปแบบของเครือข่ายนโยบาย (Policy Networks)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ทั้งเอกสารชั้นต้น อาทิ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและรายงานการประชุมต่างๆ ของส่วนราชการ และเอกสารชั้นรอง อาทิ หนังสือ ตำรา คู่มือ รายงานการวิจัย บทความ ตลอดจนฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม

2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informant) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ จำนวน 1 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ ฝ่ายนิติบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ จำนวน 2 คน ได้แก่ ประธานสภา รองประธานสภา ประชาชนชาวตำบลคลองสี่ จำนวน 7 คน จากหมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4 หมู่ที่ 6 หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 11

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเอกสาร ค้นคว้าประเด็นเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับ คู่มือ และรายงานการประชุมจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล และการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ.2559-2563) และแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2559-2561) ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ เป็นต้น

การศึกษาภาคสนาม รวบรวมข้อมูลภาคปฏิบัติของแผนพัฒนาท้องถิ่น และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมของประชาชน และบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ประกอบด้วย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและจัดทำแผนพัฒนาสามปี ครั้งที่ 2 เมื่อ วันพฤหัสบดี ที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2559 และ การสัมภาษณ์ผู้บริหาร สมาชิกสภา และข้าราชการองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ รวมถึงผู้นำชุมชนตลอดจนประชาชนในหมู่ต่างๆ จำนวน 10 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
1	พรเพ็ญ เทพสนธิ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	24 มีนาคม 2559
2	ประหยัด วงษ์สายันต์	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	24 มีนาคม 2559
3	บุญส่ง เกษตรรุ่งเรือง	ประชาชน หมู่ที่ 1	24 มีนาคม 2559
4	สายหยุด ขาวบริสุทธิ์	ประชาชน หมู่ที่ 2	24 มีนาคม 2559
5	สมชาย ปรัชญาคุณ	ประชาชน หมู่ที่ 3	24 มีนาคม 2559
6	อดิศักดิ์ ไชยรัมย์	ประชาชน หมู่ที่ 4	24 มีนาคม 2559
7	วิชัย ชูเงิน	ประชาชน หมู่ที่ 6	24 มีนาคม 2559

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ- นามสกุล	ตำแหน่ง	วันที่สัมภาษณ์
8	จินดา โยนกลอง	ประชาชน หมู่ที่ 9	27 เมษายน 2559
9	ปรีชา บุญอนันต์	ประชาชน หมู่ที่ 11	24 มีนาคม 2559
10	ประเทือง วงษ์แจ่ม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	24 มีนาคม 2559

ผลการวิจัย

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่

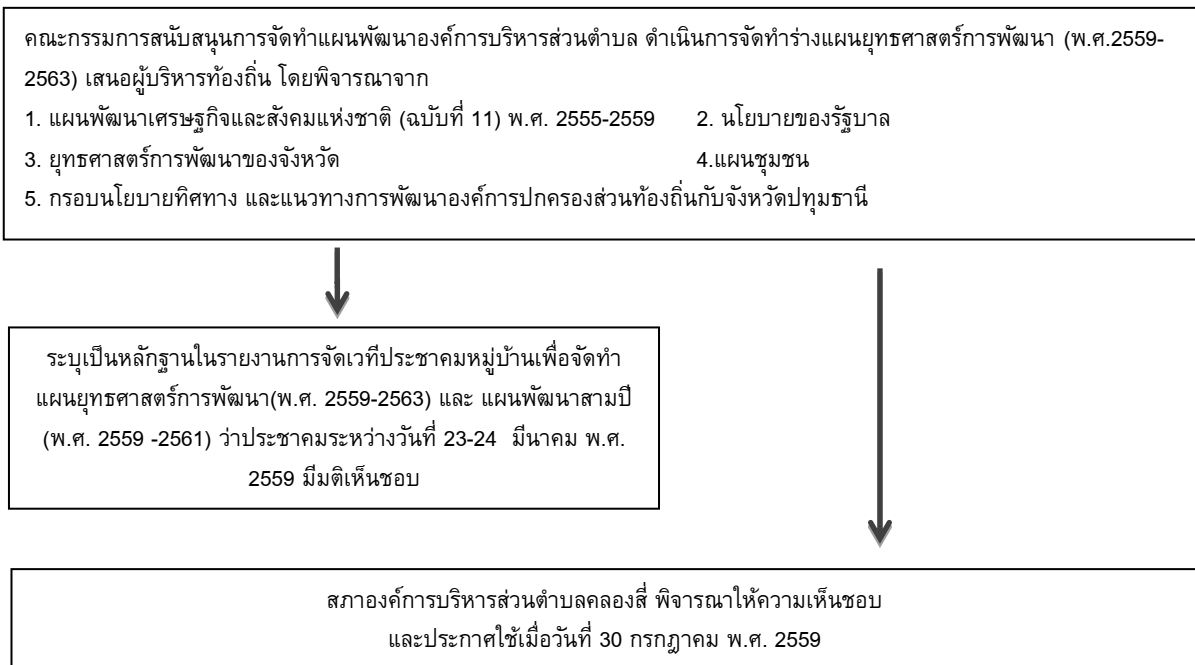
รายงานการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ.2559-2563) และแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2559-2561) ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ (2559) ระหว่างวันพุธ ที่ 23 ถึง วันที่พฤหัสบดี 24 มีนาคม 2559 จำแนกกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา พ.ศ.2559-2563 และ 2. การจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2559 -2561 ซึ่งมีรายละเอียดกระบวนการจัดทำที่เกี่ยวข้องเนื่องกันทั้งในทางระเบียบข้อบังคับตามกฎหมายและทางปฏิบัติ ดังนี้

ตารางที่ 2 รายละเอียดการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน

ครั้ง	หมู่	วันที่	เวลา	สถานที่	จำนวนเข้าร่วม
1	6	6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559	09.00-10.30 น.	อบต. คลองสี่	36 คน
2	2	13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559	13.00- 16.00 น.	บ้านก้านัน หมู่ที่ 2	47 คน
3	6	24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2559	09.00-10.30 น.	อบต. คลองสี่	95 คน
5	2	23 มีนาคม พ.ศ.2559	13.00- 16.00 น.	บ้านก้านัน หมู่ที่ 2	44 คน
6	6	24 มีนาคม พ.ศ.2559	09.00-10.30 น.	อบต. คลองสี่	110 คน
7	6	24 มีนาคม พ.ศ.2559	09.00-10.30 น.	อบต. คลองสี่	46 คน

คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนพัฒนาสามปีแผนปฏิบัติการและการติดตามผลโดยส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป.) กำหนดขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ว่าจะต้องประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1.การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 2. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ 3.การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน 4.การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น 5.การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน 6.การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น 7.การกำหนดและบูรณาการแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น 8. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ เมื่อกระบวนการพิจารณาและปรับปรุงโดยหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเสร็จแล้ว ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะนำเสนอต่อสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาอนุมัติจากนั้นผู้บริหารท้องถิ่นจึงประกาศใช้ เพราะว่ากระบวนการขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่กับเริ่มจากการที่คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ.2559-2563) เสนอผู้บริหารท้องถิ่นโดยพิจารณาจาก 1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2555-2559 2. นโยบายของรัฐบาล 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด 4. แผนชุมชนและ 5. กรอบนโยบายทิศทาง และแนวทางการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับจังหวัดปทุมธานีกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งสิ้น 6 ยุทธศาสตร์ 48 แนวทางการพัฒนา จากนั้นมีเพียงการระบุในรายงาน การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านว่าเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลได้ชี้แจงรายละเอียดของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาข้างต้นให้กับประชาชนรับทราบ

ก่อนที่ประชาคมทั้ง 16 หมู่บ้าน ระหว่างวันที่ 23-24 มีนาคม พ.ศ.2559 จะมิมติเห็นชอบเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าอย่างน้อยที่สุดในการประชาคมหมู่บ้าน ครั้งที่ 2 เมื่อช่วงเช้า ของวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ.2559 ณ. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ หมู่ที่ 6 อำเภอ คลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี กลับไม่มีการชี้แจงรวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาคมร่วมลงมติเพื่อให้การเห็นชอบในเรื่องดังกล่าวจริงแต่อย่างใด

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ.2559-2563)

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2559-2561

ขณะที่กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ.2559-2563 ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ ตามที่ระบุไว้ให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี 2559-2561 เป็นการแปลงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ แผนพัฒนาสามปีเป็นแผนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีกล่าว คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้การวางแผนพัฒนาเป็น เป็นเครื่องมือในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยนำโครงการ/กิจกรรมจากแผนพัฒนาสามปี ในปีที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปจัดทำงบประมาณเพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นไปด้วยความรอบคอบและผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2559-2561 เป็นไปตามแนวทางที่ระบุไว้ว่าเป็นลายลักษณ์อักษรที่จะต้องดำเนินไปตาม. 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การเตรียมการจัดทำแผนพัฒนาสามปี 2. การคัดเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา 3. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 4. การกำหนดวัตถุประสงค์ของแนวทางการพัฒนา 5. การจัดทำรายละเอียดโครงการ/กิจกรรมการพัฒนา 6. การจัดทำแผนพัฒนาสามปี 7. การอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี การปฏิบัติของการจัดทำแผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2559- 2561 ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ ซึ่งพบว่า ดำเนินการประชุมประชาคมในวันเดียวกัน กับที่องค์การบริหารส่วนตำบลบันทึกเป็นหลักฐาน ว่าประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาห้าปี (พ.ศ.2559-2563) ระหว่างวันที่ 23-24 มีนาคม พ.ศ.2559 ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของร่างแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ.2559-2563 โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ คือ 1. ทบทวนความต้องการของปีที่ผ่านมาแต่ยังไม่ได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ และ 2. เสนอโครงการใหม่เพิ่มเติมก่อนจะตัดสินใจจัดลำดับความสำคัญของโครงการทั้ง 2 ประเภทอีกครั้ง เพื่อนำไปประกอบกับร่างแผนพัฒนาองค์การบริหาร

ส่วนตำบลสามปี ซึ่งคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำขึ้นเพื่อ นำเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ความเห็นชอบ ก่อนที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะอนุมัติ และประกาศใช้พร้อมกัน เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2559

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการจัดทำแผนการพัฒนาสามปี (พ.ศ.2558 -2560)

การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ ในฐานะที่การประชุมประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นถือเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวได้ซึ่งให้ชัดยิ่งขึ้นคือการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรเงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่นั่นเอง นับตั้งแต่ขั้นตอนของการประชาสัมพันธ์ ที่แม่ฝ้าย บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล จะยืนยันว่า "ส่งไปทุกครัวเรือน" เพื่อให้พี่น้องประชาชนรับทราบ รับรู้ ถึงการเข้าไปมีส่วนร่วม สอดรับกับการชี้แจงของฝ่ายข้าราชการประจำก็ยิ่งย้ำว่า "มีการชี้แจงที่ชัดเจน การประชาสัมพันธ์ มีการส่งหนังสือถึงบ้านทางไปรษณีย์ใช้ป้าย รถกระจายข่าว แต่ก็มีเปอร์เซ็นต์น้อย ทั้งนี้ "ส่วนใหญ่จะมีการทำหนังสือแล้วกำหนดผู้ใหญ่บ้านจะแจ้งให้สมาชิกทราบถึงกำหนดการทำประชาคม สถานที่และวันเวลา ประชาชนจำนวนหนึ่งกับกลับโต้แย้งว่ามีได้รับรู้จากหนังสือหรือรถกระจายเสียงแต่เป็นการฝากบอกต่ออีกทีหนึ่ง ปากต่อปากซึ่งมันก็ยากที่จะไปถึงทุกคน(วิชัย ชูเงิน, 2559) สอดคล้องกับที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลชื่อว่า "ประชาชนส่วนใหญ่เป็นประชากรแฝง ซึ่งอยากต่อการให้ความร่วมมือ เพราะถ้าต้องหยุดงานเพื่อมาประชุมถือว่าไม่คุ้มค่า (บุญส่ง เกษตรรุ่งเรือง, 2559) โดยเหตุที่เป็นเช่นนั้นนั้นมีความเป็นไปได้ว่าเพราะถ้าคุณประชาสัมพันธ์ ชาวบ้านรู้ข้อมูลข่าวสาร ทำไมคนเขาจะไม่สนใจ เพราะเป็นเรื่องปากท้องของเขาเอง ผลประโยชน์ต่าง ๆที่เกิดขึ้นก็เพื่อตัวของพี่น้องประชาชน แต่ที่คุณจงใจไม่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารคุณไม่ถึงเขา เพราะถ้าประชาสัมพันธ์ดี มันต้องมีหลักการในการอธิบายข้อมูล

การประชุมประชาคมหมู่บ้าน

ผลจากการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร ประกอบกับการจัดตั้ง/ชักชวนโดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านส่วนใหญ่ของประชาชนที่เข้าร่วมประชุมประชาคม "จะมีส่วนร่วมในเรื่อง ที่ส่งผลต่อผลประโยชน์ต่อตนเอง แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับตนเองผลพวกเขาจะไม่เข้าร่วมประชุมเพื่อทำประชาคมชี้แจงในเรื่องนั้นๆ (ประเทือง วงศ์แจ้ง, 2559) และจะเห็นได้ว่าการประชาคมจะมีคนหนึ่งที่เป็นหัวขบวนนำคอยคิดแทนว่า เราน่าจะใส่อันนี้ เราน่าจะโหวตอันนี้ เราน่าจะทำอันนี้ (บุญส่ง เกษตรรุ่งเรือง, 2559) การเสนอความต้องการของประชาชนที่ได้เปิดโอกาสไว้ 2 ลักษณะ กล่าวคือ การทบทวนความต้องการของปีที่ผ่านมายังไม่ได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จอยู่หลายโครงการและการเสนอโครงการใหม่เพิ่ม ขึ้นอีกและนำมาจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนและตัดสินใจบรรจุไว้ในแผนพัฒนาปีต่อไปนั้น ขึ้นอยู่กับว่าสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีความจำเป็นเร่งด่วนมากน้อยแค่ไหนอะไรควรทำก่อนหรือหลังเพื่อที่จะได้จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการมากที่สุด (ประเทือง วงศ์แจ้ง, 2559) มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นโครงการที่ชาวบ้านไม่ได้โหวต หรือร่วมชี้แจง มันเหมือนถูกแพลงใส่ไว้แล้ว ส่วนใหญ่ก็เป็นพวกของผู้เฒ่า ที่มายกโหวตด้วย (สมชาย ปรัชญาคุณ, 2559)

การตัดสินใจเลือกโครงการและการได้รับการจัดสรรงบประมาณ

แทบทั้งสิ้นของโครงการที่ได้รับการเสนอในการประชุมประชาคมหมู่บ้านในช่วงเดือน มีนาคม พ.ศ.2559 จะได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2559- 2561 ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ ทว่า การได้รับการบรรจุอยู่ในแผนดังกล่าว "ก็ไม่ได้หมายถึงว่าจะต้องทำตามที่ได้บรรจุไว้" (จินดา โยนกลอง, 2559) ภายใต้คำอธิบายที่ฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลให้กับประชาชน คือ "งบประมาณหรือเงิน" ถ้า "เงินอุดหนุนมันไม่เข้า ก็ไม่สามารถทำได้" (พรเพ็ญ เทพสนธิ, 2559) การคาดหวังไม่ได้เช่นนี้ซ้ำๆโครงการต่างๆที่ถูกเสนอเข้าบรรจุไว้ในแผนจำนวนมากก็ไม่สามารถ ก็ไม่สามารถที่จะจัดทำตามข้อเสนอที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาได้ครบถ้วนแต่อาจจะทำ ในส่วนที่จำเป็นเร่งด่วนหรือโครงการที่สอดคล้องต่อปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น (ประเทือง วงศ์แจ้ง, 2559) ส่งผลให้ประชาชนรู้สึกว่ "มันไม่มีรูปธรรมที่จับต้องได้ แล้วทำขึ้นมาทำไม" (ปรีชา บุญอนันต์, 2559) เพราะที่ผ่านมาสิ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลตอบสนองต่อประชาชนเป็นเพียง" การคิดการตกลง แต่ไม่ได้ลงมือทำ อย่างเป็นรูปธรรม" (นิกร บันเทิงใจ, 2559) ในทางตรงกันข้ามฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมักอ้างอีกด้วยว่า "ถ้าไม่มีอยู่ในแผนทำไม่ได้" (ประหยัด วงษ์สายนต์, 2559) เพราะถ้าโครงการไหนไม่อยู่ในแผนนี้ อบต.ไม่มีสิทธิ์ทำ (วรพล ตระกูลคำม่วง, 2559) เช่นนี้ประชาชนจึงกลายเป็นไปที่เสียผลประโยชน์ทั้งขึ้นทั้งลงด้วยกลไกการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ท้องถิ่นในปัจจุบัน เอื้อให้ฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล สามารถช่วยให้เงื่อนไขของแผนพัฒนานับตั้งแต่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่แทบทั้งสิ้นได้รับการวางกรอบมาจากยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับชาติที่แทบจะไม่มีพื้นที่ในการต่อรองใดๆให้แก่ประชาชนเรื่องมาจากกระทั่งแผนพัฒนาสามปี ที่โครงการเพียงน้อยนิด ที่ถูกริเริ่มจากฝ่ายประชาชน ที่จะสามารถเบียดแทรกเข้าไปอยู่ในแผนดำเนินการรายปี และยิ่งน้อยลงไปอีกสำหรับโครงการที่ถูกนำไปปฏิบัติจริงด้วยเหตุแห่งการถูกทำให้เป็นชายขอบของกระบวนการพัฒนาในชุมชนเช่นว่านี้ ความรู้สึกไม่เห็นประโยชน์ในระยะสั้น นำมาซึ่งความเบื่อหน่ายต่อการเข้ามามีส่วนร่วม กระทั่งเป็นอันไปจากกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะกลาง มีแนวโน้มที่จะผลักดันให้ประชาชนผลออก จากกระบวนการในระยะยาวต่อไป การพิจารณาสรุปจำนวนโครงการและงบประมาณจากแผนการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 ขององค์การบริหารส่วนตำบลของสี่ ซึ่งสืบเนื่องจากแผนพัฒนาสามปี ยังพบอีกหรือว่างงบประมาณประจำปี พ.ศ.2559 ซึ่งผูกพันกับแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล นั้นถูกใช้ไปกับแนวทางการพัฒนาส่งเสริมสวัสดิการแก่ คณะผู้บริหารสมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงาน และแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องมือเพื่อใช้อาคารสถานที่ ขณะที่ยุทธศาสตร์การพัฒนากี 5 ด้าน ได้แก่ การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม

ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว และด้านการบริหารสาธารณะ ได้รับงบประมาณเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นสิ้นสุดการสนทนา

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่

ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเพื่อท้องถิ่น ที่ถูกข้อมบังคับกำหนดให้ถูกต้องอยู่ภายใต้การกำกับอย่างใกล้ชิด ของทางราชการส่วนกลาง กล่าวคือ ต้องให้ความสำคัญกับ 1.แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 11) พ.ศ.2555-2559 .นโยบายของรัฐบาลและส่วนภูมิภาค กล่าวคือ 1.ยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด 2.แผนชุมชน และ 3. กรอบนโยบายทิศทาง และแนวทางการพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง แผนยุทธศาสตร์พัฒนา (พ.ศ.2559-2563) ทั้ง 7 ยุทธศาสตร์ ซึ่งแทบไม่มีพื้นที่ให้การตอบสนองต่อข้อเรียกร้องหรือความต้องการของประชาชน จึงประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ได้ดำเนินการก่อสร้าง ปรับปรุง และซ่อมแซมถนน ท่อระบายน้ำ สะพานในเขตตำบลหลักสี่ ด้านของไฟฟ้าสาธารณะและระบบประปาบาดาล มีการขยายเขตและปรับปรุง และซ่อมแซม ส่วนระบบประปาส่วนภูมิภาคมีการประสานงานเพื่อให้เข้ามาขยายเขตเพิ่มเติม ต่อจากเดิม โดยส่วนใหญ่เป็นตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการสัญจรไปมา การติดต่อสื่อสาร ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ น้ำประปาบาดาลสะอาดและเพียงพอต่อการอุปโภคและประปาส่วนภูมิภาคเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาด้านสาธารณสุข คุณภาพชีวิต และสวัสดิการสังคม ด้านสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่มีการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อเช่น โรคไข้เลือดออกเป็นต้น และการส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับโรคติดต่อโดยการณรงค์ ประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรม ในด้านสุขภาพมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการดูแลสุขภาพ และการทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว ด้านสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ มีการจัดอบรมเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ กลุ่มผู้ว่างงาน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น และมีการจัดเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุและสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ จัดหาที่อยู่ให้ผู้เร่ร่อน ด้านการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ได้สนับสนุนและส่งเสริมงานบริหารการศึกษา ให้แก่โรงเรียนในพื้นที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอและทันสมัยการจัดกิจกรรมด้านวิชาการต่าง ๆ ซึ่งเพิ่มความรู้และส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กนักเรียนในพื้นที่ ด้านรักษาความสงบเรียบร้อย องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่มีการจัดฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) เพื่อให้ อปพร. ได้รับความรู้ในการป้องกันตนเองและช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการฝึกอบรมทบทวนแผนเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความรู้ในเรื่องของการป้องกันและระงับอัคคีภัย และมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการบริหารจัดการขยะ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ ได้ดำเนินการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชนในด้านการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากมีการขยายตัวด้านที่อยู่อาศัยและสถานประกอบการเพิ่มขึ้น ทำให้ขยะมูลฝอยจำนวนมาก องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่สามารถจัดการขยะมูลฝอยได้ทั่วถึง (แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ จึงมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยและจัดการขยะให้เพียงพอกับความต้องการ พัฒนาและจัดหาเครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ ในการจัดเก็บขยะที่ทันสมัย เพื่อการจัดเก็บขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาด้านการส่งเสริม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่มีการจัดกิจกรรมสนับสนุนการสืบสานประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ความสำคัญกับงาน

ประเพณีอย่างต่อเนื่องทุกปี ร่วมอนุรักษ์โดยเฉพาะการแต่งกายพื้นบ้าน และสถานศึกษาให้ความสำคัญ รวมถึงการปลูกฝังนักเรียนในการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นคงสืบทอดต่อไป

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่มีการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ ในการนำโครงการตามพระราชดำริ มาใช้ในการดำรงชีวิตโดยการอบรมให้ความรู้กับประชาชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมโครงการพระราชดำริ เช่น โครงการปลูกพืชทดแทน โครงการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อประชาชนนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพโดยเป็นการลดต้นทุนการผลิต ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีการส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ หรือผู้ที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟู ผู้ติดยาเสพติด มีรายได้และคุณภาพชีวิตดีขึ้น การบริหารจัดการตลาดนัดชุมชน เป็นระบบ มีการกระจายรายได้ ประชาชนในพื้นที่และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ มีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย มีการจัดโครงการสนับสนุนการเลือกตั้งทุกระดับ มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ จัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงาน ตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อสภาท้องถิ่นประจำปีเป็นทุกปี และยังสนับสนุนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อกระตุ้นประชาชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา เช่น การจัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อนำปัญหาและความต้องการของประชาชน มาจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โครงการฝึกอบรมศึกษาดูงานของผู้นำชุมชน และประชาชนในเขตพื้นที่ โครงการฝึกอบรมเพิ่มศักยภาพของผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้าง และผู้นำท้องถิ่น มีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคีและความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อบริการประชาชนในเขตตำบลได้อย่างทั่วถึง รวมถึงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของทุกหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ให้มีการบูรณาการสถานที่ท่องเที่ยวให้เป็นจุดน่าสนใจกับบุคคลภายนอก อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

Michael Barber (1974:147) ชี้ว่าการกระจายอำนาจเป็นการเคลื่อนย้ายอำนาจหน้าที่ออกไปจากศูนย์กลาง ในทางทฤษฎีการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งซึ่งคาดหวังได้ว่าจะเข้ามาตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้มากยิ่งขึ้น ทว่าการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสี่ นับตั้งแต่นั้น การคัดเลือกยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนากับตั้งอยู่บนยุทธศาสตร์และแนวทางของภาคราชการเป็นสำคัญด้วยการกำหนดแนวทางการพัฒนาออกเป็น 7 ยุทธศาสตร์ เปิดพื้นที่ให้กับความต้องการของประชาชนเพียงการทบทวนปัญหาและความต้องการของปีที่ผ่านมาเพื่อเสนอความต้องการเพิ่มเติมในปีปัจจุบัน นอกจากส่วนของงบประมาณประจำปี พ.ศ.2559 ซึ่งผูกพันกับแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลจะใช้ไปกับแนวทางการพัฒนาส่งเสริมสวัสดิการแก่คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ ลูกจ้าง และพนักงานและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้อาคารสถานที่ขณะที่ยุทธศาสตร์การพัฒนาอีก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว และ ด้านการบริการสาธารณะ ได้รับงบประมาณรวมเพียงไม่ถึง 1 ใน 6 ส่วน แผนพัฒนาสามปียังถูกใช้เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลในการผลักดันให้ประชาชนกลายเป็นชายขอบของการพัฒนา ส่งผลให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย เป็นอื่น และมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นน้อยลงอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป เกี่ยวกับการเมืองในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นกรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล คลองสี่ ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ของภาคส่วนต่างๆ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น ผู้นำ ชุมชน และประชาชน กระทั่งกลุ่มการเมืองในจังหวัดตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

สมมุติฐานเบื้องต้นของการวิจัยครั้งนี้ 3 ข้อ ได้แก่ 1. ชาวบ้านอีกความตื่นตัวไม่มากนักในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งในแง่ของปริมาณผู้เข้าร่วม และความหลากหลายของกลุ่มคนที่เขา ร่วม ส่งผลให้ชาวบ้านมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อรองได้ไม่เต็มที่ 2. เจ้าพนักงานท้องถิ่นและท้องถิ่น มีบทบาทสูง ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นมากกว่าประชาชน ในมิติของการระบุปัญหาเพื่อเสนอโครงการใช้งบประมาณ รวมถึง การตัดสินใจในการเลือกโครงการ และ 3. กฎระเบียบและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีปัญหาและอุปสรรคใน ประเด็นของการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลการวิจัยกับชี้ให้เห็นว่า

1. ชาวบ้านจะขาดความตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หากแต่ว่า กลไกของการจัดทำแผน เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมเพียงการเสนอปัญหาและความ ต้องการและกลายเป็นเพียงโครงการที่ไม่มีเงินงบประมาณรองรับที่ชัดเจน ชำการเข้ามามีส่วนร่วมยังกลายเป็น เครื่องมือที่ฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้อ้างอิงว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แล้ว และด้วยการเข้าร่วมการประชาคมอันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดทำแผนแล้ว ฝ่ายบริหารยังสามารถให้ เหตุผลอีกว่าไม่มีเงินงบประมาณ ในการดำเนินโครงการตามความต้องการของประชาชน เป็นการใช้อ้างอิงในลักษณะ ปิดปากประชาชนที่จะมาสอบถามการแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้อีกต่อหนึ่ง ทำให้ประชาชนถูกผลัก ออกจากการมีส่วนร่วมตามวัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และยังจัดอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมระดับต่ำ ตามทฤษฎีของการมีส่วนร่วมที่อยู่ในช่วงของการเปิดรับฟังความเห็น ที่ถูกผลักออกเป็นเพียงรับข้อมูลหรืออยู่ในระดับ การเข้ามามีส่วนร่วมเพราะถูกชักชวน หรือถูกบังคับให้มาด้วยความสัมพันธ์เชิงอำนาจ หรือพึ่งพาพวกพ้องกันอีกด้วย ดังที่ชาวบ้านได้สะท้อนว่ามีความสนใจเข้าร่วมแต่ก็รู้สึกผิดหวังเพราะการเข้าร่วมกับเป็นเหมือนเพียงรูปถ่ายให้เขา (ฝ่ายบริหาร/ข้าราชการที่จัดทำแผน) ทำงานเสร็จหรือเป็นเพียงตราประทับให้เท่านั้น

2. กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในขั้นตอนของการจัดทำประชาคมหมู่บ้านนอกจากเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นอันได้แก่ เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการการประชาคมจะมีบทบาทในการชี้ นำ อย่างสูงแล้วกระบวนการดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น อันได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านและ/อดีตผู้ใหญ่บ้าน รวมถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเสนอ โครงการผ่านการระดมชาวบ้านที่อยู่ในเครือข่ายความสัมพันธ์ให้เจ้าหน้าที่ จัดทำเป็นโครงการบรรจุในแผนพัฒนาสามปีและดำเนินการอนุมัติงบประมาณ เพื่อดำเนินการโครงการ โดยใช้กลไก ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผ่านการออกเสียงของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อลงมติให้ใช้ งบประมาณดำเนินโครงการที่ได้บรรจุในแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งตามกลไกเชิงกระบวนการ ดังกล่าวประชาชนที่เข้าร่วมการประชาคมจึงถูกใช้เป็นเพียงเครื่องมือในการรับรองปัญหาหรือความต้องการของชุมชน เท่านั้น

3. กฎระเบียบและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ถูกกำหนดจาก ส่วนกลางได้ กำหนดกรอบโครงไว้เป็นลำดับขั้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนในระดับ รองลงมานั้นเป็นกรอบการกำหนดนโยบายที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกรอบการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นถูกจำกัดเพียงการเสนอปัญหาความต้องการที่เป็นข้อเสนอระดับโครงการที่ต้อง สอดคล้องไปกับนโยบายที่ถูกกำหนดให้ ต้องตอบรับสถานเดียวเพราะการมีส่วนร่วมที่ถูกกำหนดไว้มีเพียงระดับการฟัง ข้อมูลของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ถูกกำหนดไว้ เป็นลำดับขั้นจากส่วนกลางได้ การมีส่วนร่วมอีกประการหนึ่งคือการเสนอปัญหาและความต้องการเพื่อเป็นโครงการใน แผนพัฒนาสามปีรวมถึงการออกเสียงจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ซึ่งการมีส่วนร่วมดังกล่าวทำได้ดีที่ที่สุดคือการ ผลักดันปัญหาความต้องการไปเป็นโครงการ ในแผนพัฒนาสามปีเท่านั้น โดยที่ไม่มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการ

เรียกร้องหรือตัดสินใจรวมทั้งตรวจสอบกรอบการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่อย่างไรก็ตาม การเลือกโครงการไปดำเนินการด้วยงบประมาณที่ชาวบ้านไม่เห็นกระบวนการบริหารงานในส่วนนี้ยังทำให้ชาวบ้านไม่ตระหนักในสิทธิ ในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของท้องถิ่นแม้กระทั่งรายละเอียดการจัดทำประชาคมใน คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการ และการติดตามผล โดย ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่นสำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ก็ยังไม่มีความ พยายาม ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการนำกระบวนการจัดทำประชาคมเองซึ่งน่าจะเป็นส่วนที่จะช่วยให้ชาวบ้าน เห็นถึงภาพรวมและความสำคัญของการมีส่วนร่วมไปจนกระทั่งถึงตอนหนักได้ถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมในระดับอื่นๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นและถกเถียงกันอย่างจริงจังเกี่ยวกับประเด็นความ ต้องการของชุมชนกระทั่งลำดับความสำคัญของโครงการ กิจกรรมต่างๆของโครงการกิจกรรมที่ถูกนำเสนอในที่ประชุม ประชาคม จึงเป็นการเพิ่มพูนทักษะของบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกันที่ สามารถนำการประชุมประชาคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีกกลไกการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นอยู่ใน ปัจจุบันนี้ยังไม่ ข้อเสนอแนะในระยะกลางจึงเป็นการศึกษาและสร้างกลไกในการเข้าไปทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลใน ลักษณะของคณะกรรมการพลเมืองท้องถิ่นซึ่งมี อำนาจหน้าที่ในการเข้าไปพิจารณาหลักการในการคัดเลือกและอนุมัติ โครงการจากแผนการดำเนินงานประจำปีในแต่ละสมัยการประชุมของสภาองค์กรปกครองส่วนตำบลคล้ายคลึงกับ ระบบลูกขุนของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาที่จะช่วยเติมเต็มช่องว่างที่มีอยู่ในปัจจุบันให้อำนาจของประชาชน สามารถต่อรองกับฝ่ายต่างๆในชุมชนได้อย่างเท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในระยะยาวเพื่อแก้ไขปัญหาในเชิงมูลเหตุของพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีแนวโน้มมรดกน้อยลงคือภาคส่วนต่างๆจะต้องตระหนักในหลักของการกระจายอำนาจให้ มากยิ่งขึ้น ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจำเป็นต้องลดบทบาทในการครอบงำยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ในพื้นที่ได้ด้วยตนเอง

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ม.ป.ป. คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี แผนปฏิบัติการและการติดตามผล กรุงเทพมหานคร: ส่วนแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนัก พัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กฤษฎาภรณ์ ยุงทอง 2555 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว อำเภอบึง เมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์: กรณีศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางัว การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประศาสน ศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

กิตติคุณ หย่าวไล 2554 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาการสามปีของเทศบาลเมืองบางมูล นากอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยนเรศวร

พัชรี สีโรรส. 2557. พลวัตนโยบายสาธารณะ: จากรัฐ เอกชน สู่ประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

ภัทรวดี บุญรักษา 2553. การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาของรัฐ: ศึกษากรณี การจัดทำแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2554-2556) เทศบาลตำบลช่องเม็ก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี. สารนิพนธ์ รัฐศาสตร์

วีระศักดิ์ เครือเทพ . 2553. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำงบประมาณขององค์การ บริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร: ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัศวิน เลิศไกร 2557 “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยยึด หลักประชาชนเป็นศูนย์กลางศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วน จังหวัด กระบี่ “ใน กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ, มรกต มุขุตตา และ ปริญญา สิริอิตตะกุล (บรรณาธิการ) รายงานการประชุมการประชุมวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระดับชาติ

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ 2557 เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น ปทุมธานี สถาบันคลังปัญญาค้นหาวิทยาศาสตร์เพื่ออนาคตไทย มหาวิทยาลัยรังสิต

การเปลี่ยนผ่านจากการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น:
กรณีศึกษาเทศบาลเมืองแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง
**Transitioning of Local Governance to Local Administration: the Case of a
Specific Municipality within the Lower Southern Province**

จินตวิษ บัวทอง^{*}, ฐาปนพงศ์ ปินตา^{**}, ณัฐภัทร ภูทอง^{***}, ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ^{****},
กิตติศักดิ์ เจริญศิริประเสริฐ^{*****} และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล่าอาพา^{*****}

Jintawit Buathong, Tapanapong Pinta, Nattapat Puthong} Professor Dr.Somboon Suksamran,
Kittisak Jermsittiparsert and Assistant Professor Dr.Chanchai Chitlaoarporn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการเปลี่ยนผ่านจากการปกครองส่วนท้องถิ่นไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น ว่ามีกระบวนการการเปลี่ยนผ่านอำนาจจากกลุ่มอำนาจเก่าในสมัยการปกครองท้องถิ่น ไปสู่กลุ่มอำนาจใหม่ในรูปแบบการปกครองท้องถิ่นอย่างไร การจัดสรรผลประโยชน์อันมหาศาลในท้องถิ่นมีความลงตัวหรือขัดแย้งหรือไม่ และประชาชนเจ้าของอำนาจที่แท้จริงมีส่วนร่วมกับการกระจายอำนาจมากแค่ไหน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนชาวบ้านประชาชน กลุ่มนักรบการเมืองท้องถิ่น และกลุ่มธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ การศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาตีความตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากท้องถิ่นไปสู่การกระจายอำนาจลงไปยังท้องถิ่น ให้ประชาชนได้มีอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ของท้องถิ่นของตนเอง โดยเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจในสภาท้องถิ่น อำนาจนั้นยังคงตกอยู่กับกลุ่มอำนาจเก่าจากสมัยการปกครองท้องถิ่นที่เป็นระยะเวลากว่าสิบปี ถึงจะค่อยๆ ถ่ายโอนไปสู่กลุ่มอำนาจใหม่ๆ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง โดยการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นในการบริหารจัดการผลประโยชน์ได้อย่างอิสระนั้น กลับเกิดความขัดแย้งของกลุ่มชนชั้นนำของท้องถิ่น ที่พยายามจะเข้าไปเป็นฝ่ายบริหารท้องถิ่น เพื่อที่จะมีอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์อันมหาศาลในท้องถิ่น เหตุการณ์ความขัดแย้ง ความไม่ลงตัวของผลประโยชน์ เป็นชนวนเหตุความวุ่นวายทางการเมือง จนนำไปสู่การเสียชีวิตของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการเมืองท้องถิ่นจำนวนหลายราย แต่ในเหตุการณ์ความวุ่นวายหลายๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความตื่นตัว เริ่มเข้ามาแสดงออกในการมีส่วนร่วม ตระหนักถึงผลประโยชน์ในท้องถิ่นที่ตนเองพึงได้รับ แม้การกระจายอำนาจจากส่วนกลางลง

^{*} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
^{**} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
^{***} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
^{****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต
^{*****} คณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต

สู่ท้องถิ่นในช่วงแรกอาจจะไม่ได้รับรู้เท่าไรนัก แต่การเรียนรู้ และระยะเวลา จะสามารถพัฒนาก้าวไปสู่การกระจายอำนาจที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การกระจายอำนาจ, การปกครองท้องถิ่น, การปกครองท้องถิ่น

Abstract

This research aims to study the transitioning of local governance to local administration so as to explore relevant processes that happen along the way when the power is shifted from the dominating incumbent group to the new incomer. The study also examines how resources and powers are allocated amongst such parties and whether there are any signs of conflicts. Moreover, it purports to investigate into the true nature of which the people have control or absolute power within such system of power decentralisation. The key informants participating in this research are namely groups of local citizens, local political party members, and a business related interest group with no political affiliations. Desk study and in-depth interviews, which are then reviewed and analysed, are employed as research tools for this study. The findings reveal that after the transition that is designed to promote the people's empowerment upon making independent decisions concerning resources allocation, it turns out that the majority of power still remains with the predominant group that has been in power for over a decade. The shifting of powers from such particular group to the local people is gradually manifested accordingly. Nevertheless, such shift arguably triggers conflicts between various local party leaders who are trying to gain or access local administrative power in order that they could exclusively benefit from such positions. The aforementioned conflict of interests ultimately leads to a number of political unrests, in which upon various occasions have led to many losses and deaths. None the less, the unfortunate incidents have rendered the local to become more aware of the current situations, this urges them to increasingly take part in concerning agenda, express, exercise, and demand their rights. Ultimately, although the beginning phase of the transitioning might not have been carried out smoothly, time and lessons prove to be the key success factors that can successfully lead us to a better and more effective approach towards the decentralisation of powers.

Key Words: Decentralisation of Powers, Local Governance, Local Administration

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจของการจัดสรรทรัพยากรให้กับท้องถิ่น ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นลักษณะของการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่นภายใต้การถ่ายโอนอำนาจจากรัฐบาลกลางสู่การตัดสินใจของประชาชน โดยมีเป้าหมายอันแท้จริงก็คือการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง (ไททัศน์ มาลา, 2553) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการปกครองท้องถิ่นจะมุ่งเน้นและให้ความสำคัญอย่างมากกับหลักการกระจายอำนาจการปกครอง การกำหนดสัดส่วนอำนาจของการปกครองและความเป็นอิสระในการบริหารงานระหว่างรัฐบาลกลางกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสม (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2520) ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจ จะเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจในการบริหารท้องถิ่น โดยผู้ได้รับเลือกตั้งไปทำหน้าที่แทนเจ้าของอำนาจหรือประชาชน จะมีอำนาจในการ

จัดสรรทรัพยากรต่างๆ ใช้อำนาจในการจัดการหรือบริหารในทางการเมือง ซึ่งการจัดทำบริการสาธารณะในท้องถิ่น ภายใต้การถ่ายโอนอำนาจจากรัฐบาลกลางสู่การตัดสินใจของประชาชน มีเป้าหมายอันแท้จริงก็คือการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถปกครองตนเอง จัดสรรผลประโยชน์กันเองโดยอิสระ ทั้งที่ส่วนกลางส่งมาให้ และทั้งที่ท้องถิ่นมีอยู่เอง และนั่น หมายถึงผลประโยชน์มากมายมหาศาลที่หมุนเวียนอยู่ใน “การปกครองส่วนท้องถิ่น”

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 5 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า โดยยึดแบบอย่างจากประเทศตะวันตก ทำให้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปในหลาย ๆ ด้าน หนึ่งในนั้นได้มีการแก้ไขปรับปรุงการจัดระเบียบการปกครองของราชอาณาจักรไทยครั้งสำคัญ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองระดับหมู่บ้านและตำบลนั้น ได้มีการวางรูปแบบการปกครองระดับหมู่บ้าน ตำบลเรียกว่า **“การปกครองท้องที่”** อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในการปกครองประเทศ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ.116 ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศ โดยประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ.116 (พ.ศ.2440) โดยกำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันนั้นมีหน้าที่ตรวจตราดูแลทุกข์สุขของราษฎรตามท้องที่ต่างๆ ที่ตนรับผิดชอบต่างพระเนตรพระกรรณ สร้างความเป็นธรรมให้กับราษฎรในพื้นที่ที่รับผิดชอบปกครองดูแล โดยให้ราษฎรใน **“หมู่บ้าน”** อยู่ในความดูแลของ **“ผู้ใหญ่บ้าน”** และราษฎรหลายๆ หมู่บ้านรวมกันเป็น **“ตำบล”** อยู่ในความดูแลของ **“กำนัน”** ส่วนกำนันนั้นก็ขึ้นตรงกับ นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด ตามลำดับ การปกครองแบบนี้เป็นการปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง กำหนดผู้ใหญ่บ้านซึ่งถือเป็นผู้ปกครองในระดับหมู่บ้านและตำบล จึงมีอำนาจและอิทธิพลต่อราษฎรในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบเป็นอย่างมาก นี่ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปกครองดูแลประชากรในระดับตำบลและหมู่บ้าน โดยหลังจากนั้นก็มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับปรุงเสมอมานับเวลาเกือบศตวรรษจึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่

หลังจากเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2535 ได้เกิดกระแสของการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองจากหลายภาคส่วนของสังคม ไม่ว่าจะเป็นภาควิชาการ นักการเมืองบางกลุ่ม รวมไปถึงภาคประชาสังคม โดยกระแสหลักของการเรียกร้องในห้วงเวลานั้นก็คือ การเรียกร้องเพื่อให้เกิดการปฏิรูปการเมืองไปสู่การเป็นประชาธิปไตย ซึ่งมีการกล่าวกันว่า การจะเสริมสร้างประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องมีการเริ่มต้นจากระดับรากฐาน ซึ่งนั่นก็คือต้องมีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองตัวเอง (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล, 2557) ซึ่งกระแสการเรียกร้องนี้ถือได้ว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญในการปฏิรูประบบการเมืองการปกครอง ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ใน **การถ่ายโอนอำนาจจากการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลางเป็นการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น** เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองจาก **“การปกครองท้องที่”** ไปเป็น **“การปกครองส่วนท้องถิ่น”** กำเนิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นในระดับตำบลหรือ **“องค์การบริหารส่วนตำบล”** ในปี 2537 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งประกาศใช้ในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2537 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2538 ต่อเนื่องไปจนถึงการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 (ฉบับที่ 16) ซึ่งหลายฝ่ายยอมรับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างไม่เคยมีมาก่อน การสร้างท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยมีแนวทางที่ภาครัฐจะต้องลดการผูกขาดอำนาจที่รวมอยู่ในศูนย์กลางมาเป็นการกระจายอำนาจลงสู่ชุมชนหรือท้องถิ่นและถ่ายโอนอำนาจในการตัดสินใจไปสู่ประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ จึงสามารถทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งเมื่อท้องถิ่นซึ่งเปรียบเสมือนรากฐานหลักของประเทศมีความเข้มแข็งก็จะทำให้ประเทศมีความเข้มแข็งมีเสถียรภาพตามไปด้วย

เทศบาลเมืองแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคใต้ตอนล่าง

พื้นที่ตำบลที่จะทำการศึกษาอยู่ในเขตพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง มีพื้นที่กว้างใหญ่ในลำดับต้นๆ ของจังหวัด โดยมีเนื้อที่ประมาณ 60 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 40,000 ไร่ มีประชากรประมาณ 44,000 คน แบ่งเป็น 6 หมู่บ้าน ประชาชนใน

ตำบลประกอบอาชีพที่หลากหลายแบ่งเป็นอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ของแต่ละหมู่บ้านได้ดังนี้ หมู่ 1 และ หมู่ 2 ประกอบอาชีพ ค้าขาย ธุรกิจ เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับตัวเมือง หมู่ 3 หมู่ 4 หมู่ 5 ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมมีทั้งกสิกรรมและการเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ในหมู่นี้เป็นที่ราบลุ่ม และมีลำคลองไหลผ่าน หมู่ 6 ประกอบอาชีพ รับจ้าง พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท และรับราชการ เนื่องจากพื้นที่ส่วนนี้ติดกับสนามบิน สถานที่ราชการ และบริษัทหลายแห่ง

ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากท้องที่ไปเป็นท้องถิ่น ตำบลแห่งนี้ มีกำนันเป็นผู้รับผิดชอบดูแล โดยก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลงไม่นาน ได้มีการจัดตั้ง “สภาตำบล” มีผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ตัวแทนครู ตัวแทนราษฎรของแต่ละหมู่บ้าน เป็นสมาชิกสภาตำบล โดยมีกำนันเป็นประธานสภาตำบลโดยตำแหน่ง หลังจากนั้นมีการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เปลี่ยนแปลงการปกครองแบบท้องที่การกระจายอำนาจไปเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการจัดตั้งเป็น “องค์การบริหารส่วนตำบล” เมื่อปลายปี 2538 ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็น “เทศบาลตำบล” ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลตำบล เมื่อปี 2546 และเปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลตำบลเป็น “เทศบาลเมือง” เมื่อปี 2550

การเปลี่ยนแปลงการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางลงไปสู่การตัดสินใจในการบริหารจัดการอย่างอิสระของท้องถิ่น ในพื้นที่ที่ห่างไกลจากส่วนกลางหรือกรุงเทพฯ นับพันกิโลเมตร ประกอบกับผลประโยชน์ที่ส่วนกลางส่งลงท้องถิ่น และผลประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ที่มีอยู่มากมาย ซึ่งรัฐได้ให้ท้องถิ่นบริหารจัดการเองโดยอิสระ อำนาจและผลประโยชน์ที่ส่วนกลางให้ท้องถิ่นบริหารจัดการเองอย่างอิสระนี้ เป็นสิ่งแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ตำบลแห่งนี้ การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากท้องที่ไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการเปลี่ยนผ่าน จาก **การปกครองส่วนท้องที่ไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น** ว่ามีกระบวนการการเปลี่ยนผ่านอำนาจจากกลุ่มอำนาจเก่าในสมัยการปกครองท้องที่ ไปสู่กลุ่มอำนาจใหม่ในรูปแบบการปกครองท้องถิ่นอย่างไร การจัดสรรผลประโยชน์อันมหาศาลในท้องถิ่นมีความลงตัวหรือขัดแย้งหรือไม่ และประชาชนเจ้าของอำนาจที่แท้จริงมีส่วนร่วมกับการกระจายอำนาจมากแค่ไหน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 2 ส่วน ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาข้อมูลเอกสาร กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และรายงานประจำปีของเทศบาล รวมทั้งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง
2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ทั้งการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) สัมภาษณ์ตัวต่อตัว และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ แล้วทำการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพื้นที่ตำบลที่ต้องการศึกษาตั้งแต่ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากท้องที่สู่ท้องถิ่น ดังนี้

กลุ่มชาวบ้านประชาชนในพื้นที่

1. นาย ก. คนเก่าคนแก่ของพื้นที่ หมอรักษาโรคคนตามวิถีโบราณ ชาวบ้านให้การนับถือ

2. นาย ข. คนเก่าคนแก่ของพื้นที่ อดีตเคยเป็นพระภิกษุที่ ชาวบ้านให้การนับถือ
3. นาย ค. ตัวแทนชาวบ้าน อดีตสมาชิกสภาตำบล(สมัยการปกครองท้องถิ่น)
4. นาง ฉ. ชาวบ้านในพื้นที่
กลุ่มนักรการเมืองท้องถิ่น
5. นาย ง. อดีตสมาชิก อ.บ.ต. (กลุ่มผู้ค้าขาย/กลุ่มเกษตรกร)
6. นาย จ. สมาชิกสภาเทศบาลปัจจุบัน (กลุ่มเกษตรกร)
7. นาย ช. สมาชิกสภาเทศบาลปัจจุบัน (กลุ่มกำนัน)
กลุ่มธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง
8. นาย ซ. ผู้รับเหมาก่อสร้าง

ผลการศึกษาวิจัย

กระบวนการเปลี่ยนผ่านอำนาจจากการปกครองท้องถิ่นไปสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น

ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นสมัยการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจ อิทธิพลทางด้านความคิดเชื่อต่อราษฎรในพื้นที่เป็นอย่างมาก “กำนัน นายบ้าน(ผู้ใหญ่บ้าน)เขาเป็นคนนำ เขาว่ายังไง เราก็ว่าอย่างนั้น” (นาย ก.คนเก่าแก่ในตำบล, 2559) ผู้นำท้องถิ่นหรือกำนันสืบต่ออำนาจภายในวงศ์ตระกูลเดียวกัน “กำนันญาติพี่น้องเขามาก พ่อเขาก็กำนัน ลูกก็กำนัน ปู่ก็กำนัน” (นาย ข.คนเก่าแก่ในตำบล, 2559) จากความเกรงใจที่มีต่อกำนัน ทำให้ชาวบ้านไม่กล้าบอกความต้องการ หรือแสดงความคิดเห็นใดๆ ไม่เว้นแม้กระทั่งตัวแทนชาวบ้านที่เป็นสมาชิก “สภาตำบล” “เวลาเขาเรียกประชุม เราก็กมา ให้ช่วยอะไรเราก็กช่วยเต็มที แต่ถ้าให้พูด เราไม่กล้าพูด เกรงใจเขา”(นาย ค.อดีตสมาชิกสภาตำบล, 2559)

ช่วงปลาย 2538 มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากท้องถิ่นไปเป็นท้องถิ่น จัดตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้จัดให้มีการเลือกตั้งจากประชาชนเลือกตัวแทนไปใช้อำนาจในสภา แต่ความเป็นจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น “เขาจัด (การเลือกตั้ง)ไปแบบนั้นแหละ ให้เขารู้ว่าเลือกแล้ว ที่จริงแล้ว เขาคูยกกันแล้วว่าให้กำนันเป็น”(นาย ค.อดีตสมาชิกสภาตำบล, 2559) ซึ่งประชาชนในพื้นที่ก็เห็นด้วย “ให้กำนันเขาแหละดีแล้ว ให้เขาเป็นผู้นำ เขารู้จักอำเภอจังหวัด ทำอะไรก็ง่าย ถ้าได้คนอื่นทำอะไรก็ลำบากเพราะไม่รู้จักใคร”(นาย ข.คนเก่าแก่ในตำบล,2559) หลังจากที่กำนันได้ทำหน้าที่จนหมดวาระในปี 2542 มีการจัดเลือกตั้งอีกครั้ง โดยมีกลุ่มผู้รับเลือกตั้งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือกลุ่มของกำนัน(ส่งลูกน้องลงสมัคร) กลุ่มผู้ค้าในตลาด(หมู่ 1-2) และกลุ่มเกษตรกร(หมู่ 3-5) ผลการเลือกตั้งกลุ่มกำนันชนะการเลือกตั้ง ลูกน้องกำนันเป็นประธานฝ่ายบริหาร (ประธาน อ.บ.ต.) ทีมผู้ค้าขายและเกษตรกรได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกมีที่นั่งในสภาในฐานะฝ่ายค้าน แม้กำนันจะไม่ได้เป็นประธาน อ.บ.ต.แต่การตัดสินใจในการบริหารก็ยังเป็นของกำนันอยู่เหมือนเดิม “กำนันเขาไม่ออกหน้า ให้ลูกน้องออกหน้า แต่จริงๆเขาทั้งนั้นที่จะตัดสินใจ” (นาย ง.อดีต อ.บ.ต., 2559) ในช่วงวาระการเลือกตั้งรอบนี้ (2542-2546) มีการเปลี่ยนตัวประธาน อ.บ.ต.ถึง 2 ครั้ง ครั้งแรก หลังจากลูกน้องกำนันทำหน้าที่ประธานได้ประมาณ 1 ปี เกิดความไม่พอใจจากในสภา “เขาถือว่าเป็นประธาน ถือว่ามีอำนาจ งานไม่ทำ อวดเบ่งไปวันๆ พอเราเสนออะไรไปเขาก็ไม่เอา เขาก็ว่ากำนันหนุนหลังจะทำอะไรก็ได้” (นาย ง.อดีต อ.บ.ต., 2559) สอดคล้องกับข้อมูลจากชาวบ้าน “เราสัมผัสได้เองว่าเขาทำตัวไม่เหมือนเดิม วางท่าเหมือนเจ้านาย คำพูดคำจาใหญ่โต ไม่เหมือนแต่ก่อน”(นาย ข.คนเก่าแก่ในตำบล, 2559) สาเหตุข้างต้นและอีกหลายๆ ปัจจัย ทำให้สภาไม่ผ่านงบประมาณ เป็นเหตุให้ลูกน้องกำนันต้องพ้นจากตำแหน่ง สภาโหวตหัวหน้ากลุ่มผู้ค้าขายขึ้นมาทำหน้าที่ประธาน อ.บ.ต.ซึ่งทำหน้าที่ได้ประมาณ 2 ปี ก็มีเหตุให้เสียชีวิต จึงมีการเปลี่ยนตัวประธานเป็นครั้งที่ 2 โดยสภาก็ได้โหวตหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรขึ้นมาเป็นประธาน อ.บ.ต.จนมาถึงการเลือกตั้งในปี 2546 ซึ่งได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล มีผู้ลงสมัครเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ เหมือนเดิม ในกลุ่มของกำนันนั้น กำนันลงสมัครแข่งขันเอง “ลูกน้องกำนันทำเสีย ชาวบ้านไม่ค่อยชอบ

กำหนดเลยกลับมาเล่นเอง ผมคิดว่าถ้ากำหนดไม่ลงเองไม่น่าจะชนะ” (นาย ง.อดีต อ.บ.ต., 2559) ผลปรากฏว่ากลุ่มกำหนดคะแนนเสียงการเลือกตั้งไม่เพียงพอจะจัดตั้งทีมบริหารได้ในกลุ่มเดียว จึงไปจับมือกับกลุ่มผู้ค้าขายซึ่งขาดผู้นำกลุ่มเนื่องจากเสียชีวิต กำหนดจึงได้เป็นนายกเทศมนตรี เป็นผู้นำในฝ่ายบริหารของเทศบาล เมื่อครบวาระการเลือกตั้งอีกครั้งในปี 2550 ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง มีกลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียง 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือกลุ่มของกำหนด และกลุ่มเกษตรกรก่อนการเลือกตั้ง กำหนดได้เสียชีวิตลง ภรรยากำหนดจึงลงสมัครแข่งขันแทนกำหนด ผลการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นที่กังขาเป็นอย่างมาก “คะแนนแพ้กัน 300 เสียง บัตรเสียพันกว่าใบ ส่วนมากบัตรเสียในเขตพื้นที่หมู่ 3-5 (กลุ่มเกษตรกร) เพราะคนเข้าใจผิดบัตรเลือกตั้ง ถ้าบัตรไม่เสียทีมกำหนดไม่ได้หรอก”(นาย จ. ส.ท.ทีมบริหารปัจจุบัน,2559) สอดคล้องกับชาวบ้าน “บัตรเลือกตั้งค่อนข้างสับสน บัตรเสียมาก ถ้าบัตรไม่เสียทีมกำหนดไม่ได้หรอก”(นาง จ.ชาวบ้านในพื้นที่,2559) ในการเลือกตั้งครั้งนี้หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร ได้ร้องเรียน กกต.ว่ามีการจงใจทำให้ชาวบ้านเข้าใจผิดในการกาบัตรเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้งภรรยากำหนดได้เป็นนายกเทศมนตรี ครบวาระ 4 ปี จนมาถึงภายหลังการเลือกตั้งครั้งหลังสุดเมื่อปี 2554 ก่อนการเลือกตั้งหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรเสียชีวิต โดยมีผู้นำคนใหม่มาทำหน้าที่แทน และการเลือกตั้งครั้งนี้ กลุ่มเกษตรกรชนะการเลือกตั้ง ได้จัดตั้งฝ่ายบริหารเทศบาล และยังทำหน้าที่จนถึงปัจจุบัน(2559) เนื่องจาก คสช.เข้ามามีอำนาจ และงดการเลือกตั้งซึ่งจะครบวาระเลือกตั้งในปี 2558 จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปข้อมูลในการเข้ามามีอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ ดังนี้

การเลือกตั้ง	ปี พ.ศ.	ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง	กลุ่มผู้มีอำนาจบริหาร	การเข้าสู่อำนาจ
ครั้งที่ 1	2538-2542	4 ปี	กลุ่มกำหนด(กำหนด)	เลือกตั้ง
ครั้งที่ 2	2542-2543	1 ปี	กลุ่มกำหนด(ลูกน้องกำหนด)	เลือกตั้ง
	2543-2545	2 ปี	กลุ่มผู้ค้าขายในตลาด	โหวต
	2545-2546	1 ปี	กลุ่มเกษตรกร	โหวต
ครั้งที่ 3 (เทศบาลตำบล)	2546-2550	4 ปี	กลุ่มกำหนด(กำหนด)	เลือกตั้ง
ครั้งที่ 4 (เทศบาลเมือง)	2550-2554	4 ปี	กลุ่มกำหนด(ภรรยากำหนด)	เลือกตั้ง
ครั้งที่ 5	2554-2559	5 ปี	กลุ่มเกษตรกร	เลือกตั้ง

จากตารางจะเห็นว่าอำนาจในการบริหารตำบลตั้งแต่เริ่มต้นในปี 2538 ถึง 2554 รวมระยะเวลา 16 ปี กลุ่มของกำหนดชนะการเลือกตั้งทุกครั้ง จะมีช่วงสั้นๆ ที่มีกลุ่มอื่นๆ เข้ามามีอำนาจโดยผ่านวิธีการโหวตทางสภา โดยอำนาจการบริหารเพิ่งเปลี่ยนมือไปอยู่ในกลุ่มอำนาจใหม่ในการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อ ปี 2554 นี้เอง

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่น ในระยะแรกประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการกระจายอำนาจ ไม่รู้ว่าตนเป็นเจ้าของอำนาจอย่างแท้จริง การเลือกตั้งเป็นแค่กิจกรรมหนึ่งที่ต้องทำ เพราะรัฐสั่งให้ทำ อำนาจยังอยู่ในมือของผู้มีอำนาจบารมีในการปกครองแบบเก่า ซึ่งสืบทอดผ่านทางเชื้อสายวงศ์ตระกูลมาเป็นเวลาช้านานตั้งแต่สมัยการปกครองท้องถิ่น โดยหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองกลุ่มอำนาจเก่ายังมีอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์เป็นเวลาถึง 16 ปี ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวก็เริ่มมีการศึกษา เรียนรู้ โดยเริ่มที่กลุ่มเล็กๆ จากตัวแทนชาวบ้านทั้งกลุ่มผู้ค้าขายและเกษตรกร ที่เริ่มไม่ยอมรับกับสิ่งที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดเหตุการณ์โหวตประชาชนคนใหม่ในสภาเกิดขึ้น จุดเล็กๆ ของการเรียนรู้จากกลุ่มนี้ เริ่มกระจายไปสู่กลุ่มประชาชนมากขึ้นเรื่อยๆ โดยจะเห็นได้จากคะแนนนิยมจากกลุ่มกำหนดที่ลดลง จากการเลือกตั้งครั้งแรกประชาชนคิดว่าผู้นำต้องเป็นกำหนดเท่านั้น ครั้งที่ 2 การเลือกตั้งที่กลุ่มกำหนดสามารถจัดตั้งทีมบริหารได้เอง ครั้งที่ 3 คะแนนการเลือกตั้งของฝ่ายอำนาจเก่าลดลงไม่สามารถจัดตั้งฝ่ายบริหารได้ด้วยตนเอง จนทำให้ต้องไปจับมือกับกลุ่มผู้ค้าเพื่อจัดตั้งทีมบริหาร ครั้งที่ 4 การชนะการเลือกตั้ง

ของฝ่ายกำหนดภายใต้การนำของผู้เป็นภรรยา ที่เฉียดฉิวแพ้ชนะกันไม่ก็ร้อยคะแนนแต่บัตรเสียพอกว่าใบ เป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันว่า ชนะเพราะบัตรเสีย และท้ายที่สุด กลุ่มอำนาจเก่าที่สามารถรักษาอำนาจไว้ได้อย่างยาวนาน มีคะแนนนิยม ค่อย ๆ ลดลงเรื่อย ๆ ในทางกลับกันกลุ่มอำนาจใหม่กลับมีคะแนนนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนนำไปสู่การแพ้เลือกตั้งในครั้งที่ 5 (ครั้งล่าสุด) ของกลุ่มอำนาจเก่าในปี 2554

ระยะเวลาทำให้ประชาชนได้ศึกษา เรียนรู้ ว่าตนเองมีอำนาจที่จะกำหนดกลุ่มคนผ่านการเลือกตั้ง ให้กลุ่มคนดังกล่าวเข้าไปเป็นตัวแทนในการใช้อำนาจนั้นบริหารและจัดสรรผลประโยชน์ในท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเป็นตัวแปรหลักในการเปลี่ยนขั้วอำนาจจากกลุ่มอำนาจเก่าตั้งแต่สมัยการปกครองท้องถิ่นไปสู่กลุ่มอำนาจใหม่

ความขัดแย้งในการจัดสรรผลประโยชน์ของถิ่น

ในช่วงปี 2542 ลูกน้องกำหนดชนะการเลือกตั้งและได้เป็นประธานฝ่ายบริหาร และมีกระแสต่อต้านจากฝ่ายค้านในสภา จนเป็นเหตุนำไปสู่การพ้นจากตำแหน่ง และได้โหวต หัวหน้ากลุ่มผู้ค้าขาย เป็นประธาน ขึ้นมาทำหน้าที่บริหารแทนนั้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่มากมาย “เขาทำเยอะนะ เขาสนใจพวกเรา ตรงไหนมีปัญหาเขาก็มาแก้ให้ มาถาม มาพูดคุย บ่อย ๆ ดูแล้วเขาก็ดีนะ” (นาย ก.คนเก่าแก่ในตำบล,2559) “กับคนใหม่ ชาวบ้านกลัวบอกว่าต้องการอะไร มีปัญหาอะไร แต่กับกำหนดชาวบ้านเกรงใจไม่ค่อยกล้าพูด” (นาย ค.อดีตสมาชิกสภาตำบล,2559) “กำหนดเขามีนโยบายมานาน คนในตำบลเกรงใจ ไม่ค่อยกล้าบอก กล้าพูดว่าเดือดร้อนอย่างไร แต่คนในตลาด(หัวหน้ากลุ่มผู้ค้า) เขาก็คนอย่างเราๆ กันเอง ชาวบ้านก็กล้าบอกกล้าพูด เขาก็แก้ปัญหาให้ ชาวบ้านก็ชอบ”(นาย ข.คนเก่าแก่ในตำบล,2559) กระแสนิยมจากประชาชนต่อหัวหน้ากลุ่มผู้ค้าขายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กระทั่งจนเกิดเหตุการณ์สำคัญในปี 2545 “ตอนนั้นงานแข่งกีฬา แกถูกยิง ก็ไม่รู้ว่าใครยิง ไม่มีหลักฐาน บางคนรู้แต่ไม่พูด พูดไม่ได้ ก็เสียชีวิตถ้าแกอยู่เลือกตั้งปีหน้า ดูท่าทางจะเป็นคู่แข่งที่น่ากลัวของกำหนด ดูท่าทางชาวบ้านส่วนมากจะชอบแก” (นาย ง.อดีต อ.บ.ต.,2559) “คนดี ๆ อยู่ได้ไม่ค่อยนาน ก็ใจหายแหละ เขาดีกับเรา เดือนร้อนอะไรเขาก็ช่วย”(นาย ข.คนเก่าแก่ในตำบล,2559) หลังจากนั้นสภาก็มีการโหวตหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรเป็นประธาน จนหมดวาระ และจัดการเลือกตั้งใหม่ในปี 2546 ซึ่งเป็นปีที่ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล กระทั่งครบวาระ 4 ปีในปี 2550 และเป็นปีที่ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลเมือง ซึ่งในปี 2550 นี้มีเหตุการณ์ความรุนแรงหลายเหตุการณ์เกิดขึ้นก่อนจะมีการเลือกตั้งในช่วงปลายปี เหตุการณ์แรกหัวหน้าคณะของหมู่บ้านถูกยิงเสียชีวิต ตามมาด้วย เหตุการณ์ที่ 2 สมาชิกในสภาเทศบาลของหมู่บ้านถูกยิงเสียชีวิต ซึ่งผู้ตายได้รับการเลือกตั้งติดต่อกันมา 2 สมัย ติดต่อกัน ตั้งแต่ปี 42 และ 46 ซึ่งมีแนวโน้มจะได้รับเลือกเป็นสมัยที่ 3 ในปี 50 จากการค้นข้อมูลในเอกสาร(หนังสือพิมพ์) ญาติผู้ตายให้สัมภาษณ์ว่าก่อนที่จะเกิดเหตุ ผู้ตายได้พูดให้ญาติฟังว่ามีคนฝั่งกำหนดมาติดต่อทาบถามให้ร่วมทีม และเสนอผลประโยชน์ให้ แต่ตนปฏิเสธ เหตุการณ์ที่ 3 หัวหน้าคณะของฝั่งเกษตรกร ถูกยิงเสียชีวิต ซึ่งผู้ตายเป็นหัวหน้าคณะเสียงมาให้กับกลุ่มตั้งแต่ต้น และจะลงสมัครเลือกตั้งเป็นสมัยแรกโดยมีแนวโน้มว่าจะได้ที่นั่งในสภาแน่นอน และเหตุการณ์สุดท้ายคือกำหนดถูกยิงเสียชีวิตพร้อมลูกน้องคนสนิท รวมผู้เสียชีวิตในการเลือกตั้งปี 2550 จำนวน 5 ราย กระทั่งมาถึงการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อปี 2554 ก็ยังมีเหตุการณ์ความรุนแรงอีก 2 เหตุการณ์ คือ เหตุการณ์แรก หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร ถูกยิงเสียชีวิต ซึ่งหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรอยู่ในเวทีการเมืองท้องถิ่นมาตั้งแต่ต้น มีบทบาทโดดเด่นในการเมืองท้องถิ่น และเป็นเต็งหนึ่งในการแข่งขันครั้งนี้ เหตุการณ์ที่สอง รองนายก(กลุ่มกำหนด) ถูกยิงเสียชีวิตซึ่งผู้ตายเคยอยู่ในกลุ่มผู้ค้าขายและจับมือกับกลุ่มกำหนดหลังจากหัวหน้ากลุ่มถูกยิงเสียชีวิต

เหตุการณ์การเสียชีวิตของนักการเมืองและผู้เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปี 2545-2554 รวมผู้เสียชีวิตจำนวนถึง 8 คนนั้นล้วน มีสาเหตุมาจากเรื่องผลประโยชน์จากการเมืองท้องถิ่น “ที่ยิง ๆกันก็เพราะเงินมันมาก แย่งกัน ชิงกัน บ้านเราสมัยแต่ก่อนสามัคคีกัน แต่เดี๋ยวนี้แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ญาติพี่น้องก็ยิงกันได้ เงินมันเข้าตา”(นาย ก.คนเก่าแก่ในตำบล,2559) “เรื่องการเมือง เรื่องผลประโยชน์ทั้งนั้นแหละ ที่ยิงกัน คนถึงขนาดฆ่ากันได้ ก็พอจะเห็นได้ว่าชิงกันเข้าไปมีตำแหน่ง ได้

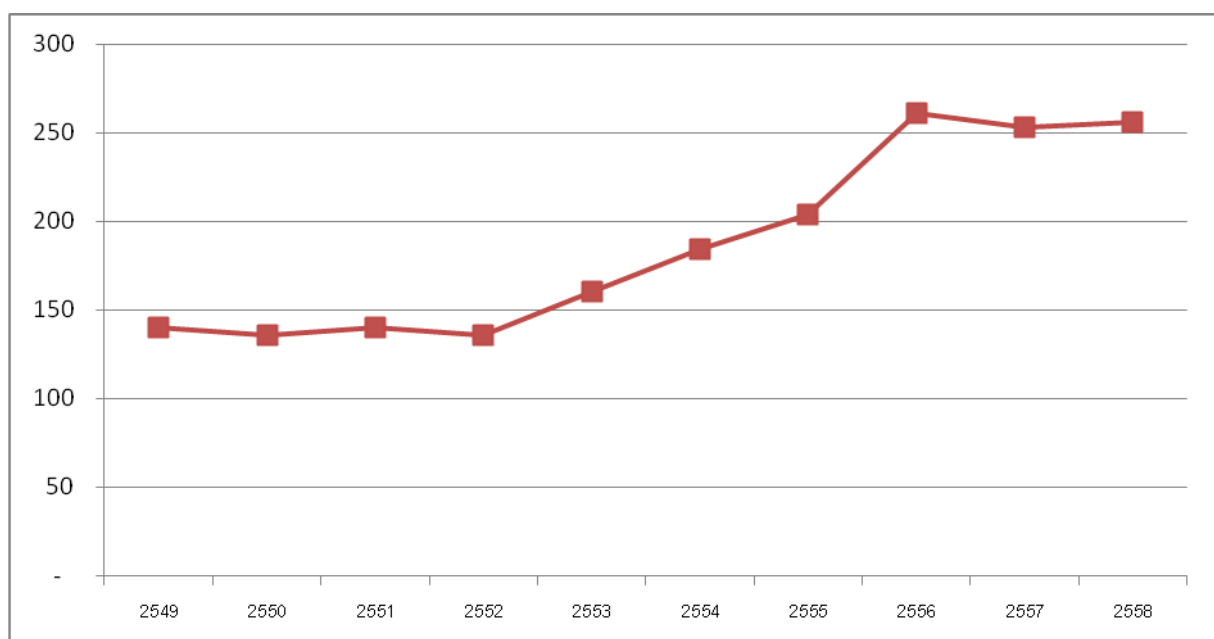

เข้าไปเอาประโยชน์” (นาย ข.คนเก่าแก่ในตำบล,2559) “ที่นั่นมันเป็นเรื่องธรรมดาไปแล้ว ทุกฝ่ายพร้อมทำทุกอย่าง ให้ชนะเลือกตั้ง ที่ซ้ำกัน ก็เพราะเงิน เพราะผลประโยชน์นั่นแหละ”(นาง ฉ.ชาวบ้านในพื้นที่,2559) สอดคล้องกับข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ที่ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจต่างสรุปคดีการเสียชีวิตว่าล้วนเป็นเรื่องผลประโยชน์ทางการเมืองท้องถิ่นทั้งสิ้น โดยการเสียชีวิตสามารถสรุปได้ดังนี้

ลำดับ	กลุ่มผู้เสียชีวิต	ผู้เสียชีวิต	ปี พ.ศ.	สาเหตุการเสียชีวิต
1.	กลุ่มผู้ค้าขาย	หัวหน้ากลุ่มผู้ค้า	2545	การเมืองท้องถิ่น
2.	กลุ่มกำนัน	หัวหน้าแค้นกำนัน	2550	การเมืองท้องถิ่น
3.	กลุ่มเกษตรกร	สมาชิกสภาเทศบาล	2550	การเมืองท้องถิ่น
4.	กลุ่มเกษตรกร	หัวหน้าแค้นกลุ่มเกษตรกร	2550	การเมืองท้องถิ่น
5.	กลุ่มกำนัน	กำนัน	2550	การเมืองท้องถิ่น
6.	กลุ่มกำนัน	ลูกน้องคนสนิทกำนัน	2550	การเมืองท้องถิ่น
7.	กลุ่มกำนัน	รองนายกสภา	2554	การเมืองท้องถิ่น
8.	กลุ่มเกษตรกร	หัวหน้ากลุ่มเกษตรกร	2554	การเมืองท้องถิ่น

จากตารางจะเห็นว่ากลุ่มผู้ค้าเสียชีวิต 1 คน กลุ่มเกษตรกร 3 คนและกลุ่มของกำนัน 4 คนรวมผู้เสียชีวิตทั้งหมด 8 คน ซึ่งในช่วงปี 2550 ซึ่งเป็นปีที่ได้รับยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองมีผู้เสียชีวิตถึง 5 คน ซึ่งถือว่ามากที่สุดกว่าปีอื่นๆ โดยหัวหน้ากลุ่มที่มีบทบาททางการเมืองทั้ง 3 กลุ่มเสียชีวิตทั้งหมด โดยหัวหน้ากลุ่มผู้ค้าขายเสียชีวิต 2545 กำนันหัวหน้ากลุ่มอำนาจเก่าเสียชีวิต 2550 และหัวหน้ากลุ่มเกษตรกรเสียชีวิต 2554 ซึ่งการเสียชีวิตของเหตุการณ์ทั้งหมดตำรวจสรุปคดี (ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์) ว่าเป็นการขัดผลประโยชน์ของการเมืองท้องถิ่นทั้งสิ้น

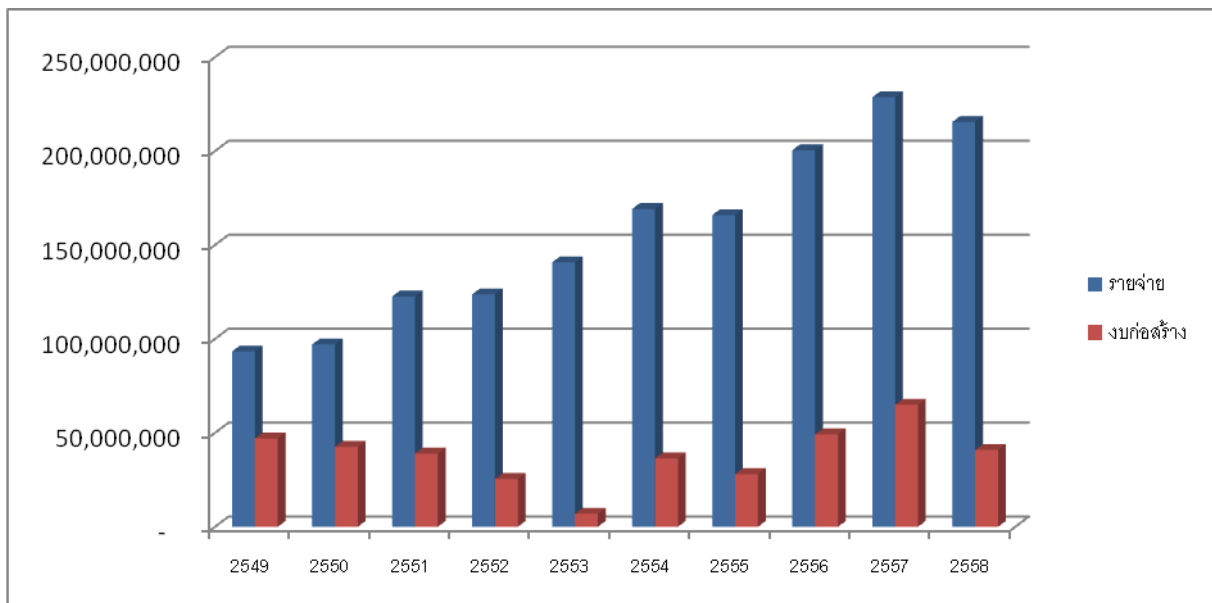
ผลประโยชน์ของท้องถิ่นที่นำไปสู่การแย่งชิงกันเข้ามามีอำนาจในสภา เพื่อที่จะมีอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ ซึ่งสังเกตได้จากตัวอย่างข้อมูลงบประมาณรายได้ของเทศบาลตั้งแต่ปี 2549-2558 ดังนี้

จากกราฟจะเห็นว่างบประมาณเริ่มต้นเมื่อปี 2549 ได้รับงบประมาณ 140 ล้านบาท และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนเมื่อปีล่าสุด 2558 งบประมาณพุ่งถึง 256 ล้านบาท เฉลี่ยแล้วว่างบประมาณเพิ่มขึ้นถึง 13 ล้านบาทต่อ

ปี คิดเป็น 9.28 เปอร์เซ็นต์ต่อปี ซึ่งถือเป็นการเติบโตของท้องถิ่นที่ค่อนข้างสูง และตัวเลขนี้หมายถึงผลประโยชน์มหาศาลที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และดึงดูดให้ทุกๆกลุ่มอยากเข้ามามีอำนาจในการเป็นคนจัดสรรผลประโยชน์ที่มากมายในพื้นที่แห่งนี้ แม้กระทั่งจะต้องเอาชีวิตกันก็ตาม

นอกจากผลประโยชน์ท้องถิ่นในรูปของงบประมาณข้างต้นแล้ว เมื่อได้ศึกษาข้อมูลพบว่า นักการเมืองท้องถิ่นบางกลุ่มมีธุรกิจส่วนตัวที่สามารถจะเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มของตัวเอง ผ่านทางการจัดสรรผลประโยชน์ของท้องถิ่น ซึ่งธุรกิจที่สำคัญได้แก่ ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง ขุดลอกคลอง ขุดดิน บรรทุกดิน รับเหมาก่อสร้าง รับเหมาร้างถนน ซึ่งเมื่อนำงบประมาณรายจ่ายของเทศบาล โดยมุ่งไปตรวจสอบในงบรายจ่ายเทศบาล ประเภทค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง โดยจะเปรียบเทียบงบประมาณรายจ่ายประเภทค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างกับงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดในแต่ละปี รายละเอียดดังนี้

จะเห็นว่างบประมาณเกี่ยวกับค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง จากปี 2549-2558 โดยเฉลี่ยแล้วใน 1 ปีจะมีงบประมาณค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมูลค่าสูงถึง 30 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด โดยปี 2549 นั้นสูงถึง 50 เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมด ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่น่าตกใจ โดยเมื่อสอบถามจากผู้รับเหมาก่อสร้างที่อยู่นอกเขตพื้นที่ ไม่สังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งพบว่า “แต่ก่อนเขาประกาศเปิดซองประมูล ผมก็เข้าไปยื่นซองหลายครั้ง แต่ปรากฏว่าไม่เคยได้ จะได้นัดเจ้าเดิมๆ ก็เลยสงสัยเลยลองถามๆ คนวงในดู เลยนึกว่ากลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นเขาก็ก่อแบบผม เรายื่นไปก็ไม่มีทางได้ จึงเลิก ไม่เข้าไปเปิดซองอีกเลย”(นาย ช.ผู้รับเหมาก่อสร้าง) สอดคล้องกับชาวบ้านในพื้นที่ “มาลงเล่นอันนี้(การเมือง) ก็ต้องมีธุรกิจ มีเงินกันทั้งนั้นแหละ ดูซิแต่ละคนมีทั้งรถตัก(แบล็คโฮ)รถทุกดิน เวลาตำบลจะทำอะไรไม่ว่าจะก่อสร้าง ทำถนน ถมดิน ขุดคลอง งบประมาณก็เอามาจ้างตัวเขาเองนั่นแหละ”(นาย ก.คนเก่าแก่ของพื้นที่)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ในท้องถิ่นมีผลประโยชน์มากมายมหาศาล และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยสังเกตได้จากงบประมาณของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ปีละหลายเปอร์เซ็นต์ ทุกฝ่ายทุกกลุ่มต่างล้วนต้องการเข้ามามีอำนาจ โดยการเป็นฝ่ายบริหารของเทศบาลเพื่อจะใช้อำนาจการบริหารนี้ จัดสรรผลประโยชน์ การจะก้าวเข้าสู่ตำแหน่งสามารถทำได้ทุกอย่างแม้กระทั่งต้องเอาชีวิตกันก็ตาม จะเห็นได้จากกระสุนนัดแรกที่ดิ่งขึ้นเมื่อ ปี 2545 ตามมาซึ่งเสียงกระสุนอีกหลายครั้งในช่วงการเลือกตั้งทั้งปี 2550 และปี 2554 ที่ยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง รวมผู้ที่ต้องสังเวยให้กับความไม่ลงตัวในการจัดสรรผลประโยชน์ถึง 8 คน นอกจากนั้นยังมีผลประโยชน์ที่แอบแฝงในการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มของตัวเอง ในงบประมาณค่าที่ดินและการก่อสร้าง และผลประโยชน์อื่นๆ อีกมากมายที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นหลังการ

กระจายอำนาจ ซึ่งมุมมองหนึ่งอาจเป็นการพัฒนาตรงจุดความต้องการของท้องถิ่น แต่อีกมุมมองหนึ่งคือความขัดแย้ง ความไม่ลงตัวของผลประโยชน์ ซึ่งนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรงถึงชีวิตในที่สุด

การมีส่วนร่วมของประชาชนกับผลประโยชน์ในท้องถิ่น

ในระยะแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึง ปี 2551 ชาวบ้านไม่ค่อยมีบทบาทในการเมืองท้องถิ่นเท่าไรนัก จะมีก็แค่พูดคุยกันในกลุ่มเล็กๆ เพียงเท่านั้น จนมาเห็นการรวมกลุ่มเป็นรูปธรรมในปี 2551 ประชาชนรวมตัวกันครั้งแรกในการประท้วงเรื่องการจัดการบ่อขยะ “ตอนนั้นชาวบ้านประมาณ 300 คน มาประท้วงที่หน้าสำนักงาน ให้จัดการเรื่องขยะ ก็มีการเรียกตัวแทนเข้ามาพูดคุย แล้วทางเทศบาลก็จัดการแก้ปัญหาให้”(นาย ช.อดีต ส.ท.ทีมกำนัน, 2559) “เขาเอาขยะจากที่อื่นมาเทที่บ้านเรา มากขึ้นทุกวัน เขาได้เงิน แต่เราเดือดร้อน เหม็นมาก อยู่ไม่ได้ ส่งตัวแทนไปพูดคุยก็ไม่ได้รับการแก้ไข พวกเราเลยรวมตัวกันไปที่”(นาง จ.ชาวบ้านในพื้นที่, 2559) หลังจากการประท้วงเทศบาลได้จัดการฝังกลบแก้ปัญหาให้โดยเร่งด่วน เหตุการณ์ที่ 2 มีการประท้วงเรื่องการปล่อยน้ำชลประทาน ในปี 2552 “ครั้งนั้นมีชาวบ้านรวมตัวกันที่ประตูปล่อยน้ำ ประมาณ 100 คน ยื่นข้อเรียกร้องต่อเทศบาลให้ปล่อยน้ำให้ ซึ่งทางเราจำเป็นต้องเก็บน้ำไว้ใช้อย่างอื่นที่สำคัญกว่า ชาวบ้านไม่ยอม จะฟังประตูระบายน้ำ จึงต้องยอมปล่อยให้ หลังจากนั้นทางเทศบาลก็แก้ปัญหาระยะยาวโดยการขุดบ่อบาดาลในหลายจุด”(นาย ช.อดีต ส.ท.ทีมกำนัน, 2559) จากการเรียกร้องของชาวบ้านทางเทศบาลได้ทุ่มงบประมาณในการเจาะบ่อบาดาลสาธารณะเพื่อแก้ปัญหาในระยะยาวในหลายจุดของพื้นที่ เหตุการณ์ที่ 3 ชาวบ้านขอให้เทศบาลชี้แจงเรื่องงบประมาณ ในปี 2552 เป็นผลจากฝ่ายค้านในสภานำข้อมูลที่สุดไปในทางมิชอบในการเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มของตัวเองผ่านทางกรมการประมงโครงการต่างๆ เช่น การถมที่ ขุดคลอง ทำถนน ฯลฯ ให้ประชนทราบ ประชาชนจึงรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องให้เทศบาลชี้แจง “เขาเอางบไปทุ่มในเรื่องก่อสร้าง เรื่องที่ดินมากเกินไป เพราะเขามีธุรกิจประเภทนี้ ราคาประมูลก็ดูจะไม่สมเหตุผล ก็ไม่แปลกที่เราจะให้ข้อมูลกับชาวบ้าน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ประชาชนต้องรับรู้ ต้องตรวจสอบได้”(นาย จ.สมาชิกสภาเทศบาลปัจจุบันทีมเกษตรกร, 2559) “ถมดิน ขุดคลอง ทำถนน ก็พวกเขาทั้งนั้นที่ได้โครงการ แล้วราคาแพงเกินจริง จะไม่ให้เราสงสัยได้ไงว่าเอื้อประโยชน์ให้เขาเอง”(นาง จ.ชาวบ้านในพื้นที่, 2559) เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้งบประมาณก่อสร้างลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจนในปี 2553 ซึ่งงบก่อสร้างและที่ดินเหลือแค่ 5 เปอร์เซ็นต์จากรายจ่ายทั้งหมด จากที่สูงที่สุดในปี 2549 ที่สูงถึง 50 เปอร์เซ็นต์

จากเหตุการณ์ตัวอย่างในข้างต้น จะเห็นว่า ในช่วงปี 51 เป็นต้นมา ประชาชนซึ่งถือเป็นเจ้าของอำนาจที่แท้จริง เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อรอง เรียกร้องผลประโยชน์ให้ตัวเอง เริ่มมีการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารในเรื่องงบประมาณ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตัวเอง โดยตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 38 เป็นต้นมา จากที่ประชาชนไม่ได้มีปากมีเสียง ไม่กล้าจะเรียกร้อง หรือบอกความต้องการที่แท้จริง จนมาถึง จนถึงปี 51 ที่เริ่มเห็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มประชาชน นับเวลา 13 ปี หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เหตุการณ์ข้างต้นทำให้เห็นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และเห็นได้ชัดเจนถึงคะแนนนิยมของฝ่ายอำนาจเก่าที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัดดังที่กล่าวไปแล้วในหัวข้อข้างต้น ยิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเกิดผลกระทบต่อผู้ถืออำนาจบริหารของเทศบาลเป็นอย่างยิ่ง เนื่องด้วยการจะได้เข้ามามีอำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์นั้น จะต้องได้รับความไว้วางใจในการลงคะแนนเสียงจากประชาชน ฝ่ายผู้มีอำนาจบริหารจึงต้องตระหนักมากขึ้นในการที่จะต้องหันกลับมาให้ความสนใจกับประชาชน สร้างความนิยมชมชอบแก่ประชาชนให้เลือกกลุ่มของตนเข้ามาทำหน้าที่ในสภาเทศบาล เนื่องด้วยประชาชนเริ่มตื่นตัว เริ่มเข้าใจการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ ในสภา โดยเลือกคนที่ให้ผลประโยชน์ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มประชาชนเอง มากกว่าการเลือกเพราะเป็นญาติพี่น้อง หรือเลือกเพราะความเกรงใจดั้งสมัยก่อนอีกแล้ว

สรุป

นโยบายการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง กระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นในการบริหารจัดการผลประโยชน์ได้อย่างอิสระ ให้อำนาจกับประชาชนในการเลือกตัวแทนเข้ามาใช้อำนาจนั้นในการจัดสรรผลประโยชน์ การเปลี่ยนถ่ายอำนาจ จากกลุ่มอำนาจเดิมซึ่งเป็นผู้ปกครองจากระบบเก่าในสมัยการปกครองท้องถิ่น ไปสู่กลุ่มอำนาจใหม่ซึ่งเป็นตัวแทนประชาชนที่มาจากการเลือกตั้งนั้น ต้องใช้เวลากว่าสิบปี ในการศึกษาเรียนรู้ของประชาชนให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการกระจายอำนาจ ซึ่งการใช้อำนาจของประชาชนผ่านการเลือกตั้งถือได้ว่าเป็นตัวแปรสำคัญในการเปลี่ยนหัวอำนาจของผู้นำท้องถิ่นจากกลุ่มอำนาจเก่าสู่กลุ่มอำนาจใหม่ อีกทั้งผลประโยชน์อันมหาศาลที่ส่วนกลางให้อิสระแก่ท้องถิ่นในการจัดสรร บริหารจัดการด้วยตนเอง กลับทำให้เกิดความขัดแย้งของกลุ่มชนชั้นนำในท้องถิ่น แย่งชิงเพื่อจะเข้าไปเป็นฝ่ายบริหารท้องถิ่น เพื่อจะได้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์อันมหาศาล ซึ่งเป็นชนวนเหตุความวุ่นวายทางการเมืองท้องถิ่น จนนำไปสู่การเสียชีวิตของนักการเมืองท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก แต่ในเหตุการณ์ความวุ่นวายต่างๆ ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ได้ศึกษาเรียนรู้ เกิดความตื่นตัว และตระหนักถึงผลประโยชน์ในท้องถิ่นที่ตนเองพึงได้รับ โดยการเลือกตั้งในครั้งหลังๆ ประชาชนเลือกกลุ่มที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเอง แบ่งปันและจัดสรรผลประโยชน์ให้กับตัวเอง มากกว่าที่จะเลือกเพราะความเป็นญาติพี่น้อง หรือเพราะความเกรงใจ ดังสมัยก่อน แม้การกระจายอำนาจจากส่วนกลางลงสู่ท้องถิ่นในช่วงแรก อาจจะไม่ได้เป็นไปด้วยความราบรื่นเท่าไรนัก แต่การศึกษา เรียนรู้ และระยะเวลา ทำให้เกิดการกระจายอำนาจ แม้จะไม่สมบูรณ์ที่สุด แต่ก็เห็นพัฒนาการของการกระจายอำนาจในพื้นที่นี้ ที่ดียิ่งๆ ขึ้นไป ทุกขณะ

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณมาลา และ วีระศักดิ์ เครือเทพ. 2554. **ประเด็นท้าทายการกระจายอำนาจและการปกครอง ท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมนวัตกรรมและกรรมมาภิบาลท้องถิ่น
- ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร. 2558. **การเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย**. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย รังสิต
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. 2520. **การบริหารการปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ**. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ไททัศน์ มาลา. 2554. **การปกครองท้องถิ่นไทยในระยะเปลี่ยนผ่าน: วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2** ธนสวรรค์ เจริญเมือง. 2540. **100 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ.2440-2540**. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คอบไฟ.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. 2557. **เหตุอยู่ที่ท้องถิ่น**. ปทุมธานี: สถาบันคลังปัญญาคณาจารย์ทฤษฎศาสตร์เพื่ออนาคตไทย มหาวิทยาลัยรังสิต.

คาบาร้เร่ต์ไทย: คณะทิฟฟานี โช่ว พัทยา

Thai Cabaret: Tiffany's Show Pattaya

ช้พิชญ์ ใจหาญ* และ ดร.ณัฐนันช น้กปี**

ChappavichJaihan and Dr.NattanitNakpee

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดง และบทบาทหน้าที่ของคาบาร้เร่ต์ไทย คณะทิฟฟานี โช่ว พัทยา ที่มีต่อประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ รวมถึงการศึกษาข้อมูลเอกสารต่างๆ ผลการวิจัยพบว่า คาบาร้เร่ต์คณะทิฟฟานี โช่ว พัทยา ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2517โดย วิชญ์ เลิศฤทธิ์เรืองศิลป์ ที่แหลมบาลีฮาย พัทยาใต้ ซึ่งมีการแสดงของสาวประเภทสองต่อมา พ.ศ.2523 ได้ย้ายมาเปิดเป็นโรงละครที่พัทยาเหนือ และได้มีการพัฒนารูปแบบการแสดงให้มีความหลากหลายมากขึ้น พ.ศ.2541 ได้มีการจัดประกวดสาวประเภทสองขึ้นที่โรงละครแห่งนี้ ทำให้คาบาร้เร่ต์เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น และเป็น การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเมืองพัทยายกด้วย สำหรับรูปแบบการแสดง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1. เครื่อง แต่งกาย 2. ฉาก แสงไฟ เทคนิคพิเศษ 3. เพลง 4. นักแสดงและการออกแบบท่าเต้น 5. รูปแบบแถว ส่วนบทบาท หน้าที่นั้น มีทั้งหมด 3 ด้าน คือ 1. ด้านคุณค่า 2. ด้านการท่องเที่ยว 3. ด้านเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: คาบาร้เร่ต์, สาวประเภทสอง, ทิฟฟานี, พัทยา

Abstract

The objective of this research was to study history, performance style, and role of Tiffany's Show Pattaya, Thai Cabaret Show in Pattaya, Thailand. This study was qualitative research. Data were collected through observation and interview. Related documents and information were explored as well. The results of this study showed that Tiffany's Show Pattaya, was established in 1974 (B.E. 2517) by Mr. WichaiLoetritrueangsil at Bali Hai Pier, South Pattaya, presenting transvestite cabaret show. Later, 1980, it changed into a theater and was moved its old location to North Pattaya, offering a wide range of shows. Then in 1998, it held Lady Boy Competition, leading to tourists' increased awareness of Cabaret and enhanced public relations for Pattaya tourism. The researcher classified five major elements of performance:

* คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

** คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

1. costume, 2. scene, lighting, special effects, 3. music, 4. performers and choreography and 5. sequence of performers in a dance. Three roles of Cabaret were identified: 1. value, 2. tourism, and 3. economic.

Key Words: Cabaret, Ladyboys, Tiffany, Pattaya

บทนำ

ศิลปะการแสดงเป็นส่วนหนึ่งของคนในสังคมต่าง ๆ ที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันออกไปตามสังคม สามารถบ่งบอกรสนิยมของคนกลุ่มนั้น ซึ่งการแสดงในปัจจุบันเห็นได้ว่ามีทั้งแบบรักษาความเป็นแบบแผนตามขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ได้มีการสืบทอดกันมานาน และแบบประยุกต์การแสดงให้มีความหลากหลายในแบบสมัยใหม่ หรือร่วมสมัย ที่มีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การเล่นละคร การร้องเพลง และการเต้น ซึ่งมีรายละเอียดการแสดงแตกต่างกันออกไป ปัจจุบันการแสดงได้รับความนิยมของคนในสังคมทั่วไป เพื่อเป็นการพักผ่อนหย่อนคลาย และสร้างความสนุกสนานบันเทิงแก่ผู้ชมที่สามารถหารับชมได้ง่าย มีทั้งการแสดงสด และการแสดงโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งผู้ชมมีสิทธิเลือกชมสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ได้

การแสดงของสาวประเภทสองกำลังได้รับความนิยมที่สามารถดึงดูดชาวต่างชาติ และสร้างชื่อเสียงรายได้จากชาวต่างชาติเข้าประเทศไทยได้มาก คือการแสดงที่เรียกว่า คาบารีเรต์ (Cabaret) ซึ่งเป็นการแสดงประเภทหนึ่งที่มีรูปแบบการแสดงหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การร้องเพลง การเต้น การเล่นละคร การแสดงตลก เป็นต้น ซึ่งนักแสดงมีทุกเพศทุกวัย ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง รวมไปถึงสาวประเภทสอง แต่ความเป็นเอกลักษณ์ของคาบารีเรต์ไทยนั้น ใช้นักแสดงที่เป็นสาวประเภทสองและผู้ชายแสดง โดยไม่ใช่ผู้หญิงแสดง

สำหรับในประเทศไทยมีคณะคาบารีเรต์ตามเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ได้แก่ เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ เป็นต้น เมืองที่มีคณะคาบารีเรต์มากที่สุดและใหญ่ที่สุด คือ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีคณะคาบารีเรต์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากมาย ได้แก่ ทิฟฟานี่ อัลคาซ่า มิโมซ่า โคลอสเซียม เป็นต้น คาบารีเรต์คณะเก่าแก่ที่สุด คือ คาบารีเรต์คณะทิฟฟานี่ โซว์ พัทยา

คาบารีเรต์คณะทิฟฟานี่ โซว์ พัทยา เกิดขึ้นในปี พ.ศ.2517 จากบาร์เล็กๆทั่วไปในพื้นที่พัทยาใต้ มีนักแสดงสาวประเภทสองเพียง 3 คน แสดงเลียนแบบผู้ที่มีชื่อเสียงในการร้องเพลง ทำให้เป็นที่ชื่นชอบแก่นักท่องเที่ยวยามค่ำ ค่ำเป็นอย่างมาก และได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ต่อมาคณะนักแสดงจึงได้ย้ายมาอยู่ที่พัทยาเหนือ และได้ก่อตั้งโรงละครที่มีฉาก แสง เสียง เครื่องแต่งกายที่สวยงาม หลังจากนั้นทำให้มีคาบารีเรต์คณะต่างๆเกิดขึ้นอีกมากมาย และแพร่หลายไปยังเมืองต่างๆ การแสดงของคาบารีเรต์คณะทิฟฟานี่ โซว์ พัทยา เป็นการแสดงหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การร้องเพลง การเต้น การเล่นละคร การแสดงตลก และการแสดงนานาชาติเสนอถึงวัฒนธรรมชาติต่างๆจึงทำให้มีผู้ที่สนใจเข้าชมการแสดงหลากหลายเชื้อชาติ

จากความเป็นมาของปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในหัวข้อคาบารีเรต์ไทย: คณะทิฟฟานี่ โซว์ พัทยา โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา พัฒนาการ องค์ประกอบ รูปแบบของการแสดง รวมไปถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อประเทศไทยและเนื่องจากคาบารีเรต์คณะทิฟฟานี่ โซว์ พัทยา เป็นคาบารีเรต์คณะแรกที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและยังได้รับความนิยมจากชาวต่างชาติ กลายเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหวังว่า ผลที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปเป็นองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์การแสดงของชาติ อีกทั้งยังเป็นแนวทางการแสดงในรูปแบบอื่นหรือคณะอื่นต่อไปได้อีกในอนาคต

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการดังนี้

1. การเลือกพื้นที่ศึกษา การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและเลือกหัวข้อศึกษา การศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ เพื่อหาข้อมูลเฉพาะเจาะจงที่ผู้วิจัยต้องการทราบ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อหาข้อมูลแบบเจาะลึก ในการพูดคุยซักถาม การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตการณ์ทำงานของการแสดงทั้งเบื้องหน้าแลเบื้องหลัง แล้วจับบันทึกหรือบันทึกภาพทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม คือการมีส่วนร่วมในการทำงานของการแสดงทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง เช่น การช่วยนักแสดงแต่งเครื่องแต่งกาย เป็นต้น

3. การจัดกระทำข้อมูล นำข้อมูลเบื้องต้นต่างๆที่ได้ มาจัดจำแนกและจัดหมวดหมู่ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถอดความข้อมูลจากการบันทึกคำสัมภาษณ์แล้วนำมาจัดจำแนกจัดหมวดหมู่และเรียบเรียงให้เป็นข้อมูลทางด้านเอกสารตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อเตรียมพร้อมสู่กระบวนการวิเคราะห์ต่อไป นำข้อมูลเอกสารที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมข้อมูลจากภาคสนามและข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเชื่อมโยงกันแล้วนำมาเปรียบเทียบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ในงานวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาประวัติความเป็นมาและวิเคราะห์พัฒนาการการแสดงคาบาริเร่ต์ไทยคณะทิฟฟานี่ โซว พัทยา โดยใช้ทฤษฎีประวัติศาสตร์ของ ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas, 1858-1942) การวิเคราะห์ด้านรูปแบบของการแสดงคาบาริเร่ต์ไทยคณะทิฟฟานี่ โซว พัทยา โดยใช้หลักทฤษฎีนาฏยลักษณ์ของ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ การวิเคราะห์ความสำคัญของคาบาริเร่ต์ไทยคณะทิฟฟานี่ โซว พัทยา ที่มีต่อประเทศไทย โดยใช้ทฤษฎีหน้าที่นิยมของบรอนิสลอ มาลินอสกี (Bronislaw Malinowski, 1884-1942)

5. การสรุปผล ผู้วิจัยได้สรุปผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์โดยแยกเป็นประเด็นต่างๆตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยได้จัดทำตารางข้อมูลแสดงผลการวิจัยให้เป็นระบบเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำความเข้าใจ

6. การนำเสนอข้อมูล ในการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำแนกเนื้อหาตามวัตถุประสงค์แล้วจึงนำเสนอด้วยการบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

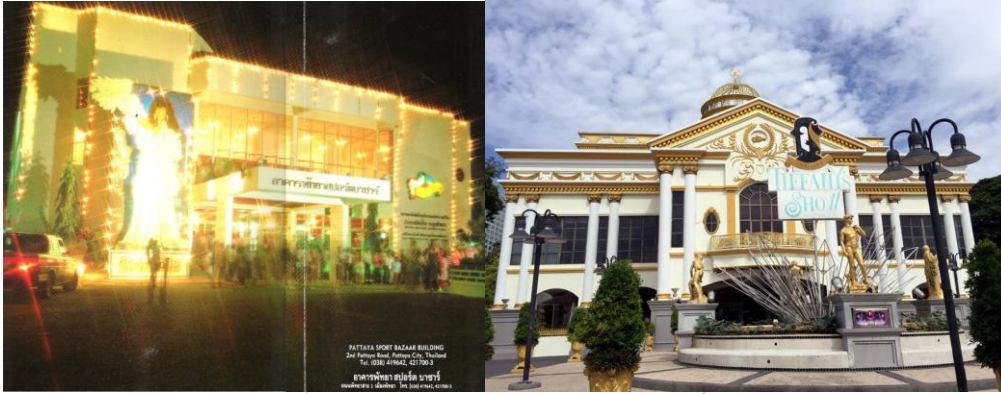
ประวัติความเป็นมา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของคาบาริเร่ต์คณะทิฟฟานี่ โซว พัทยา โดยให้เห็นภาพที่ชัดเจน จึงแบ่งออกเป็น 3 ช่วงหลักๆ ดังนี้

ช่วงที่ 1 ปี พ.ศ.2517-พ.ศ.2523 โดยมีวิชย เลิศฤทธิรงค์ศิลป์ ก่อตั้งเป็นธุรกิจบาร์เกย์ขนาดเล็กที่บริเวณหัวแหลม (ปัจจุบันคือ แหลมบาลีฮาย พัทยาใต้)

ช่วงที่ 2 ปี พ.ศ.2523-พ.ศ.2541 โดยมีสุธรรม พันธศักดิ์ บริหาร และได้ย้าย ทิฟฟานี่ โซว พัทยา มาที่พัทยาเหนือ (ที่ตั้งในปัจจุบัน) แล้วได้สร้างเป็นโรงละครขนาดใหญ่ มีที่นั่งทั้ง 550 ที่นั่ง

ช่วงที่ 3 ปี พ.ศ.2541-ปัจจุบัน (พ.ศ.2559) โดยมีอลิสสา พันธศักดิ์ บริหาร และได้พัฒนา ปรับปรุงการแสดงรวมไปถึงขยายโรงละครเป็น 1000 ที่นั่ง

ภาพที่ 1 โรงละครในอดีต และโรงละครในปัจจุบัน

ที่มา: <https://www.facebook.com/#!/tiffanysshowpattaya/?ref=ts>

รูปแบบการแสดง

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการแสดงทั้งหมด 3 เพลง โดยได้สำรวจแบบสอบถามจากนักแสดงว่า การแสดงที่ได้รับความนิยมสูงสุดผลสำรวจพบว่าการแสดง 3 ลำดับแรกๆ ที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือ เพลงพัตยา พาราไดซ์ (Pattaya Paradise) เพลงมณีนิพเก้า (The Magic Stones) และเพลงมหาราช อินเดีย (Maharaja: India) ตามลำดับการแสดง ทั้ง 3 เพลงนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบการแสดง สรุปผลได้ ดังนี้

ภาพที่ 2 การแสดงเพลงพัตยา พาราไดซ์

ที่มา: <https://www.journey-trip-review.blogspot.com>

2.1 เพลงพัตยา พาราไดซ์เป็นเพลงที่เล่าเรื่องราวความน่าสนใจของเมืองพัตยา มีจังหวะดนตรีที่สนุกสนาน โดยมีอัตราความเร็วของจังหวะ 145bpm มีการแสดง 3 ช่วง มีนักแสดง 27 คน พบท่าหลักของการแสดงเพลงนี้ 7 ท่า ในช่วงที่ 1 มีท่าหลัก 4 ท่า ช่วงที่ 2 มีท่าหลัก 2 ท่า ช่วงที่ 3 มีท่าหลัก 1 ท่า และมีรูปแบบแถว 5 แบบ คือ แถวหน้า กระดาน แถวตัววีเปิด (วีหงาย) แถวตอนลึก แถวสามเหลี่ยม และแถวสลับระหว่างแถว

ภาพที่ 3 การแสดงเพลงมณีนพเก้า

ที่มา: <https://www.facebook.com/#!/tiffanysshowpattaya/?fref=ts>

2.2 เพลงมณีนพเก้า เป็นการแสดงถึงศิลปวัฒนธรรมไทยที่สื่อถึงความสวยงามของอัญมณีทั้ง 9 ชนิด มีการแสดง 6 ช่วง เป็นเพลงรำไทยที่มีอัตราความซ้ำเร็วของจังหวะหลายจังหวะโดยอาศัยจังหวะเสียงจิ่งตั้งแต่ 45 bpm ถึง 250 bpm มีนักแสดง 26 คนท่ารำหลัก 10 ท่า ซึ่งมีความสอดคล้องกับท่ารำแม่บท 9 ท่า คือ ท่าแขกเต้า ท่ายอดดอทองต้องลม ท่านางนอน ท่าอีกซ้า ท่าภมรเกล้า ท่าเพียงไหล่ ท่ามยุเรศ ท่าสอดสร้อยมาลา ท่ามัจฉา และมีรูปแบบแถว 5 แบบ คือ แถวหน้ากระดาน 1 ครั้ง แถวตัววีเปิด (วีหงาย) 3 ครั้ง แถวเฉียง 2 ครั้ง แถวสามเหลี่ยม 3 ครั้ง และแถวสลักระหว่างแถว 2 ครั้ง ซึ่งใช้แถวทั้งหมดรวมกัน 11 ครั้ง

ภาพที่ 4 การแสดงเพลงมหาราชา อินเดีย

ที่มา: <https://www.facebook.com/#!/tiffanysshowpattaya/?fref=ts>

2.3 การแสดงชุด มหาราชา อินเดีย เป็นการแสดงที่สื่อถึงความงามของผู้หญิงอินเดีย มีจังหวะดนตรีที่สนุกสนาน โดยมีอัตราความซ้ำเร็วของจังหวะเท่ากับ 135 bpm มีนักแสดง 30 คน พบท่าเต้นหลัก 9 ท่า คือ ท่าหมุนมือ ท่าฟาดแขน ท่าเล่นหน้า ท่าโยกสะโพก ท่าตีกลอง ท่าสะบัดผ้า ท่าเคาะกำไล ท่าตบสะโพก ท่าโบกผ้า มีรูปแบบแถว 4 แบบ คือ แถวหน้า กระดาน 5 ครั้ง แถวตัววีเปิด (วีหงาย) 2 ครั้ง แถวสามเหลี่ยม 1 ครั้ง และแถวตอนลึก 1 ครั้ง ซึ่งใช้แถวทั้งหมดรวมกัน 9 ครั้ง ส่วนใหญ่ใช้แถวหน้ากระดานเป็นหลัก

บทบาทหน้าที่

บทบาทหน้าที่ของคณาจารย์เรตต์คณะทิฟฟานี่ โซว์ พัทยา ที่มีผลต่อประเทศไทยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. บทบาทหน้าที่ด้านท่องเที่ยว คณาจารย์เรตต์คณะทิฟฟานี่ โซว์ พัทยา ได้มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว โดยการจัดการประกวดสาวประเภทสอง คือ มิสทิฟฟานี่ ยูนิเวิร์สและมิสอินเตอร์เนชันแนลควีนจึงเป็นที่รู้จักของ

นักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่เข้าชมการแสดง และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา กระจายไปยังภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย

2. บทบาทหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ เมื่อนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ จึงได้มีการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า และบริการ อย่างมากมาย กลายเป็นการนำเงินเข้าประเทศ ช่วยกระตุ้น และเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยไปในทิศทางที่ดีขึ้น

3. บทบาทหน้าที่ด้านคุณค่า เมื่อนักท่องเที่ยวได้รับชมการแสดง จึงทำให้เกิดอารมณ์สุนทรีย์คล้อยตามไปกับการแสดง ทำให้มีความสุข เพลิดเพลิน สนุกสนาน และเป็นการซึมซับถึงความงามของ ศิลปวัฒนธรรม เครื่องแต่งกาย สถาปัตยกรรม ประจำชาติต่างๆจากการแสดง โดยเฉพาะความงามของการแสดงถึงความเป็นไทย ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นและบ่งบอกถึงความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล เพื่อให้ทราบถึงสาระสำคัญของคอบาร์เรต์ไทย คณะทิฟฟานี โซว์ พัทยา ตามหลักของมานุษยวิทยาได้ ดังนี้

ผลจากการวิจัยในส่วนของประวัติความเป็นมาของคอบาร์เรต์คณะทิฟฟานี โซว์ พัทยา ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีประวัติศาสตร์ของ ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas, 1858-1942) (ยศ สันตสมบัติ, 2537) มาจับประเด็นและได้ผลการวิจัยว่าคอบาร์เรต์คณะทิฟฟานี โซว์ พัทยา เกิดจากคนกลุ่มหนึ่ง ที่เรียกว่าสาวประเภทสอง ได้รวมตัวกันเป็นสังคมหนึ่งจากการก่อตั้งคอบาร์เรต์คณะทิฟฟานี โซว์ พัทยา มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2517ที่ผู้วิจัยได้นำรายงานการวิจัยของดาวณา แจ้งสกุล ที่ได้ศึกษาเรื่อง ทิฟฟานี ในปี พ.ศ.2535 มาศึกษาวิเคราะห์ เปรียบเทียบข้อมูลประวัติความเป็นมาของคอบาร์เรต์คณะทิฟฟานี โซว์ พัทยา ที่มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน แล้วแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการ ความเปลี่ยนแปลงของการแสดงตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ในส่วนของศึกษารูปแบบของการแสดง ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีนาฏยลักษณ์ (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547) ได้กล่าวถึงนาฏยลักษณ์ ที่หมายถึงลักษณะของนาฏศิลป์สกุลใดสกุลหนึ่ง โดยเฉพาะนาฏยลักษณ์เป็นเครื่องบ่งชี้รูปแบบโครงสร้างเนื้อหาและวิธีการที่ทำให้เห็นความแตกต่างของการแสดงชุดต่างๆ จึงสามารถแยกแยะและนำเอาลักษณะเฉพาะออกมาให้ปรากฏชัดเจน นาฏยลักษณ์กำหนดได้จากการแสดงออกของนาฏศิลป์ใน 4 ส่วนหลัก ได้แก่ เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การแสดง ดนตรี การแสดง ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบของการแสดงโดยแบ่งรายละเอียดสำคัญเป็น 5 ด้าน คือ 1.เครื่องแต่งกาย 2.ฉากและเทคนิคพิเศษ3.เพลงที่ใช้ประกอบในการแสดง4.นักแสดง และการออกแบบท่าเต้น 5.รูปแบบแถว ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบทุกด้านต้องมีความสอดคล้องกัน โดยกระบวนการสร้างสรรค์การแสดงใหม่ขึ้นมาต้องมีการวางแผนเพื่อหาข้อมูล และแรงบันดาลใจ ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้สามารถบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงคอบาร์เรต์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ในส่วนของรูปแบบการแสดงคอบาร์เรต์ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากรายงานการวิจัยของนราฤทธิ์ เอี้ยวศิริ เรื่องการแสดงคอบาร์เรต์คณะอัลคาซาร์ โซว์ ปี พ.ศ. 2540 และรายงานการวิจัยของอริญชัย เสมารัฐ เรื่องการแสดงของคณะ Calypso Cabaret โรงแรมเอเชีย ปี พ.ศ.2545 ยังมีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกันในรูปแบบการแสดงอีกด้วย

การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของคอบาร์เรต์คณะทิฟฟานี โซว์ พัทยา ที่มีต่อประเทศไทย โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีหน้าที่นิยมของบรอนิสลอฟ มาลินอฟสกี (Bronislaw Malinowski, 1884-1942) (ยศ สันตสมบัติ, 2537)มาจับประเด็นได้ว่า มีผลในด้านการท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ ด้านคุณค่า ซึ่งมนุษย์มีความต้องการพื้นฐานหลายอย่าง เพื่อให้ตนเองมีความพึงพอใจในการดำรงชีวิตประจำวัน การแสดงประเภทต่างๆ เช่น นาฏศิลป์ การเต้น และละครอื่นๆ ย่อมเกิดจากความต้องการของมนุษย์ทั้งสิ้น เพื่อตอบสนองความต้องการให้เกิดอารมณ์ผ่อนคลาย สนุกสนานเพลิดเพลินใจที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และยังแสดงให้เห็นถึงรสนิยมของคนในสังคมที่มีทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน แต่ประเด็นที่น่าสนใจก็

คือ ปัจจุบันได้มีการแสดงใหม่ๆเกิดขึ้นมากมายที่สามารถหรรับชมได้ง่ายทั้งในรูปแบบของการแสดงสด และการรับชมผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ สะท้อนให้เห็นถึงความนิยมกันอย่างแพร่หลายในสังคม จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ที่ขาดไม่ได้เช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- ดาวนภา แจ้งสกุล. (2535). **ทิวฟ้านี้**. รายงานวิจัย ศศ.บ.(นาฏยศิลป์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- นราฤทธิ์ เอี่ยมศิริ. (2540). **การแสดงคาบาริเร่ต์คณะอัลคาซ่าร์โชว์**. รายงานวิจัย ศศ.บ.(นาฏยศิลป์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พิสิฐ จงนรังสัน. (2538). **ธุรกิจการเดินโชว์ที่มีบทบาทต่อแหล่งบันเทิง**. รายงานวิจัย ศศ.บ.(นาฏยศิลป์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ยศ สันตสมบัติ. (2556). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2547). **หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อริญชัย เสมารัฐ. (2545). **การแสดงของคณะ Calypso Cabaret โรงแรมเอเชีย**. รายงานวิจัย ศศ.บ.(นาฏยศิลป์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- <https://www.journey-trip-review.blogspot.com>
- <https://www.facebook.com/#!/tiffanysshowpattaya/?fref=ts>

**มหาวิทยาลัยสีเขียวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจังหวัดพิษณุโลก
Green University and its Practical Implementation
by Pibulsongkram Rajabhat University, Phitsanulok Province**

กนกวรรณ ขุนเหล็ก^{*}, จิตติมา ปานเกิด^{**}, ทักษพร ชมใจ^{***} และ ดร.อรุณี กาสยานนท์^{****}

Kanokwan Khunleng, Titima Pankoed, Thaksapron Khom-jai and Dr.Arune Kasayanona

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องมหาวิทยาลัยสีเขียวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจังหวัดพิษณุโลกเป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย วิจัยเชิงคุณภาพ และวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาในการจัดทำมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจังหวัดพิษณุโลก เพื่อศึกษาการนำนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวไปปฏิบัติของคณะต่างๆในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และเพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจังหวัดพิษณุโลก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สาเหตุที่ทำให้การศึกษาเรื่องนี้เนื่องจากนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเป็นนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมที่ต้องอาศัยการให้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการผลักดันนโยบาย นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมจะเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้คิด ได้พูด และได้ลงมือทำ และที่สำคัญคือเป็นนโยบายที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องช่วยกันคิดช่วยกันสร้างแล้วขับเคลื่อนนโยบายนี้ขึ้นสู่ข้างบนหรือขึ้นสู่ผู้บริหารโดยผลการศึกษาพบว่ากรณีที่นโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลกจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องอาศัยการมีจิตสำนึกที่ดี และการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและจริงจังของทุกภาคส่วนทั้งผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการสร้างพลังที่จะช่วยกันขับเคลื่อนนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวให้ประสบผลสำเร็จได้

คำสำคัญ: มหาวิทยาลัยสีเขียว, การพัฒนาอย่างยั่งยืน, กระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม

^{*} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

^{**} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

^{***} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

^{****} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Abstract

This study contains both qualitative and quantitative research methods which aims to examine the background of the establishment of green university policy that has been carried out by Pibulsongkram Rajabhat university (PSRU). The research purports to study the implementation process that has been thoroughly put into effect across all departments within the university. It also attempts to review any possible challenges and opportunities arising out of such policy practice. The study employs key research tools, namely, questionnaires and in-depth interviews, conducting on specified key informants. The research purpose is founded upon the reason that the aforementioned green university policy is considered as a public policy that requires public participation from all relevant sectors in order that the policy can be put in force effectively. Such public policy with great a sense of cooperation would enable all concerning parties to be able to express their views and get practically involve in the matters. More importantly, such policy which has been forged and driven from bottom to top, where the ideas are presented to the executives. The findings indicate that the success factors surrounding the effective execution of green policy, as run by PSRU, are heavily relied upon the notion of good conscious and a continuous involvement and contributions exercised by all relevant parties namely the executives, academic staffs, students, and university personnel, which would ultimately lead to the successful sustainable development of the implementation of green university policy accordingly.

Key Words: Green University, Sustainable Development, Participatory Public Process

บทนำ

จากข้อมูลรายงานของ AASHE (The Advancement of Sustainability in Higher Education) ได้ระบุไว้ว่า ในช่วงระหว่างปี 2010 ที่ผ่านมามีมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา 84 แห่งที่ได้ทำการติดตั้งพลังงานแสงอาทิตย์ และยังมีมหาวิทยาลัยกว่าร้อยแห่งทั่วโลกที่ได้มีการลงนามในข้อตกลงการลดใช้พลังงานและลดก๊าซเรือนกระจก รวมทั้งยังได้มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนไว้ในหลักสูตรของตัวเองอีกด้วย

ซึ่งในส่วนของประเทศไทยนั้น แนวคิดการพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวและมหาวิทยาลัยที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ได้ถูกนำมาพัฒนาและปรับใช้กับสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยในหลายๆ แห่ง เช่น มหาวิทยาลัยมหิดล ที่มีนโยบายและยุทธศาสตร์ที่มุ่งมั่นต่อการพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศซึ่งเมื่อปี 2010 มหาวิทยาลัยมหิดลได้มีนโยบายพัฒนาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว โดยทั้งนี้มหาวิทยาลัยมหิดลได้รับการจัดอันดับจากมหาวิทยาลัยแห่งอินโดนีเซีย (University of Indonesia) ให้เป็นมหาลัยสีเขียวอันดับที่ 31 ของโลก อันดับที่ 4 ของเอเชีย และอันดับที่ 1 ของประเทศไทยเมื่อปี 2013 และนอกจากนี้ยังมีสถาบันอุดมศึกษาของไทยอีกหลายแห่งที่ได้รับการจัดอันดับการเป็นมหาลัยสีเขียว เช่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (อันดับที่ 39) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (อันดับที่ 49) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อันดับที่ 50) มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (อันดับที่ 53) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อันดับที่ 56) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อันดับที่ 68) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (อันดับที่ 75) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (อันดับที่ 77) มหาวิทยาลัยแม่โจ้ (อันดับที่ 194) มหาวิทยาลัยนเรศวร (อันดับที่ 234) และมหาวิทยาลัยบูรพา (อันดับที่ 268) (Mahidol University, 2014)

โดยเกณฑ์การประเมินจัดอันดับของการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวของ University of Indonesia ถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานหนึ่งที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก โดยเกณฑ์การประเมินนี้มีตัวชี้วัดประกอบด้วย 6 ด้าน คือ (UI Green Metric Universities Ranking, 2013)

1) สถานที่ตั้งและระบบสาธารณูปโภค (15%) เช่น ที่ตั้งขนาดพื้นที่มหาวิทยาลัย และสัดส่วนของพื้นที่สีเขียวภายในมหาวิทยาลัย

2) การจัดการพลังงาน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (21%) เช่น การประยุกต์ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและจำนวนของปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ต่อปีทั้งหมด (KWH)

3) การจัดการขยะ (18%) เช่น การจัดการขยะรีไซเคิลภายในมหาวิทยาลัย นโยบายลดการใช้กระดาษและพลาสติก

4) การจัดการน้ำ (10%) เช่น การมีแผนอนุรักษ์การใช้น้ำและการวางระบบท่อน้ำภายในมหาวิทยาลัย

5) การจัดการระบบขนส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (18%) เช่น การวัดจำนวนของรถยนต์ที่เข้ามาในมหาวิทยาลัยต่อวัน การมีนโยบายด้านคมนาคมที่ส่งเสริมให้ใช้รถจักรยานและการเดินเท้าในมหาวิทยาลัย เป็นต้น

6) ความสามารถในการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน (18%) เช่น จำนวนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน จำนวนของทุนวิจัยและผลงานวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนที่มีการเผยแพร่

ซึ่งเกณฑ์การประเมินตัวชี้วัดทั้งหมด 6 ด้านนี้ ได้ถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างแนวทางกลยุทธ์ ในการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียว ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามด้วย (ธัญญณ์ภัทร์ เจริญพานิช, 2558: 58-86)

ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเองนั้นก็ถือได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความอุดมสมบูรณ์ในด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถที่จะรักษาพื้นที่ให้เป็นพื้นที่สีเขียวได้ แต่อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงครามเองก็ได้มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในหลายๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เหล่านี้เองก็ได้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเช่นกัน คือ เมื่อมหาวิทยาลัยรับนักศึกษาและบุคลากรในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้นก็ทำให้มีจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี และจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีนี้ก็ส่งผลให้มีปริมาณการใช้ยานพาหนะมากขึ้น มีอัตราการใช้น้ำเพิ่มขึ้นและที่สำคัญคือทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการที่ประชากรนั้นขาดจิตสำนึกในการทิ้งขยะ ขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติ และมหาวิทยาลัยเองก็ขาดการจัดการขยะที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัย และนอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เกิดขึ้น เช่น การสร้างตึก สร้างอาคารต่างๆนั้นก็ทำให้ต้องใช้ทรัพยากรและพลังงานที่เพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจึงต้องหันมาให้ความสนใจในด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นเพื่อที่จะได้ส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่น่าอยู่ น่าศึกษา เป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการพัฒนาด้านอาคารและสถานที่แต่ในขณะเดียวกันการพัฒนานี้ก็ไม่ได้ไปกระทบหรือทำลายสิ่งแวดล้อม

และเนื่องจากสภาพบริบททั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามประกอบไปด้วยพื้นที่ 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ ส่วนทะเลแก้ว ซึ่งเป็นส่วนพื้นที่หลักในการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย สำนักและศูนย์ต่างๆ รวมถึงหอพักอาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักศึกษา มีเนื้อที่ประมาณ 997 ไร่ ส่วนที่ 2 คือ ส่วนวังจันทร์ ซึ่งเป็นส่วนของการจัดการศึกษาของคณะครุศาสตร์ หน่วยงาน สำนักและโรงแรมวังจันทร์ริเวอร์วิว มีเนื้อที่ประมาณ 47 ไร่ และส่วนที่ 3 คือ ส่วนสนามบินเป็นที่จัดการศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม บ้านพักอาจารย์และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมีเนื้อที่ประมาณ 120 ไร่

สภาพทางภูมิศาสตร์และลักษณะทางชีวภาพในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามส่วนวังจันทร์และส่วนสนามบิน มีพื้นที่เป็นลักษณะชุมชนกึ่งเมือง เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครพิษณุโลกและมีสิ่งปลูกสร้างอยู่เต็มพื้นที่ ในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามส่วนทะเลแก้วนั้นในอดีตมีลักษณะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญของเมือง

พิษณุโลก มีสภาพเป็นหนองน้ำกว้างใหญ่ และในปัจจุบันนี้ก็ยังคงสภาพพื้นที่ธรรมชาติไว้อยู่โดยรวม และเมื่อเกิดการ พัฒนาหรือเกิดการเจริญเติบโตทั้งของมหาวิทยาลัยและชุมชนใกล้เคียงก็ทำให้มหาวิทยาลัยเกิดการเปลี่ยนแปลงและ ประสบกับปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทำให้เกิดแนวความคิดการพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามสู่การเป็น มหาวิทยาลัยสีเขียวที่เป็นแนวทางหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งลักษณะมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงครามมีดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมสีเขียว (Green Environment) คือการพัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่สิ่งแวดล้อม พลังงาน และ ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการสภาพแวดล้อมที่ดีของอาคารและสถานที่ภายในองค์กรให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี การ พัฒนาพื้นที่สีเขียวบริการให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงามและมีความสมดุลต่อระบบนิเวศ

2. บริการสีเขียว (Green Service) คือการสร้างและพัฒนาระบบบริหารจัดการภายใน ระบบการบริการ และ ระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถนำไปสู่การลดมลภาวะและปัญหาโลก ร้อน

3. กิจกรรมสีเขียว (Green Activities) คือ การส่งเสริมกิจกรรมของคนในองค์กรและชุมชนท้องถิ่นให้มี จิตสำนึกและพฤติกรรมที่ส่งเสริมต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

4. เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) คือการส่งเสริมและการพัฒนาการสร้างเศรษฐกิจสีเขียวภายใน มหาวิทยาลัย ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการใช้ทรัพยากรและพลังงาน ส่งเสริมรูปแบบการ ผลิตเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ในการแก้ไขปัญหา ดูแลสิ่งแวดล้อม การสร้างแหล่งตลาดสีเขียวเพื่อการผลิตและ บริโภคอย่างยั่งยืน

5. ประชาธิปไตยสีเขียว (Green Democracy) คือการสร้างและเปิดพื้นที่โอกาสให้บุคลากรทุกระดับ ทุกฝ่าย ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องส่วนได้เสียในนโยบาย ได้มีส่วนร่วมในการกำหนด ตัดสิน และขับเคลื่อนนโยบาย มหาวิทยาลัยสีเขียวร่วมกันในทางปฏิบัติ

6. หัวใจสีเขียว (Green Heart) คือมีหัวใจที่เคารพในวิถีแห่งธรรมชาติ ผ่านการสร้างทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ และมีจิตสำนึกตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและภัยคุกคามจากทางด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการมีความรัก และความเอาใจใส่ในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงานในมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่น

7. คนรุ่นใหม่หัวใจสีเขียว (Green Generation) คือการพัฒนาแก่นักศึกษาและเยาวชนคนรุ่นใหม่ กลุ่ม คนทำงาน และกลุ่มผู้ที่สนใจในด้านของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนระบบนิเวศของชุมชน ในการร่วมกันอนุรักษ์ธรรมชาติ พื้นฟู และพัฒนาสิ่งแวดล้อม พลังงาน และระบบนิเวศของมหาวิทยาลัยและชุมชนให้ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

8. ความคิดสร้างสรรค์สีเขียว (Green Creative) คือการปลูกฝังและส่งเสริมบุคลากรในองค์กร นักศึกษา ให้ เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำเสนอหรือเกิดวิธีการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ค้นหาแนวทางใหม่ๆ การสร้างสรรค์สิ่ง ใหม่ และการต่อยอดขยายผลหรือปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมด้วยความคิดใหม่

โดยทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามได้กำหนดนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวทั้ง 8 ลักษณะที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพึงประสงค์จะมี โดยลักษณะของมหาวิทยาลัยสีเขียว ทั้ง 8 ลักษณะนั้นเกิดจาก ขบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนจากคณะ สำนักและหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการโครงการพัฒนา นโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม และกลุ่มเครือข่ายผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายแบบมีส่วนร่วมมหาวิทยาลัยสีเขียว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนจากกลุ่มองค์กรภาครัฐและราชการ องค์กรอิสระ ภาค ประชาสังคม กลุ่มธุรกิจเอกชน และกลุ่มธุรกิจไม่แสวงหาผลกำไรในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจากขบวนการมีส่วนร่วมของ กลุ่มเครือข่ายดังกล่าวจึงนำไปสู่การจัดทำนโยบายแบบแผนแม่บทของมหาวิทยาลัยสีเขียว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล

สงครามในปี พ.ศ.2557 โดยมีแผนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ภายใต้แผนแม่บทการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียว พ.ศ.2557-2560 ที่ถูกกำหนดขึ้นให้แต่ละคณะนำไปปฏิบัติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2557-2560

ดังนั้นในฐานะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าหลังจากการกำหนดแผนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ภายใต้แผนแม่บทการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียว ปี พ.ศ.2557-2560 มีคณะต่างๆในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามทั้งสิ้น 6 คณะ ได้แก่ (1) คณะครุศาสตร์ (2) คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร (3) คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (4) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (5) คณะวิทยาการจัดการ และ (6) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้นำเอานโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวไปสู่ขั้นตอนการปฏิบัติใช้อย่างไร และในฐานะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าแต่ละคณะมีส่วนร่วมในนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวมากน้อยเพียงใด และมีการนำนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวไปดำเนินการอย่างไรเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานให้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามต่อไป

จุดมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาในการจัดทำมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อศึกษาการนำนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวไปปฏิบัติของคณะต่างๆในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3. เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องมหาวิทยาลัยสีเขียวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย วิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษการนำนโยบายไปปฏิบัติกรณีศึกษามหาวิทยาลัยสีเขียวมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามผ่านการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยสีเขียว และข้อมูลผลกระทบปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างโดยคัดเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ 1. ผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประกอบด้วย อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และรองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 2 คน 2. ผู้บริหารระดับสูงของคณะต่างๆในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ประกอบด้วย รองคณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณบดีคณะวิทยาการจัดการ รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะวิทยาการจัดการ คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองคณบดีฝ่ายวางแผนและบริการวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 5 คน 3. เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 1 คน และ 4. เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของคณะ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่รักษาการแทนหัวหน้าสำนักงานคณบดีคณะครุศาสตร์ เจ้าหน้าที่รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานคณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร และเจ้าหน้าที่รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมจำนวน 3 คน และคัดเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 11,655 คน โดยใช้ตัวอย่างจำนวน 370 คน ตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และคำนวณตัวอย่างของตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรนักศึกษาในแต่ละคณะต่างๆเพื่อให้ได้ขนาดของตัวอย่างแต่ละกลุ่มที่มีสัดส่วนที่เหมาะสมต่อขนาดประชากรโดยใช้สูตรของ Nagtalon ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การแจกแบบสอบถามจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยใช้เทคนิคการศึกษาเชิงสำรวจโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของตัวอย่างและพรรณนาระดับความรู้และความเข้าใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามที่มีต่อนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามจากโปรแกรมสำเร็จรูป IBM SPSS Statistics 22 เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลโดยมีระยะเวลาของการศึกษาเป็นเวลา 5 เดือน นับตั้งแต่เดือนมกราคม ปี 2559 จนถึงเดือนพฤษภาคม ปี 2559

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง มหาวิทยาลัยสีเขียวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก มีการศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์จากการตัดสินใจดำเนินนโยบายที่ได้กำหนดไว้ก่อนหน้านั้นแล้วเพราะฉะนั้นแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นการศึกษาในเรื่องขององค์การที่รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งหมด ปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่ แค่นั้น เพียงใด การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นการแสวงหาวิธีการและแนวทางเพื่อปรับปรุงนโยบาย แผนงานและการปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้น (วรเดช จันทรศร, 2552:129-146) ซึ่งในวิจัยครั้งนี้ทางผู้วิจัยได้เลือกอธิบายแนวทางที่เน้นวิเคราะห์เชิงระบบ หรือที่เรียกว่าตัวแบบทั่วไป โดยตัวแบบนี้เป็นผลงานของ แวน มิเตอร์ และ แวน ฮอร์น ที่พัฒนามาจากตัวแบบการวิเคราะห์ระบบการเมืองของ ฮีสตัน ผนวกกับการนำผลการศึกษาด้านทฤษฎีองค์การ ที่ส่งผลหรือเกี่ยวข้องกับระบบการปฏิบัติงานมาประยุกต์เข้าด้วยกันโดยตัวแบบของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติของแวน มิเตอร์ และ แวน ฮอร์น (วรเดช จันทรศร, 2552:122-128) เป็นตัวแบบที่ประกอบด้วยตัวแปร 6 ตัว ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างนโยบายกับผลการปฏิบัติตามนโยบาย คำอธิบายคุณลักษณะและความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆที่จะเห็นได้จากงานวิจัยของ คะนอง พิณุน ที่ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายมหาวิทยาลัยสงฆ์ไปปฏิบัติ กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่าการที่นโยบายจะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จะต้องอาศัยปัจจัยหลายๆปัจจัยเข้าด้วยกันไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านความชัดเจนและโครงสร้างของนโยบาย ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะถ้าปัจจัยต่างๆไม่เพียงพอก็จะเป็นอุปสรรคต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ เช่น ถ้าปัจจัยด้านทรัพยากรประสบปัญหา ไม่เพียงพอ ทั้งงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางก็จะส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นล่าช้าหรือไม่อาจบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพได้

2. แนวคิดการมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มต่างๆให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่เข้ามาพร้อมเพราะหวังรางวัลตอบแทน และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับการใช้ชีวิต ความจำเป็นความต้องการ และวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา,2547: 3)เพราะฉะนั้นแนวคิดการมีส่วนร่วมก็คือ การที่ผู้มีส่วนร่วมสามารถรับรู้ถึงปัญหาสาเหตุ และความต้องการของผู้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งจะนำมาสู่การร่วมกันเสนอปัญหา ทำให้เกิดการค้นหาสาเหตุและที่มาของปัญหา เพื่อทำการค้นหาแนวทางและวางแผนดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นได้ โดยร่วมกันปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในกรณีของมหาวิทยาลัยสีเขียว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก นั้นทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น คณาจารย์ นักศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ซึ่งทั้งทางคณาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ก็ได้สร้างการมีส่วนร่วมด้วยการนำเสนอปัญหา ข้อมูล และแสดงความคิดเห็นต่างๆ เพื่อทำการเรียนรู้ร่วมกัน และเพื่อการนำไปสู่การกำหนดทิศทางของแนวนโยบาย และการดำเนินการร่วมกันตาม

นโยบาย(ชัยวัฒน์เกียรติ์ เจริญพานิช, 2558: 91)จนทำให้สามารถกำหนดออกมาเป็นนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจ ความรู้เป็นทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ แต่เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับองค์กร องค์กรจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความรู้ให้โดดเด่นอันเป็นต้นทุนที่สำคัญของ องค์กรเพื่อการแข่งขันและเพื่อเพิ่มคุณค่าในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ (กิริติ ยศยิ่งยง, 2549: 3)

เพราะฉะนั้นการที่จะกระทำการใด ๆ การสร้างความรู้ความเข้าใจหรือการเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้คิดจึงเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะการที่บุคคลมีความรู้และความเข้าใจต่อนโยบายนั้น ๆ ก็จะทำให้การนำนโยบายไปปฏิบัติ นั้นสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ เกื้อกุล บัณฑิตาม ที่ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแนวทางในการสร้างความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ถึงวัตถุประสงค์และบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการใช้พื้นที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยโดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งและลดอคติที่ประชาชนมีต่อมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยควรมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน และเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกิจกรรมกับมหาวิทยาลัยมากขึ้น ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความรู้และความเข้าใจที่ทุกฝ่ายจะต้องมี ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายที่กำหนดนโยบายหรือฝ่ายที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เพราะเมื่อทุกฝ่ายมีความรู้และความเข้าใจที่ตรงกันแล้วก็ย่อมจะส่งผลให้การปฏิบัติตามนโยบายนั้นสามารถประสบผลสำเร็จตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมาของนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก พบว่าในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติและสามารถรักษาพื้นที่สีเขียวภายในมหาวิทยาลัยได้ถึงร้อยละ 76 แต่อย่างไรก็ตามทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามก็ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปมากในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ชุมชนใกล้เคียง กล่าวคือ จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของน้ำใช้และน้ำเสียภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามของ อรรถร ฉิมจารย์ (ชัยวัฒน์เกียรติ์ เจริญพานิช, 2558: 88) พบว่าทั้งในส่วนของวังจันทร์และส่วนสนามบินเป็นการใช้น้ำประปาที่ผลิตจากการประปาส่วนภูมิภาค ในขณะที่ส่วนทะเลแก้วทางมหาวิทยาลัยได้ผลิตน้ำประปาใช้เอง โดยใช้น้ำบาดาลเป็นแหล่งวัตถุดิบในการผลิตพบว่าขบวนการผลิตน้ำได้มาตรฐานการผลิตน้ำประปาทั่วไป แต่ยังคงพบปัญหาคุณภาพน้ำโดยเฉพาะความขุ่นของน้ำ ตะกอนที่มีการปนเปื้อนมากับน้ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบท่อส่งน้ำประปาเสื่อมคุณภาพ และจากอัตราการใช้น้ำที่มีจำนวนมากถึง 1,400 ลูกบาศก์เมตร/วัน แต่ก็ถือว่าระบบการผลิตน้ำประปายังสามารถผลิตน้ำออกมาตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ แต่เนื่องจากการขยายตัวของประชากรในมหาวิทยาลัยที่มีแนวโน้มของการขยายตัวที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีการใช้น้ำประปาในปริมาณที่มากขึ้นจนเกินขีดความสามารถในการผลิตน้ำประปาให้เพียงพอต่อความต้องการของทุกคนได้ ในขณะที่น้ำเสียในปัจจุบันน้ำทิ้งจากกิจกรรมต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำ โดยในส่วนของวังจันทร์และสนามบินจะปล่อยน้ำเสียเข้าสู่ระบบรวบรวมน้ำเสียของเทศบาล ในขณะที่ส่วนทะเลแก้วจะปล่อยน้ำเสียลงสู่คลองและแหล่งน้ำธรรมชาติต่าง ๆ ที่เชื่อมต่อกันทั่วทั้งมหาวิทยาลัย และจะสูบน้ำออกไปสู่คลองสาธารณะภายนอก เมื่อแหล่งน้ำต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยไม่สามารถที่จะรองรับปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยทิ้งลงมาได้แล้วทั้งนี้ในการที่มหาวิทยาลัยมีแนวโน้มของประชากรที่เพิ่มมากขึ้นก็ย่อมส่งผลต่อปริมาณน้ำเสียที่จะเกิดขึ้นตามมา และปริมาณของน้ำเสียก็อาจจะเกินความสามารถของระบบบำบัดน้ำเสียด้วยระบบธรรมชาติได้ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาได้

ในส่วนของสภาพปัญหาของมหาวิทยาลัย จากข้อมูลการศึกษาปริมาณและองค์ประกอบของ ขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยกรณีการ บุตรเอก สุวิมล แก้วเงา และ ปิยะดา วชิระวงศ์ (ธัญญ์ณภัทร์ เจริญพานิช, 2558: 88-89)พบว่าปริมาณขยะของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามส่วนทะเลแก้วมีปริมาณขยะทั้งหมดโดยเฉลี่ย คือ 684.85 กิโลกรัม/วัน ซึ่งขยะเหล่านี้จะถูกรวบรวมเก็บโดยรถเก็บขยะจากเทศบาลตำบลบ้านคลองเพื่อเอาไปกำจัดในบ่อฝังกลบขยะต่อไป แต่เมื่อเทศบาลประสบปัญหาพื้นที่ในการกำจัดขยะขึ้น ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจึงต้องมีการบริหารจัดการขยะด้วยตนเอง สำหรับปัญหาในเรื่องของพลังงานพบว่าทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามมีอัตราจ่ายของค่าไฟสูงขึ้นทุกปี โดยเฉลี่ยตกปีละประมาณ 15,037,497.96 บาท อาจมีสาเหตุมาจากการที่มหาวิทยาลัยมีการก่อสร้างที่เพิ่มมากขึ้น หรืออายุของเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในมหาวิทยาลัยมีอายุการใช้งานที่นานมาก และนอกจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้วทางมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเอง ก็ยังคงประสบปัญหาในเรื่องของจำนวนของการใช้ยานพาหนะทั้งรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่เพิ่มมากขึ้นในมหาวิทยาลัย ซึ่งการที่มหาวิทยาลัยมีปริมาณของยานพาหนะที่เพิ่มขึ้นก็ส่งผลให้เกิดภาวะมลพิษทางอากาศ การจราจรติดขัดทั้งภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามและภายในชุมชนใกล้เคียง อีกทั้งจำนวนพื้นที่จอดรถภายในมหาวิทยาลัยมีจำนวนไม่เพียงพอ นักศึกษาขาดจิตสำนึกที่ดี จอดรถไม่เป็นระเบียบก่อให้เกิดปัญหาพื้นที่ที่ใช้จอดรถตามอาคารเรียนที่ไม่เพียงพอ

การที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวหรือมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศนั้น เป็นเส้นทางหนึ่งที่มีสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่ยึดโยงความสำคัญเชื่อมโยงกันระหว่างการศึกษา สังคม สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ และการพัฒนาอย่างเป็นระบบองค์รวมเข้าไว้ด้วยกัน โดยใช้กระบวนการสาธารณะแบบมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาโดยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งจากการทบทวนสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการเติบโตของมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่นใกล้เคียงในปัจจุบัน ย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยตามมา สามารถแยกแยะสภาพปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ปัญหาในเรื่องของการจัดการระบบน้ำดีน้ำเสียภายในมหาวิทยาลัย ปัญหาขยะเนื่องจากมีถังขยะไม่เพียงพอภายในมหาวิทยาลัย และขาดระบบการจัดการขยะภายในมหาวิทยาลัย
2. ปัญหาด้านพลังงาน เกิดจากการใช้พลังงานไฟฟ้าเป็นจำนวนมากในอาคารเรียน คณะและสำนักงานต่างๆ โดยไม่ประหยัดพลังงาน ทำให้อัตราค่าไฟฟ้าของมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับสูง
3. ปัญหาในเชิงชีวภาพและกายภาพของมหาวิทยาลัย ได้แก่ การก่อสร้างตึกและอาคารใหม่ การสร้างเส้นทางสัญจรภายในมหาวิทยาลัย การปรับปรุงและจัดบริเวณสวนสาธารณะ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และการสร้างระบบการจัดการและแก้ไขปัญหาด้านชีวภาพภายในมหาวิทยาลัย
4. ปัญหาการขาดจิตสำนึกในด้านสิ่งแวดล้อม เช่น พฤติกรรมการทิ้งขยะ การสูบบุหรี่ เป็นต้น (ธัญญ์ณภัทร์ เจริญพานิช, 2558: 84)

ทั้งนี้ผลการศึกษาในส่วนของการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่า คณะต่างๆของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ทั้ง 6 คณะ ในมหาวิทยาลัยได้ดำเนินการตามนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวตามที่ตนเข้าใจและสามารถที่จะดำเนินการได้ เช่น การประหยัดไฟ ประหยัดน้ำ การปลูกต้นไม้ ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในคณะของตนเอง นำต้นไม้มาไว้ในห้องทำงาน รวมถึงการใช้กระดาษรีไซเคิล ตลอดจนการสอดแทรกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การประหยัดพลังงาน การคัดแยกขยะ เพื่อให้ นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามด้วย แต่ทั้งนี้การดำเนินการตามนโยบายหรือการนำนโยบายไปปฏิบัติของคณะต่างๆ ทั้ง 6 คณะในมหาวิทยาลัยก็ได้ดำเนินการนำนโยบายไปปฏิบัติที่แตกต่างกันไปตามความรู้และความเข้าใจที่มีต่อนโยบายของผู้บริหารในแต่ละคณะ เช่น บางคณะอาจจะเน้นที่สิ่งแวดล้อม ต้นไม้ ธรรมชาติ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

บางคณะอาจจะเน้นไปที่การจัดการขยะ การคัดแยกขยะ หรือการสนับสนุนส่งเสริมการลดใช้พลาสติก หรือโฟม โดยหันไปใช้ของอื่นที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้กล่องชาญอ้อย แทนกล่องโฟม เป็นต้น และสำหรับในส่วนของการศึกษาในด้านความรู้และความเข้าใจต่อนโยบายของผู้นำนโยบายไปปฏิบัตินั้นพบว่า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการของคณะมีความรู้และความเข้าใจต่อนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวอยู่ในระดับที่ดี แต่ในส่วนของนักศึกษานั้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามพบว่านักศึกษามีความรู้และความเข้าใจต่อนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวอยู่ในระดับที่น้อย ดังตาราง

การวิเคราะห์ข้อมูล	ตัวอย่าง		ระดับความรู้ ความเข้าใจ
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	
ตอบถูก 11-15 ข้อ	0	0.0	มาก
ตอบถูก 6-10ข้อ	89	24.1	ปานกลาง
ตอบถูก 0-5 ข้อ	281	75.9	น้อย

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักศึกษายังขาดความรู้และความเข้าใจต่อนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวเป็นอย่างมากถึงร้อยละ 75.9 ซึ่งมีเพียงร้อยละ 24.1 เท่านั้นที่มีความรู้และความเข้าใจที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์ การสื่อสาร รวมทั้งกระบวนการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจต่อนโยบายไปสู่ผู้นำนโยบายไปปฏิบัตินั้น อาจจะยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร หรืออาจจะมีการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความรู้และความเข้าใจต่อนโยบายที่ไม่เพียงพอก็อาจจะทำให้มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ กล่าวคือ เนื่องจากนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเป็นนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม ที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย ดังนั้นหากผู้ที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่มีความรู้และความเข้าใจต่อนโยบายก็อาจจะทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่ผิดพลาดได้

ด้วยเหตุนี้เองทั้ง ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยจึงควรที่จะตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่มีความสำคัญ อันจะสามารถสร้างพลังให้แก่มหาวิทยาลัยของตนให้สามารถประสบความสำเร็จในการดำเนินนโยบายไปได้ ดังนั้นจึงควรที่จะพยายามผลักดันตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ การดำเนินการและการตัดสินใจของกิจกรรมต่างๆ เพราะนโยบายสาธารณะนั้นจะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่อง จึงจะมีประสิทธิภาพและเห็นผลได้

อภิปรายผลการวิจัย

นโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลกนั้นอาจจะไม่สามารถดำเนินการไปได้ถึงจุดที่จะประสบความสำเร็จของนโยบายได้ หากขาดการให้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งนอกและในมหาวิทยาลัย ทั้งจากเครือข่ายนักศึกษา ทั้งจากตัวแทนจากกลุ่มองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในฐานะจิตอาสาในการเป็นแกนนำ และทั้งจากผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ทุกคนในมหาวิทยาลัย เนื่องจากนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม ที่ก่อเกิดมาจากกระบวนการทางสังคมที่ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รู้จักกัน ได้เข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมในทุกๆระดับ ดังนั้นกระบวนการการมีส่วนร่วมจึงแตกต่าง การกำหนดนโยบายโดยทั่วไปที่มีมาจากการกำหนดนโยบายโดยฝ่ายบริหารหรือผู้มีอำนาจ หรือกลุ่มคณะบุคคล เพราะการกำหนดนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมเป็นการนำเอาเจตนาารมณ์ ความคิดเห็น และความต้องการของคน องค์กรและสังคมมาพัฒนาเป็นนโยบายและ

ผลักดันสู่ระดับบนหรือฝ่ายบริหาร ดังนั้นกระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นการขับเคลื่อนของพลังร่วมกันจากล่างขึ้นบน และเมื่อถูกกำหนดให้เป็นนโยบายออกมาแล้วจึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วม การมีจิตสำนึกของทุกภาคส่วนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายไปด้วยกัน เพราะนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมนี้จะไม่มีการบังคับบุคคลให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ แต่จะเป็นการที่บุคคลนั้นมีจิตสำนึกด้วยตัวเอง ได้คิดด้วยตนเองว่าจะทำอย่างไรจึงได้มีส่วนร่วมในนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว

การนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นไม่ว่าจะเป็นนโยบายสาธารณะหรือนโยบายที่เป็นการออกคำสั่งมาจากผู้บริหาร การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความจำเป็นและสำคัญเพราะการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นย่อมจะทำให้ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของนโยบาย และแนวทางในการปฏิบัติ และสามารถปฏิบัติตามนโยบายได้ตรงตามวัตถุประสงค์และนำพานโยบายนั้นไปสู่ความสำเร็จได้ แต่ทั้งนี้ในเรื่องของบุคลากร งบประมาณ การสื่อสารระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ลักษณะขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัตินโยบาย ล้วนแต่มีความสำคัญต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ดังเช่น กรณีของนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏพิบูลสงคราม ซึ่งนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเป็นนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมที่ได้เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้คิดเอง ตีโจทย์ของนโยบายเอง ค้นหาวิธีในการนำนโยบายไปปฏิบัติเอง ซึ่งผลก็คือ คณะต่างๆ ทั้ง 6 คณะภายในมหาวิทยาลัยได้นำนโยบายไปปฏิบัติที่แตกต่างกันออกไปตามความรู้และความเข้าใจของคนที่มียุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยสีเขียว เช่น บางคณะจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในคณะของตนเอง บางคณะก็เน้นการสนับสนุนส่งเสริมให้ทุกคนภายในคณะช่วยกันคัดแยกขยะ โดยจัดสถานที่ในการคัดแยกขยะไว้ให้ เช่น มีตะแกรงในการใส่ขยะแต่ละประเภท หรือมีถังขยะที่แยกประเภทของการทิ้ง เป็นต้น แต่ทั้งนี้การจะดำเนินการใดๆ ก็ตามให้เป็นรูปธรรมได้นั้นก็ต้องอาศัยงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เพื่อให้โครงการนั้นได้ก่อเป็นรูปเป็นร่างขึ้น

ทั้งนี้งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียว ได้กล่าวถึงความหมายของมหาวิทยาลัยสีเขียวไว้ว่า มหาวิทยาลัยสีเขียว คือ มหาวิทยาลัยที่มีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพภายใต้แนวคิดการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน เสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่ผู้อาศัย การรักษาสภาพแวดล้อมและการประหยัดพลังงาน การใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่า ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนในรูปแบบต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างสภาพเศรษฐกิจของมหาวิทยาลัยและชุมชนโดยรอบ (ธัญญ์ณภัทร์ เจริญพานิช, 2558: 86)

การพัฒนามหาวิทยาลัยสีเขียวในรูปแบบของนโยบายในสถาบันการศึกษา ได้มีการวิจัยไว้บางส่วนอาทิเช่น งานวิจัยของอิสรี รอดทัศนาศ (ของอิสรี รอดทัศนาศ, 2558: 171-172) ที่ศึกษาเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย สีเขียว ไว้ว่าปัจจัยความสำเร็จของการก้าวสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวได้จะต้องประกอบไปด้วย การกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องมีความชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย การกำหนดตัวชี้วัด การติดตามและประเมินผล การบูรณาการกิจกรรม/โครงการด้านสิ่งแวดล้อมเข้ากับพันธกิจในแต่ละด้าน รวมทั้งการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการนำองค์ความรู้และเครื่องมือใหม่ๆ มาใช้ โดยงานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินนโยบายให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ

นอกจากนี้งานวิจัยของคณะนาง พิลุน ที่ได้ศึกษาเรื่องการนำนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวไปปฏิบัติ กรณีศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย งานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลให้การนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จซึ่งจะต้องประกอบด้วยปัจจัยด้านความชัดเจนและโครงสร้างของนโยบาย ปัจจัยด้านทรัพยากร และปัจจัยด้านทัศนคติของผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ และงานวิจัยของเกื้อกุล ปุตุผาม ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ชี้ให้เห็นถึง

ความสำคัญของการสร้างความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพราะการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะเป็นการทำให้เข้าใจในวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของนโยบายมากขึ้น รวมทั้งเป็นการลดอคติที่อาจจะเกิดขึ้นกับนโยบายได้

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่านโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียว มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลกซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม การสร้างความรู้และความเข้าใจต่อนโยบายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากเพราะจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้ง คณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรของมหาวิทยาลัย สามารถเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของนโยบาย และสามารถนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายของนโยบาย

แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมนั้น เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับคน ต้องอาศัยคนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในด้านต่างๆ ดังนั้นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม นั่นก็คือ การไม่เข้าใจไม่สนใจ และเบื้องหน้าที่จะเข้าร่วมกระบวนการอย่างต่อเนื่อง หรือแม้กระทั่งการปฏิเสธที่จะดำเนินการตามในสิ่งที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อม หรือการมีส่วนร่วมต่อนโยบายอย่างจริงจัง ตลอดจนการสนับสนุนและการให้ความร่วมมือจากฝ่ายบริหาร การเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมทั้งการร่วมกันสร้างการมีจิตสำนึกที่ดี ไม่แย่งกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันนโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวถึงแม้จะเป็นกิจกรรมเล็กๆ ก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

การที่นโยบายมหาวิทยาลัยสีเขียวของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยการกำหนดนโยบายที่ครอบคลุมทั้งสภาพปัญหาและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นภายใต้สภาวะของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรอบด้าน ตลอดจนมีการสร้างกลุ่มผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานหลักที่มีบทบาทและหน้าที่ในการรับผิดชอบที่ชัดเจนในการดำเนินนโยบาย มีการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม อีกทั้งต้องมีการพัฒนาทุนมนุษย์ กล่าวคือบุคลากรภายในองค์กรมีความรู้และความเข้าใจต่อนโยบาย และสามารถนำความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ที่มีอยู่มาพัฒนาและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกันได้ ตลอดจนสามารถสร้างและพัฒนาระบบการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมพื้นฐานควบคู่ไปกับการรณรงค์สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญคือต้องมีการผลักดันนโยบายจากทุกระดับไปพร้อมๆกันทั้ง ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาทุกคนในมหาวิทยาลัย ที่ต้องตระหนักและรับผิดชอบต่อในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกัน จึงจะสามารถทำให้เกิดพลังการขับเคลื่อนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิติกร. (2559). แนวคิดเกี่ยวกับความรู้. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: http://pbn3.go.th/bkk/km2/index.php?option=com_content&view=article&id=94:2013-11-13-13-21-27&catid=66&Itemid=939. วันที่สืบค้นข้อมูล 13 เมษายน 2559.

เกื้อกุล บุตมาม. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์แม่ริม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยบัณฑิต สาขา นโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

คะนอง พิณ. (2549). การนำนโยบายมหาวิทยาลัยสงฆ์ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยมหาลจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา นโยบายสาธารณะ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จุมพล หนิมพานิช. (2552). การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ธัญญ์ณภัทร์ เจริญพานิช. (2558). การประยุกต์กระบวนการนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา มหาวิทยาลัยสีเขียว ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก. ในวารสารการจัดการ สิ่งแวดล้อม. ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 / 2558.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่: สิริลักษณ์ การพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (2559). กิจกรรมการประกวดสัญลักษณ์ (Logo) มหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามประจำปี พ.ศ.2556. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: www.psru.ac.th/pdf/logo_contest.pdf. วันที่สืบค้นข้อมูล 10 กุมภาพันธ์ 2559.
- มารยาท โยทองยศ และปราณี สวัสดิ์สรรพ. (2550). การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัย. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.fsh.mi.th/km/wp-content/uploads/2014/04/resch.pdf> วันที่สืบค้นข้อมูล 12 เมษายน 2559.
- เรื่องวิทย์เกษสุวรรณ. (2551). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ ; บริษัทบพิธการพิมพ์.
- วรเดช จันทรศร. (2552). ทฤษฎีการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ ; พริกหวานกราฟฟิค.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2545). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ ธำรงธัญวงศ์. (2544). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- สมพร เฟื่องจันทร์. (2552). นโยบายสาธารณะทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ออน อาร์ต ครีเอชั่น.
- อิสรี รอดทัศนาศ. (2558). มหาวิทยาลัยสีเขียว Green University. ในวารสาร มจก. ปีที่ 18 ฉบับที่ 36 มกราคม-มิถุนายน 2558
- อุทัย เลาหวิเชียร. (2544). รัฐประศาสนศาสตร์ ; ลักษณะวิชาและมิติต่าง ๆ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- [AASHE] Association for the Advancement of Sustainability in Higher Education. (2011). **AASHE Mission, Vision and Goals**. Retrieved September 8, 2014 form <http://www.aashe.org/about/aashe-mission-vision-goals>
- [AASHE] Association for the Advancement of Sustainability in Higher Education. (2013). **Higher Education Sustainability Review**. Retrieved September 5, 2014, from <http://www.aashe.org/publications/sustainability-review>
- Mahidol University. (2014). **Mahidol University has been ranked 1st in Thailand and 31st Worldwide by UI Green Metric World Universities Ranking 2013** [In Thai]. Retrieved September 8, 2557, from http://www.mahidol.ac.th/th/latest_news57/UI_Green.html
- UI Green Metric World University Ranking.(2013). **Criteria & Indicator**. Retrieved June 5, 2014, from <http://greenmetric.ui.ac.id/page/criteria>

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน:

กรณีศึกษา ชุมชนบ้านร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก

Public Participation upon the Development of Sustainable Tourism:

The Case of Baan Rong Kla Community, Phitsanulok Province

ชลิตา พัดขำ^{*}, สิตานันท์ ศรีแก้ว^{**}, สุณิสา แยมสรวล^{***} และ ดร.อรุณี กาศยานนท์^{****}

Chalita Pudkhom, Sitanun Srikaew, Sunisa Yaemsuan and Dr.Arune Kasayanona

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย วิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทความเป็นมาของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านร่องกล้า เพื่อศึกษาการดำเนินการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านร่องกล้า ตลอดจนศึกษาเพื่อให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินการและการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบ้านร่องกล้าในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ประชากรตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านร่องกล้าจำนวน 260 คน และมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มในชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ผลการศึกษา พบว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านร่องกล้าเกิดจากลักษณะเด่นภายในหมู่บ้านที่เป็นเอกลักษณ์ ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี พิษผลทางการเกษตรของไม้เมืองหนาว ตลอดจนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน เกิดจากความสมัครใจของประชาชนเอง ซึ่งเห็นได้จากการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ และการเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม ทั้งการประชุม ประชาคม การแบ่งรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวเข้ากลุ่ม การเสนอข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่ได้จากนักท่องเที่ยวเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อวิเคราะห์และประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนต่อไป ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านร่องกล้า ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยในการมีส่วนร่วมสูงที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40

^{*} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

^{**} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

^{***} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

^{****} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, บ้านร่องกล้า

Abstract

This research employs both qualitative and quantitative research methods as its methodology. It aims to study the contextual background of sustainable tourism within Ban Rong Kla community, Phitsanulok province, as well as to examine public participation and the local engagement upon such issue. The research additionally purports to explore any potential challenges and recommendations with regards to public participation towards sustainable tourism across this specific area of Ban Rong Kla. The study gathers data through the use of questionnaires, comprising of 260 local research subjects. In-depth interviews are also conducted on 9 key informants, namely, local community leaders and relevant authorities working within sustainable tourism field. The findings reveal that the distinct characteristic of Ban Rong Kla community lies upon its unique features of local norms and traditions, local agricultural products, as well as its enriching history and the people's role and involvement in the development of the industry. Such particular participation is entirely voluntary. This can be witnessed through various examples such as the enrolment in certain interest groups, taking part in community meetings, allocating fundings to relevant bodies, offering views and suggestions that would be useful and practical for the industry's assessment and sustainable development. The concerned public participation, considering all 4 fundamental aspects, is deemed as high ($\bar{x}=3.57$). Upon individual assessment, it is discovered that the aspect of participation basing in receiving benefits holds the highest value with an average mean of $\bar{x} = 3.95$, follows by participation upon operation which is ranked moderately at $\bar{x}=3.47$. Lastly, considering decision making factor, it is placed as moderate with $\bar{x} = 3.40$.

Key Words: Public Participation, Sustainable Tourism Development, Ban Rong Kla

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบัน การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นความสำคัญต่อการสร้างรายได้เป็นลำดับต้นๆของประเทศที่ใช้เพื่อพัฒนาประเทศ โดยในปี พ.ศ.2558 ประเทศไทยมีรายได้ที่มาจากการท่องเที่ยวมากถึง 1,294,811.20 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวนี้ได้มาจากในหลายภาคส่วน เช่น การเดินทาง การซื้อของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่พัก ร้านค้าต่างๆ และมีการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของที่พักแบบบ้านที่เรียกว่า โฮมสเตย์ที่กำลังได้รับความนิยม รวมไปถึงการเกิดโรงแรมขนาดใหญ่ การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่นๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และการขยายตัวของการท่องเที่ยวที่กระจายไปในทุกภูมิภาคของประเทศนี้ ก่อให้เกิดการตื่นตัว เพราะถูกมองว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว ที่มีผู้มาซื้อสินค้าถึงที่ไม่ว่าจะที่ใดก็ตาม แต่การท่องเที่ยวก็มีขีดจำกัดในด้านต่างๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น โดยมีประชาชนในชุมชนเป็นเสมือนเจ้าของหรือผู้ดูแลทรัพยากรนั้นๆ ด้มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างไร ดังนั้นการให้บทบาทและให้ความสำคัญต่อประชาชนและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ชุมชนบ้านร่องกล้า ตั้งอยู่ใจกลางอุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,400-1,500 เมตร มีพื้นที่ครอบคลุมประมาณ 6,215 ไร่ สำหรับเป็นพื้นที่ทางการเกษตร และมีพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ของชุมชนประมาณ 137 ไร่ ปัจจุบันมีประชากรราว 800 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม, 2557) มีพื้นที่ครอบคลุมรอยต่อ 3 จังหวัด คือ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ และอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ในอดีตเคยเป็นฐานที่มั่นของขบวนการต่อสู้ทางอุดมการณ์ลัทธิคอมมิวนิสต์ ต่อมาในปี พ.ศ.2525 หลังจากที่พรรคคอมมิวนิสต์ได้หมดบทบาทลง ประชาชนที่ลงไปมอบตัวได้กลับขึ้นอยู่ใหม่ตามนโยบายของทหาร จึงได้รับการจัดสรรพื้นที่ให้เป็นพื้นที่อยู่อาศัยและจัดสรรที่ดินให้ทำกินโดยกองทัพภาคที่ 3 จนเกิดเป็นการตั้งรกรากของชุมชนบ้านร่องกล้าอย่างถาวร ชุมชนบ้านร่องกล้าเป็นชุมชนที่มีการผสมผสานความเป็นอยู่ระหว่างชาวเขาเผ่าม้งและคนไทย ถึงแม้ในอดีตเคยเป็นมวลชนที่เป็นแนวร่วมของพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งมีการสู้รบที่รุนแรง แต่ก็เป็นการสู้รบที่อยู่บนพื้นฐานของการเรียกร้องความเป็นธรรมเพื่อให้เกิดความเสมอภาคของความเป็นมนุษย์

ด้วยสภาพภูมิประเทศของหมู่บ้านที่มีลักษณะสวยงาม เป็นพื้นที่ภูเขาลาดชัน อากาศหนาวเย็นตลอดปี โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 5-20 องศาเซลเซียส โดยเฉพาะในฤดูหนาวอุณหภูมิจะต่ำมากประมาณ 0-4 องศาเซลเซียส มีหมอกคลุมทั่วบริเวณ ฤดูร้อนอากาศจะเย็นสบาย ส่วนในฤดูฝนจะมีฝนชุกตลอดปี และมีแหล่งน้ำทางการเกษตรอุดมสมบูรณ์ตลอดปี จึงทำให้หมู่บ้านร่องกล้าอุดมไปด้วยทรัพยากรทางการเกษตรของไม้เมืองหนาวที่มีความแปลกและหลากหลาย โดยประชาชนส่วนใหญ่จะทำการปลูกกะหล่ำปลีเป็นหลัก จนกลายเป็นแหล่งส่งออกของกะหล่ำปลีที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ นอกจากนี้หมู่บ้านยังเต็มไปด้วยทุ่งกระดาศไม้ดอกเมืองหนาวที่มีความสวยงาม ซึ่งจะเห็นได้ในช่วงเดือนพฤษภาคมไปจนถึงเดือนกุมภาพันธ์ จุดชมดอกพญาเสือโคร่งหรือซากุระเมืองไทยบนภูมิลูกโลก ที่เปลี่ยนยอดภูมิลูกโลกเป็นสีชมพูเกือบ 1,200 ไร่ และมีประเพณีที่โดดเด่นหาชมได้ยากในแถบจังหวัดนี้ นั่นคือประเพณีปีใหม่ม้ง ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่วันแรม 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยชาวม้งทุกคนต้องแต่งตัวเต็มยศ ร่วมกันเล่นการละเล่นพื้นบ้านม้ง หนุ่มสาวจะนิยมเล่นโยนลูกช่วง และในช่วงกลางคืนจะมีการร้องรำทำเพลงตามวัฒนธรรมของตน นอกจากนี้ยังมีพิธีสร้างสะพานต้อนรับขวัญ พิธีขอพ่อแม่บุญธรรม พิธีสู่วัยตั้งชื่อสู่วัยผู้ใหญ่ และพิธีล้อมขวัญของครอบครัวอีกด้วย ซึ่งขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประจำเผ่าของชาวม้งจึงได้กลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และด้วยลักษณะที่โดดเด่นของหมู่บ้านร่องกล้าเช่นนี้จึงทำให้นักท่องเที่ยวสนใจที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก ซึ่งทางหมู่บ้านจึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว อันประกอบไปด้วย 4 กลุ่มคือ กลุ่มเกษตรกรรม กลุ่มท่องเที่ยว กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ล้วนเป็นกลุ่มที่ส่งเสริมรายได้ให้กลับชุมชนบ้านร่องกล้า ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านร่องกล้า และพัฒนาจนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดพิษณุโลก (ศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดพิษณุโลก, 2558)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาร่วมกันของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงบริบทความเป็นมาของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนเพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินการและการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบ้านร่องกล้า เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านร่องกล้าให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน และเป็นแนวทางในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทความเป็นมาของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนชุมชนบ้านร่องกล้า

2. เพื่อศึกษาการดำเนินการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านร่องกล้า
3. เพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการดำเนินการและการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนบ้านร่องกล้า

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย วิจัยเชิงปริมาณ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 260 คน จากประชากรในหมู่บ้านจำนวน 800 คน ตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan เน้นการศึกษาเชิงสำรวจโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของตัวอย่างและพรรณนาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก และวิเคราะห์แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for Social Sciences) เวอร์ชัน 22.0 เพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการหาระดับของลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มในชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก มีการศึกษาแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน หมายถึง กลุ่มที่มาอยู่รวมตัวรวมใจกัน หรือบริเวณเดียวกัน มีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน ได้แก่ คนที่มีความสนใจร่วมกันอาณาบริเวณ การพบประสังสรรค์กันความสัมพันธ์ของสมาชิก วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนแบบแผนการดำเนินชีวิต (ธีระภักตรา เอกผาชัยสวัสดิ์, 2553: 69-70)

2. ผู้นำและสมาชิก ผู้นำที่มีคุณภาพ เป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของงานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาชนบทที่ใช้แนวทางการรวมเป็นกลุ่มหรือองค์กรจะขาดผู้นำที่มีคุณภาพไม่ได้เลย ในขณะเดียวกัน หากมีเฉพาะผู้นำที่มีคุณภาพ แต่ขาดสมาชิกที่มีคุณภาพ งานกลุ่มก็จะเป็นไปได้ยากอย่างยิ่ง ดังนั้น การทำความเข้าใจเรื่องผู้นำและสมาชิกเป็นเรื่องที่สำคัญ (นันทิยา หุตานูวัตร์ และณรงค์ หุตานูวัตร์, 2549: 54)

3. แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) เป็นการจัดการการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดทิศทาง การท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยคำนึงถึงความยั่งยืนในประเด็นสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ซึ่งตั้งอยู่บนฐานคิดว่าประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว นำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นปัจจัยหรือต้นทุนในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในท้องถิ่น (สินธุ์ สโรบล, 2546: 14)

4. **แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน** การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย รวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อการตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคมและความงามทางสุนทรียภาพ โดยเกิดปัญหาผลกระทบน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสม (จำไพพรรณ แก้วสุริยะ อ่างใน สุชาติพิทย์ เข็มน้อย, 2554: 9)

5. **แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน** การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผล และร่วมรับผิดชอบด้วยกันไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่มทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงาน เกิดการพัฒนาและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน (พระมหาประกาศิต สิริเมโธ, 2556: 67) และมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) (โคเฮน และอ็พซอฟฟ์ อ่างในพระมหาประกาศิต สิริเมโธ, 2556: 68)

6. **แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย / ภาคี / ผู้เกี่ยวข้อง** ความสำคัญและความจำเป็นในการทำงานกับภาคีที่เกี่ยวข้องไว้ว่า ชุมชนจำเป็นต้องทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการท่องเที่ยวว่าเกี่ยวข้องกับใคร อะไรบ้างที่เกี่ยวข้อง และเกี่ยวข้องอย่างไร เพื่อกำหนดความร่วมมือและสร้างการมีส่วนร่วมในช่วงเวลาที่เหมาะสม และให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือของการพัฒนาชุมชน โดยให้กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทร่วมมือกันในการทำงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับการยอมรับ โดยสร้างรูปแบบการทำงานให้แต่ละกลุ่มในสังคมมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นพันธมิตรกับชุมชน (พจนา สวนศรี, 2546: 104)

7. **งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง** พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” พบว่า ชุมชนมีการรวมกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเครือข่ายประชาชน เครือข่ายกลุ่มกิจกรรมในชุมชนทำให้สะดวกต่อการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน พัฒนาการ องค์การบริหารส่วนตำบล มีบทบาทเป็นผู้ให้การส่งเสริม สนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ อีกทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน โดยการรวมกลุ่มกิจกรรมเป็นเครือข่ายชุมชนและการมีส่วนร่วมที่ดีของประชาชน ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ชุมชนบ้านคลองใหม่นับว่า แบบอย่างการพัฒนาชุมชนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมแก่สังคมไทยตามบริบทชุมชนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ผลการวิจัย

ผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก พบว่า บริบทความเป็นมาในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านร่องกล้า เกิดจากลักษณะเด่นภายในหมู่บ้านที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีพื้นที่ไม่เมืองหนาวนานาชนิด รวมทั้งเป็นพื้นที่ทางประวัติศาสตร์การสู้รบทางการเมืองที่สำคัญอีกจุดหนึ่งในอดีต จนกระทั่งมีการทำวิจัยเข้ามาจึงทำให้หมู่บ้านนี้เปิดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน ผ่านกระบวนการอบรมโดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยนเรศวร อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า และองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว และการปฏิบัติตัวต่อนักท่องเที่ยว

ในส่วนของวิธีการและขั้นตอนในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกิดจาก การเข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากการประชุม ประชาคม เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จนกระทั่งมีการวิจัยเข้ามา

ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มท่องเที่ยว จากนั้นเมื่อประชาชนเห็นผลว่าการท่องเที่ยวนั้นสามารถเกิดขึ้นได้จริงและสามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเองและชุมชนได้ และเมื่อประชาชนมีความพร้อมก็จะสมัครเข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งในการสมัครจะเสียค่าสมัคร 100 บาท เพื่อเป็นการร่วมหุ้นกับกลุ่ม ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยจะพบว่า ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) โดยประชาชนจะมีรายได้จากการขายของให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านโดยที่เขาไม่ต้องออกไปขายที่สถานที่ท่องเที่ยวนอกหมู่บ้านที่ไกลออกไป และรายได้ส่วนหนึ่งที่ได้จากการท่องเที่ยวก็จะถูกหักเข้ากลุ่มในสัดส่วนร้อยละ 10 รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$) ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมโดยการประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งจะมีผู้นำเป็นแกนนำในการดำเนินการ จากนั้นจะมีการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการเปิดเส้นทางทางการศึกษาธรรมชาติให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปเที่ยวชมแต่จะต้องมีประชาชนนำทางเข้าไป และนอกจากนี้ประชาชนก็จะมีส่วนร่วมเป็นผู้ดูแลรักษาเส้นทางท่องเที่ยวและจุดท่องเที่ยวแต่ละจุดด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) ซึ่งในด้านการประเมินผล ในทุกครั้งเมื่อจบฤดูกาลท่องเที่ยวจะมีการจัดประชุมเพื่อสรุปผลการท่องเที่ยว โดยจะมีการจัดบันทึกสถิตินักท่องเที่ยว และมีการนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวมาเสนอต่อที่ประชุม เพื่อวิเคราะห์ สรุปผลและหาแนวทางในการแก้ไขและการพัฒนาต่อไป และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) ซึ่งในด้านการตัดสินใจ คือ เมื่อจะมีการดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวประชาชนก็จะต้องมีการตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งจะมีการจัดใหญ่ของการประชุม ประชาคม หรือถ้าบางเรื่องเป็นเรื่องในระดับของกลุ่ม กลุ่มก็จะมีมีการจัดประชุมเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่มเพื่อที่จะดำเนินการต่อไป ทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมก่อนถึงจะดำเนินการได้

วิธีการทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เริ่มต้นจากการทำให้ประชาชนเห็นว่าการท่องเที่ยวที่นั่นทำได้จริงและสามารถสร้างรายได้ได้จริง เมื่อประชาชนเห็นว่าสามารถทำได้จริงเขาก็จะเข้าร่วมโดยอัตโนมัติ ผ่านการเข้าร่วมกลุ่ม การเข้าร่วมประชุม ตลอดจนการช่วยเหลือและให้การต้อนรับและบริการนักท่องเที่ยว

ความเปลี่ยนแปลงและแนวทางที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนภายในหมู่บ้านหลังจากที่เปิดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวแล้วก็มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งในเชิงบวก เช่น เศรษฐกิจดีขึ้น ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ประชาชนในชุมชนเริ่มกล้าที่จะพูดและกล้าแสดงออกมากขึ้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงในเชิงลบ เช่น หลังจากที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านก็มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น มีประชากรแฝงเข้ามา มีการสร้างโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น แต่ประชาชนในชุมชนก็ยังคงอนุรักษ์สภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้านไว้ ไม่มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับตัวเอง

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกิดขึ้นนั้น คือ ในจุดเริ่มต้นประชาชนในชุมชนไม่เชื่อว่าการท่องเที่ยวจะสามารถเกิดขึ้นได้จริงและไม่เข้าใจว่าการท่องเที่ยวคืออะไร และจะทำอย่างไร ทำแล้วจะได้อะไร แต่หลังจากที่มีการวิจัยเกิดขึ้นทำให้ประชาชนเห็นผลว่าการท่องเที่ยวที่นั่นสามารถเกิดขึ้นได้จริงและสามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองได้ ส่วนความไม่เข้าใจที่มีอยู่เดิมนั้นก็ได้หายไปด้วยการทำให้ประชาชนในชุมชนเข้าใจโดยกลุ่มผู้นำและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

จากข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านร่องกล้า เกิดจากลักษณะเด่นที่มีภายในหมู่บ้าน จนกระทั่งมีการทำวิจัยเข้ามาจึงทำให้หมู่บ้านนี้เปิดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว การส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน เกิดจากการจัดการอบรมโดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวและการปฏิบัติตัวต่อนักท่องเที่ยว และในส่วนของวิธีการและขั้นตอนในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกิดจากการเข้าร่วมกลุ่มนั้น จะเกิด

มาจากการประชุม ประชาคม เพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เมื่อประชาชนเห็นผลว่าการท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้จริงและสามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเองและชุมชนได้ จึงมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยการประชุมปรึกษาหารือ มีการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ในส่วนของการรับผลประโยชน์นั้น ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมกันมากเพราะจะมีรายได้จากการขายของให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านโดยที่เขาไม่ต้องออกไปขายที่สถานที่ท่องเที่ยวนอกหมู่บ้านที่ไกลออกไป เมื่อจบฤดูกาลท่องเที่ยวจะมีการจัดประชุมเพื่อสรุปผลการท่องเที่ยว โดยจะมีการจัดบันทึกสถิตินักท่องเที่ยวและมีการนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวมาเสนอต่อที่ประชุม เพื่อวิเคราะห์ สรุปผลและหาแนวทางในการแก้ไขและการพัฒนาต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ชุมชนบ้านร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลก ประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

การรวมตัวของประชาชนชุมชนบ้านร่องกล้านั้น เกิดจากการรวมตัวกันของชาวเขาเผ่าม้ง ที่มีชนบทธรรมเนียมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตที่เหมือนกัน ซึ่งการดำรงชีวิตของคนในชุมชนนั้นจะสามารถดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนได้ ก็เกิดจากที่ชาวบ้านมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีกระบวนการที่แสดงออกถึงความมีจิตสำนึกของคนในชุมชนร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้า โดยใช้ทรัพยากรหรือสภาพแวดล้อมของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับชุมชน (ธีระภักตรา เอกผาชัยสวัสดิ์, 2553: 69-70) ชุมชนจะสามารถดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งและยั่งยืนได้นั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ มีกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีเครือข่ายความร่วมมือ มีกระบวนการจัดการที่สมาชิกในกลุ่มแสดงออกถึงความมีจิตสำนึกในความเป็นชุมชนร่วมกัน ร่วมกันทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม พัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องโดยใช้ทรัพยากรหรือทุนทางสังคมที่ชุมชนมีอยู่อย่างเหมาะสม ถูกวิธีเพื่อพัฒนาศักยภาพสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อพึ่งพาตนเอง (วาสิกา โพธิ์ธิริฎ และศุภลักษณ์ วิริยะสุนัน, 2557: 28) นอกจากนี้ประชาชนที่เข้ามาอยู่รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว การอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันนั้นก็ต้องมีผู้นำคอยควบคุมดูแล และให้คำปรึกษา แนะนำแก่ประชาชน ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนบ้านร่องกล้านี้ เกิดจากการวางแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันของผู้นำและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากการทำวิจัยของชุมชนบ้านร่องกล้านั้นเอง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้กับชาวบ้านเมื่อประชาชนเห็นถึงความตั้งใจของผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้าน ประชาชนจึงเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหมู่บ้าน โดยการสมัครเข้าสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ภายในหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดผู้นำและสมาชิก (นันทิยา หุตานวัตร์ และ ณรงค์ หุตานวัตร์, 2549: 54)

ปัจจัยที่สนับสนุนให้ชุมชนบ้านร่องกล้า เกิดเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การมีเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี เฉพาะถิ่นเพราะเป็นชาวเขาเผ่าม้ง มีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เพราะเป็นพื้นที่ที่อยู่บนเทือกเขาสูง มีดอกซากุระที่สวยงาม ประชาชนสามารถสร้างรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรได้เพิ่มขึ้น ทำให้คนในชุมชนทั้งประชาชนและผู้นำชุมชนนั้นมีการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี ประชาชนมีความรู้สึกที่ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันในชุมชน จึงร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านให้และสร้างแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจให้ยั่งยืน มีการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งเกิดจากการจัดการอบรมโดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยนเรศวร อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า และองค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเครือข่าย / ภาค / ผู้เกี่ยวข้อง ว่า การให้กลุ่มคนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทร่วมมือกันในการทำงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนได้รับการยอมรับ โดยสร้างรูปแบบการทำงานให้แต่ละกลุ่มในสังคมมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นพันธมิตรกับชุมชน (พจนาน สุวรรณี, 2546: 104) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการ

ท่องเที่ยวและสามารถปฏิบัติเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวได้ และเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น ก็จะมีรายได้เข้ามาสู่ประชาชนและชุมชนเพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยว โดยรายได้ที่ได้มาจากการท่องเที่ยว เช่น ค่าพาหนะบริการรับ-ส่งนักท่องเที่ยว ก็จะมีการหักเปอร์เซ็นต์เข้ากลุ่ม 10 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นการยอมรับร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยรายได้ที่หักเข้ากลุ่มนี้ ก็จะเป็นกองทุนส่วนกลางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ซึ่งจะมีการบริหารจัดการกันเองของสมาชิกภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่มีปัจจัยที่สนับสนุนเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (วาลิกา โพธิ์ศรีธัญ และ ศุภลักษณ์ วิริยะสุนัน, 2557: 25-28)

ซึ่งในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านร่องกล้าจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เมื่อประชาชนมีความพร้อม ในการเข้ามามีส่วนร่วมนี้จะเป็นความสมัครใจของประชาชนเอง จะไม่มีการบังคับจากผู้นำ ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากความร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผล และร่วมรับผิดชอบด้วยกันไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่มทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงาน เกิดการพัฒนาและเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ (พระมหาประกาศิต สิริเมโธ, 2556: 67)

ส่วนลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยลักษณะการมีส่วนร่วมในภาพรวมพบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยจะพบว่า ด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.95$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระมหาประกาศิต สิริเมโธ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ประชาชนในชุมชนบ้านคลองใหม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมในด้านต่างๆ เป็นอย่างมาก ดังนั้นจากผลการศึกษาค้นคว้าจึงแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนบ้านร่องกล้า ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยภาพรวมในด้านต่างๆ เป็นอย่างมาก เริ่มตั้งแต่การเข้าร่วมประชุมประชาคม การรวมกลุ่มวิจัยเพื่อศึกษาสภาพหมู่บ้าน จนนำไปสู่การศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว การเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มต่างๆ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และข้อเสนอแนะของการแก้ปัญหา โดยมีการติดต่อผ่านเครือข่ายของกลุ่มต่างๆ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ การรวมกลุ่มความต้องการของประชาชนในชุมชน การรวมกลุ่มจึงทำให้ง่ายต่อการติดต่อสื่อสาร ภายในกลุ่มจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การรับทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการคิดเลือกกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาชุมชนรวมทั้งการรับทราบนโยบาย และการปฏิบัติ ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจะเข้ามาด้วยความสมัครใจ เมื่อมีความพร้อมและมีความเข้าใจต่อการท่องเที่ยว โดยผู้นำหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ต้องเข้าไปเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนหนึ่งที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมก็เพราะเห็นถึงความสำเร็จที่ผู้นำได้ทำให้เห็นว่า การท่องเที่ยวที่นั่นสามารถเกิดขึ้นจริงได้ในหมู่บ้านร่องกล้าและการท่องเที่ยวจะนำมาซึ่งรายได้ที่เพิ่มขึ้นของชุมชนและตัวประชาชนเอง ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบของการมีส่วนร่วมในแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) (พระมหาประกาศิต สิริเมโธ, 2556: 68)

ข้อเสนอแนะ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนบ้านร่องกล้า จังหวัดพิษณุโลกนั้น สามารถทำให้หมู่บ้านประสบความสำเร็จในด้านการท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง จากเดิมที่ไม่เคย

เป็นที่รู้จักมาก่อน จนในปัจจุบันเริ่มมีคนรู้จักมากขึ้น แต่ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้นั้น ผู้นำชุมชน ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องศึกษาถึงบทบาทของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ความเข้มแข็งของกลุ่ม การดำเนินการและกิจกรรมของกลุ่มที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ศึกษาเปรียบเทียบในเรื่องลักษณะเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลวิจัยที่เกิดขึ้น จนนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน และควรมีการติดตามผลการดำเนินงานและโครงการที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จนมีผลต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2558. รายงานผลงานรอบ 1 ปี ตุลาคม 2557-กันยายน 2558 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา[ออนไลน์]. จาก<http://www.mots.go.th/main.php?filename=index> (สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2559)
- นันทิยา หุตานวัตร์ และณรงค์ หุตานวัตร์. 2549. การพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพมหานคร: เอ็กชเปอร์เน็ท.
- ธีระภัทธา เอกผาชัยสวัสดิ์. 2553. ชุมชนศึกษา. กรุงเทพมหานคร: แอคทีฟ พรินท์จำกัด.
- พจนา สวนศรี. 2546. คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (จิตติปลีทธิกร). 2556. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วาลิกา โพธิ์หิรัญ และศุภลักษณ์ วิริยะสุนัน. 2557. การศึกษาและการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านร่องกล้า อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ระยะเวลาที่ 1. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ศูนย์พัฒนาชาวเขาจังหวัดพิษณุโลก. 2558. บ้านร่องกล้า[ออนไลน์]. จาก <http://www.phitsanulok-hdc.com/> (สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2559)
- สินธุ์ สโรบล. 2546. การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุรชาติพย์ เข็มน้อย. 2554. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเนินเพิ่ม. 2557. แผนพัฒนาสามปี พ.ศ.2557-2559. พิษณุโลก.

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

The Satisfaction of the Fourth-year Undergraduate Students towards the Curriculum Enrichment Activity, Kasetsart University, Bangkok Campus

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีรัฐ โกวงศ์¹, นพพล เวดิกะ^{**}, กัญฐิกา สิงหาราช^{***}, จิราวัฒน์ มะลิแก้ว^{****},
ปัญญาพล ประชุมของ^{*****} และ ภาวิภัทร มงคลชัยยะ^{*****}

Assistant Professor Dr.Srirath Gohwong, Noppon Vedika, Kuntika Singharat, Jirarat Malikaew, Panjapon
Prachumkong and Pooripat Monkolchaiya

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน (2) เปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนตามปัจจัยส่วนบุคคล และ (3) เปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนตามปัจจัยการรับรู้ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า นิสิตชั้นปี 4 มีระดับความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยกลุ่มคณะแตกต่างกัน ทำให้นิสิตมีความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตรแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ, กิจกรรมเสริมหลักสูตร, นิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

¹ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{**} ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{***} ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{****} ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{*****} ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{*****} ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the satisfaction of the fourth-year undergraduate students towards the curriculum enrichment activity, Kasetsart University, Bangkhen campus; (2) to compare the satisfaction of the fourth-year undergraduate students towards the curriculum enrichment activity, Kasetsart University, Bangkhen campus according to personal factors; (3) to compare the Satisfaction of the fourth-year undergraduate students towards the curriculum enrichment activity, Kasetsart University, Bangkhen campus according to perception factor . The sample was 395 undergraduate students. Data were collected by questionnaires and analyzed by Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, One Way ANOVA with LSD at the .05 level of significance. The results showed that the satisfaction towards the curriculum enrichment activity of the fourth-year undergraduate students was at the moderate level. In addition, group of faculty affected the satisfaction at the .05 level of significance.

Key Words: Satisfaction, Curriculum Enrichment Activity, Fourth-Year Undergraduate Students, Kasetsart University, Bangkhen Campus

บทนำ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ดำเนินนโยบายในการพัฒนานิสิตของมหาวิทยาลัยให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศที่มากด้วยความรู้ ความสามารถ มีหลักความคิด ทักษะ และประสบการณ์พร้อมสร้างสรรค์ผลงานตามความสามารถให้เป็นที่ประจักษ์และเผชิญกับอนาคตสิ่งแวดล้อมสังคมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จึงเตรียมองค์ความรู้ เตรียมโอกาส และประสบการณ์ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนานิสิตสู่การเป็นพลเมืองที่เพียบพร้อมในรอบด้าน มหาวิทยาลัยจึงเล็งเห็นว่า “กิจกรรมเสริมหลักสูตร” จะเป็นส่วนเติมเต็มคุณภาพความเป็นบัณฑิตให้แก่นิสิตได้มีโอกาสได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเพราะการเรียนรู้นอกชั้นเรียนจะช่วยพัฒนานิสิตได้รับประสบการณ์ที่เกิดจากการเข้าร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ตามที่สภามหาวิทยาลัยได้ออกประกาศเรื่อง ข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2548 ในข้อที่ 26.6 กำหนดไว้ว่า “นิสิตที่สมควรได้รับการเสนอชื่อให้ได้รับปริญญาหรืออนุปริญญา จะต้องเป็นผู้มีความประพฤติที่ไม่ขัดต่อระเบียบของมหาวิทยาลัยกำหนด (ซึ่งจะได้รับการเสนอชื่อเข้ารับพระราชทาน ปริญญาบัตรหรืออนุปริญญาบัตรได้ ในกรณีที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดได้ให้อยู่ในดุลยพินิจของอธิการบดี”

จากประกาศสภามหาวิทยาลัยดังกล่าวนิสิตระดับปริญญาตรีทุกคนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเฉพาะนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 ในปัจจุบัน จะต้องใช้โครงสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรใหม่สำหรับนิสิตที่เข้าศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ซึ่งจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ได้มากกว่าหรือเท่ากับ 50 ชั่วโมงกิจกรรม และจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมให้ครบทั้ง 3 ด้านกิจกรรม คือ 1.ด้านกิจกรรมมหาวิทยาลัย ที่นิสิตจะต้องเข้าร่วมจำนวนไม่น้อยกว่า 5 กิจกรรม 2.ด้านกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ที่นิสิตจะต้องเข้าร่วมจำนวนไม่น้อยกว่า 8 กิจกรรม และมีกิจกรรมย่อยที่ต้องทำให้ครบจำนวน 4 กิจกรรมคือ 2.1 กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นิสิตจะต้องเข้าร่วมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม 2.2 กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านความคิดและการเรียนรู้ นิสิตจะต้องเข้าร่วมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม 2.3 กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านพัฒนาทักษะและ

เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล นิสิตจะต้องเข้าร่วมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม 2.4 กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านพัฒนาสุขภาพ นิสิตจะต้องเข้าร่วมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม 3.กิจกรรมเพื่อสังคม ที่นิสิตจะต้องเข้าร่วมจำนวนไม่น้อยกว่า 2 กิจกรรม และจำนวนชั่วโมงกิจกรรมทั้ง 3 ด้านกิจกรรมต้องไม่น้อยกว่า 50 ชั่วโมงกิจกรรม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2556) ทำให้นิสิตแม่เรียนครบทุกวิชาตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตร หากเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ครบตามกำหนดข้างต้น จะไม่ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร(ตามโครงสร้างใหม่) ของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลเชิงนโยบายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิต ปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิต ปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ตามปัจจัยการรับรู้

วิธีการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรีชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ซึ่งมีประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนิสิตระดับชั้นปี 4 ที่ลงทะเบียนเรียน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ภาคปลาย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 6,592 คน ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม 2559 (สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2559) โดยวิธีการคำนวณหาขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยจัดทำแบบสอบถามที่ ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ กลุ่มคณะ ภูมิลำเนา ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นคำถามแบบปลายปิดที่เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็นใช่และไม่ใช่ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมเสริมหลักสูตรหลักสูตร เป็นคำถามแบบปลายปิดที่เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็นมาก ปานกลาง น้อย และส่วนที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านเนื้อหาและขั้นตอน เป็นคำถามแบบปลายปิดที่ใช้มาตราประเมินค่าแบบลิเคิร์ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-way ANOVA จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ออกมาวิเคราะห์ และเรียบเรียงให้เป็นระบบในรูปแบบของรายงานผลการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า ตัวอย่างมีความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รายด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้าน กิจกรรมบังคับ มหาวิทยาลัย ($\bar{x} = 3.47$) รองลงมาตามลำดับ คือ ด้าน กิจกรรมเสริมสร้างเพื่อสังคม ($\bar{x} = 3.46$) ด้านขั้นตอนสมัครเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\bar{x} = 3.39$) และประเด็นที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ ($\bar{x} = 3.34$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานในการวิจัยที่ 1 นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างกัน

สมมติฐานในการวิจัยที่ 1.1 นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตรแตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานในการวิจัยที่ 1.2 นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีกลุ่มคณะต่างกันความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตร ต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานในการวิจัยที่ 1.3 นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีภูมิลำเนาต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานในการวิจัยที่ 2 นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีการรับรู้ต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรแตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อวิจารณ์

สมมติฐานในการวิจัยที่ 1.2 นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีกลุ่มคณะต่างกันความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตร ต่างกัน พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีกลุ่มคณะ² ต่างกันความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตร ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน นิสิตชั้นปีที่ 4 ที่มีกลุ่มคณะต่างกันมีความพึงพอใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตรในด้านเนื้อหากิจกรรมบังคับมหาวิทยาลัย และด้านเนื้อหากิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะแตกต่างกัน โดยนิสิตชั้นปีที่ 4 กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์ มีความพึงพอใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้ง

² กลุ่มคณะสายศิลปศาสตร์ ได้แก่ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะศึกษาศาสตร์; กลุ่มคณะสายวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะเกษตร คณะประมง คณะวนศาสตร์ คณะอุตสาหกรรมเกษตร คณะวิทยาศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสิ่งแวดล้อม คณะเทคนิคการสัตวแพทย์ คณะสัตวแพทย์

สองด้านนี้มากกว่านิสิตชั้นปีที่ 4 กลุ่มคณะศิลปศาสตร อย่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมสันต์ และคณะ (2552) ที่พบว่า นิสิตกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ศิลปศาสตร) กับ นิสิตสายวิทยาศาสตร์จะมีระเบียบแบบแผน มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ คิดวิเคราะห์ ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างกัน และยังสอดคล้องกับ ทองเรียน (2525) ที่กล่าวถึงลักษณะนิสิตโดยรวมกล่าวคือ นิสิตสายวิทยาศาสตร์จะมีระเบียบแบบแผน มุ่งมั่น อยู่ในกฎระเบียบ ส่วนนิสิตสายศิลปศาสตรจะมีความเป็นตัวเอเองไม่ชอบการบังคับ ไม่มีการวางแผนทำตามที่ตนเองชอบ และกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์และกลุ่มคณะศิลปศาสตรนั้นมีการรูปแบบการเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้แนวความคิดหรือแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นแตกต่างกับนิสิตกลุ่มคณะศิลปศาสตร ซึ่งแรงจูงใจหรือความชอบในกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่แตกต่างกันนี้เป็นผลทำให้ความพึงพอใจของกลุ่มคณะแตกต่างกัน ตัวอย่างจากผลการทดสอบสมมติฐาน เช่น นิสิตกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์นั้นชอบในกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยนั้นกำหนดให้เข้าร่วม จึงมีความพึงพอใจกับกิจกรรมบังคับของมหาวิทยาลัย แต่กลุ่มคณะศิลปศาสตรนั้นไม่ชอบในกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยนั้นกำหนดให้เข้าร่วม จึงไม่พึงพอใจกับกิจกรรมบังคับของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากศึกษาการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พบว่า ตัวอย่างมีความพึงพอใจกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน ควรต้องปรับปรุงกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนิสิตปริญญาตรีให้ตอบสนองความต้องการของนิสิตที่เป็นผู้ใช้บริการ ทั้งในด้านประเภทกิจกรรม (กิจกรรมบังคับมหาวิทยาลัย, กิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ, และกิจกรรมเสริมสร้างเพื่อสังคม) และขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2. ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมบังคับมหาวิทยาลัยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาต่างๆเพิ่มมากขึ้น เช่น กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ นักศึกษามีความรักใคร่สามัคคี ให้นักศึกษามีส่วนร่วม/สร้างความสัมพันธ์/ความใกล้ชิดกัน ในกิจกรรมต่างๆมากขึ้น นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมร่วมกับชาวต่างชาติเพื่อเป็นการฝึกภาษาเพื่อเป็นการบังคับการเรียนรู้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ทำงานร่วมกันมากขึ้นและการสอดแทรกเนื้อหาความเป็นอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้นิสิตมีความตระหนักและรักในสถาบัน

3. ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดทำแผนร่วมกันกับตัวแทนจากสภาผู้แทนนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และองค์การบริหาร องค์การนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อบ.ก.) เพื่อสร้างกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของนิสิตมากขึ้นในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพนิสิตเพื่อนำไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางด้านวิชาการและวิชาชีพที่ ความเป็นผู้นำและผู้ตาม การวางแผน และการแก้ไขปัญหา การสื่อสาร และที่สำคัญที่สุดเนื่องจากได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.18$) คือ การพัฒนาทักษะให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานที่ต้องการ

4. ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจด้านกิจกรรมเสริมสร้างเพื่อสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนควรจัดทำแผนร่วมกับตัวแทนจากสภาผู้แทนนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และองค์การบริหาร องค์การนิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อบ.ก.) เพื่อกำหนดเวลาและสถานที่สำหรับกิจกรรมเสริมสร้างเพื่อสังคมที่สอดคล้องกับตารางเรียนของนิสิต

5. ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีความพึงพอใจด้านขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขนควรจัดทำแผนร่วมกับตัวแทนจากสภาผู้แทนนิสิต

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และองค์การบริหาร องค์การนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (อบ.ก.) เพื่อทำ Infographic เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ระยะเวลา ขั้นตอน และรายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม และเพื่อจัดทำตารางกิจกรรมในแต่ละเดือนให้เหมาะสมกับตารางเรียน ตลอดจนเพื่อปรับปรุงเว็บไซต์ให้ใช้งานง่ายยิ่งขึ้นในการตรวจสอบชั่วโมงกิจกรรมที่ได้ทำไปแล้วและการค้นหากิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านที่นิสิตขาดได้ ตลอดจนการได้หลักฐานยืนยันการสมัครเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึกกับผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน พร้อมทั้งควรมีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยสุ่มชั้นภูมิแบบ สัดส่วนตามประเภทของกิจกรรม (กิจกรรมบังคับมหาวิทยาลัย, กิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ, และกิจกรรมเสริมสร้าง เพื่อสังคม) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และครบถ้วน ครอบคลุมในรายละเอียดต่างๆ มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษมศักดิ์ รัตพจน์. 2555. การเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ความสามารถด้านการคิดวิพากษ์ของ นิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่มี เพศ ชั้นปี และกลุ่มเรียนแตกต่างกัน. วารสารวัดผล การศึกษา มหาวิทยาลัยสารคาม. 18(1): (13-27).
- เกษร มาลา. 2550. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการในงานกิจการนักศึกษาของสถาบันการบิณฑพลเรือน. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กังสตากร แดงน้อย. 2555. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วารสารวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 4(4): (51-59).
- คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา. 2553. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2553. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- จตุรวัฒน์ ผนิกรมัย. 2557. รายงานวิจัยสถาบันเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2556. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. 2556. การนันทนาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทองเรียน อมรัชกุล. 2525. การบริหารกิจการนิสิต ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: หน่วยนิเทศกรรมการฝึกหัดครู.
- ธิดารัตน์ บุญนุช. 2543. การพัฒนากิจกรรมนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทชวนพิมพ์.
- ธีรสุดา ประทุมมพันธ์. 2543. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทโอเดียนส์โตร์.
- น้ำทิพย์ บุญเต็ม. 2552. การรับรู้และความต้องการของนักศึกษาต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัย เซนต์จอร์จ. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเซนต์จอร์จ. 12(12): (69-88).
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. 2556. คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2555. คู่มือนักศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มหาวิทยาลัยราชเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 2554. คู่มือกิจกรรมเสริมหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2555. **คู่มือกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนานักศึกษา**. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2555. **คู่มือกิจกรรมเสริมหลักสูตร โครงการก้าวแรกสู่บัณฑิตยุคใหม่**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โกลบอลกราฟฟิค จำกัด.
- _____. 2556. ประกาศมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง **ปรับโครงสร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตร** ตามข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2548. 3 เมษายน 2556.
- ศรีรัฐ โกวงศ์. 2554. **ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์**. สมุทรสาคร: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.
- สำนักกิจการนักศึกษา. 2555. **คู่มือกิจกรรมนักศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- อเนก สุวรรณบริษิตและคณะ. 2554. **จิตวิทยาบริการ**. กรุงเทพมหานคร: อุดลพัฒนกิจ.
- อรพิน สิริสัมพันธ์และคณะ. 2550. **รายงานการวิจัยสภาพการเข้าร่วมกิจกรรมศึกษามหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์**. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.